

₹30

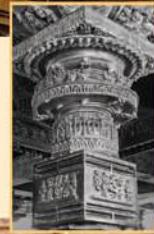
నెప్పెంబు - 2019

DECCAN LAND, HYDERABAD

దక్కనీ

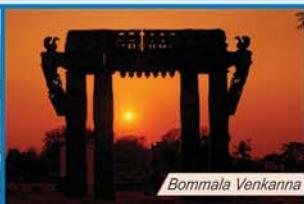
సామాజిక రాజకీయ మాసపత్రిక

ల్యాండ్

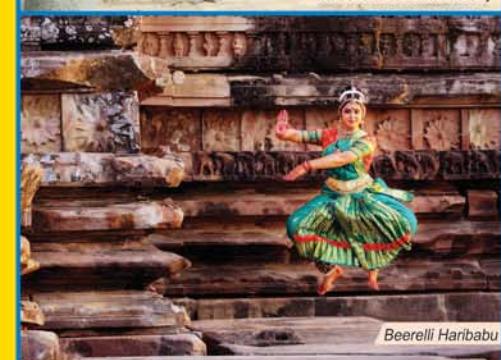

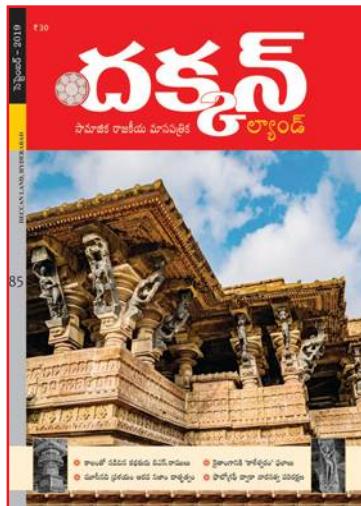
- ❖ కాలంతో నడిచిన కథకుడు బివెన్.రాములు
- ❖ మూసినది ప్రశ్నయం ఆరవ నిజాం దాతృత్వం
- ❖ రైతాంగానికి 'కాళేశ్వరం' ఫలాలు
- ❖ ఘాటోగ్రఫీ ద్వారా వారసత్వ పరిరక్షణ

1973లో స్థాపించిన
తెలంగాణ శిఖిరీగ్రమీ
కాకడమీ రాష్ట్రవ్యాప్తిగా
వివిధ శిఖిరీగ్రమీ కార్బుక్కుమాలను
నిర్వహిస్తూ నిరంతరం కృషి చేస్తుంది.
ఈ సంపత్తిరం కాకతీయ రాజవంశం
యొక్క లడ్డుత్మమైన వారసత్వాన్ని
ప్రపంచంలోకి కిసులుచువలనే
ఉద్ఘాటించి 17-20 మార్చి 2019న
ప్రంగటిలో జాతీయ శిఖిరీగ్రమీ
కన్సెఫ్ట్స్ ను నిర్వహించారు.
ఈ కన్సెఫ్ట్స్ కు 100 మంది
ప్రతిభావులు, 150 మంది
శిఖిరీగ్రమీ, పెజరయ్యారు.
కాకతీయ రాజవంశం యొక్క
150 ధార్యా చీత్తాలను
ప్రార్థాబార్టోని స్నేహ అర్చ గ్యాలరీలో
అగస్టు 27 నుంచి 29 ప్రంగ.

తెలంగాణ వారసత్వం

1973లో స్థాపించిన తెలంగాణ ఛాటటోర్ఫీ అకాడమీని రాష్ట్రవ్యాప్తంగా విభిన్న ఛాటటోర్ఫీ కార్బూకులాలను నిర్వహిస్తూ నిరంతరం కృషి చేస్తేంది. కాకతీయ రాజవంశం యొక్క అద్భుత వైన వారసత్వాన్ని ప్రపంచపటంలోకి తీసుకురావలనే ఉద్ఘాటించి 17-20 మార్చి 2019న వరంగల్లలో జాతీయ ఛాటటోర్ఫీ కన్వెన్షన్సును నిర్వహించారు. కాకతీయ శిల్ప నైపుణ్యాన్ని ముఖ్యంగా రామపు ఆలయ విలిష్టతని తెలిపే 150 ఛాయా చిత్రాలతో ప్రాదర్శాద స్టేట్ ఆర్క్ గ్యాలరీలో ఆగస్టు 27 నుండి 29 వరకు చిత్ర ప్రదర్శన జరిగింది. యసెన్స్‌ఫౌర్ కాకతీయుల కాలం నాటి రామపు ఆలయ సార్వత్రిక విలాపిలను నిర్ధారించి ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశాల జాజితాలోకి ఎంపిక చేయగలని ఆశిస్తున్న సమయంలో ఈ ప్రదర్శన ఏర్పాటు చేయడం ఆభినందనీయం. ఇది రామపు దేవాలయం యొక్క విలిష్టతను తెలిపే ఛాయా చిత్రం.

"CHANDRAM" 490, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029.
Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288
E-mail: desk.deccan@gmail.com website : www.deccanland.com

మెయిల్ బాక్స్

సిద్ధిపేట కవన తోటలో విహారించిన దక్కన్ ల్యాండ్

తెలంగాణ సాహిత్య దశ దిను చూపిస్తూ సాహితీ పరిమళాలు వెడజల్లుతున్న దక్కన్ లాండ్ మాసపత్రిక జూలై 2019 సంచికలో “మనల్ని ప్రభావితం చేసిన మన బాల సాహిత్యం” శీర్షికన సిద్ధిపేటలో జరిగిన బాల చెలిమి ముచ్చట్లు ఆర్టికల్ రూపంలో అలరించింది. దక్కన్ ల్యాండ్ 30 సంచికలు సిద్ధిపేట కవలు అందుకుని బాల చెలిమి ముచ్చట్లు కార్యక్రమంలో మాట్లాడిన అంశాలన్నీ మరొక్కసారి కళ్ళతో తడుముకుంటున్నారు. కళలకు కాణాచి, సాహిత్య కల్పవల్లి అయిన సిద్ధిపేట బాలచెలిమి ముచ్చట్లలో జిల్లాకు చెందిన అన్ని సాహితీ సంస్థలు నుమారు 15 వరకు అధ్యక్ష కార్యదర్శులు మరియు బాలసాహిత్య రచయితలు పాల్గొని ప్రసంగించిన అంశాలన్నిటినీ కూడా చక్కగా కవి మిత్రులు గంగాపురం శ్రీనివాస్ సమీక్షగా అందించారు. సిద్ధిపేటలో జరిగిన కార్యక్రమంలో కవలు సాహితీ ప్రియులు నుమారు 120 మంది వరకు పాల్గొన్నారు. బాలచెలిమి ముచ్చట్లు కార్యక్రమం హైదరాబాద్ తర్వాత మొట్టమొదటిసారిగా సిద్ధిపేటకు అవకాశాన్ని అందించిన చిల్డ్లన్నీ ఎడ్యూకేషనల్ అకాడమీ ప్రెర్స్ మణికౌండ వేద కుమార్ గారికి నేపునల్ బుక్ ట్రిస్ట్ ఆఫ్ ఇండియా సహ సంపాదకులు డాక్టర్ పత్రిపాక మోహన్ గారికి కార్యక్రమ నిర్వహణ ప్రోత్సాహకులు గిరిపల్లి అశోక్ గారికి రాష్ట్ర మీడియా అకాడమీ సభ్యులు కొపరాట్ అంజయ్ గారికి కథాశిల్పి ఐతా చంద్రయ్ గారికి సిద్ధిపేట సినియర్ కవలు మరియు యువ నవ కవులందరికి శతకోటి వందనాలు. ఇదే స్మారితో భవిష్యత్తులో జరిగే బాల చెలిమి కార్యక్రమాల్లో పాల్గొంటూ విజయవంతం చేసేందుకు ప్రతి ఒక్కరు కృషి చేయాలని కోరుకుంటూ...

-ఉండ్రాల రాజేశం సిద్ధిపేట

కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల సత్సంబంధాలు

కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల మధ్య సత్సంబంధాలున్నప్పుడే ఘడరల్ వ్యవస్థకు మనగడ సాధ్యం. రాజకీయాలక్తితంగా వివిధ రాష్ట్ర

అన్లైన్ ద్వారా దక్కన్ ల్యాండ్ చందా చెల్లింపు

దక్కన్ ల్యాండ్ బ్యాంకు ఖాతా వివరాలు

Name : DECCAN LAND,
Kotak Account No: 7111218829
Bank: KOTAK MAHINDRA BANK
IFSC Code: KKBK0007463
Branch Code : 007463

దక్కన్ ల్యాండ్

ప్రయోజనాలు నెరవేర్పుడం కేంద్రం బాధ్యత. బడ్జెట్లో ఆయా రాష్ట్రాలు అవసరాలను, ఆ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల సూచనలను పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి. జాతీయ ఉపాధి హమీ పథకాన్ని వ్యవసాయానికి అనుసంధానం చేయాలన్న మన ప్రభుత్వ డివాండ్కు ఏమాత్రం స్పందించలేదు. అలాగే కాశేశ్వరం ప్రాజెక్టుకు జాతీయ పోదా ఇవ్వలేదు, నిధులు కేటాయించలేదు. కేంద్ర బడ్జెట్లో మనకు జరిగిన అన్నాయాలను సంపాదకీయంలో చక్కగా వివరించారు. అలాగే ప్రతిసారీ పర్యావరణ పరిరక్షణకు పెద్దపేట వేయడం అభినందనీయం.

-కోదాటి సంతోష్, సిరిసిలు

గోపామహాల్ ప్రేమకథ

“విషాదంగా ఉంటే నా చిర్పుపును అడిగి తీసుకో – బాధగా ఉంటే నా ఆనందాన్ని అడిగి తీసుకో” మన భాగ్యసగరం పేమకు పుట్టిల్లని ఎప్పటికప్పుడు లోకేశ్వర్గారు మనకు గుర్తుచేస్తానే ఉన్నారు. గోపామహాల్ ప్రేమకథను మనకందించిన వారికి ధన్యవాదాలు.

-చామర్తి అరుణ, హైదరాబాద్

త్వరలో మీ ముందుకు ‘బాలచెలిమి’

చిల్డ్లన్న ఎడ్యూకేషన్ అకాడమీ ఆధ్వర్యంలో మణికొండ వేదకుమార్ సంపాదకత్వంలో వెలువడుతున్న ‘బాల చెలిమి’ పిల్లల మాన పత్రికను రంగులతో 52 పేజీలు అక్షోబ్ర మాసం నుండి అందచేస్తామని తెలియజేయడానికి సంతోషిస్తున్నాం. బాలలలో సృజనాత్మకతను పెంచి విజ్ఞాన, వినోదాలను అందించాలన్న లక్ష్యంతో ముందుకు సాగే ‘బాల చెలిమి’ని త్వరలో మీ ముందుకు తెచ్చేందుకు కృషి చేస్తున్నాం. చిల్డ్లన్న ఎడ్యూకేషన్ అకాడమీ ప్రతి నెలా రెండవ శనివారం నిర్వహిస్తున్న ‘బాలచెలిమి-ముచ్చట్లు’లో ప్రసిద్ధ రచయితలు, మేధావులు, ఆర్టిస్టులు, ఫోటోగ్రాఫర్లు, పల్లిపర్చు, ప్రింటర్లు పాల్గొని తమ సూచనలు, సలహోలు అందిస్తున్నారు. బాల రచయితల నుండి బాలల కథలు, గేయాలు, కవితలు, స్నేచ్ఛలు, వ్యాసాలు, పాండుపుకథలు, సామెతలు, జాతీయాలు బాలచెలిమిలో ప్రచురణ కోసం ఆహారాన్ని న్నాం. బాల చెలిమిని వ్యవస్థకు మనగడ సాధ్యం. రాజకీయాలక్తితంగా వివిధ రాష్ట్ర

-చిల్డ్లన్న ఎడ్యూకేషన్ అకాడమీ

మీ రచనలు మాతు పంపలనిన చిరునామా:

ఎడిటర్, “బాలచెలిమి”, వంద్రం, 3-6-712/2, ప్రైట్ నెం: 12, హిమాయత్ సగర్, హైదరాబాద్-500029, తెలంగాణ.

Mobile: 9030626288

E-Mail: desk.chelimi@gmail.com

Website: www.balachelimi.com

దక్కన్ ల్యాండ్

సామాజిక, రాజకీయ మాసపత్రిక

సంపత్తి: 8 సంఖిక: 1 పేజీలు: 68

సెప్టెంబర్ - 2019

సంపాదకులు

మసికోండ వేదకుమార్

9848044713

editordeccan@gmail.com

సహాయ సంపాదకులు

జాగ్రత్త విభాగాలు

సైఫ్ కరన్‌స్టోండెంట్

క. ప్రథమకర్

8106721111

సర్వ్యులేపన్

పాచ. మాహాన్లార్

వాణిజ్య ప్రకటనలు

సిరజ

9030626288

ఫాటోగ్రాఫర్

టి.ఎస్.ప్రై

8374995555

కవసేషన్ ఫాటో

జి.వి.రమణ

దీశ్రాలు

కురాళ్ల త్రీనివాస్

layout & composing @

CHARITHA IMPRESSIONS

printed @ DECCAN PRESS

అజామాబాద్, హైదరాబాద్-500 020.

కార్యాలయ బిరుదులు

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12,
Himayatnagar, Hyderabad - 500 029
TELANGANA

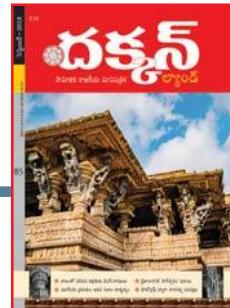
Mobile: 9030626288 Fax: 040-27635644

E-mail: desk.deccan@gmail.com
website : www.deccanland.com

కృతజ్ఞతలు

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక సాహిత్యం విభాగంలో
సలహాలు, సూచనలు అందించిన
డా॥ ఎన్. రఘుకు మా కృతజ్ఞతలు.

లీఫపలి వేజెల్స్...

ప్రజాకవి కార్తీజీ నారాయణరావు దక్కన్ మ్యాన్	6
మూసినచి ప్రభూతిన (ఎడిటోరియల్) ఎం. వేదకుమార్	7
కాలంతో పాటు నడిచిన కథకుడు జ.ఎస్ రాములు సంగీశట్టి త్రీనివాస్	9
1908 మాసినచి ప్రకయం ఆరవ నిజం దాత్చత్వం పరవస్తు లోకశ్వర్	13
సాహిత్యం-పర్వతరణం-పరస్పర సంబంధం డా॥ ఆర్. సీతారామారావు	17
ప్రజాకవి చెరబుండ రాజు పదాలు అంబటి వేకువ	19
మూసి నదిని పరిరక్షించుకుండాం పోరం ఫర్ పెటర్ ప్రైస్ ద్రాబాద్	23
పాఠింగ్ ద్వారా వారసత్వ పరిరక్షణ కొమ్మడి విశ్వేందర్సెడ్	26
విదేశ్ పరయనం టీఆర్ఎస్ పజ్జలేషన్స్	28
రైతాంగానికి లందుతున్న కాకేష్టరం ఫలాలు త్రీధ్రీ రావు దేశపాండే	29
జ.ఎస్.రాములుగాలి సప్తతి వేడుకలు కట్టు ప్రభాకర్	41
ముట్టి విగ్రహిలో ఎంతో మేలు దక్కన్ మ్యాన్	46
విట్టోలియా డిసికా పాచ. రమేష్ భాబు	47
'మా ఎరు ఒిబస్టప్లె' యామిని నల్ల	50
డా.ఎస్.గీపి 'కవిత్వకవిత' పెన్నా శివరామకృష్ణ	52
ఇద్దరు మిత్రులు చింతపట్ల సుదర్శన్	55
బాలసాహిత్యం - నా అనుభవాలు - సూచనలు రామకృష్ణ కాంపాచీ	59
తెలంగాణ ల్యాండ్ వాద గొంతుక 'కుట్ట' పరవస్తు విష్ణుకేవ	63

'దక్కన్ ల్యాండ్'లో అచ్చపుతున్న రచనలలో వ్యక్తమువుతున్న అభిప్రాయాలన్నింటితో సంపాదకులకు ఏకీభావం ఉండాల్సిన అవసరం లేదు. 'దక్కన్ ల్యాండ్'ను ప్రజాస్ామిక అభిప్రాయ వేదికగా, ప్రజాపక్ష రాజకీయార్థిక, సామాజిక సాహిత్య విశ్లేషణావేదికగా తీర్చిదిద్దాలన్నదే మా సంకల్పం. అంయకు అనుగుణాగానే అన్ని రకాల అభిప్రాయాలకు, భిన్నాభిప్రాయాలకూ స్థానం కల్పించాలన్నది మా ఉద్దేశం. విధి రంగాల్లో నిపుణుల రచనలను అందించడం ద్వారా ఆయా అంతాలపై, సమ స్యలపై, పరిష్కార మార్గాలపై పారకుల్లో అవగాహన పెంపాందించడమే 'దక్కన్ ల్యాండ్' లక్ష్యం.

ప్రజాకవి కాళోజీ నారాయణరావు

సెప్టెంబర్ 9 జయంతి - కాళోజీ జయంతిని తెలంగాణ ప్రభుత్వం తెలంగాణ భాషా దినోత్సవంగా ప్రకటించింది

కాళోజీ నారాయణరావు 1914, సెప్టెంబరు 9న కర్ణాటక రాష్ట్రం, బీజాపూర్ జిల్లా లోని రచ్చిహన్లి గ్రామంలో జన్మించాడు. అయిన తల్లి రమాబాయమ్మ కన్నదిగుల ఆడపడుడు. తండ్రి కాళోజీ రంగారావు మహారాష్ట్రాన్నియుడు.

కాళోజీ జన్మించిన అయిదారు నెలలకే రమాబాయమ్మ చనిపోవడంతో అన్నే అమ్మగా మారి తమ్ముడు కాళోజిని పెంచి పెద్దచేశాడు. కాళోజీ రామేశ్వరరావు అయిన అన్న, ఉర్దూ కవి. తమ్ముడికన్నా అన్న ఆరు సంవత్సరాలు పెద్ద కాళోజీ రామేశ్వరరావు 'పొద్ద' పేరుతో ఉర్దూ కవిత్వం రాశాడు. తమ్ముడి వైపర్సియాక్షితనం వల్ల అయిన ప్రభ వెనకబడిపోయినా వాళ్ళిధరూ అన్యోన్యంగా బితికారు. న్యాయ శాస్త్రం చివితం కాళోజీ ఏనాడూ రూపాయి సంపాదించకపోయినా అయినే ఇల్లు గడువుతూ వచ్చాడు. ఒకవిధంగా తండ్రి తర్వాత తండ్రిలా సౌకుంటూ వచ్చాడు. 1996లో రామేశ్వరరావు చనిపోయినప్పుడు, నేను నా ఆరవయేట మా అన్న భుజాల మీదికెక్కినాను. అయిన మరణించేదాకా దిగలేదు. నేను అయన భుజాల మీదికి ఎక్కుడం గొప్ప కాదు. 70 ఏళ్ళ వరకూ అయిన నన్ను దించకుండా ఉండడం గొప్ప' అన్నాడు కాళోజీ.

కాళోజీ తెలుగు, ఉర్దూ, హిందీ, మరాటి, కన్నడ, ఇంగ్లీషు భాషల్లో రచయితగా ప్రభ్యాతిగాంచాడు. రాజకీయ వ్యంగ్య కవిత్వం ప్రాయండంలో కాళోజీ దిట్ట. 'నా గొడవ' పేరిట సమకాలీన సామాజిక సమస్యలపై నిర్మిషమాటంగా, నిక్కచ్చిగా, కటువుగా స్పందిస్తూ పాలకులపై అక్కరాయుధాలను సంధించి ప్రజాకవిగా కీర్తిగడించాడు. తెలంగాణ ప్రజల ఆర్థి, ఆవేదన, ఆగ్రహం అయిన గేయాల్లో రూపుకడతాయి. బీజాపూర్ నుంచి వరంగల్ జిల్లాకు తరలివచ్చిన కాళోజీ కుటుంబం మదికొడంలో స్థిరపడింది.

ప్రాధమిక విద్యానంతరం వైపు ప్రాధమిక విద్యాలు విశ్వవిద్యాలయం విద్యార్థులు బహిర్పురణకు గురైనప్పుడు, వారిని నాగపూర్ విశ్వవిద్యాలయంలో చేర్చించి ఆదుకోవడంలో కాళోజీ పాత్ర అన్యం. 1953 లో తెలంగాణ రచయితల సంఘం ఉపాధ్యక్షుడుగా ఎన్నికయ్యాడు. 1958 లో ఉపాధ్యాయ నియోజకవర్గం నుంచి శాసనమండలికి ఎన్నికయ్యాడు. కాతీయ విశ్వవిద్యాలయం గౌరవ డాక్టరేట్ ప్రదానం చేయగా, భారత ప్రభుత్వం పద్మభూషణ అవార్డుతో సత్కరించింది. 'హింస తప్పు, రాజ్యహింస మరి తప్పు' అంటూ "సామాన్యదే నా దేవుడు" అని ప్రకటించిన కాళోజీ 2002 నవంబరు 13 న తుదిశ్వాస విచిత్రాడు. అతని మరణానంతరం అయిన పార్టీ శరీరాన్ని కాతీయ మెడికల్ కళాశాలకు అందజేసారు.

తెలంగాణలోని ప్రతి గ్రామంలో ఒక గ్రంథాలయం ఉండాలన్నది కాళోజీ ఆకాంక్ష. సత్యాగ్రహమంలో పాల్గొని 25 సంవత్సరాల వయసులో జైలుశిక్ష అనుభవించాడు. నిజామాంద్ర మహాసభ, పైదరాబాదు స్టేట్ కాంగ్రెసుతో కాళోజీ అనుబంధం విడదీయరానిది. 1940లో రుక్కిణీబాయితో వివాహం జరిగింది.

మాడపాటి హనుమంతరావు, సురవరం ప్రతాపరెడ్డి, జమలాపురం కేశవరావు, బూర్గుల రామకృష్ణరావు, పి.వి.

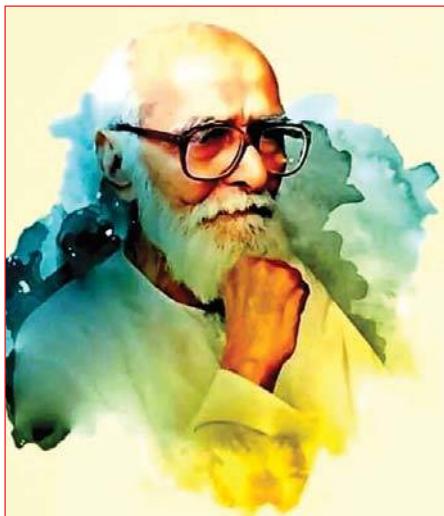
నరసింహరావు వంటి వారితో కలిసి కాళోజీ అనేక ఉద్యమాల్లో పాల్గొన్నాడు. విద్యార్థి దశలోనే నిజం ప్రభుత్వ నిషేధాజ్ఞలను ఉల్లంఖించి వరంగల్లులో గణపతి ఉత్సవాలు నిర్వహించాడు. తెలంగాణలో అక్కరజ్యోతిని వ్యాపించుట తపాలు ఆంధ్ర సారస్వత పరిపత్తును స్థాపించిన ప్రముఖుల్లో కాళోజీ ఒకడు. రజూకార్ల దౌర్జన్యాన్ని ప్రతిఫలిస్తూ 1945 లో పరిపత్తు ద్వితీయ మహానోన్మాస దిగ్బిజయంగా నిర్వహించడంలో కాళోజీ ప్రదర్శించిన చారప, దైర్యసాహసాలను అయిన అభిమానులు ఇప్పటికీ గుర్తుచేసుకుంటుంటారు. వరంగల్ కోటలో జాతీయ పతకాన్ని ఆమిష్టరించడానికి ప్రయత్నించి

నందుకు అయినకు సగర బహిర్పురణశిక్ష విధించారు. స్వరాజ్య సమరంలో పాల్గొని ఉస్కానియా విశ్వవిద్యాలయం విద్యార్థులు బహిర్పురణకు గురైనప్పుడు, వారిని నాగపూర్ విశ్వవిద్యాలయంలో చేర్చించి ఆదుకోవడంలో కాళోజీ పాత్ర అన్యం. 1953 లో తెలంగాణ రచయితల సంఘం ఉపాధ్యక్షుడుగా ఎన్నికయ్యాడు. 1958 లో ఉపాధ్యాయ నియోజకవర్గం నుంచి శాసనమండలికి ఎన్నికయ్యాడు. కాతీయ విశ్వవిద్యాలయం గౌరవ డాక్టరేట్ ప్రదానం చేయగా, భారత ప్రభుత్వం పద్మభూషణ అవార్డుతో సత్కరించింది. 'హింస తప్పు, రాజ్యహింస మరి తప్పు' అంటూ "సామాన్యదే నా దేవుడు" అని ప్రకటించిన కాళోజీ 2002 నవంబరు 13 న తుదిశ్వాస విచిత్రాడు. అతని మరణానంతరం అయిన పార్టీ శరీరాన్ని కాతీయ మెడికల్ కళాశాలకు అందజేసారు.

రాజకీయ జీవితం

అయిన ఆంధ్రప్రదేశ్ లెజిస్ట్‌స్టేట్ కౌన్సిల్ సభ్యునిగా 1958 నుండి 60 వరకు పనిచేసారు. రెండేళ్ల ఏ పార్టీకి చెందని స్వతంత్ర

(మిగతా 8వ పేజీలో)

మూసీ నది ప్రక్కాళన తలపెట్టిన తెలంగాణ ప్రభుత్వం!

సరిగ్గా 111 సం॥ క్రితం 1908 సెప్టెంబరు 28న మూసీనది మహా ప్రజయం స్ఫోటించింది. ప్రైదరాబాద్ ను ముంచెత్తిన ఈ వరదల్లో సుమారు 20 వేలమంది చనిపోగా, 80 వేలమంది ప్రజలు నిర్మాత్రయులయ్యారు. మూసీ నది వరదలకు అడ్డుకట్ట వేయాలని, ఇందుకు నగర ప్రణాళికను మార్చి ఆధునిక వసతులు కల్పించాలని చివరి నిజాం మీర్ ఉస్మాన్ అలీఖాన్ బలంగా ఆకాంక్షించారు. స్వప్తమైన ప్రణాళికలో, నిర్దేశిత కాలంలో ప్రైదరాబాద్ పట్టణానికి మెరుగులు దిద్దే ప్రయత్నంలో భాగంగా 1914 లో సిటీ ఇంప్రొవ్ మెంట్ బోర్డ్ (CIB) రూపుదిద్దుకుంది. మొక్కగుండం విశేషశ్వరయ్య మరియు అలీనాబ్ మార్గదర్శకత్వంలో CIB పలు చర్యలు చేపట్టింది. ప్రైదరాబాద్ కు శాశ్వత వరద నివారణతో పాటు త్రాగు మరియు సాగు నీటి వ్యవస్థకు రూపకల్పన జరిగింది. నాటి జనాభాకు పదిరెట్లు ఎక్కువమందికి సరిపోయేలా భూగర్భ డైనేజీ వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేయడం విశేషం. మొక్కగుండం సూచనల మేరకు ఉస్మాన్ సాగర్ (1920), హిమాయత్ జలాశయాల (1927) నిర్మాణం జరిగింది. CIB సారధ్యంలో నగర ప్రజానీకం అవసరాల నిమిత్తం పారుక్కలు, బహిరంగ పైదానాలు, ఆటప్పలాలు, ప్రైవ్ లైస్ ద్వారా నీటి సరఫరా విధానం, ధూళి రహిత సిమెంటు రోడ్లు నిర్మాణాలు, వర్షపు నీటిని తరలించే వ్యవస్థ మరియు మురికివాడల్ని కాలనీలుగా మార్చడం వంటి ఇతర శాఖల వసతులెన్నో రూపుదిద్దుకున్నాయి. అందమైన, ఆరోగ్యవంతమైన సాముర్ఖ్యపూరిత నగరంగా ప్రైదరాబాద్ రూపుదిద్దుకుంది.

కానీ ఇప్పుడు ఒక మోస్తరు వర్షం పడితే చాలా నగర జీవితం ఆస్తవ్యవస్థలోతోంది. దీనికి ప్రధాన కారణం 'క్రమబద్ధికరించబడిన' చట్ట విరుద్ధ అభివృద్ధి. మూడు దశాబ్దాల క్రితంవరకూ సమ్మాదిగా మంచినీటి జలాశయాలు కలిగిన నగరం ఇప్పుడు కలుషిత నీటి కేంద్రాలుగా మారాయి. నిజాం కాలంలో నిర్మించిన డైనేజీ వ్యవస్థ వరద నివారణ చర్యలే ప్రైదరాబాద్ లో ఇప్పచేసి కొనసాగుతున్నాయి.

తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఏర్పడ్డ తర్వాత మూసీ నదిని పునర్జీవింపజేయ తలపెట్టి తెలంగాణ ముఖ్యమంత్రి మూసీ రివర్స్‌ప్రంట్ డెవలప్‌మెంట్ కార్బోరేషన్ (MRDC)ను ఏర్పాటు చేసి 1669 కోట్లు బడ్జెట్ గత ప్రణాళికలో కేటాయించారు. రాబోయే మూడు సంాలలో మూసీనది ప్రక్కాళన ప్రణాళికబద్ధంగా జరుగుతుందని ఆశిద్దాం. ప్రభుత్వ మరియు ప్రజల భాగస్వామ్యంతో ప్రైదరాబాద్ నగర పర్యావరణాన్ని కాపాడుకుండాం.

గత కొన్నెట్టుగా గోల్గొండ, చార్లునార్ మరియు కుతుబ్‌షాహీ సమాధులు యునెస్కో టెనిటోప్ లిస్ట్లో చోటుచేసుకున్నప్పటికీ, ఉమ్మడి వరంగల్ జిల్లాలో ఉన్న పూరాతనమైన కాకతీయుల కాలం నాటి రామపు దేవాలయ విశిష్టత, వారిత్రిక శిల్పకళా వైపుణ్యం, సాంకేతిక పరిజ్ఞానం ఆలయాన్ని ఎంతో ఎత్తున నిలబెట్టింది. ఈ ఆలయం ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశంగా అర్థత సాధించటానికి తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మరియు కాకతీయ హారిటేజ్ ట్రస్ట్ (KHT) కృషి చేస్తున్నాయి.

తెలంగాణ వారసత్వ శాఖ, సాంస్కృతిక మంత్రిత్వ శాఖవారు మరియు కాకతీయ హారిటేజ్ ట్రస్ట్ (KHT) సభ్యులు కలసి చారిత్రాత్మక రామపు ఆలయాన్ని ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశంగా ప్రకటించాలని యునెస్కోకు ప్రతిపాదనలు పంపించారు. భారత ప్రభుత్వం కూడా ఈ ఆలయాన్ని ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశాల ఎంపిక కోసం ప్రతిపాదించిన నేపథ్యంలో ఈ నెల (సెప్టెంబరు, 2019)లో యునెస్కో బ్యండాలు ఈ ఆలయాన్ని సందర్శించనున్నాయి. యునెస్కో వారు కాకతీయుల కాలంనాటి రామపు ఆలయ సార్వత్రిక విలువలను నిర్ధారించి ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశాల జాబితాలోకి ఎంపిక చేయగలదని ఆశిద్దాం.

వెదమగ్.ఎమ్
(మహికౌండ వెదకుమార్)
ఎడిటర్

(టెలుగు తరువాయ)

సభ్యుడిగా ఉన్నాడు. ఆయన “ఆంధ్ర సారస్వత పరిషత్” వ్యవస్థాపక సభ్యుడు మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీలో సభ్యుడు. ఆయన తెలంగాణ రచయితల సంఘం అధ్యక్షునిగానూ, 1957-61 కాలంలో గ్రోసరీ కమిటీ సభ్యునిగానూ ఉన్నారు. 1977లో సత్తుపల్లి (ఖమ్మం జిల్లా) నుండి స్వతంత్ర అభ్యర్థిగా నాటి ముఖ్యమంత్రి జలగం వెంగళరావు పై పోటీ చేశాడు కానీ ఓడిపోయాడు.

పురస్కారాలు, గౌరవాలు

- 1992 : పద్మవిభూతావం - భారత రెండవ అత్యున్నత పురస్కారం
- 1972 : త్వామ్రపత్ర పురస్కారం.
- 1968: “జీవన గీత” రచనకు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వంచే అనుమాద పురస్కారం.
- బూర్గుల రామకృష్ణరావు మొమోరియల్ మొదటి పురస్కారం.
- ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వంచే 1981లో సత్కారం.
- “ప్రజాకవి” బిరుదు.
- ఆంధ్రప్రదేశ్లో అనేక సాహితీ సంఘాలచే సన్మానాలు.
- రామినేని శ్రాండేషన్ అవార్డు
- గాడిచర్ల శ్రాండేషన్ అవార్డు
- కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం, వరంగల్ వారు 1992లో డాక్టరేట్ ప్రదానం చేసారు.
- 1996లో సహ్యదయ సాహితీ విశాఖ వారి గురజాడ అవార్డు.
- 1996లో కళసాగర్ మద్రాస్ వారి విశిష్ట పురస్కారం.

తెలంగాణల నిజాం జమానాల నెలకొన్న ఇబ్బందికర పరిస్థితులను సాహసికంగా ఎదిరించిందు.

ఆర్యసమాజ్ సభలు, ఊరేగింపులు, కాంగ్రెస్, కమ్యూనిస్టుల కార్యకలాపాలు, రచయితల సభలు. వీటన్నిచీలో కాళోజీ భాగస్వామి.

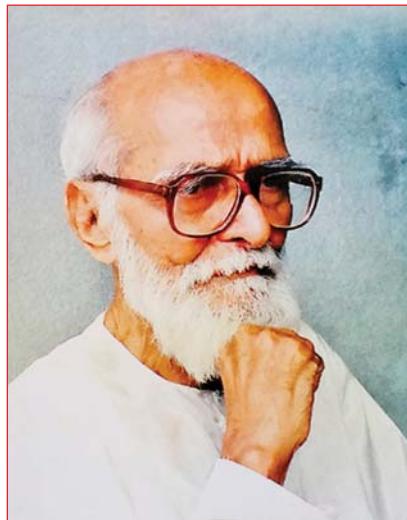
సహ యమవక్కు పైత్యున్నంలకి మళ్ళించేటోడు. గాంధీ అపాంసా మార్కాన్నే శిరసాపహించినా అవసరాన్ని బట్టి ప్రతిపింసను కూడా ఆహ్వానించిందు.

నిజాం వ్యతిరేకంగా తీవ్ర స్వరంతో కవితలు రాశిందు. నిజాం దుష్టుత్వాల్ని తన సహజ తైలిల తూర్పురబట్టిందు.

రచనలు

ఆయన మరాలీ, ఇంగ్లీషు, ఉర్మా భాషల్లో పండితుడు. ఎన్నో ఇతర భాషా గ్రంథాలను తెలుగులకి అనువదించాడు.

- అణా కథలు ●నా భారతదేశయాత్ర ●పాఠ్య వ్యయము ●కాళోజి కథలు ●నా గొడవ ●జీవన గీత ●తుదివిజయం చునది ●తెలంగాణ ఉద్యమ కవితలు ●ఇదీ నా గొడవ ●బాపూ! బాపూ!! బాపూ!!!

1943 లోనే ఆయన కథల్ని “కాళోజీ కథలు” పేరుతో అప్పట్లో హైదరాబాదులో ఆంధ్ర పభ్లిషింగ్ కంపెనీకి చెందిన అణాగ్రంథమాల సంస్థ తన పద్మాలుగో ప్రచురణగా ప్రచురించింది.

తెలంగాణ వాదం

నిజాం ఆగ్రహించి కాళోజికి వరంగల్ నగర జపిష్టారుం విధించిందు. కాళోజి మరింత తీవ్రంగా అంకితభావంతో ఆశ్చర్యం సంధించిందు. 1939ల, 1943ల రెండుసార్లు జైలుకి పోవాల్ని వచ్చింది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడినపుడు పాములపరి సదాశివరావు తో కలిసి తెలంగాణా ప్రత్యేక సంచిక వెలువరించాడు. విశాలాంధ్ర కావాల్ని అన్నాడు.

ఆంధ్ర జనసంఘం, ఆంధ్ర సారస్వత పరిషత్తు, ఆంధ్రమహాసభ, తెలంగాణ రచయితల సంఘం సంస్థల నిర్మాణాలలో కాళోజి భాగం ఉంది.

పి.వి.నరసింహరావు లాంటి ఎందరికో ఆయన సాహిత్యం, రాజకీయాల్లో మార్గదర్శి.

విశాలాంధ్ర సమస్యలు గమనించి ఆయన 1969ల ప్రత్యేక తెలంగాణ ఉద్యమంలో కలిశాడు.

అన్ని సందర్భాలల్లు అసలుసినస్తైన తెలంగాణవాదిగా జీవించాడు.

తెలంగాణ తొలిపొద్దు కాళోజీ.

‘అన్యాయాన్వేదిరిస్తే నా గొడవకు సంతృప్తి-అన్యాయం అంతరిస్తే నా గొడవకు మత్కుపోషిస్తే. అన్యాయాన్వేదిరించిన వాడే నాకారాధ్యుడు’ అని సగర్వంగా ప్రకటించి ఉద్యమమే ఊపిరిగా జీవించిన ప్రజాకవి కాళోజీ నారాయణరావు.

ఆయన తెలంగాణ ప్రజల ప్రతీ ఉద్యమం యొక్క ప్రతిధ్వనిగా కొనియాడబడతాడు. ఆయన రాజకీయ సాంఘిక చైతన్యాల సమాపోరం. హక్కులడిగిన ప్రజల మనిషి. ఉద్యమం నడిపిన ప్రజావాది. మొత్తంగా తెలంగాణ జీవిత చలనశీలి కాళోజి. పుట్టుక, చావులు కాకుండా బతుకంతా తెలంగాణ కిచ్చిన మహనీయుడు, పైత్యాల్మికుడు కాళోజి. నిజాం దమన నీతికి, నిరంకుశ త్వాన్ని, అరాచక పాలనకి వ్యతిరేకంగా ఆయన తన కలం ఎత్తాడు. ఆయన స్వాతంత్య సమరయోధుడు, తెలంగాణ ఉద్యమ కారుడు. ఆయన జన్మదినాన్ని తెలంగాణ ప్రభుత్వం తెలంగాణ భాషా దినోత్సవంగా చేసి గౌరవించింది. వరంగల్లో నెలకొన్న పైద్య విద్యాలయానికి ఆయన పేరు పెట్టబడింది.

వీరు నవంబరు 13, 2002న మరణించారు.

- దక్ష్మస్వాన్, m : 9030 6262 88
e: desk.deccan@gmail.com

కాలంతో పాటు నడిచిన కథకుడు

జి.ఎన్. రాములు

మార్గు అనేది సమాజ చలన సూత్రం. ఎంత పెద్ద తాగునీటి చెరువైనా ఎప్పటికప్పుడు కొత్త సీరు చేరకుండా ఉన్నట్టులుతే అది మురికిగుంటగా మారుతుంది. ఇట్లు మురికిగుంట ఊచిగా మారకముందే మేలుకొని ఉద్యమాల షైతన్యంతో ఏటికి ఎదురీదిన సాహసి బిఎన్ రాములు. తెలంగాణ కథ, పాటల రచనలోకి కొత్త సీరు రావడానికి పాటులు తీసిందు. బొంబాయి బట్టల మిల్లులో పనిజేసిన తండ్రి జ్ఞాపకాల దొంతర, అచల యోగిగా ఊరూరా తిరిగి బోధనలు చేసిన పెద్దన్న మిట్టపల్లి రాజయ్ ప్రభావం ఆయన మీద ఉన్నది. అందుకే ‘సంచారం’ అంటే ఆయనకిష్టం. ఉన్న ఊర్లోకన్నా కొత్త ప్రాంతాలు తిరిగితేనే షైతన్యం పెరుగుతుందనే విషయాన్ని ముందుగానే గ్రహించిన కథకుడు బిఎన్. తన జీవన ప్రస్తావాన్ని తెలంగాణ విషపు, సామాజిక, రాజకీయ ఉద్యమాలకు అను కూలంగా మలుచుకొని కాలాను గుణంగా ముందుకు కదలడమే గాకుండా, తన తోటి వారిని కడలించిన కార్యకర్త, వ్యాపారకర్త. ఉద్యమకర్త బిఎన్ రాములు. సమాజ షైతన్యానికి అవసరమైన సాహిత్యం, ఉద్యమం దాని

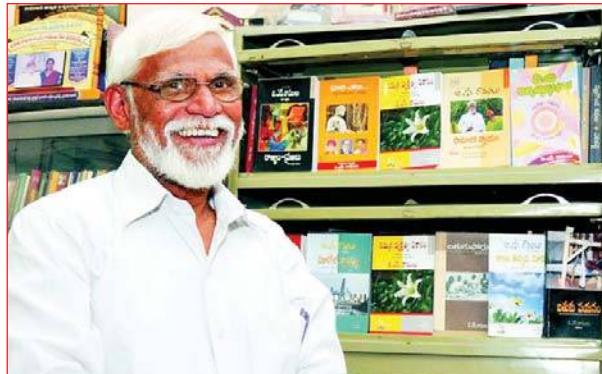
నిర్మాణం మూడించిని ఒంటి చేతో నిర్వహించిందు. సఫలీకృతుడయిందు. ఈ క్రమంలో కొంతమందికి కమిటీలుండు కూడా! అయినా తాను నమ్మిన సిద్ధాంత ప్రచారం కోసం, భావజాల వ్యాప్తి కోసం నిక్షచిగా ఉంటూ నిత్య సంచారిగా, తత్త్వవ్యేత్తగా మారిందు. నిరంతర అధ్యయనం, జీవితానుభవాల నుంచి నేర్చుకున్న విషయాలను భావి తరాలకు అక్షర రూపంలో అందించడాన్ని ఒక బాధ్యతగా నిర్వర్తించిందు. తాను, తన తరం ఎదిగొచ్చిన తీరుతెన్ను లను 175 కు పైగా కథలు, నవలలుగా రాశించు. జయాప జయాలను, గెలుచుకోవాల్సిన జీవితాలను అక్షరబద్ధం చేసిందు. విషపేద్దుపు ప్రారంభ దశ నుంచి తెలంగాణ రాష్ట్ర సాధన వరకు తెలంగాణ ప్రజల జీవితాలను లోతుగా పరిశీలించి కథల్లో నికిష్టం చేసిందు. తెలుగు కథా సాహిత్యంలో తనదైన ముద్దను వేసిందు.

ఆర్ఎస్‌ఎన్ కార్యకర్తగా విద్యార్థి జీవితాన్ని ప్రారంభించిన బిఎన్ రాములు వయస్తోపాటు జ్ఞానంలో వచ్చిన మెరుగైన మార్పుల కారణంగా యువకుడిగా ఆర్ఎస్‌ఎస్ కార్యకర్తగా, నాయకుడిగా ఎదిగిందు. 1964-73 మధ్య కాలంలో ఆర్ఎస్‌ఎస్‌తో అంట

కాగిందు. శాఖకు వెళ్లిందు. అయితే తెలంగాణలో నక్కలైట్ ఉద్యమం కారణంగా 1974 నుంచి ఆయన ఆలోచనల్లో మార్గులు చోటు చేసేకున్నాయి. 1975లో ఎమ్బైన్సీ దమనకాండ ఆయన్ని రాటు దేలింది. 1978లో మాడు పదులు నిండని జీవితంలో ‘జగిత్యాల జైత్రయాత్ర’లో (సెప్టెంబర్, ఎనిమిది) పాల్గొన్నందుకు అతికష్టప్పీయురు సంపాదించుకున్న సోషల్వెల్వేర్ హాస్టల్ వార్డెన్’ ఉద్యోగం పోయింది. ఈ దశలో భార్య శ్యామల నలుగురు పిల్లలను బీడీలు చేసేకుంటూ సాది సపరించింది. ఈ దశలో మావోయిస్టు పార్టీ కార్యకర్తగా, ప్రచారకుడిగా, రాడికల్ యూఎస్ ఫెడరేషన్ నాయకుడిగా దేవయ్యాపుంగా తిరిగిందు. అడవుల్లో ఆవసమున్నదు. ఉద్యమం, భావజాల వ్యాప్తి తనదైన పాత్ర పోషించిందు.

1982లో వెుదటి సారిగా ‘బతుకుపోరు’ పేరిట తన చుట్టూ ఉన్నటువంటి, ఇంకా చెప్పాలంటే భార్య శ్యామల కేంద్రంగా బీడీ కార్మికుల జీవితాలను నవలగా మలించిందు.

1983లో తెలుగుదేశం పార్టీ అధికారంలోకి వచ్చింది. ఆనాటి ముఖ్యమంత్రి ఎస్టీ రామారావు ‘నక్కలైట్’ ఎజండానే అమలు చేస్తున్నాను అంటూ అప్పటి వరకు కళాశాలలకు అనుబంధంగా నడుస్తున్న హాస్టల్స్‌ని (1986లో) రద్దు చేసిందు. అణచివేత ఎక్కువయింది. ఇవన్నీ కూడా తన ఉద్యోగం, ఉద్యమం రెండింటికి చాలా దగ్గరగా ఉన్న విషయాలు కావడంతో బిఎన్ రాములు జీవన గమనంపై కూడా ప్రభావం చూపించాయి. ‘నక్కలైట్’ ఉద్యమంలో ప్రత్యేక భాగస్వామిని చేసింది. ఉద్యమంలో భాగస్వామి అయ్యేకన్నా ముందే తన అక్షరాలను అయుధంగా మార్చుకున్నదు. ఇందుకు ఆనాటి కరీంనగర్ జిల్లా నుంచి వెలువడిన పత్రికలు అండగా నిలిచాయి. 1983లో ‘చాటింపు’ పక్షపత్రిక, జగిత్యాల నుంచి సిపాచ్చి ప్రభాకర్రంగా, బి.నర్సింగం తీసుకొచ్చిన ‘మంటలు’ పక్షపత్రిక, జమ్మికుంట నుంచి కర్నె చిరంజీవి నడిపించిన ‘రచ్చబండ’, ‘సిరిసిల్ల నుండి తోట మహాదేవ వెలువరించిన ‘వెల్లుపు’, కరీంనగర్ నుంచి పురాణం రామచంద్ర నడిపించిన ‘చిత్రిక’ వారపత్రిక, హన్స్సుబాద్ నుంచి కొండా లక్ష్మీ తీసుకొచ్చిన ‘మనుగడ’ పక్షపత్రిక, కరీంనగర్ నుంచి బి.విజయకుమార్ ప్రచురించిన ‘జీవగడ్డ’ (1985) పత్రికలు ఆనాడు ప్రజా ఉద్యమాలకు అండగా ఉండేవి. వీటన్నింటిలోనూ

బిఎస్ రాములు తన రచనలు ప్రచురించాడు. తన రచనలు, తోడ్యాటుతో ఆ పత్రికలకు వాటి నిర్వహకులకు వైతికంగా అండగా ఉండేవాడు. నిజానికి 1989లో ప్రైపర్ రాబాద్ నుంచి 'సలుపు' పత్రిక ప్రారంభానికన్నా ముందే బహుజనోద్యమ చైతన్యంతో ఈ పత్రికలు పనిచేశాయి. ఈ పత్రికలన్నింటిలోనూ విలేఖరులుగా, జర్జిల్స్పులుగా పనిచేసింది మొజారిటీగా బీసిలే కావడం విశేషం.

గ్లాన్స్ నోస్ట్, పెరిస్టోయికా మూలంగా ఒకవైపు సోవియట్ రష్యా ముక్కలుగా విడిపోయింది. ఇదే సమయంలో మాహోయిస్పు పార్టీలో కింది కులాలవారికి 'అగ్రికుల నాయకత్వం అన్యాయం చేస్తుందటూ ఆ పార్టీ ముఖ్య నాయకుడు 'శివసాగర్' బయటికొచ్చిందు. ఇదే సమయంలో తెలుగునాట బహుజన సమాజ పార్టీ తమ ప్రచారాన్ని ఉధృతం చేసింది. మరోవైపు మండల్ కమిషన్ సిఫారసులు ఆమోదిస్తూ కేంద్రంలో విపి సింగ్ ప్రభుత్వం నిర్దయం తీసుకుంది. అనేక అడ్డంకుల తర్వాత ఈ నిర్దయాన్ని పివి నరసింహారు ప్రభుత్వం 1994లో అమల్లోకి తీసుకొచ్చింది. ఈ నిర్దయం ద్వారా ఒకవైపు బిసిలకు ప్రభుత్వ ఉ ద్వోగాల్లో రిజర్వేషన్లు కల్పిస్తూనే మరోవైపు ప్రభుత్వ రంగంలో ఉ ద్వోగాల కల్పనకు చరమగీతం పాడుతూ నూతన ఆర్థిక సంస్కరణల ద్వారా విదేశీ వాణిజ్యానికి ఆధ్వర్యం పలికిందు. దీని ద్వారా అప్పుడప్పుడే చదువుకొని చైతన్యవంతమైన యువతకు ఉ ద్వోగావకాశాలు లేకుండాపోయాయి. ఇట్లాంటి ఒక సంక్షబిత సమయంలో 'కుల అణవిట' కారణంగా మాహోయిస్పు పార్టీ నుంచి బయటికొచ్చిన బిఎస్ రాములు సమాజ చైతన్యానికి ముఖ్యంగా తెలంగాణ సమాజం మేలు కోసం సాహిత్యం, ఉధృతమాలు రెండింటిని ఆయుధాలుగా మలుచుకున్నాడు. ఎప్పటికప్పుడు వరిశీలన, అధ్యయనంతో తన ఆయుధాలకు పదును పెడుతూ వాటిని బహుజన జీవితాలను చిందరపందర చేసిన దోషిదీ పర్వతాలకు ఎదురు నిలిచిందు. అగ్రకులాధిపత్యాన్ని బహుజన సోయాలో ప్రశ్నించిందు. అలాగే దారితప్పిన విషాధోద్యమంపై 'దక్షయజ్ఞంతో' విరుదుకుపడిందు. మరోవైపు బ్రాహ్మణాధిపత్యాన్ని ఎందగట్టిందు. ఇవన్నీ ఏకకాలంలో బహుముఖాలుగా చేసిన పనులు.

1985లో కారంచేడు ఘుటనతో దళిత మేధావి వర్ధం ఒక్కటై 'దళిత మహాసభ' ఏర్పాటు చేసింది. ఆ తర్వాత చుండూరు ఘుటనతో దళితులతోపాటు బీసిలు, విద్యావంతులు, హక్కుల కార్యకర్తలు కూడా పెద్దగా నిరసన కార్యక్రమాలు చేపట్టారు. సంఘీభావంగా నిలిచిందు. దళితులతో మమేకమయింద్రు. ఈ దశలోనే అంటే 1990లో పూలే శతవర్ధంతి సభలు, 1991లో అంబేద్కర్ శతజయంతి సభలు దేశవ్యాప్తంగా జరిగాయి. వీటి స్పూర్తి ప్రతిఫలనాలు తెలంగాణలో కూడా కనిపించాయి. దళితోద్యమాలు,

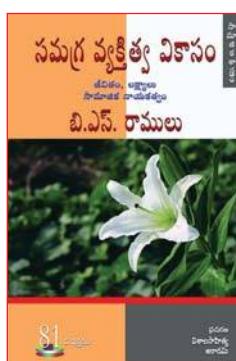
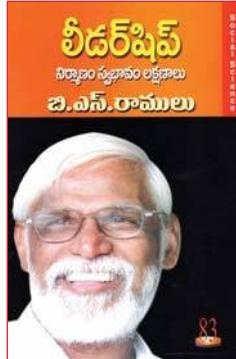
పూలే, అంబేద్కర్ స్పూర్తితో తెలంగాణలో మొట్టమొదటి సారిగా 1992 జూన్లో ఉట్టారులో దళిత సాహిత్య సదస్సు జరిగింది. ఈ సదస్సు నిర్వహణలో బిఎస్ రాములు ప్రధాన భూమిక పోషించిందు.

ఆయనతోపాటు గూడ అంజయ్, జిత్తర్ కూర్చె, ఉదారి నాయిల లాంచి వారు కూడా సభల నిర్వహణలో భాగస్వాములయిందు. 1992 డిసెంబర్ 6 అంబేద్కర్ వర్ధంతి నాడు కరీంనగర్లో దళిత సాహిత్యంపై బిఎస్ రాములు రాష్ట్ర స్థాయి సదస్సు నిర్వహించాడు. దీనికి కన్నీనర్గా బిఎస్ రాములు ఎన్నికలుందు. ఈ సదస్సులో పాల్గొన్నవారి సూచనలు, సలహాలు, ఆలోచనలు, అభిప్రాయాల మేరకు 1993 ఫిబ్రవరి, 12, 13 తేదీల్లో ప్రైపర్ రాబాద్ లోని లోయర్ టాంకబండిలోని అంబేద్కర్ భవనలో దళిత సాహిత్యంపై సైద్ధాంతిక శిక్షణ తరగతులను నిర్వహించారు. ఈ సదస్సులోనే 'దరకమే' దళిత రచయితలు, కళకారులు,

మేధావుల సభ ఏర్పాటులుంది. దరకమే సంస్థ తరపున జాపువా స్పూర్తితో 'గబ్బిలం' పత్రికను వెలువరించారు. ఈ కార్యక్రమాల నిర్వహణలో తొలి దశలో ననుమాన స్వామి, కంచె లాలయ్య, తదితరులు కీలకంగా పనిచేశారు.

నిజానికి 'దరకమే' స్పూర్తితో బిఎస్ రాములు స్వీయ రచనలు చేయడమే గాకుండా ఉద్యమ వ్యాప్తి కోసం 'ఆంధ్రప్రదేశ్ దళిత పాటలు', 'కరీంనగర్ జిల్లా దళిత పాటలు', కె.రామలక్ష్మణ పాటలు, కె.సితారాములు పాటలు, విశాల సాహితీ సంస్థ ప్రచురణలు వెలువరించారు. వీటిలో 'క్షాత్రపుల్యంసు ఎలా చూడాలి?' అనే రచన తెలుగు సాహిత్య చరిత్రలో పెద్ద చర్చను లేవదీసింది. బ్రాహ్మణాధిపత్య సాహిత్యాన్ని మూలాల సుంచి నరుక్కుంటూ వచ్చాడు. ఇవన్నీ కూడా సమాజంలో అఱచివేతకు గురువుతున్న దళితులకు సంఫీభావంగా నిలిచాయి. 1990వ దశకంలో దళితులంబే అందులో బీసిలు, ఎస్టిలు, ముస్లింలు కూడా భాగమే అనే విషయాన్ని గుర్తించాలి.

1994లో 'చిక్కసుపుతున్న పాట' వెలువడడానికి ముందే దానికి తాత్త్విక భూమిక ఏర్పాటు చేసింది 'దరకమే' అంటే అతిశయ్యాక్తి కాదు. క్షాత్రపుల్యంని ఎలా చూడాలి? అనే ప్రశ్నను లేవదీసి సాహిత్యంలో ఏండ్చుగా పాతుకుపోయిన బ్రాహ్మణాధిపత్య భావజాలాన్ని పటపంచు చేసిన వాడు బిఎస్. ప్రశ్నించి వదిలేయడం గాకుండా తన ప్రశ్నలకు తాత్త్విక పునాదిని బలంగా ఏర్పాటు చేసుకునేవాడు. అంతేగాదు ఈ తాత్త్విక సోయి దళితులకు అందించేందుకు గాను బుద్ధిజం, పూలే, అంబేద్కర్జిం వెలుగులో కథా పర్వప్రాప్తిలను నిర్వహించాడు. 1993లో మొదటిసారిగా హస్తస్థాబాద్ లో బిసి, ఎస్టి, ఎప్టి, మైనారిటీ దృక్కుఫంతో కథా పర్వప్రాప్తిని నిర్వహించాడు. ఈ పర్వప్రాప్తి నుంచి ఎంతోమంది కొత్త కథకులు పురుషుపోసుకున్నరు.

ఎప్పటికప్పుడు కొత్త కథకులను తయారు చేస్తూనే, వారికి దిశా నిర్దేశం చేస్తూనే తాను ఆగకుండా కథలు రాశిందు. 1992 తర్వాత ‘నక్సల్ట్ టోడ్యుమం జీవితం నుంచి బయటికొచ్చిన తర్వాత దళిత, బహుజన చైతన్యంతో తాను చూసిన జీవితాలను రికార్డ్ చేసిందు. ఆ తర్వాత తెలంగాణ ఉద్యమ వెలగులో దానికి ఊతంగా నిలిచిందు. బిఎస్ రాములు కథలను మూడు భాగాలుగా చూడాలి. అందులో మొదటిది 1978-1990 మధ్య కాలంలో నక్సల్ట్ టోడ్యుమ స్వార్థితో ఆ ఉద్యమానికి అండగా నిలబడుతూ, దొరలు, ప్రభుత్వం, పోలీసుల దమనకాండను, హక్కుల సంఘాల కార్యకలాపాలను వస్తువుగా చెప్పిన కథలు ఇందులో ఉన్నాయి. దీన్ని విశ్వవోద్యమ కథలుగా చెప్పాచ్చు. ఈ కథల్లో నక్సల్ట్ టోడ్యుమంటే సానుభూతితో, పోరాట రూపాలు, ప్రతిఫుటనా అంశాల్ని కథలుగా మలిచిందు. రెండోది 1990-2002 వరకు రాసిన కథలు. ఈ 12 ఏండ్క కాలంలో దళిత, బహుజన స్వార్థితో బీసీలు, దళితులు, ఎస్టీలు ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలను కుల పీడను చిత్రికరించిందు. అయితే కొన్ని కథలు 1992కు ముందు రాసినవీ, 2002 తర్వాత రాసినవీ ఇందులో ఉన్నాయి. అయితే 1990కు ముందు రాసిన ‘బహుజన’ కథల్ని ప్రధానంగా నక్సల్ట్ టోడ్యుమంలో భాగంగా రాసినవిగా చూడాలి. 2002 తర్వాత రాసిన వాటిని తెలంగాణ ఉద్యమంలో భాగంగా చూడాలి. వీటిని దిలీటోర్డుమ కథలుగా పేర్కొపువు.

ఈక మూడవది 2002 నుంచి రాస్తున్న కథలు. ఈ కథల్లో అంతస్థాత్మకంగా తెలంగాణ ఉద్యమ చైతన్యం ఉంటుంది. వ్యక్తిత్వ వికాసం కూడా ఇందులో ఉంటుంది. గెలుచుకున్న జీవితాలు ఇందులో ప్రధానాంశాలు. వీటిని తెలంగాణోర్డుమ కథలుగా చెప్పాచ్చు.

బిఎస్ రాములు బహుజన కథలను మూడు విభాగాలుగా విభజించవచ్చు. ఇందులో మొదటిది బీసీ కథలు, రెండోది దళిత కథలు, మూడోది ఎస్టీ కథలు.

బీసీ కథలు:

వ్యక్తి కులాల వారి జీవితాలు భిద్దమవుతున్న తీరుని ఈ కథల్లో రికార్డ్ చేసిందు. దొరల దౌర్జన్యాలు, దోషిడి, హింస మాలంగా అతలకూతలమవుతున్న ‘పెనుకబడిన తరగతులు’వారి జీవితాలను అక్కరబద్ధం చేసిందు. ఇందులో ఎక్కువగా పద్మశాలీ కులానికి చెందిన కథలున్నాయి. ఈయన రాసిన ‘తల్లి కొడుకులు’, ‘భార్య బిడ్డలు’, ‘దేవుని బిడ్డలు’, ‘మంచి రోజులు’, ‘కాలం తెచ్చిన మార్పు’, ‘చికాగోలో నానమ్మ’ అనే కథలు పూర్తిగా బీసీలకు సంబంధించినవే! ఈయన అమెరికా పర్యటన అనంతరం వెలవరించిన గెలుచుకున్న జీవితం’ కథా సంపుటంలో వెంతుం 14 చేసేత వృత్తి వనివారల

జీవితాలున్నాయి. ఇవి ‘పాతచీర’, ‘వరుసలు’, ‘వరలక్ష్మి’, ‘ప్రేమధార’, ‘పంజరం’, ‘నాగశాల’, ‘మమతలు’, ‘మలుపులు’, ‘వారసత్వం’, ‘నానమ్మ’, ‘బతుకు పయనం’, ‘ప్రశాంతం’, ‘ఇంటల్లుడు’, ‘వాళ్ళు గెలుచుకున్న జీవితాలు’ మొదలైనవి. ఇవి బీసీ జీవితాలను ప్రధానంగా చిత్రించిన కథలు.

‘పాతచీర’ కథలో నాలుగైదు దశాబ్దాల క్రితం నాటి పద్మశాలీల కుల వృత్తిలోని రంగు అడ్డడాలు, బట్టలు నేయడాన్ని ఈ క్రమంలో జీవితాల్లోని వ్యధాని చిత్రించిందు. బట్టల మిల్లుల మూతపడడంతో ఆగమైన బతుకుల్ని ‘మానవ సంబంధాలు’, ‘సంస్కృతి, వరుసలు, ‘ప్రశాంతం’, ‘ప్రేమధార’ కథల్లో వివరించిందు. ఒకప్పుడు అక్కరజ్జునం ఉన్న పద్మశాలీలు ఆయుర్వేద వృత్తిని అవలంభించేవారు. అదే కులంలోని అక్కర జ్ఞానం లేని మహిళలు ఎక్కువగా కరీంనగర్, నిజామాబాద్ కొంతమేరకు వరంగల్ జిల్లాల్లో బీడిల చుట్టుడాన్ని వృత్తిగా స్వీకరించారు. ఇట్లా బీడిల చుట్టే స్ట్రీల జీవితాలను కేంద్రంగా తీసుకొని ‘వారసత్వం’, ‘వరుసలు’ కథలు రాశిందు. ‘నానమ్మ’ కథలో పేరుకు తగ్గట్లుగా జాతీయోద్యమంలో చేసేత, రాట్టుం అంశంగా తీసుకొని శిథిలమవుతున్న జీవితాలను చిత్రించిందు.

తెలంగాణ నుంచి బయటి ప్రాంతాలకు విస్తరించిన తోలి కార్బూకులు పద్మశాలీలు. ఈ పద్మశాలీలు పూడె, బొంబాయిల్లో పూలేతో కలిసి నడిచిందు. ఇట్లా పూడె, బొంబాయి, భీపండి, సూరక్త, పోలాపూర్, అహ్లాదనగర్లలకు వలనసహాయిని చేసేత కార్బూకుల జీవితాలను, బతుకులో చోటు చేసుకున్న మార్పులను ‘పంజరం’, ‘వరుసలు’, ‘ప్రశాంతం’, ‘వారసత్వం’ కథల్లో రాశిందు. అలాగే ‘నాగశాల’ కథలో తోలు బట్టల సుండి ఉన్న బట్టలు ఆ తర్వాత చేసేత బట్టలకు సమాజం మారిన తీరుని రికార్డ్ చేసిందు. చేసేత కార్బూకుల సంతానం సాష్ట్వేర్ ఇంజనీర్లుగా జీవితాలను గెలుచుకున్న తీరుని ‘బతుకు పయనం’, ‘చికాగోలో నాయనమ్మ’, ‘కామన్వెల్ట్’ కథల్లో రికార్డ్ చేసిందు. అలాగే చేసేత వృత్తిదారుల సుంచి ఎదిగొచ్చిన జర్జలిస్టులు, టీచర్లు, లెక్కరర్ల జీవితాలను కూడా ఇంటల్లుడు, ‘వారసత్వం’, ‘వరుసలు’ లాంటి కథల్లో చెప్పిందు.

‘స్క్రూతి’, ‘మమతలు’, ‘రాజకీయం’, ‘తల్లిపాలు’ కథల్లో బీసీలకు రాజకీయ వరంగా, విద్యా, ఉద్యోగాల రిజర్వేషన్లలో జరిగే అన్యాయాలను రికార్డ్ చేసిందు. వీటిని బీసీల సాధికారత కేర్లే కథలుగా చెప్పాచ్చు. తెలంగాణ నుంచి 1952 ఎన్నికల్లో మెట్టపల్లి నుంచి పద్మశాలి కులస్కుడైన గంగుల భూమయ్య ఇండిపెండెంట్గా ఎమ్మెల్యేగా ఎన్నికయిందు. సిరిసిలు మహాసభలు నిర్వహించడంలో కీలక భూమిక పోషించిన భూమయ్యకు కాంగ్రెస్ పార్టీ టికెట్

జివుకుండా వెలమాయినకు ఇచ్చింది. అయితే గెలిచి నిలిచిన భూమయ్య చరిత్రను బిఎస్ రాములు 'వారసత్వం' కథలో కొంత రికార్డు చేసిందు.

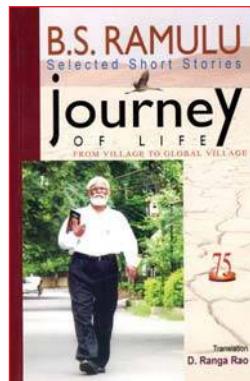
దశత కథలు:

ఆటు విష్వవోద్యమంలోనూ, ఇటు దళితోద్యమంలోనూ చురుగ్గా పాల్గొన్న బిఎస్ రాములు తాను వివిధ సందర్భాల్లో 'క్రాన్' అయిన దళిత జీవితాలను కథలుగా మలిచిందు. దొరల దౌర్జన్యాలు, లైంగిక దోషింది, పోలీసుల హింసను ఈ కథలు రికార్డు చేశాయి. అలాగే విద్య ప్రాధాన్యతను ఒక హస్టల్ వార్డెన్స్‌గా పనిచేసిన అనుభవంతో, అంబేద్కర్, పూలే స్మార్ట్రిట్స్ తాను ఆవాహన చేసుకోవడమే గాకుండా కథలుగా చిత్రించిందు.

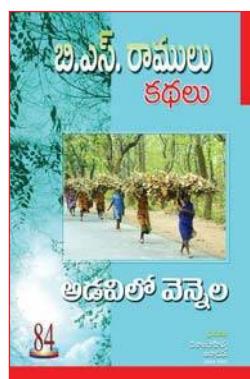
ఈయన రాసిన దళిత కథల్లో దొంగ గొడ్డకు లొటారం, ప్రయాణం ఇందులో ప్రధానమైనవి. 'దొంగ గొడ్డకు లొటారం' కథలో నక్కలైట్ ఉద్యమంలో తమ ప్రాణాలను లెక్కచేయకుండా 'అన్నలు'ను కాపాడుకున్న మాదిగోళ్ళ గురించి రాసిందు. అట్లనే 'ఎనకట ఏముండే' కథల్లో దళితుల సాంస్కృతిక విషయాలను, ధరించే నగల గురించి, వారి జీవితాల గురించి చెప్పిందు. పూలే, అంబేద్కర్ చెప్పినట్లుగా 'విద్య' ద్వారానే దళితుల జీవితాల్లో మెరుగైన మార్పులు చోటుచేసుకుంటాయని బిఎస్ రాములు తన కథల్లో చెప్పిందు. ముఖ్యంగా 'పాలు', 'బడి', 'సహజాతాలు', 'మార్పు', 'స్నేహితి', 'బంధి', 'రియల్ ఎస్టేట్స్', 'తెల్లబట్టి', 'అయిదవవాడు', 'చేయూత', 'వరుసలు', 'వేదవతి', 'మలుపులు', 'ప్రేమికులు', 'మమతలు', 'సహజీవనం', 'వారసత్వం', 'సంబంధం', 'పారసైట్లు', 'వేవచెట్లు', 'కామన్ వెల్త్రీ' కథల్లో దళిత జీవితాలను చెప్పిందు. విష్వవోద్యమాల మూలంగా దళిత, బహుజనులు ఎట్లు బలవుతున్నారో చాలా దగ్గర నుంచి చూసిన అనుభవంతో 'దడ్కయజ్ఞం' కథను రాసిందు. అట్లగే తన కథల్లో ఎస్సీ, బీసి మధ్యతరగతి విద్యావంతుల్లో వారి సంస్కృతి గురించి అవగాహనలో వస్తున్న మార్పులను చిత్రీకరించాడు. అదే సమయంలో కుల అంతరాలను తొలగించడంలో మార్మిస్టులు విఫలమైన తీరుని కూడా కథల్లో చెప్పిందు. 'తెల్లబట్టి' కథల్లో బడిపంతుల్లు దళిత బాలికల పట్ల చూపే వివక్షను, మరోవైపు అగ్రకుల ప్రీలు, దళిత పురుషుల లైంగిక సంబంధాలను కూడా చిత్రించిందు.

ఎస్టీ కథలు:

విష్వవోద్యమంలో చురుగ్గా పాల్గొంటున్న సందర్భంలో తాను తెలుసుకున్న అంశాలను అదివాసీల అగచాటును కథలుగా మలిచిందు. నాగరిక సమాజం పట్టించుకోకుండా వదిలేసిన అంశాలను బిఎస్ రాములు ఈ కథల్లో

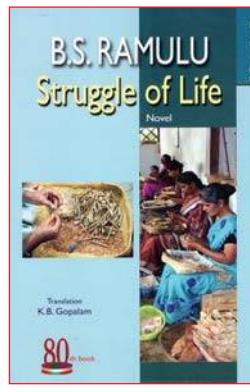

చర్చకు పెట్టిందు. అడవిలో వెన్నెల, అడవిలో అక్కలు, మా బడి, తేనెటీగలు కథల్లో ఆదివాసీ జీవితాలను రికార్డు చేసిందు. 'అడవిలో వెన్నెల' కథలో ఆదిలాబాద్ అడవుల్లోని కోయ, గోండు, మాల, మాదిగలు ఫారెస్ట్సు అధికారుల దోషికి బలవుతున్న తీరుని, ప్రభుత్వాలు ఆదివాసీల ఆరోగ్యం పట్ల చూపుతున్న పట్టి పర్మాలేనితనాన్ని చెప్పిందు. 'అడవిలో అక్కలు' కథలో విశాఖ ప్రాంతంలోని ఆదివాసీలు ఎదుర్కొంటున్న పోలీసుల దౌర్జన్యాన్ని గురించి రాసిందు. ఆదివాసీల వృత్తి, వారి జీవనాధారాల గురించి చెబుతూ 'అన్నలు' వారిని అడుకున్న తీరుని చెప్పిందు. 'మాబడి' కథలో ఆదివాసీల ఆచార వ్యవహరాల్లో 'అన్నలు' తీసుకొచ్చిన మార్పుల గురించి చెప్పిందు. 'అడవిలో అన్నలు' కథలో అణచివేతకు గురైన ఆదివాసీలకు అండగా అన్నలు, యువకులు నక్కలైట్ ఉద్యమం ఎట్లా అండగా నిలిచిందో రాసిందు. అయితే ఇవన్నీ 1992కు ముందు రాసినవే కావడం గమనార్థం.

తెలంగాణ సమాజంలో 80శాతం ప్రజలకు సంబంధించిన అంశాలను విష్వవోద్యమ నేపథ్యంలో, దళిత, బహుజన చైతన్యంతో బిఎస్ రాములు కథలుగా మలిచిందు. ఈ కథల్లో ఒక క్రమం ఉంటుంది. 1990కి ముందికి కథల్లో విష్వవోద్యమంలో భాగంగా చైతన్యంతో ప్రశ్నించిన, హక్కుల కోసం కొట్టాడిన వర్గాలను, వారికి అండగా నిలిచిన విద్యావంతులను గురించి చెప్పిందు. అయితే 1990 తర్వాత ఈ కథనంలో మార్పు వచ్చింది. దళిత, బహుజన జీవితాలను చెప్పడానికి ఉద్యమంతో సంబంధం తేకుండా జీవితానుభవాలను విస్తేషిస్తూ కథాంశాలగా మలిచిందు. ఉద్యమ సందర్భంలో ఒక గొల్లాయిన పోలీసోళ్ళ చేతిలో దెబ్బులుతిని జైలుకి వెళితే, అదే తెలంగాణ ఉద్యమ సందర్భంగా దళిత, బహుజనులు తమ జీవితాలను మెరుగుపరుచుకోవడానికి

సాష్టోవేర్ ఇంజనీర్లుగా, లెక్కరులుగా ఎదిగొచ్చిన తీరుని చిత్రీకరించిందు. విదేశాల్లో సైతం ఉద్యోగాలు చేసుకుండూ తల్లిదండ్రులకు అండగా నిలుస్తున్న తీరుని స్వీయానుభవం నుంచి రికార్డు చేసిందు. 2002 తర్వాత తెలంగాణ ఉద్యమ స్వార్థం గెలుచుకున్న జీవితాలను కథలుగా మలిచిందు.

తెలంగాణ సమాజంలో వస్తున్న మార్పులను ఒక సోషల్ సైట్స్ లైట్ పరిశీలించి వాటిని తనదైన పరువైన రచనతో అటు భాషతోనూ, భావంతోనూ బిఎస్ రాములు మెప్పించగలిగిందు.

-సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్

m : 9849220321

e : sangishettysrinivas@gmail.com

1908 మూలీని ప్రజయం

ఆరవ నిజాం దాతృత్వం

ఆరోజు సెప్టెంబరు 26, శనివారం 1908వ సంవత్సరం. రెండు రోజుల క్రింద బంగాళా సముద్రంలో పుట్టిన తుఫాను ఆ రోజు హైదరాబాదుకు చేరుకుంది. మయ్యాలు ముసిరిన ఆకాశంలో కుండపోత వర్షం మొదలయ్యాంది. ముపై నలభై అంగుళముల వర్షం పడి ఉండవచ్చని అంచనా. ఆ రాత్రంతా ప్రజలకు నిద్ర పట్టి లేదు. సమీపంలో ఉన్న ఇంధు మేడలు మిద్దెలు గోడలు పడిపోతున్న ధ్వనులు ఘరంగి మోతల వలె వినబడుతున్నాయి. ఇంధు కూలిపోతాయన్న భయంతో, ప్రజల రామనామ స్వరణతో ఆరాత్రి తెల్లావారింది.

ఆ మూడు అదివారం. దినమంతా వర్షం కురుస్తనే ఉంది. ప్రజలు ఇంటి గడవ దాటలేదు. ఎడతెగని వర్షం దాటికి సగరంలోని చెరువులు, కుంటలు నిండిపోయాయి. నగరంలో ముచికుండా నది గట్ట ఎత్తు ఇరవై ఫీట్లు. అప్పటికి నగరంలో మూడు వంతెనలే ఉన్నాయి. పురానాపూర్, నయాపూర్, చాదర్ఫూతపూర్.

ఆ మూడు వంతెనలు కూడా ఇరవై ఫీట్ల ఔన్నే నిర్మించబడ్డాయి. అదివారం సాయంత్రానికిల్ల ముచికుండా నది ఆ మూడు వంతెనల మీద నుండి పొంగి పొర్లి పారసాగింది. పక్కనున్న బస్తీలలోకి, ఇంట్లోకి నీళ్లు ప్రవేశించి ప్రమాద ఘంటికలను మోగిస్తున్నాయి. చిన్న చిన్న చెరువులు, కుంటల గట్టు తెగిపోయి నదిలో నీటి మట్టం పెరగసాగింది.

28వ తేదీ సోమవారం తెల్లవారు జామున మూడు గంటలకు గండిపేట, హిమాయత్ సాగర్ చెరువుల గట్టు తెగిపోయాయి. ఆ రోజు పవిత్ర రంజను మాసం తొలిరోజు. ముచికుండానది వెయ్యిపడగల విఘ్నాగుగా మారి గాఢ నిద్రలో ఉన్న నగరాన్ని నగర ప్రజలను కాటేసింది. గాఢ నిద్రలో ఉన్న ప్రజలు ఉపైన ఉపైన విప్పదు వంతెనలను జల నమాధిలోకి వెళిపోయారు. వేయిపడగల జలసర్పం బుసలు కొట్టుతూ, పరవళ్లు తొక్కుతూ ముందు అత్తాపురమును కొంత కత్తిరించి పాత కార్యానా మీద పడి గుజరాతీ, మార్కాడీల భవంతులను బద్దలు కొట్టి, ముసైదువరమును ముంచివేసి, జియోరు గూడేన్ని కబళించి, ప్రేమకు గుర్తుగా నిలబడిన పాతవాలాద్రి (పురానాపూర్) రాతి గోడలను తునాతునకలు చేసింది. ఆ వరద తాకిడికి పాతవాలాద్రి కుపుకూలి పోయింది. ఆ ఉప్పదువాన్ని ఎవరూ ఊహించలేదు. అల్లకల్లోల సముద్రపు అలల్లా ఆ ప్రవాహం పెనుశబ్దంతో నగరంపైకి విరుచుకపడింది. ఆ

ఉపైన కలిగించిన వినాశనాన్ని వర్షించటానికి మాటలు చాలపు. పెద్దపెద్ద భవనాలు జలసమాధిలో నిశ్శబ్దంగా మునిగిపోయాయి.

ధూళిపేటలో సగం బస్తీ మట్టిలో మట్టిగా మారింది. కళకళాడే ఘూసుమించూ బజారు సుశాసనపై పోయింది. పాన్సేన్ ఆలం దగ్గర ఉండాబజారు పతా లేకుండా నీటి పాలైంది. బేరసారాలతో ఎప్పుడూ లక్షీకళ తాండవించే బేగంబజారు, సాహుకార్ కోరీలు నిండా నీళ్లలో మునిగి పోయాయి. ఫీలుఖానాలో ఒంటెలు, ఏనుగుల బజారులో ఏనుగులు కాగితపు పడవల్లా తేలి కొట్టుకపోయాయి.

జుమ్మేరాతీబజార్ నది ఒడ్డున గల గోసాయి మరాలనీ మట్టితో కసారుక పోయాయి. సాధువులందరూ సజీవ సమాధి ఐనారు. పిల్లలకు పాలు ఇంట్లన్న ప్రీలు అట్టనే నీళ్లల మునిగిపోయారు.

దివ్వాన దేవిదీ పెద్ద పడి అడుగులు. రెసిడెన్సీ వర్ధ వస్మైందు అడుగులు. చౌక్, కోకాత్టి, కసారట్లల పెద్ద పదిహేను, పదహారు అడుగుల నీరు నిచిచింది. అంతా జల సముద్రమియ్యాంది. మంగళవారం ఉదయం తొమ్మిగి గంటల పరకూ ప్రజలకు ఈ సంగతులు ఏవీ తెలియవు. తక్కణిమే వార్లు తెలియటానికి ఆ రోజులలో దినపుత్రికలు, రేడియోలు ఏవీ లేవు కదా! ప్రజలు గుమికూడి పట్టుంలోకి పరదలు వచ్చినట్లు చెప్పుకున్నారు. శాంబిందా, బాలాగంజ ఎత్తు ప్రాంతాలు కావున వరద నీళ్ల అక్కడికి రాలేదు. చార్యానార్ వైపు నుండి టాంగాలు, జట్టులు, ఎక్కాలు, బగ్గీలు మనుషులతోనూ, సామాన్లతో శాలిబండవైపు వస్తున్నాయి. చాలా మంది తలలపై సందూకులు, సామానులు పెట్టుకుని కాలినడకలతోనే వస్తున్నారు. ప్రీలు పసిపిల్లిల్ని చంకలో ఎత్తుకుని ఆయాసంతో దమ్ములు తీస్తూ శాలీబండా చద్వీ ఎక్కుతున్నారు. పిల్లాజెల్లా వారిని వెంబడిస్తున్నారు. కొంతమంది బిగ్గరగా ఏడిస్తున్నారు. మరికొంత మంది రొమ్ములు బాధుకుంటున్నారు. కొంత మంది ఏం జరిగిందని అడిగారు. తెల్లారుజామున ముచికుండ పాంగిపోయి పటుమంతా కొట్టుకపోయిందని వారు కాకిశోకాలు పెడుతూ విస్మయించారు. పట్టుం బొందలగడ్డగా మారిందని మరికొంత మంది అంగలార్చారు. మళ్లీ నల్లటి మయ్యాలు కమ్ముకుంటున్నాయి. ఇంకా భీకరంగా మళ్లీ వరద వస్తుందని పెద్ద ఎత్తున పుకార్ వ్యాపిస్తున్నాయి. ఆ గందరగోళంలో కొంతమంది గుండాలు, బద్ధాష్టులు ఇంధను దోషకుంటున్నారు. చనిపోయిన ప్రీల మీద ఆభరణాలను

వోలుచుకుంటున్నారు. పుత్రార్థకు అంతా భయపడుతున్నారు. పోలీసులు ప్రజలను నీటివైపు పోకుండా ఆపుతున్నారు.

ధనధాన్యాలతో కళకళలాడే బేగంబజారు వీనుగుల పెంటగా మారింది. బజార్లో తడిచిన ధాన్యం దినుసులు గుట్టలు గుట్టలుగా పడి ఉన్నాయి. అవి మురిగిపోయి కంపువాసన కొడుతున్న పినినారి సాహుకార్య ఆ తడిసిపోయిన చియ్యాన్ని దుగ్యానికి అర్ధసేరు చౌపున బీదసాదలకు అమ్ముతున్నారు. కట్టుల మండిలో కొట్టుకపోయిన కట్టులను, నానిపోయిన కట్టులను ఆధాలణ (సగంతణ) చొప్పున అమ్ముతున్నాయి. చచ్చినోడి పెళ్ళికి వాచిందే కట్టుం అన్నట్టుంది వారి వరున. ఉస్కున్గంటో ఎక్కడపడితే అక్కడ శవాలు కనబడుతున్నాయి. అక్కడ కాయ కష్టంతో పనిచేసే హమాలీలందరూ గాఢ నిదర్లో ఉన్నవారు దీర్ఘ నిద్రలోకి వెళ్లిపోయారు. అంతటా కాళ్ల చేతులు తలలు తెచ్చిపోయిన మొండాలు. కొన్ని శవాలు మట్టిలో కొంత భాగము, బయటికి కొంత భాగము కనబడుతున్నాయి. బంధుమిత్రులు ఆ శవాలను వెదికి గుర్తు బట్టి అంత్యక్రియలకు ఎత్తుక పోతున్నారు. అనాధ శవాలనుండి నీచు వాసన, గబ్బు వాసన వస్తున్నది.

పేష్ట్రు మహరాజా చందూలార్ కట్టించిన మహరాజ్యగంజ్ అతులాకుతలమై పోయింది. అక్కడ చింతల నాగన్న కట్టించిన బంగళా పగిలి బీటలు వారింది. నిష్టి అంబర్ బజారులో వర్తకుల వద్దుల పుస్తకాలన్నీ నీటి పాలైనందున ఉద్దేర భాతాలన్నీ మావ్ అయిపోయినవి. ఆ వర్తకులు లభలభమని నెత్తినోరు కొట్టుకుంటున్నారు.

ఫతే దుర్జా దగ్గర గొల్లకిటికీ బ్స్తి సర్ప నాశనమైపోయింది. బర్లగొర్లూ ఏటి పోలైనాయి. గొల్లలు గొల్లు గొల్లుమని ఒకటే ఏడుపులు, శోకాలు, కట్టుపునమ్మ అన్యాలం చేసిందిని ఆమెకు శాపనార్థాలు పెడుతున్నాయి. నయాహాల్ దగ్గర కొత్తూ కట్టిన జనానా దవాళానాల్ ఆరువందలమంది మాతా శిశుపులు వరదల పాలైనారు. భయంతో ఒకరినొకరు కొగిలించువున్న మాతా శిశుపులు అదే స్థితిలో శవాలై కనబడినారు. చాదరిఫూతలో రెండు కమాసులు నేలమట్టమయినవి. అంబర్పేట మేకల మండిలో మేకలన్నీ కొట్టుకపోయాయి. కాశగూడెంలో (కాలీగూడా) గంగపుత్రులందరూ గంగపాలైనారు. మాలిక్ పేట (మలక్కేపేట) మరికి నాలాగా మారిపోయింది.

ముచికుండకు కడి ఎడమల ఉన్న బట్టిలన్నించీని ఆ జలసర్పము తన మృత్యు కొగిలలో బంధించి కాబోసింది. ధనవంతుల ఉక్కుత్తిజీరీలు నీళ్లలో పూచికపుల్లల్లో కొట్టుకపోయాయి. బంగారువళ్లలు, వెండిచెంబులు, పరుపులు, పట్టమంచాలు, పట్టుపీతాంబరాలు, గొప్పగొప్ప చిత్రర్ములు అన్ని సమస్త భాగ్యాలన్నీ కనమూసి తెరిచేలోగా గంగపాలైనాయి. కొన్ని లక్షల ధన కనక వస్తు వాహనాలు, గృహోవరణాలు మన్మమశాస్త్రమైపోయాయి. నలభై యాఖై వేల ఇండను, పదిహేన వేలమంది ప్రజలను ముచికుండమ్మ తన పొట్టలో పెట్టుకుంది. ఆమె దెబ్బకు సగం నగరం నాశనమైపోయింది. గౌలీగూడా

సాంతం నీటిలో మునిగిపోయింది.

ఆరవ నిజాం, “రాజు మహబూబ్ అలీ పాపా” లేకపోతే ఒకవేళ ఆయన తండ్రిలా అదుకోకపోతే జనం గతి అధోగతి అయ్యేది. ఈ నగరం నాగరికత అక్కడితోనే అంతమయ్యేది. హరప్పా మొహంజోదారో నాగరికతల్లగే హైద్రాబాద్ నాగరికత భూస్తాపితం అయ్యేది.”

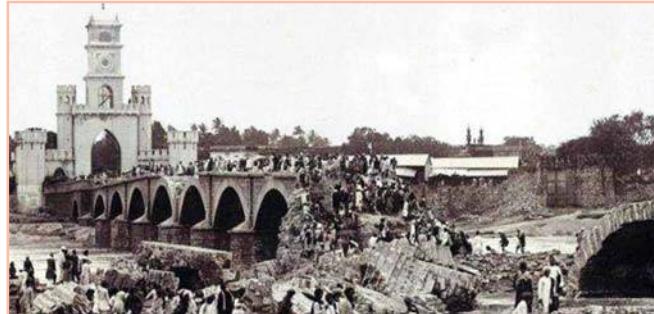
పట్టుం కొట్టుకపోయిన తెల్లరి వర్షం తగ్గు ముఖం పట్టినా ముసురు కురుస్తానే ఉంది. ప్రజల ఉసురు తీసుకొంటూనే ఉంది. రాజుప్రసాదం పురాసీహవేలో ఉన్న రాజు మహబూబ్ అలీ పాపా ఆ ఉదయం నిద్రలేవగానే పట్టుం కొట్టుక పోయిందన్న దుర్వాళ విన్నాడు. నాస్తాగీస్తా ఏదీ ఒడ్డని చెప్పి పరిస్థితిని అంచనా వేయటానికి ఉన్న ఫంచాన నగర వీధులలోకి ప్రవేశించాడు.

ఆరోజులలోనే కార్లు కొత్తగా వచ్చాయి. సవాబు తన కొత్త కారులో పురాసీహవేలీ సుండి దివానేవిడికి వచ్చేనరికి కారు సగానికి పైగా నీళ్లలో చిక్కుకపోయింది. ఇంజనులోకి నీళ్లు వెళ్లి కారు ఆగిపోయింది. అక్కడ గుమికూడిన ప్రజలు వచ్చి కారును అందులో కూచ్చున్న నవాబును రక్కించారు. మళ్లీ పరద వస్తుందేమో అన్న భయంతో ప్రజలు సవాబును పురాసీహవేలీని వదిలి ఘలక్ సుమా ప్ర్యాలెన్కు సురక్షిత స్థలానికి వెళ్లమని ప్రాధీయ పడ్డరు. అయినా రాజు వారి కోరికను మస్సించక అశ్వాన్ని అధిరోహించి అన్ని వీధులు కలియ తిరుగుతూ ప్రజలను కలున్నరూ వారి

కష్టప్పాలు తెలుసుకొంటూ, వారికి పునరావాస సౌకర్యాలున ఏర్పాటు చేయుమని అధికారులకు ఆదేశాలను జూరి చేశాడు. ప్రతి గంట గంటకు రిపోర్టులు తెప్పించుకొని సలహోలు, సూచనలు అందజేశాడు. అంతటి విపత్తుర పరిస్థితిలో కూడా సవాబు తనను రక్కించిన ప్రజల పేర్లను, పాశును అడిగి తెలుసుకుని తర్వాత వారికి తలా ఏషై రూపాయలు ఒక పేర్రానీ బహుమతిగా ఇచ్చాడు. అదీ ఆయన దాతృత్వం. ఏషైరూపాయలంబే పేద వారికి అది చాలా పెద్ద మొత్తం. ఆకాలంలో రూపాయలకి పదహారు కోణ్ణ లేదా వందకోడిగుడ్లు వచ్చేవి. రూపాయలకి ఇరవై ఐదుసేర్ల బస్సీ గోధుమలు లేదా పస్వండు సేర్ల మంచి సన్న బియ్యం వచ్చేవి. పస్వండు అణాలకు (పదహారు అణాలకు ఒక రూపాయ) ఘుమ ఘుమలాడే కల్పిలేని సేరు నెఱ్య దొరికేది. ఆ కాలంలో ప్రతి పైనకు బర్క్త ఉండింది. ఎటువంటి బంగారు దినాలవి!

× × ×

ఆరవ నిజాం మహబూబ్ అలీ పాపా జమానా ఇప్పటికీ కళ్లలో కరిగి పోని ఓ కమ్మని కల. ఆ పేరు చెవులకు సోకగానే ముసలివాళ్ల ముఖాలలోని ముడుతలలో ఒక విధమైన వింతకాంతి కనిపిస్తుంది. నప్పటం మరిచిపోయి బీటలు వారిన ఆ పెదాలపై చిరుదరపోసాలు వెన్నెల పువ్వుల్లు వెళ్లివిరుస్తాయి. అతను మహబూబ్ - నిజంగా ప్రేమికుడే. అలీ అనగా దేవుడు. పాపా - ప్రజలు ప్రేమగా, ముడ్గా పిలుచుకునే పేరు. ఆ పేరే ఒక గతించని జ్ఞాపకం. ఒక వాడి పోని

వసంతం. ఆరిపోని సుగంధం. అందుకే ఆ తరం వారికి ఆ పేరు వినగానే ప్రాణం లేచివస్తుంది. ఆ మధుర జ్ఞాపకాలు మళ్ళీ పరిమళిస్తాయి.

ఒక ఆ తరం వాళ్ళే కాదు. కనీసం తమ తాతలు, తండ్రులు ఆ కాలం నాటి ముచ్చట్లని కతలు కతలుగా చెప్పగా విన్నవాళ్లని కాస్తా పలకరించి చూస్తే ఆ రెండవతరం వారు కూడా ఆ జమానాను పరపశించి పోతూ వర్షిస్తారు. వైజాం రాజ్యం ఏదుతరాల ప్రభువులలో ఆరవ నిజాం మహబూబ్ అలీ పాపా పేరు ప్రజల హృదయాలలో చిరస్తాయిగా నిలిపిపోతుంది.

ఆ నాటి హిందువులు అధికసంఖ్యలో “మహిక్య మహిప్రభువు” మహబూబ్ అలీ పాపా రూపంలో రెండవ జన్మ ఎత్తిసాడని నమ్మేవారు.

స్వశాసనాటికగా మారిన నగరాన్ని చూస్తూ అనేక సార్లు నవాబు కంటతడిపెట్టాడు. హుస్నేసీ ఆలంలో నవాబు పర్యాచిస్తున్నపుడు ఒక వృద్ధుడు ఎదురుపడి.

“మహిప్రభువు నా సర్వస్వం నీళ్ల పాలయ్యింది. నా వాళ్లందరూ ఏటి పాత్రునారు. ఇక నాకు నిలువీడ లేదు. ఇక నాకు ఎవరు దిక్కు? అని గోడుగోడున విలపించ సాగాడు.

నవాబు గుర్తం దిగి వచ్చి ప్రేమతో ఆ ముదునలిని తన అక్కుసు చేరుకుని:

“నీ సేవకుడి ఇంటి తలుపులు హామేపొ తెరిచే ఉంటాంఱు. నీకోనం అవి ఎదిరిచూస్తూనే ఉంటాయి” అని వినయంగా, ప్రేమతో ఓదార్శాడు. అట్లా నవాబు నిజమైన “ప్రజల మనిషి” అనిపించుకున్నాడు.

హుస్నేసీ ఆలం నుండి నవాబు ఉందాబజార్, ఘతే దర్వజా బస్తీలకు వెళ్ళాడు. అక్కడ కూకటిఫ్రెంచ్‌లో సహ నేలకూలిన చెట్లకొమ్ములలో అనేక శవాలు చిక్కుకుని ఉన్నాయి. కుళ్లిపోయిన ఆ శవాలను, బ్రతికున్న వారి రోదనలను వింటుంటే చనిపోయిన వారే అర్ధప్రపంతులనిపించింది. బ్రతికున్న వారు శిథిల గ్రుపాలలోకి వెళ్లి తమ వారెవరసు బ్రతికున్నరసు ఆశతో పేరు పేరునా పిలపటం, అరవటం చూస్తుంటే నవాబుకు దుఃఖం ముంచుకొచ్చాడి. మధ్యాహ్నం దాకా అలా సంపరిస్తా చార్పినార్ దగ్గర నగర కోత్సాల్ దష్ట్రుకు (నగరపోతీని కమీషనర్ ఆఫీసు) వచ్చాడు. అక్కడ నగర కోత్సాల్ నవాబుకు మరో రిపోర్టు సమర్పించాడు.

చనిపోయిన వారు సుమారు పదిహేను వేల మంది. పత్తా లేకుండా కాట్ (గల్లంతు) అయిపోయిన వారు మరో పదివేలమంది ఉంటారని, నగరంలో నాలుగవ వంతు మండి ప్రజలు ఇత్తు కోల్పోయి నిరాశ్రయలుయ్యారని, ఆస్తి సప్పం ఇంకా లెక్కావేయేదని చెప్పాడు. తక్కుణ సహాయం కోసం నవాబు ఖజానా నుండి ఐదు లక్షల రూపాయలు ఆర్థిక సహాయాన్ని ప్రకటించాడు. అదేగాక తన వ్యక్తిగత సర్ఫేభాస్ నిధులనుండి ఒక లక్ష రూపాయల నిధిని అదనంగా విడుదల చేశాడు. నవాబు గారి అడుగుజాడలలో ప్రధానమంత్రి మహారాజా కిషన్ పర్స్స్

జరవైవేల రూపాయలు, సైన్యాధిపతి ఘక్కుల్ ఊర్ ముల్క్ బదు వేల రూపాయలు విరాళాన్ని అందచేశారు. ప్రజలను ఆదుకోవాలనే దృష్టితో అనేక మంది ధనికులు, జగీర్లార్లు, వ్యాపారస్థులు నగదు, వస్తు రూపాలలో విరివిగా సహాయాలు అందచేశారు.

“ఈ పాపిష్టి కండ్ల ఎదుట ప్రజలు ఇంత బాధ పడుతున్నారే” అని అల్లాను ప్రార్థిస్తూ ప్రజలను ఆదుకోవాలనే సత్పంకల్పంతో నవాబు తన అధికార నివాసం “పురాసీ హవేలీ” తలుపులు ప్రజలకోసం తెరిచి ఉంచాలని హకుం జారీ చేశారు. వీలైనంత మంది అందులో తలదాచుకొని ఆశ్రయం పొందారు. చీరెలు, ధోవతులు, పేర్మానీ పైజామాలు, దుప్పట్లు పంచిపెట్టారు. రాజప్రసాదంలో పెద్దపెద్ద గాడి పోయిల్చి తవ్వించి డేగ్గాలలో మంగుల కొఢ్చి అన్నాన్ని వండారు. రాజుగారి దాతృత్వాన్ని విశాల హృదయాన్ని చూసి నగరంలోని కూలీనులు, ధనికులు చోటుమాటూ నవాబులందరూ తమ మహాళ్లలో, హవేలీలలో ప్రజలకు ఆశ్రయం కల్పించారు. అనేక చోట్లలో పైదానాలలో సహాయ శిబిరాలు, గుడిసెలు వెలిసాయి. అస్తుదానాలు విరివిగా జరిగాయి.

ఆ విపత్తునుండి కోలుకొని మళ్లీ సాధారణ జన జీవితం ఏర్పడటానికి నగర మంతా పదిరోజులు సెలవు దినాలుగా, సంతాప దినాలుగా ప్రకటించారు. ప్రభుత్వ ఉద్యోగు లందరికి ఒక నెల జీతం అడ్డాన్నగా ఇచ్చి రెండు నెలల తర్వాత ఆరు కిస్తులలో వాయిదా వడ్డతిలో దానిని రాబట్టు కున్నారు. చిన్న

జీతాల వారికి ఉచితంగా ఆర్థిక సహాయం చేశారు. భాదితుల పునరావస సౌకర్యాల కోసం అన్ని ప్రభుత్వాభాలు రాత్రింబ వట్ల పని చేయాలని సర్పార్ ఫర్మానా జారీచేసింది.

అప్పికి అసర్ సమాజుల వేళ దాబి పోయింది. రాజుగారు ఇంకా పచ్చిమంచి నీళ్లయినా ముట్టలేదు. ప్రభువుల వారి వడ్డకు డబీర్ - ఉల్ - ముల్క్ (ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శి) వచ్చి “సర్పార్ ఏక గుజారిష్ పై” అని వినయంగా తల వొంచాడు.

‘క్యా పై ఫర్మాయిదే’ అన్నాడు నవాబు.

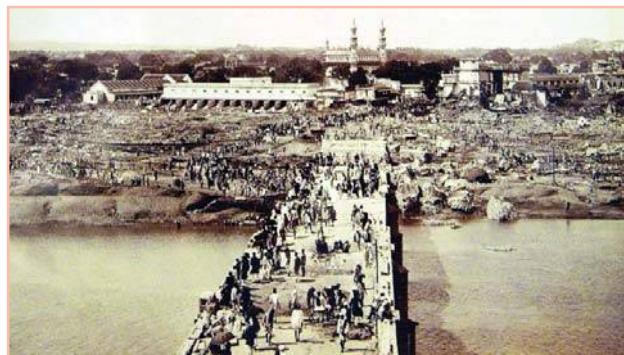
“ప్రేదే బామ్మన్ పండిత్ లోగీ ఆవ్సే మిల్నేకే లియే ఇంతెజార్మే పై”

‘పేష్ కర్మ’

డబీర్పురా బ్రిహృణవాడిలో నివసించే బ్రిహృణ పండితులు, జ్యోతిషులు ఒక గుంపుగా వొచ్చి రాజుగారికి నమస్కారాలు చేశారు. మరికొంత మంది ఆయను దీవించారు. రాజు గౌరవంగా వారికి రెండు చేతులు జోడించి ప్రతి సమస్కారం చేశాడు. ‘హిందూ ముస్లిం లిధ్వరూ నా రెండుకండు’ అని హామేపొ ప్రకటించే ఆరాజు:

“పైత్తావ్ కే లియే క్యా సేవా కర్నసక్తు మం. మంకుం కరో” అని వినయంగా అడిగాడు.

‘మహిప్రభు మాదొక సలహో. మాకు తోచింది చెప్పటం మా

ధర్మం. ముచికుండా నది ఒక తల్లి లాటింది. ఎక్కడో అనంతగిరి పద్మానాథస్వామివారి కొండలలో పుట్టి మన నగరాన్ని పొవనం చేసే ఆ చల్లని తల్లికి మనసై ఎందుకు ఆగ్రహం కలిగిందో సరిగ్గా తెలియదు. మూడు రోజులు కావొస్తున్నా తల్లి ఇంకా ఉగ్ర రూపంలోనే ఉంది ఆమెను తక్షణమే మనం శాంత పరచాలి”.

రీక్ ప్రై ఆప్ పండిత్లోగే ప్రై. ఆప్ హీ బతాయిమే హామ్ క్యూ కార్బూ భై”

‘విలినవారు ధర్మప్రభువులు. మా మనవి చిత్తగించాలి. అత్తవారింభికి వెళ్లే పెళ్లికూతురును ఏ విధంగానైతే లాంచనాలతో, సాంప్రదాయాలతో సాగునపుతామై కమెను కూడా అట్టనే సాగునపాలి. ధూప దీపమైదేవ్యాలతో, పూజాపూరసామ్రాలతో ఆమెను సగౌరవంగా సాగనసంపాలి. అప్పుడే తల్లి ముచికుండమై ప్రశాంతంగా ముందుకు వెళ్లుతుంది. ఆ దూకుడు, ధూము తగ్గుతుంది’.

“జరూర్, హామ్ వైసాహీ కరేంగే” అభయమిచ్చాడు. ఆ చల్లని మహారాజా.

పక్కనే లాడ్ బిజార్ నుండి పూజా సామాగ్రి, పట్టు వీతాంబరాలు, కొబ్బరికాయ వైవేధ్యాలు చిట్టికల మీద ఘడియలలో వచ్చి చేరాయి. బ్రహ్మణ పండితుల వేద ఘోషణలతో చార్మినార్ దద్ద రిల్చింది. మాజ కార్యక్రమాలు చార్మినార్ లక్ష్మిదేవి మందిరం వద్ద ప్రారంభమైనాయి. గండం గడిచి పిండం బయలుపడితే చాలన్నట్టుగా ఒక్క హిందువులే కాదు ముస్లింలు కూడా ఆ కార్యక్రమంలో

పాల్గొన్నారు. ఆ విపత్తర పరిస్థితిని పరిష్కరించటానికి హిందువులు, ముస్లింలు పాలునీ నీళ్లలూ కలిసిపోయారు. అన్ని ఏర్పాట్లు పూర్తి అయ్యాయి. రాజు మహాబాబ్ ఆలీ పాప్ పొట్టట్లుంచి ఉపవాసమే అంది మన మంచికే అన్నారు బ్రాహ్మణులు. ఒక పెద్ద బంగారు తాంబాళాన్ని తెప్పించి అందులో బినారన్ పట్టుచీరా, ముత్యాల తలంబ్రాలు, పసుపు కలిపిన ఒడిచియ్యం, పసుపు కుంకుమలు, ఎగ్రనివి మరియు చిలకాకు పచ్చ నీసం గాజులు ఇతర పూజా సామాగ్రిని అందులో అమర్యారు. తాంబాళాలలోనే వెలుగుతున్న ప్రమిదను కూడా పెట్టారు. రాజుగారు పైజామా, పేర్మ్యానీ వదలివేసి పట్టు పంచెను కట్టుకుని, నుదుట తిలకం దిద్దుకుని ఆ తాంబాళాన్ని తలకెత్తుకున్నాడు. ముసురు కురుస్తునే ఉంది. దీపం ఆరకుండా తాంబాళంపైకి ఎవరో గొడుగు పట్టుకున్నారు. ఆ యాత్ర చార్మినార్ లక్ష్మి మందిరం నుండి సయాపూర్ వైపు బయలుదేరింది. నగ్గపాదాలతో నపాబు నడినెత్తిన తాంబాళం పెట్టుకుని అందులోని వాయినాలతో సహా నడుస్తున్నాడు. బ్రాహ్మణుల నేడ ఘోషులు ఆయన్ను అనునరిస్తున్నాయి. ఆ జీరేగింపు సయాపూర్లో నది అంచులకు చేరుకుంది. రాజు వర్ధంలో తడుస్తునే మోకాళ్లలోతు వరకూ నది ప్రవాహంలోకి హిందూమత సాంప్రదాయ ప్రకారం పూజా కార్యక్రమాలు నిర్వహించి, ముచికుండమ్మకు మూడుసార్లు ఫఱతి జచ్చి, తాంబాళాన్ని అందులోని పూజాసామాగ్రితో సహ అర్పణం గావించి, ముకుళిత హస్తాలతో తల్లికి తల వంచి భక్తి ప్రపత్తులతో దండం పెట్టాడు. ఆ

తర్వాత కానేపటికే ఉప్పుతంగా ఉన్న వరద ప్రవాహం నెమ్ముదిగా తగ్గి శాంతించింది. సాయంత్రం నాలుగు అయ్యేసరికి ఒడ్డువరకు నీళ్లు వెనకకు తగ్గాయి. రాత్రి ఎనిమిది గంటలకు నది ప్రవాహం పూర్వస్త్రితిని చేరుకుంది. అది నవాబుగారు చేసిన పూజా ఫలమేసని ప్రజలందరూ సంతోషించారు.

‘ఆ తర్వాత అనేక రోజులు నపాబు గారు పీధులలో పర్యాటిస్తూనే ఉన్నాడు. ప్రజలను కలుస్తూనే ఉన్నాడు. వారి పునరావాస కార్యక్రమాలను పర్యవేష్టిస్తూనే ఉన్నాడు. నగరంలో ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసిన పది వంటశాలలు రోజుకు ఇరవై నాలుగు గంటలు చొప్పున పదిహేను రోజులు నదిచాయి. ఆ సర్పారీ వంటశాలలే కాక నపాబుగారు తన స్పంత భర్యులపై నాలుగు వంటశాలలు ఏర్పాటు చేశాడు. అరోజులలో నగర జనాభా పడమూడు లక్ష్మలు.

ఆ పదిహేను రోజులు అరుస్తూర అల్కల మంది ప్రజలు రోజూ రెండు పూటలూ భోజనం చేశారు. కేవలం భోజనాలకే సుమారు 38 లక్షల రూపాయలు భర్య అయినాయి. ఆ సగం నగర జనాభా పదిహేను రోజుల వరకూ తమ ఇండ్రుల్లో పొయ్యిలు వెలిగించుకోలేదు.

అటువంటి ధర్మప్రభువు మహాబాబ్ అలీ పాషా. వరదలకు ముందు నిశ్చితార్థం కాబడిన 383 జంటలకు సర్పారీ భర్యులతో విపాచోలు జరిగాయి. 371 మంది పేద విద్యార్థులకు ఆర్థిక సహాయం అందించబడింది. ఆ కరుణామయ్యిడ్ని నగర ప్రజలు ఎన్నదూ మరిచిపోయిరు.

తర్వాత రోజులలో ‘పట్టు కొట్టుకబోయిన’ దాని మీద అనేక పాటలు, గాధలు వచ్చాయి. సంచార జాతి భిక్షకులు ఆ విషాద గీతాలను అలాపించేవారు. ఆ విషాదగాధ పామరుల నోళ్లల్లో గ్రంథస్తుమయ్యింది. రాజాదీనదయార్, ఆనాటి ప్రముఖ పోటో గ్రాఫర్ తన కేమరాలో ఆ దుర్వాటనలను చిత్రాలుగా తీసి చరిత్రకు అపురూపమైన కాసుకగా అందించాడు. “అదీబ్” అనే ఉర్రూ మాన పత్రిక ఆ సంగతులన్నింటినీ వివరంగా రికార్డు చేసింది. చాదర్ఫూట్లలోని పిపా పెస్పులో ఆ పత్రిక ముద్రించబడేది. ఆ నీటి దెబ్బ నుండి కోలుకోవటానికి నగరానికి సరిగ్గా మూడు సంపత్తులు పట్టింది.

అటువంటి విపత్తు మళ్లీ నగరానికి కలగరాదనే దూర్ధిష్టితో ప్రభుత్వం ఆ నాటి ప్రముఖ ఇంజనీరు సర్ మోకణ్గుండం విషేశ్వరుయైను ప్రైధాబాదుకు పెలిపించి శాశ్వత నివారణ చర్చలు ఆలోచించమని కోరింది. అప్పుడు ఆయన ఉన్నాన్ సాగర్ (గండిపేట), పొమాయత్సాగర్ అనుకోటల నిర్మాణానికి పునాది వేసాడు. అట్లనే ఎనిమిది లక్షల మందికి సంపోయే అధునాతన ట్రైన్సేజీ వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేసాడు. ఆ తర్వాత నగరంలో 1914లో సిటీ ఇంప్రావెమంట్ బోర్డును ఏర్పాటు చేసి పాత నగరాన్ని ఆధునికరించాడు.

పరపు లోకేశ్వర్,

m: 91606 80847

e : lokeshwar.hyderabad@gmail.com

ఉన్నాన్ సాగర్ (గండిపేట)

సాహిత్యం-పర్యావరణం-పరస్పర సంబంధం

సాహిత్యానికి, పర్యావరణానికి మధ్య సంబంధం ఏమిటనే సందేహశ్రుతక ప్రశ్న 'ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యం-పర్యావరణత్తుం' అని అంటున్నప్పుడు సహజంగానే ఉద్యుస్తుంది. సాహిత్యాన్ని సాహిత్య ప్రమాణాలతోనే చూడాలనే ధోరణి ఉన్నప్పుడు ఇటువంటి సందేహం కలగటం సహజం. అదేవిధంగా సాహిత్యం కళకు, సృజనకు సంబంధించినది. పర్యావరణం శాస్త్ర సంబంధమైనది కదా అనే భావన కూడా కలుగుతుంది. సాహిత్యం, పర్యావరణం రెండూ పరస్పరం సంబంధం లేని, పొసగని విషయాలుగా కూడా అనిపిస్తాయి. ఈరెండు అంశాల మధ్య అత్యంత సన్నిహిత సంబంధం ఉండనే అవగాహన కూడా ప్రపంచ వ్యవస్థంగా ముఖ్యంగా సాహిత్య విశ్లేషణల్లో ప్రబలంగానే కనిపిస్తుంది. అయితే 1960ల తరువాత అటు పారిత్రామిక అధ్యానిక పెట్టుబడిరాయి సమాజాలు, ఇటు అంతగా అభివృద్ధి చెందని, అప్పుడ్పుడే అభివృద్ధి చెందుతూ ఉన్న దేశాలు, సమాజాలలోనూ ఆధునికానంతర స్థితికి, పర్యావరణ సమస్యలకు సంబంధం ఉండనే అంశాన్ని అధ్యయన విశ్లేషణలు తెలుపుతున్నాయి. ఈ రెండింటి మధ్య కొన్ని సామ్యాలను, సాధారణ లక్ష్యాలను వరిశోధకుల అధ్యయనాలు వెల్లడిస్తున్నాయి. "Reflection on the Postmodern Condition and reflection on the environmental crisis have much in common. The both involve efforts to understand the culture of modern civilization and how it has come to its Present State" దీనినిబట్టి చూస్తే అటు ఆధునికానంతర స్థితి, ఇటు పర్యావరణ సంక్లోభాలు రెండూ తమ ప్రతిఫలనాత్మక యోచనలో ఆధునిక నాగరికతా సంస్కరిత ప్రస్తుతం ఉన్న దశకు చేరటానికి గల కారణాలను అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాయి.

ఆధునికానంతర స్థితిని అర్థం చేసుకోవడానికి సాగించే యత్నం, పర్యావరణ సంక్లోభాలను తెలుపుకునేందుకు సాగించే ప్రయత్నం రెండూ కూడా పాశ్చాత్య నాగరికతను అణిచివేత స్వభావం కలదిగా చూస్తాయి.

అందుకని కొత్తవి, లేదా పునరుద్ధరింపబడిన అనుభవం, ఆలోచన జీవనం మొదలైనవి స్వాస్థించుకోవడానికి చూస్తాయి. ఆధునికానంతర స్థితికి ఆధునికత్తువైశాస్పం సన్నిఖిల్చింది. అలాగే ప్రగతి, వికాసయుగ ప్యాతుబద్ధతలపై విశ్వాసం కోల్సోయింది. అయితే ఇవి సాంస్కృతిక రూపాలుగా మానవత్వాన్ని స్థీరు విధ్వంసం దిశగా నడిపేవిగా పేర్కొనుటం జరుగుతుంది. అదేవిధంగా ఆధునికానంతర రాజకీయ సిద్ధాంతాలను గురించి మాట్లాడేవారు పర్యావరణ ప్రతిఫలనను, స్థీవాద క్రియాశీలతతో కలిపి సూతన రాజకీయ రూపంగా భావిస్తుంటారు. అందుకే విశ్లేషకులు భావించేదేమంటే "Clearly Postmodernism and environmentalism are of great significance to each other, Yet little effort has been made to relate the discourse on postmodernity with the discourse on the environmental crisis" పోస్ట్ మాడల్యూజిం, పర్యావరణవాదం రెండూ కూడా పరస్పరం ఎంతో ప్రాధాన్యం కలిగి ఉన్నటువంటివి. అయితే ఈ రెండు ప్రవచనాలను ఒకదానికాకటి పరస్పరం సంబంధం ప్రాధాన్యం గలవిగా భావింపబడలేదు. ఇందువల్ల

జరిగిందేమిటో విశదపరచుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది.

"The failure to relate these two discourses exemplifies the disjunction between the two cultures, literature and science" ఈ రెండు విధాలయిన సిద్ధాంత ప్రవచనల మధ్య సంబంధాన్ని గుర్తించకపోవటం అనేది సాహిత్యం, శాస్త్రాలకు మధ్య గల ఒక వియోగం కలదనే అంశానికి ఉదాహరణగా నిలుస్తుంది. శాస్త్ర సంస్కృతి, సాహిత్య సంస్కృతుల మధ్య విచ్చేదాన్ని కూడా ఇది పట్టి ఇస్తుంది.

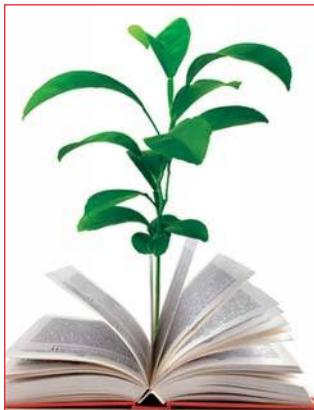
దీనివల్ల జరిగినదేమంటి పోస్ట్ మాడల్యూజింగుల మీద జరిగిన చర్చ విశ్లేషణ అంతా సాహిత్య అధ్యయనం, పాపులర్ సంస్కృతి అర్థాయనాల చుట్టూ తిరుగుతుంది. పర్యావరణ సంక్లోభాల మీద జరిగిన చర్చ, విశ్లేషణ అంతా సైన్స్, పెక్కలాజీల చుట్టూ తిరుగుతుంది. చర్చ ఎప్పుడో తప్ప అర్థశాస్త్రం మీదకు రాదు. ఈ రెండింటి మధ్య సంబంధ రాహిత్య స్థితిని గురించి వ్యాఖ్యానించిన విశ్లేషకులు ఈవిధంగా అభిప్రాయపడ్డారు.

"Books on Postmodernism are found in book shops on shelves devoted to theory of literature, while books on the environment tend to be found along with books on Science" పుస్తక విక్రయశాలల్లో పోస్ట్ మాడల్యూజం మీద పుస్తకాలు సాహిత్య సిద్ధాంతాల అరల్లో కనిపిస్తే పర్యావరణం మీద గ్రంథాల పైన్ను దొంతరలలో దర్శనమిస్తాయి.

ఇట్లాంటి పరిస్థితి అంతర్జాతీయంగా కూడా ఉండటంవల్ల సాహిత్యానికి, పర్యావరణానికి మధ్య సంబంధం ఏమీ లేదు అనే ధోరణితోనే ఉండటం జరుగుతుంది. ఈ ప్రాజెక్టు అధ్యయనం ఈ రెండింటి మధ్య ఉన్న వియోగాన్ని కొంతమేరకు నివారిస్తుంది.

అంతర్జాతీయంగానే ఇట్లాంటి వైభరులు ప్రదర్శితమవుతూ ఉన్నప్పుడు జాతీయంగా కానీ, స్థానిక సాహిత్య సమాజాలలో గానీ సాహిత్యానికి, పర్యావరణానికి మధ్య సంబంధం ఉంటుందనే అవగాహన కలగటం దురద్రభం. సాహిత్యం- పర్యావరణ అధ్యయనం సంస్కృతుల మధ్య ఏర్పడ్డ దూరాలను అధ్యయనం ఏదో ఒక మేరకు తగ్గిస్తుంది. అధిగమించేంచుకు కావలసిన ఒక అవగాహనను కలిగిస్తుంది. సాహిత్యం-పర్యావరణం రెండూ ఒకదానికాకటి సంబంధం లేని విషయాలుగా కాకుండా ఇవి పరస్పరం ఒకదానితో ఒకదటి సంబంధించేవిగా గుర్తించడం అవసరమనే విషయాన్ని నొక్కి చెపుతుంది.

నిజానికి సాహిత్యం-పర్యావరణం రెండూ పరస్పరం భిన్న అంశాలు. సాహిత్య స్వభావం, లక్షణం, లక్ష్మి, ప్రయోజనం రూపం వేరు. అలాగే పైన్ను లేదా పర్యావరణం వేరు అయినప్పటికీ ఈ రెండింటి కలిపి అధ్యయనం అనుశేలనను ఇంటర్ డిసిప్లినారిటీని ఆధారభూతంగా చేసుకుని సాగుతుంది. తద్వారా సాహిత్య అధ్యయనాలలో ఇటీవల కాలంలో 'ఇంటర్ డిసిప్లినారిటీ' అనే భావన, దీని ప్రాతిపదికగా పరిశోధన, పరిశీలన, విశ్లేషణ, అన్వయం మొదలైనది జిరగటానికి గల దారులను ఈ ప్రాజెక్టు అధ్యయనం ఏర్పరచగలుగుతుంది. సాహిత్య అర్థాయన, పరిశోధనలకు ఇంటర్ డిసిప్లినారిటీ విధానం వల్ల ఒనగూడే ప్రయోజనాలు కూడా ఈ అధ్యయనం విశదపరుస్తుంది.

ఇంటర్ డిసిప్లినారిటీ అనేది రెండు భిన్న జ్ఞాన వ్యవస్థలకు సంబంధించిన అంశాలను ఆయా అనుశాసన నాలకు సంబంధితమై ఉన్న అవగాహనలను సమన్వయపరచి నూతన జ్ఞాన వ్యవస్థకు మార్గాన్ని ఏర్పరుస్తుంది. జ్ఞానాన్ని అనుశాసన నాలుగా విభజించటం, రూపుదిద్దు కోవటం ఈ అనుశాసన జ్ఞాన ఆధారంగా సాగుతుంది. మానవ జీవనం, సమాజాలు అన్నీ ఆయా అనుశాసన జ్ఞాన వ్యవస్థలు ఇచ్చిన ఆధారంగా సాగుతుంది. మానవ జీవనం, సమాజాలు అన్నీ ఆయా అనుశాసన జ్ఞాన వ్యవస్థలు ఇచ్చిన ఆధారంగా నడుస్తాయి. తిరిగి వాటిని మొరుగుపరుస్తాయి. ప్రగతి, వ్యాధినీ సాధిస్తుంటాయి. ఈమెత్తం క్రమం కొత్త జ్ఞానాన్ని ఏర్పరచుకోవటం ద్వారా ఆయా సమన్వయాలకు పరిపోర్చు మార్గాలను సూచిస్తాయి.

అనుశాసనం (discipline) నిర్వచనం:

“The Term ‘discipline’ has two principal modern usages: it refers to a Particular branch of learning or body of Knowledge, and to the maintenance of order and control....” దీనినిఖిల్లి చూస్తే ‘అనుశాసనం’ ఒక జ్ఞానాన్ని నేర్చుకునే శాఖగా ప్రత్యేకతను కలిగి ఉంటుంది. ఇది ఒక క్రమాన్ని, నియంత్రణను నిర్వహణ రీత్యా కలిగి ఉంటుంది. అనుశాసనం ప్రత్యేక రకమైన నైతిక శిక్షణను ఇస్తుంది. ఇది సరైన ప్రవర్తనను నేర్చుతుంది. అదే విధంగా స్వయం నియంత్రణను కలిగి ఉండేట్లు చేస్తుంది. పర్యావరణం అనేది శాస్త్రగత అనుశాసనం. ఏ శాస్త్రానికైనా ఒక లక్ష్యం, ఉద్దేశ్యం ఉంటుంది.

దానిని ఈ క్రింది విధంగా చెప్పుకోవచ్చు. “The goal of scientific discipline was therefore necessarily narrow: to establish the laws that explain natural Phenomena with in its own field, and thus to account for only a small part of reality” శాస్త్ర సంఠ అనుశాసనం సహజ ధృగ్ర్యాపయ నియమాలను తన జ్ఞేత పరిధిలో మాత్రమే విపరించి స్థాపిస్తుంది. కేవలం ఒక శకల మాత్ర వాస్తవికతను మాత్రమే అది పరిగణలోకి తీసుకుంటుంది. ఈరకంగా దీని పరిధి పరిమితమైనది. అలాగే సాహిత్యం ఒక అనుశాసనంగా తన పరిధిలోనే ఆలోచన చేసుకుంది. రచన, స్థాపన, శిల్పం, సాహిత్య విలువలు, సాందర్భం మానవ ఉద్దేగాలు, ప్రక్రియా వైవిధ్యం లాంటి అంశాలను కలిగి ఉంటుంది. ఈ రెండు అనుశాసనాలు వాటివాటి మేరకే వర్ణిస్తాయి. అయితే ఏరెండు లేదా అంతకు మించిన అనుశాసన వ్యవస్థలు నిర్మించిన జ్ఞానాన్ని ఒకదానితో ఒకబి అనుసంధాన పరచటం, అన్వయించటం ద్వారా అనుశాసనానంతర అధ్యయన, అవగాహనల ద్వారా నూతన జ్ఞాన వ్యవస్థకు మార్గం ఏర్పడుతుంది. జ్ఞాన విస్తృతి కలగుతుంది. కాగా “Vico claimed that knowledge is always constructed by humans rather than simply discovered nature” జ్ఞానం ఎల్లప్పుడు మానవులు నిర్మించుకునేది. అది ప్రక్కతిలోంచి కనుక్కోవేది కాదు. అందువల్ననే పర్యావరణం సంబంధమైన వివిధ అవగాహనలను, తాత్క్షిక ధోరణలను, ఆలోచనలను, ఇటు సాహిత్య ఉద్దేగాలను, అభివృక్తులను, సందేశాలను అనుసంధానించు కొని, అన్వయాత్మక అధ్యయనం ద్వారా సరికొత్త జ్ఞాన అవగాహనలను పొందగల వీలుంది. ఈ దృష్ట్యా ఈ అధ్యయనం మర్మి డిసిప్లినరీ అధ్యయనం పద్ధతికి సరియైన ఉదాహరణగా

నిలుస్తుంది. ఈ అధ్యయనంలో సాహిత్యం, పర్యావరణం, శాస్త్ర సంబంధ అంశాలు, సంస్కృతి, ఆర్థికాంశాలు, రసాయన, జీవ భౌతిక శాస్త్రాలు, తత్త్వశాస్త్ర సంబంధితాలను తనలో ప్రజ్ఞిష్టం చేసుకుని కనిపిస్తుంది. కేవలం తత్త్వశాస్త్ర ప్రతిపాదనలు పర్యావరణ సంక్లోభాలను నివారించలేవు. కేవలం శాస్త్ర, సాంకేతిక అధ్యయన జ్ఞానం పర్యావరణ సమన్వయాలను అధిగమించలేవు. కేవలం సాహిత్య స్పష్టి, విమర్శ, విశ్లేషణలు పర్యావరణ విభ్యంసాలకు అడ్డుకట్ట వేయలేవు. ఆర్థిక, రాజకీయ, సాంస్కృతిక, శాస్త్ర విధానాలు, వాటిని నిర్ణయాలు, ఘరీపాలు మానవాళి ఎదుర్కొంటున్న పర్యావరణ సమన్వయాలను పరిష్కరించే దిగగా ప్రవర్తనలు, వైభరులు, ధోరణలు రూపొందించుకునేందుకు కావలసిన అవగాహనలను చైతన్యాలను ఈ ఇంటర్ డిసిప్లినరీ కోఱంలో సాధించవచ్చు. “Human relations with the environment have a history, and the perception of such relations is also historical” మానవ సంబంధాల చిత్రణ సాహిత్యం చేస్తుంది. మానవ సంబంధాల, సామాజిక ఆర్థిక సంబంధాలకు ఒక చరిత్ర ఉంది. ఆ సంబంధాలను అర్థం చేసుకున్న తీరుకు కూడా చరిత్ర ఉంది. ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యం ఆ దృష్ట్యా ప్రక్కతికి, మానవులకు మధ్యగల సంబంధాలను విపులీకరిస్తుంది.

నిజానికి సాహిత్యం-పర్యావరణం రెండూ పరస్పరం భిన్న అంశాలు. సాహిత్య స్వభావం, లక్షణం, లక్ష్యం, ప్రయోజనం రూపం వేరు. అలాగే పైన్సు లేదా పర్యావరణం వేరు అయినప్పటికే ఈ రెంటినీ కలిపి అధ్యయనం అనుశీలనసు ఇంటర్ డిసిప్లినారిటీని ఆధారభూతంగా చేసుకుని సాగుతుంది.

సాహిత్యానికి, పర్యావరణానికి మధ్యగల సంబంధాన్ని అవగతం చేసుకునే క్రమం ఒకబి ఆంగ్ సాహిత్యంలో 1960-70ల నాటికి ప్రారంభమయింది. ఎన్నో విధాలంయ విశ్లేషణాత్మక గ్రంథాలు వెలువుచ్చాయి. ఒక విశ్లేషకుడు ఈ రెంటి మధ్యగల సంబంధాన్ని బోధపరచుకునే క్రమంలో ఏ ప్రశ్న వేశాడో ఈ క్రింది విషయం ద్వారా తెలుస్తుంది.

“Michael P.Conhen asks: is “Literature and environment” a Sub-discipline of literary studies, or an extension out o literary studies into environmental sciences or a practice largely within the Paradigms of the humanities and social sciences” సాహిత్యం అధ్యయనాలలో ఒక ఉప అనుశాసనంగా సాహిత్యం, పర్యావరణాలను చూడటం లేదా పర్యావరణ శాస్త్ర అధ్యయనాలలోకి సాహిత్యం అధ్యయనాన్ని ప్రవేశపెట్టడం, మానవీయ, సామాజిక శాస్త్రాల ప్రమాణాలను అధారం చేసుకుని అధ్యయనాలను ఆచరణగా మార్గదం ఈ మాడించి యొక్క సమాచారంగా సాహిత్యం-పర్యావరణ సంబంధం ఉంటుంది. సాహిత్య స్పష్టించిన సాహిత్యాల ప్రమాణాలను అధారం చేసుకుని అధ్యయనాలను ఆచరణగా మార్గదం ఈ మాడించి యొక్క సమాచారం ద్వారా చిత్రితమైన పర్యావరణాలకు సాహిత్యం-పర్యావరణ సంబంధం ఉంటుంది. సాహిత్య స్పష్టించబడిన సాహిత్యాలకు పర్యావరణానికి మధ్య దూరమేమీ లేదు. అలాగే సాహిత్యం ద్వారా విమర్శ, విశ్లేషణలు వెలువుచ్చాయి. ఒక విశ్లేషకుడు ఈ రెంటి మధ్యగల సంబంధాన్ని బోధపరచుకునే క్రమంలో ఏ ప్రశ్న వేశాడో ఈ క్రింది విషయం ద్వారా తెలుస్తుంది.

(ప్రముఖ కవి, విమర్శకుడు డా. సీతారాం యజిసికి సమర్పించిన మేజర్ రిసర్చ్ ప్రాజెక్ట్ - “ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యం-పర్యావరణ తత్త్వం” - అముద్రిత గ్రంథం సుంపి)

- డా॥ ఆర్. సీతారామారావు, m : 9866563519

e : sitametaphor@gmail.com

చైతన్యపూరిత అగ్నికణాలు - సబ్బండ వర్ణాల సమర నినాదాలు

ప్రజాకవి చెరబండ రాజు పదాలు

అంతలేని సామ్రాజ్య కాంక్షతో చెలరేగిన రెండవ ప్రపంచయుద్ధం సద్గుమణిగింది. అదే అదనుగా దేశమంత స్వేచ్ఛ, స్వాతంత్ర్యాల కోసం ఒక్కటై పట్టబిగించి ముందుకు సాగుతుంది. తెలంగాణ గడ్డమీద జనం భూస్వాములను ఎదిరించలేక “బాంచన్ నీ కాలొక్క” అంటూ దీనంగ రోడించే రోజులు. సరిగ్గా అప్పుడే విష్వవానికి జన్మనిచ్చిందో తల్లి. బతికినంత కాలం యుద్ధపీరుడై జీవించాలని చిరునవ్వు దీవేనలు అందించి కన్సుమూసింది. పల్లతల్లి ఒడిలో పెరిగిందు. అమ్మ లాలిపాటు దూరమైనా, మూగిపుల ప్రేమకు దగ్గరైందు. పట్టుల కిలకీలారావాలతో శృతి కలిపిందు. కోయిల పాటల రాగమై ఎదిగిందు. శ్రమజీవుల చెమటచుక్కల్ని కైగట్టిందు. పదునైన కవితలు, పాటలతో ప్రజల బాధలే ఇతివృత్తంగ కథలు, నవలలు రాసిందు. కడదాక ఉద్యమమే ఊపిరిగా బతికిందు. ఆ చైతన్యపూరిత అగ్నికణమే చెరబండ రాజు. “దేశప్రజలే నా కవితా వస్తువులు” అని విష్వవాన్ని కలగన్న పేరుడు. ఆ ప్రజాకవి, రచయిత చెరబండరాజు గురించి నేటి మన “అలుగల్లిన పాట’లో...

హైద్రాబాద్కు అతి సమీపంలోని అంకుషా పూర్ గ్రామానికి చెందిన నిరువేద రైతుబిడ్డ చెరబండ రాజు. 1944 జులై 2న జన్మించిన చెరబండరాజు పురటోనే తల్లిని పోగొట్టుకున్నదు. దుర్ఘార దారిద్ర్యంతో బతుకీషుస్తున్న ఆ పేదరైతు తన కొడుకు బక్కారెడ్డికి నాలుగు అక్కరాలు నేర్చే బతుకు మారుతదని బడికి తీసుకొని పోయిందు. అక్కడ ఆ బడి పంతులు బక్కారెడ్డి పేరును బద్దం భాస్కరరెడ్డిగా మార్చిందు. వ్యవసాయిక జీవితం కావడంతో భాస్కరరెడ్డి చిన్నతనంలోనే రైతుకూలీలు పాడుకునే పాటలు విస్తుడు. తండ్రి తండ్రాటనే కాకుండ శ్రమజీవుల చెమటచుక్కల్ని కండ్లార చూసిందు. బడిలో పంతులు భాస్కరరెడ్డి తల్లిలేని పిల్లలవాడని ప్రేమగ చూసిందు. పాటలతో పాటు నాటి సామాజిక స్థితిగతులను విడుపరిచి చెప్పిందు. శరత్తచంద్ర నవలా సాహిత్యంతో పాటు, రవీంద్రనాథ్ రాగుర్ శాంతినికేతన్ గురించి పరిచయం చేసిందు. దీంతో భాస్కరరెడ్డికి విన్నతనంలోనే సామాజిక స్పూనర్ పెరిగింది. విద్యార్థి దశలోనే తనలో రగిలిన భావానికి అక్కర రూపాన్నిచ్చిందు. బద్దం భాస్కరరెడ్డి పదహారు సంవత్సరాల పయసులో శ్యామలను వివాహం చేసుకుందు. వ్యవసాయం పసుల్లో తండ్రికి చేడోడుగా నిలిసిందు. పొలంకాడ భార్య శ్యామలతో కలిసి పనిచేసే సమయంలో అమె సుదిటి మీది చెమట చుక్కల్ని చూసి కవిత్వం రాసిందు. కష్టం చేసి బతకడంలో

ఉన్న ఆనందాన్ని, శ్రేష్ఠు జీవన సౌందర్యాన్ని తన పదాల్లోకి ఒంపుకుందు. “భూమి నాదియను భూమి ఫక్కన నవ్వు” అన్న వేమన పద్మాన్ని పల్లెసేసిందు. ప్రాథమిక, ఉన్నత విద్యాభ్యూసాన్ని పూర్తిచేసి, తెలుగు పండిట్ ట్రైయానిగ్ తో 1961లో హైద్రాబాద్ లోని అంబర్పేటలో టీచర్ ఉద్దేశ్యగంలో చేరిందు. విద్యార్థులకు పారాలు బోధిస్తూనే నల్లకుంట ఓరియంట కాలేజ్లో ఎం.బి.ఎల్ పూర్తిచేసిందు. అదే సమయంలో నిఖిలేశ్వర్తో పరిచయం ఏర్పడింది. క్రమంగ ఇతర సాహితీకారులతో సమావేశాలు జరవడం, నాటి దేశ స్థితిగతుల మీద చర్చలు చేయడం వంటి కార్యక్రమాలలో పాల్గొన్నాడు. బద్దం భాస్కరరెడ్డి “చెరబండరాజు”గా మారిందు. “నన్నెక్కునివ్వండి బోను” అంటూ తెలుగు

సాహిత్యంలోకి ఒక పదుసైన గొంతుకగా దూసుకొచ్చిందు. కవిత్వ ముసుగుల్ని తన్ని నగ్గ పాదాలతో నడిసాచిందు. చెరబండరాజు, నిఖిలేశ్వర్, జ్యాలాముఖి, నగ్గముని, మహాస్వాప్ను, కైరవయ్య అను ఆరుగురు దిగంబర కపులు ఆకలికేకల ఆర్తాదాన్ని ఆక్కరీకరించిందు. తెలుగు సాహిత్యం మీద చెరగని ముద్ర వేసిందు. వీళ్ళలో చెరబండ రాజుది మరింత పాదర్థక జీవితం. నమ్మిన సిద్ధాంతానికి కట్టుబడి పనిచేసే తెలంగాణ లక్ష్మణాన్ని పుణికిపుచ్చుకుని పయనించిందు. “ఆగమ్మ 15 ద్రోహాన్ని చెప్పకపోతే అన్నం సహించదు నాకు” అంటు. చెరబండరాజు రాసిన “వందేమాతర గేయం” విమర్శకుల ప్రశంసలు పొంది, విషప పతాకాన్ని ఎగేసింది. 1960-68 మధ్య కాలంలో వెలువడిన దిగంబర కవితాసంకలనాలు తెలుగు సాహితీలోకాన్ని ఒక కుదుపు కుదిపేసినయి. చెరబండరాజు 1969 ప్రత్యేక తెలంగాణ ఉద్యమానికి మద్దతుగా కవితలు అల్లిందు. తనదైన కోణలో తెలంగాణ శౌర్యాన్ని పోరాటపటిమను చాటి చెప్పిందు. ఆ తర్వాత శ్రీల్కీ, కుటుంబరావు, వరవరరావు, రమణారెడ్డిలాంటి వాళ్ళతో కలిసిందు. 1970 జులై 4న అవిళ్ళవించిన విషప రచయితల సంఘం వ్యవసాపక కార్యవర్గ సభ్యుల్లో ఒకడిగా చేరిందు. దిగంబర కవిత్వం నుంచి విషపకవిత్వం లోకి ప్రవేశించిన చెరబండరాజు అక్కరాలతో అగ్ని రాజేసిందు.

“నల్లకోటు నీలిరంగు నోట్లతో ఒక దేశం ఒక కోర్చులో పైసలా అయ్యే కేసు కాదు నాది నన్నెక్కునివ్వండి బోను” అంటూ ఈ కవిత చివరలో “ప్రపంచముక నగ్గ శిలాపులకము వలె కనిపిస్తున్నది / భగవంతుడి అసలు పేరు నగ్గప్రియుడంటాను / అంటాను అంటున్నాను అనుకుంటానే వస్తున్నాను / అందుకే నన్నెక్కునివ్వండి

భోను” అంటూ విష్ణువోర్చుము జ్యోలను రగిలిస్తాడు.

“నా జవాబు ఖర్చుం వంటిది / ప్రశ్నను ముక్కలు చేసే పదునుంది దానికి” ప్రశ్నను ముక్కలు చేయగల జవాబు ఉండని చాటించడంలోనే ఆయన తిరుగుబాటు ధోరణి స్వప్తమైతిది. గడ్డివరకల్ని గంచ్చ గొడ్డుక్కుగా మార్చే నైపుణ్యమేదో చెరబందరాజు పదాలలో అడుగును ప్రతిధ్వనిస్తది.

“ఓ నా త్రియమైన మాత్రాదేశమా తల్లివి తండ్రివి దైవానివి నీవేనమ్మా”

అంర్ధాతీయ విపణిలో అంగాంగం తాకట్టు పెట్టే అందం నీది సంపన్చుల చేతిలో ఘైమరిచి నిదిస్పున్న యోవ్వసం నీది” అంటు. ఇట్లాంటి పద్మనాన కవితలన్నించిని కలిపి 1970లో ‘దిక్కుచి’ అనే కవితాసంపుటి తీసుకొస్తాడు. ఆయ్య చేతులలో పెరిగిన చెరబందరాజు ఈ కవితాసంపుటిని తన తండ్రికి అంకితమిస్తదు. తర్వాత గేయకవిత్వం పైపు మల్లిందు.

“అమ్మమ్ము ఇందిరమ్మ చేసింది సాలు పోమ్మా నీ నికిలీ సోషలిజం మాకసలే పద్మలేమ్మా....” అంటూ ఇందిరాగాంధీ ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగ పాటలు రాశిందు. చెరబందరాజు పోలీసులను “మాలోని మనిషివే మా మనిషివే నీవు / పొట్కుబాటికి నీవు పోలీసుపైనావు / ప్రాణాలు బలిపెట్టి పోరాదు సోదరుల / గుండెలకు తూటాలు గురిపెట్టినావేమి” అంటూ కరకు భాకీ గుండెలను కదిలించే ప్రయత్నం చేస్తదు. పోలీసులల్ల కూడ మానవీయ కోణాన్ని తడిమిచూస్తదు. ఈ పాట తర్వాత వచ్చిన అనేకమంది విష్ణువ కవి, గాయకులకు ఎంతో ప్రేరణ కలిగిస్తాడు.

1972లో ‘ముట్టడి’ అనే పేరుతో గేయ సంపుటిని ప్రచురిస్తాడు. కవిత్వం, పాటతో చెరబందరాజు కణకంపందే సూర్యాడై కనిపిస్తదు. ‘పాలేరుపాట’ అనే పాటలో “కాడి నీది కాదు కాదెద్దు నీది కాదు / కట్రు నీది కాదు ములుగర్ర నీది కాదు / నాగళ్ళ మాటలేల రేగళ్ళ మాటలేల” అంటూ ఆనాటి వెట్టిచాకిని తల్పుకొని కవితీకరిస్తదు. “పైరగాలికి వేడి నెత్తులొచ్చిందంట / పలుగురాళ్ళకు ప్రాణమొచ్చి లేచాయంట / ఎండుపుల్లలు గుండె పొంగి నడిచాయంట” అంటూ విష్ణువోర్చుమం విజయబావుటను ఎగరేసిందని అనందాన్ని వ్యక్తం చేస్తదు. చెట్లను గురించి చెరబందరాజు రాశిన కవితలో ఒక గొప్ప దృశ్యకావ్యమే దాగుంటది. చెట్లులోని ఒక్క లక్ష్మిమైన మనిషి అలవర్ణకుంటే ఈ సమాజం ఎంత సుసంపన్చుమైతయ్యే కదాని తానే తలదించుకుంటదు. “స్నేహితులారా ఒక్కాక్కుసారి ఇక్కడ చెట్ల చైతన్యాన్ని చూసి / ఎందుకో తల దించుకోవాలనిపిస్తుది” అంటూ చెట్లను ఆరాదిస్తాడు. ఎంతైన ప్రకృతి ఒచ్చిలో పెరిగిన అనుభూతి ఎక్కుడో అక్కడ సహజంగ ప్రతిబింబించక తప్పదు. అదే విధంగా జీవితంలోను పోరాటంలోను వచ్చే అడ్డంకులను అధిగమించి ముండుకు నడవాలని అంటు. “అటు గాదు ఇటు నడూ / ఆటుపోటుల చూసి తెరచాప దించకు / కడలిపాలైపోకు” అంటూ గమ్మం చేరక ముందే పక్కమార్గాలను చూడ్డాని సున్నితంగ హెచ్చరిస్తదు.

1973లో ‘గమ్మం’ కవితా సంపుటిని ఆవిష్టరిస్తదు. ఎన్న ఆటంకాలు ఎదురైనా తన కవిత్వంలోను, పాటల్లోను కమ్మునిజం అజేయమైందనే భావనతోనే అడుగులేస్తదు. ఎవడి నిర్ఘంధాలకు తల వంచక, మొక్కవోని అక్కరదీక్కతో లక్ష్మి పైపుక సాగిపోతదు. 1971లో ప్రైవెంబిట్ డిపెన్సన్ యాక్ట్ (పి.డి.) కింద అరెస్టు చేసిందు. 1973లో మీసా, 1974లో సికింద్రాబాద్ కుట్రెసులను మోపి, 1977వరకు దాదాపు మూడు సంపత్తురాలకు పైగా జైల్లో నిర్ఘంధించిందు. దీంతో ఆయన ఆరోగ్యం దెబ్బతిన్నది. 1975లో చెరబందరాజు జైల్లో ఉన్నపుడే ఆయనకు అక్కోబర్ 9న బిడ్డ పుట్టింది. ఆ సందర్భంలో చెరబందరాజు రాశిన “మా ఇంటి అందాల చండమామ చీకట్లు చిరకాలమండమయ్యా / జాలి గుండెల తల్లి చెంతమన్నాది చెరసాలలో తండ్రి క్షేమమన్నాది” పాటను హృద్యంగా ఆలపిస్తదు. ఆ సంపత్తరం చెరబందరాజుతో పాటు శ్రీ కూడ జైల్లోనే ఉన్నదు. జైలు నుంచి విడుదలైన చెరబందరాజును ప్రభుత్వం ఉద్యోగం నుంచి తొలగించింది.

దీంతో చెరబందరాజుకు మద్దతుగా వెల్లువెత్తిన ప్రజాప్రాణికి వెనకకు తగిన ప్రభుత్వం తిరిగి ఉద్యోగంలోకి తీసుకున్నది. కానీ మూడు రోజులకే సస్పెండ్ చేయించింది. ఆ సమయంలో కొంతకాలం ఆటోడ్రెవర్గా వనిచేసిందు. 1973లోనే “కాంతి యుద్ధం” అనే మరో కవితా సంపుటిని వెలువరిస్తదు. ప్రభుత్వ ఉపాధ్యాయుడిగా వనిచేస్తునే ప్రజలపక్కం నిలచి, విష్ణువకారులే అసలైన దేశభక్తులని అంటడు. వాళ్ళను జైళ్ళలో బంధిస్తే దేశమే జైలుగా మారినట్లు నిపిస్తదని అంటడు. 1969 ప్రత్యేక తెలంగాణ పోరాటం అనంతర పరిణామాలను గమనించిన చెరబందరాజు “నిజంగానే నిజంగానే తెలంగాణ మాగాణం / అనాదిగా అరుణారుణ వీరులకు జయగానం” అంటూ తెలంగాణ శౌర్య పరాక్రమాలను గురించి తనదైన శైలిలోనే సృందిస్తదు. ఈయన రాశిన “ఇదేనండి ఇదేనండి ఎప్రెర్నని తెలంగాణ” పాటలో “చల్లబడు చల్లబడు తెలంగాణ విష్ణవాగ్ని / మళ్ళీ చెలరేగుతుంది ఆగకుండ పోరుతుంది” అంటడు. రగిలిన షైతన్యం సాక్షిగ భవిష్యత్తో తెలంగాణ ఉర్ధుమం అగ్నిపర్వతమై ప్రకంపనలు సృష్టిస్తదనే ఆత్మవిశ్వాసాన్ని వ్యక్తం చేస్తదు. “గారమ్మ కలలు” అనే చిన్న కథాకావ్యంతో లయబద్ధమైన నడక సాగిస్తదు. “తలుపు గొళ్ళైం లేని తాబీకమ్మల గుడిశె / ఆయనుండంగ ఒంచిపూర్వమైన కూడుంది / ఆయనుండంగ పసులుండినా సుఖమండి / కడుపుతో ఉన్నాను గడవలో ఎందుకు / కలో గంజో తాగి కాళ్ళ ముడుచుకు పండు / అవ్వ మాటలు విన్న గౌరి నవ్వుతూ లేచి / పులికించి గౌరమ్మ కలలేనే కన్నది / నా బిడ్డ తండ్రి వలె జెడా నిలచెట్టలో” అంటూ ఆసాది విష్ణువు పసరిస్తులను రుశ్యమానం చేస్తదు. వీరుల పోరాట వారసత్వాన్ని కలగంటదు. “ఊరు మేలుకొన్నది” అంటూ చెరబందరాజు ఆనాటి పల్లెల స్థితిగత్తులు బాణిస బటుకుల దుస్సితిని ఆశ్వాసికిస్తదు. ఆ తర్వాత చెరబందరాజు రాశిన ఈ ‘ఊరు మేలుకొన్నది’ కవితను జననాట్యమండలి ఒక బ్యాలె తయారుచేసి పల్లెవల్లైనా ప్రదర్శించింది. చెరబందరాజు జీవితాంతం

మార్పిప్పు ర్ఘక్కథంతోనే బతికిందు. నక్కల్చరి, శ్రీకాకుళం, ములుగు, జగిత్యాల, సిరిసిల్ల, ఆదిలాబాద్, కరీంసగర్ పోరాటాల మీదుగ నల్లమల నుంచి దండకారణ్యం వరకు పోరుబాటి, విష్వవపాట్ ప్రవహించిందు. 1978లో తన పాటలన్నింటికి కలిపి “జనస్వాక్తు” చెరబండరాజు పాటలు అనే సంపదిని ప్రచురించిందు. ఇందులో ప్రధానంగ “కొండలు పగలేసినం బండలనే పిండినం / మా నెత్తురు కంకరగా ప్రాజెక్టులు కట్టినం / ప్రమ ఎవడిదిరో సిరి ఎవడిదిరో / బంజర్లను నరికినం పొలాలను దున్నినం / మా చెమటలు ఏరులుగా పంటలు పండించినం / గింజెవడిదిరో గంజెవడిదిరో” అన్న పాట ఇప్పటికే జనం గుండెల్లో చెరగని సంతకమైంది. వివిధ రూపాలలో ఈనాటకీ జరుగుతున్న ప్రమదోపిడిని ఈ పాట కనిపెడతది. కాలిగజ్జెల సహ్యాద్రి మనసును కదిలిస్తది.

విష్వవిష్టై జయం మనది/ కష్టజీవులార మీరు కనలి కనలి చావకండి / సాయుధపోరాట ప్రజా సైనికులై కదలిరండి” అంటూ నిప్పులు చెరుగుతడు. “ఓట్లేసే చెట్లం గామయ్యా మనము ఓట్లు పచ్చి వొనసమేనయ్యా” అంటూ ఎన్నికల గుట్టును బట్టబయలు చేస్తదు. ప్రజలు అప్రమత్తంగా ఉండాలని ఆకాంక్షిస్తదు. పనిచేసేకాడ లేని కులం, ఆపదంటే అక్కెరకు రాని మతం ఎందుకే తాత్పుక భూమికతో “ఏ కులమట్టి మాదే మతమట్టి” అనే పదాలను తెగట్టి పాడుతడు.

“యువతరమా నవతరమా ఇదే అదను కదలిరమ్ము / ఐదుల నుండి గనుల నుండి నిరుద్యోగ జడత నుండి / దుక్కి నుండి ధూళి నుండి భిక్షాటన శిక్ష నుండి” అంటూ చెరబండరాజు యువతను మేల్చొల్చిందు. “మంటలకు మారుపేరు పోరాటంరో పోరాటంరో / ఊరూర కూలోడు మండినాడురో జెండలెత్తినాడురో” అంటూ ఉప్పెత్తున ఎగిసిపడే ఉద్యమ తీరుతెన్నులను గానం చేస్తదు. 1980లో “పల్లవి” అనే పాటల సంపుటిగా ప్రచురించిందు. ఆ తర్వాత 1982లో “చెరబండరాజు కవితలు” అనే కవితాసంపుటి వెలువడింది. ఆరోగ్యం అంతకంతకు కీటించింది. చెరబండరాజు దుర్భర జీవితాన్ని చూడలని కొండరు స్నేహితులు, ప్రజలు పైసలు పోగుచేసి ఇచ్చిందు. ఆ స్థితిలో కూడ ఆయన తన పాటల్ని సినిమాలకు అమ్మకోవడానికి సిద్ధంగా లేదు. “దిక్కాన్ని” సంపుటికి గాను ట్రీవర్స్ ప్రంట అవార్డు ప్రకటించింది. అంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీ తరఫున 1000రూ నగదు పురస్కారాన్ని

“యువతరమా నవతరమా
ఇదే అదను కదలిరమ్ము /
బదుల నుండి గనుల నుండి
నిరుద్యోగ జడత నుండి /
దుక్కి నుండి ధూళి నుండి
భిక్షాటన శిక్ష నుండి”
అంటూ చెరబండరాజు
యువతను మేల్చొల్చిందు.

ప్రకటిస్తే, దాన్ని గూడ తిరస్కరించి పోతన వారస్కె కనిపిస్తదు. తెలంగాణ మట్టి పౌరుషానికి పెట్టింది పేరని మరోసారి రుజువు చేస్తదు.

“అనారోగ్య బాధితనే అయితేనేం యోదున్నే / పోరాటం దైక్షణ్య పాట నాకు అక్షీజన్నెన్” అంటూ కడదాక కవితాన్నే కలవరించిందు. క్రమంగ శరీరంలోని ఒక్క భాగం మృత్యుముఖంలోకి జారింది. గొంతు పూడుకపోయింది. చూపు పోయింది. ఆఖరికి కోమా స్థితిలో నిశ్చలంగ పడింస్తదు. ఆక్కరమే ఆయుధంగ రణరంగాన్ని తలపించిన యుద్ధపేరుడు చెరబండరాజు 1982 జూలై 2న మెదడు క్యాన్సర్తో శాశ్వతంగ ఈ లోకాన్ని విడిచిపోయిందు. ప్రజాశ్వతిరేక పాలకులను ముప్పుతీప్పులుబెట్టి, నీతికి, నిజాయితికి నిలువెత్తు నిదర్శనమై జీవించిన చెరబండరాజుకు పుట్టినరోజు గిల్టీనరోజు ఒక్కపే అంఱ్యంది. ఆయన మరణానంతరం ప్రభుత్వం తన “ప్రస్తావం” నవలకు పుస్తారం ప్రకటించింది. ఎన్ని చెప్పుకున్నా, ఎంత రాసుకున్న తెలంగాణ నేల వివక్షకు గురయ్యందనేది ఆక్కర సత్యం. ఎందుకంటే చెరబండరాజు జీవించిన కాలం తక్కువది కావచ్చు, కాని ఆయన సృష్టించిన సాహిత్యం తక్కువేమి కాదు. కవిత్వం, పాటలతో పాటు “మాపల్ల, ప్రస్తావం, నిప్పులరాళ్ళు, గంజి నీళ్ళు” వంటి నాలుగు అద్భుతమైన నవలలు రాశిందు. పీటిలో “నిప్పులరాళ్ళు, గంజినీళ్ళు” నవలలతో పాటు 1983లో ‘కత్తిపాట’ అనే కవితా సంపుటి ఆయన మరణానంతరం ప్రచురించబడినయి. ఆయన రాసిన కథలు 1985లో “చిరంజీవి చెరబండరాజు కథలు”గా వెలుగులోకి వచ్చినయి. కథ కంచికి మనం ఇంటికి చేరకుండ ఆ మహానీయుని కవితాపాదాలను తదుముకుండాం. పదాలకు మరింత పదును అద్దుకుండాం. “వర్తమాన సామాజిక పరిస్థితుల్ని నిర్మూలనంగా, నిర్దూంద్రుంగ చిత్రించి ప్రజల త్యాగాల్ని కీర్తించి, భవిష్యత్ మార్గాన్ని నిర్దేశించడం కన్నా కవి ఏం కోరుకుంటదు” అన్న చెరబండరాజు మాటలకు విలువను ప్రకటించాడం. కవి జీవితానికి అర్థాన్నిచ్చి, కడదాక పీడిత ప్రజల పక్షం పహించిన చెరబండరాజు ఆశయం నెరవేరే దిశగా అడుగులు వేద్దాం.

-అంబటి వేకవ,

m: 94927 55448

e: varji.ambati@gmail.com

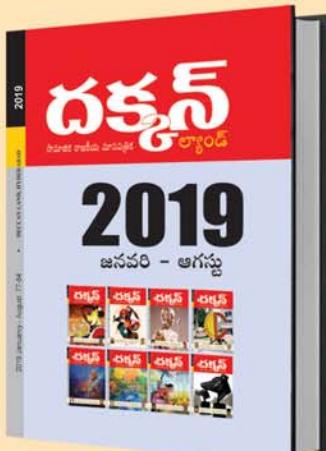
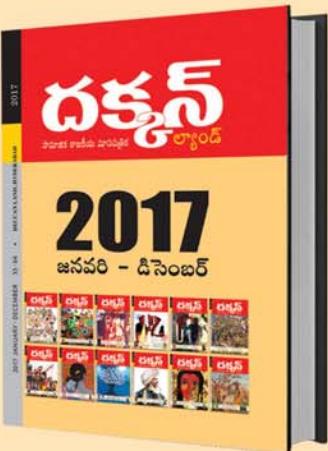
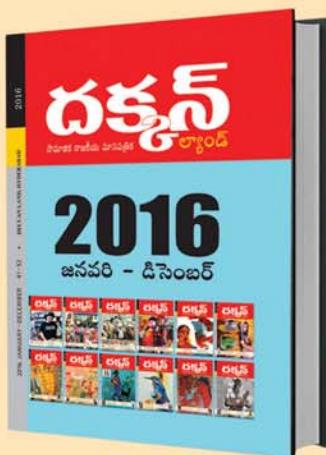
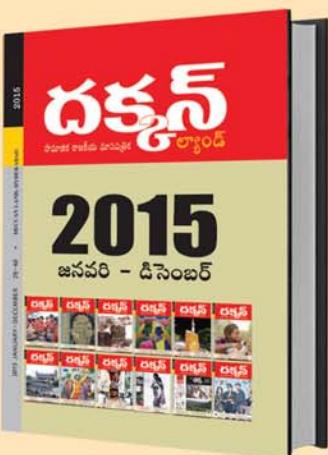
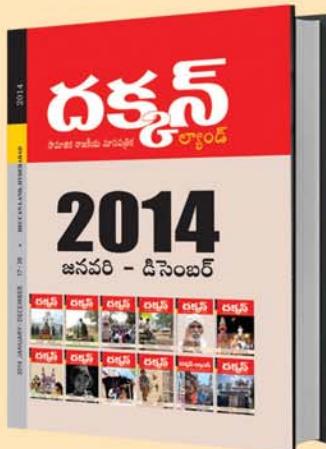
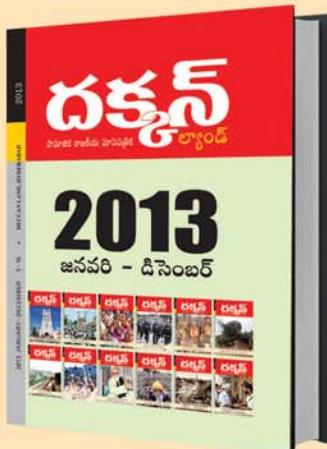
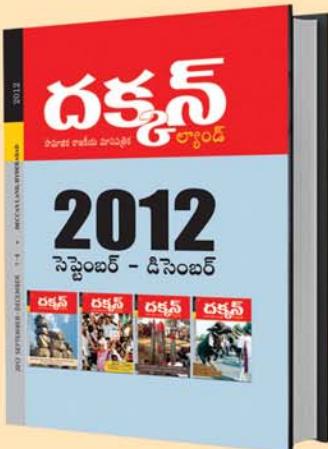
ARROW FLYING MACHINE RAYMUND RAYMOND

MEERA SILK CENTRE

Dealers Arvind Brands :

Mfrs of : Defence, Industrial, Hotel, Institutions, Dressess and Sport Wear

Beside Raymond, Chikkadpally, Hyderabad - 500 020. Email : ssrinivassingh@gmail.com
Ph: 040-27660100, 040-27623100, 9347260100, 9963260100

సంకలనాలు పొందేందుకు మా చిరులామా:

ఎటిటరీ, దక්ෂల్యాండ్
3-6-712/2, శ్రీతీ నెం.12.
బోహాయితినగర్,
హైదరాబాదు-500029, తెలంగాణ
ఫోన్: 9030626288

Email: desk.deccan@gmail.com
Website: www.deccanland.com

ఆన్‌లైన్ ద్యారా వెబ్‌పుకోసం:

NAME : DECCAN LAND
BANK : KOTAKMAHINDRABANK
ACCOUNT NO : 7111218829
IFSC CODE : KKBK0000555
BANK CODE : 000555
MICR CODE : 500485007

తెలంగాణ ఉద్యము కాలంలో ఆచిర్పులొందిన 'దక්ෂల్యాండ్' మాసపత్రిక 2019 సెప్టెంబర్ సంచితంలో 85 నెలలు పూర్తిపేసుచుంది. ఈ ఏడు సంవత్సరాల కాలంలో తెలంగాణ భావజాలాన్ని వ్యాప్తిపేసి, పునర్వ్యాప్తి అవసరాన్ని వారి చేపేందుకు దక්ෂల్యాండ్ కృషి వేసింది. ఇప్పటి వరకు వెలపడిన సంచితములను 12 నెలలలు ఒక సంపుల్గియా (2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019) రూపొందించి పారటల కోఱక వేరకు అంచిస్తున్నాం. భవిష్యత్తులో వ్యచ్చ సంచితమును కూడా ఇదేవిధంగా తీసుకుపోస్తుమని తెలియ చేస్తున్నాం. ఆస్తీకలవారు ఒక్కో సంపుల్గియి రూ.400/-లకు పొందవచ్చు (పాల్సుల్ చౌళ్లు అడవిలో). బుల్లెవెనిల్ ఆమోదం పొందిన 'దక්ෂల్యాండ్' మాసపత్రిక పట్లు చూపుతున్న ఆదరణకు ధన్యవాదాలు.

మూసీ నదిని పరిరక్షించుకుండాం

ఈ భూమ్యేదు ఎక్కడ వానపడ్డా ప్రజలు ఆనందిస్తారు.. రైతునులు సంతోషపడతారు. కానీ ఒక్క భాగ్యస్వగరహసులు మాత్రం విషికిపోతారు.. ముంపు భయంతో బ్యోలు గడగడలాడితే.. మ్యాన్సోల్స్ భయంతో రోడ్డు మీద నీరు చేరకముందే ఇల్లు చేరాలని వాహనదారులు పరుగులు పెడతారు. బాంబులు వేలినా చెక్కుచెదరని పైపరాబాదీకి చినుకంటే మాత్రం బెదురు.. చిన్నపొట్టి వానకే లోతట్టు ప్రాంతాల మునక... రహదారులన్నీ నీళ్లే.. గల్లీలన్నీ నీటిమయమే!

2000వ సంవత్సరంలో పైపరాబాదీలో కురిసిన 24 సెం.మీ. వర్షాన్నికి నగరం మనిగిపోయింది. రహదారులు గోదారులయ్యాయి.. రోడ్డుపై పడవలు తిరిగాయి.. ఆ పరిశీతి పునరావృతం కాకుండా అప్రమత్త మవ్వాల్నిన అవసరాన్ని చెప్పే అనుభవం చెబుతోంది. నగరంలో ఓ మాదిరి వాన కురిసినా రోడ్డున్నీ జలమయమపుతున్నాయి. చిన్న చినుకుకే రహదారులు చిత్తడిగా మారి.. రోత పుట్టిన్నున్నాయి. ఏమాత్రం పర్షం కురిసినా పరదలు తప్పడం లేదు. ఘలితంగా ట్రాఫిక్‌తో పాటు జన జీవనమూ స్తుంభిస్తోంది. ఇలాంటి నున్నతమైన నగరంలో చెప్పేలో కురిసిన స్టోయలో పర్షం పడితే... ఈ ఊహకే చిగురులాకులా పణికిపోవాల్నిన పరిశీతి. ఎప్పుడో నిజం కాలంలో నిర్మించిన నాలాలే ఇప్పబికీ ఉపకరిస్తున్నాయి. ఉన్నవాటిలో చాలా పరకు పూడుకుపోవడం... మరికొన్ని ఆక్రమణలకు గురికావడంతో మ్యాన్సోళు మురికినీ, నీటినీ రోడ్డుపైకి కట్టుపుత్తున్నాయి.

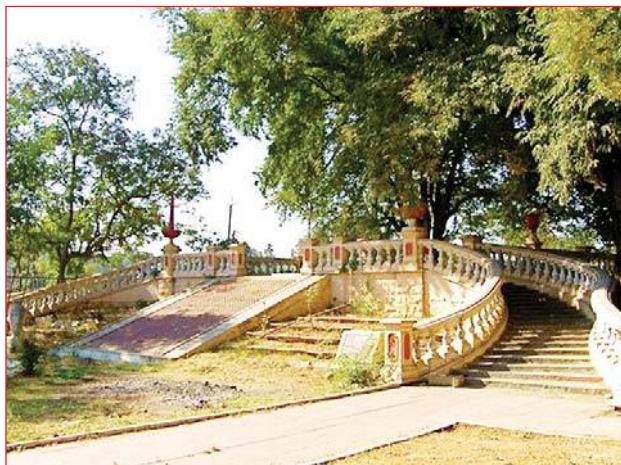
ప్రపంచ మహానగరాల్లో దేని చరిత్ర దానిదే... దేని విశిష్టత దానిదే... ఒక్కొనగరానికి ఒక్కొ ప్రత్యేకత ఉంటుంది. ఆ కోవలో మన పైపరాబాద్ నగరం సైతం ప్రత్యేకంగా నిలుస్తోంది. మన మహానగరాన్ని నిజానికి జలసిరి నగరంగా అభివర్షించవచ్చునేవో..!. నగరం నడిబోడ్డునున్న మస్సేన్నసాగర్ మొదలు ఎన్నోన్నే చెరువులు, కుంటలు శిహారు ప్రాంతాలలో కళకళలాడేవి. ఉస్కాన్నసాగర్, హిమాయత్ సాగర్, శామీర్ పేట్ చెరువు, సఫిల్గూడ చెరువు, మీరాలం మండి చెరువు, కాప్రా చెరువు, దుర్గం చెరువు, సరూర్ నగర్ చెరువు, జీడిమెట్ల చెరువు, నాచారం చెరువు, రామంతాపూర్ చెరువు, సల్ల చెరువు, నల్లకుంట, బతుకమ్మకుంట ఇలా ఎన్నో చెరువులతో భాగ్యస్వగరం కళకళాలాడుతూ ఉండేవి.

నిజానికి ప్రస్తుతం జంటనగరాల వాసులకు తాగునీరందించే హిమాయత్ సాగర్, ఉస్కాన్నసాగర్ల నిర్మాణం వెనుక ఒక విషాదం

దాగి ఉన్నది. సరిగ్గా 1908 సెప్టెంబర్ 28న మహానగరాన్ని పరదలు పెడ్డ ఎత్తున ముంచెత్తాయి. మూసీ ఉప్పొంగి ప్రవహించింది. ఆ నది స్ఫైంచిన జల బీభత్సానాకి 20వేల మంది మృత్యువాతపడ్డారు. 20 వేల ఇండ్సు ధ్వంసమయాయి. 80 వేల మంది ప్రజలు నిరాశ్రయులయ్యారు. ఆనాడు ఏకధాటిగా కురిసిన పర్షం 23.7 సెంటీమీటర్లు మాత్రమే.! జల విలయం స్ఫైంచిన విషాదం మున్సుందు రోజుల్లో పునరావృతం కాకూడడన్న ఏకైక సదుద్దేశంతో నాటి నిజాం పొలకులు ఆ జంట జలాశయాలను నిర్మించారు. మూసీ నది పరదలతో ఉప్పొంగండం... భవిష్యతోలో నగర దాష్టర్ని తీర్చేలా వాటిని నాటి విడవ నిజాం కట్టించారు.

ప్రపంచంలోని మానవ నాగరికతలన్నీ పరిధవిల్లింది నది తీరాల్లోనే.. పైపరాబాద్ రూపుదిద్దుకున్నది అలానే.. నేటి మూసీకి ఎంతో బీస్సం ఆనాటి మూసీ. అందుకే మహమ్మద్ కలి కుతుబ్ పొ మూసీ తీరం ఒడ్డున పైపరాబాద్ నగరాన్ని నిర్మించారు. మూసీకి పరదలు రావడం కొత్తే మీకాదు. ఆ విషయాన్ని ధృష్టిలో ఉంచుకునే ఒడ్డుకు అర కిలోమీటరు దూరం వదిలి కట్టడాలు నిర్మించారు. ప్రతీ 20 లేదా 30 ఏక్లకోసారి మూసీలో నీటిమట్టం గణియంగా పెరిగి పరదగా

మారుతుంటుంది. ప్రతీ 50 లేదా 100 ఏక్లకోసాకి మాత్రం పరద బీభత్సంగా స్ఫైంచుటుంది. అప్పుడు పరదనీరు కట్టలు దాటి వచ్చి తీం ప్రాంతాలను ముంచెత్తు తుంటుంది. అలాంటి మహా పరద వచ్చి 2019 సెప్టెంబర్ 28 నాటికి 111 ఏళ్లు నిజాం నాబులు కట్టడాలన్నీ మూసీ దక్కి ప్రాంతంలోని పాతబస్తులోనే ఉండేవి. సమీప శిహార్లతో కలిసి అప్పటి జనాభా 1.92 లక్షలు. ఉత్తర దిశలో చాదర్ఫుట్ షైపు కొత్త పట్టణం రూపుదిద్దుకుంది. ప్రభుత్వ కార్బూలయ్యాలు, వాిజ్య సరస్తలు, రైల్వేషన్ లాంటివస్తు అక్కడ వీర్పడ్డాయి. బ్రిటిష్ రెసిడెన్సీ అక్కడే ఉండేది. అప్పటి జనాభా 1.60 లక్షలు. మూసీనదికి సుమారుగా 4 మైళ్ల దూరంలో సికింద్రాబాద్ కంటోన్మెంట్ ఉండేది. అక్కడో 83 వేల మంది ఉండేవారు. బోలారం, తీరుమలిగిరి లాంటి ప్రాంతాల్లో మరో 13 వేల మంది ఉండేవారు. అంతాకలిసి నగర జనాభా 4.48 లక్షలు. మూసీ నది తూర్పు ఒడ్డునిజినికి పట్టిమం కంటే తగ్గు ఎత్తులో ఉన్పప్పటికీ, వివిధ రకాలుగా దాని ఎత్తు పెంచారు. నది నగరం మధ్యలో ఉండడంతో ఒడ్డున ఉన్న ప్రాంతాలకు బాగా డిమాండ్ పెరిగింది. నదిపై నాలుగు వంతెనలు ఉండేవి.

1908 సెప్టెంబర్ 28న ఎం జలగిందంటే:

1908 సెప్టెంబర్ 28న సోమవారం మధ్యహస్తంకల్లు నది నీటిమట్టం గరిష్టస్తాయికి చేరుకుంది. శనివారం ఉదయం నుంచే పరస్పితిలో మార్పు వచ్చింది. సాయంత్రం సమయంలో అరగంట పాటు తుంపరగా వర్షం పడింది. ఆ తరువాత భారీ వర్షం కురిసింది. రాత్రి 9 గంటల సమయంలో మళ్ళీ వర్షం ప్రారంభమైంది. ఓ అరగంట కురిసింది. ఆ తరువాత రాత్రి 11 గంటల 30 నిమిషాలకు కుండపోతగా వర్షం మొదలైంది. తెల్లాలేవరకూ వర్షం కురిసింది. అదివారం ఉదయం 8 గంటల వరకూ నమోదైన వర్షప్రాతం 15.3 సెంటీమీటర్లు. ఆ రోజుంతా కూడా కొద్దిపొటి విరామాలతో వర్షం పడుతూనే ఉంది. అదివారం అధ్యరాత్రి తరువాత మరోసారి కుండపోతగా వర్షం కురిసింది. ఆ రోజున కురిసిన వర్షప్రాతం లెక్కకు అందనిదని అంటారు. అప్పటికే నదిపరిపాక ప్రాంతంలోనే చెరువులన్నీ నీటితో నిండిపోయాయి. ఇక నీటిని ఇంకిపజ్సెసుకోలేనంతగా నేల చిత్తగిా మారిపోయాంది. అలాంటి సమయంలో కురిసిన భారీ వర్షం చెరువుల కట్టలు తెంపేసింది. ఒకదాని తర్వాత ఒకబీగా అలా కట్టలు తెగుతూనే వచ్చాయి. వీటిల్లో ముఖ్యమైనవి. పల్మకుల, పర్టి, పల్మకులకు దిగువన పైదారాబాద్కు 22 మైళ్ళ దూరంలో పర్టి చెరువు ఉంది. సోమవారం ఉదయానికి శంపాబాద్లో నమోదైన 24 గంటల వర్షప్రాతం 32.5 సెంటీమీటర్లు. అరోజున ఉదయం 4గంటల 30 నిమిషాలకు పల్మకుల కట్ట తెగితే... మరో అరగంటకు పర్టికి అదే దుస్థితి పట్టింది. ఆ నీరంతా కూడా మూసీలోకి చొచ్చుకువచ్చింది. అదివారం ఉదయం మూసీలో 4 అడుగుల ఎత్తులో నీరు ఉండగా, 10 గంటలకల్లు అది 20 అడుగులకు చేరుకుంది. ప్రస్తుత ఉస్సానియా జనరల్ హోస్పిటల్ ప్రాంతంలోనే ఇళ్ళలోకి నీరు చేరడం మొదలైంది. సాయంత్రం 4 గంటల కల్లా రోడ్డుపై నీరు ప్రవహించడం మొదలైంది. సోమవారం ఉదయానికి పరిస్థితి మరింత భయంకరంగా మారింది. పురానాపూర్ల వెనుకతట్టులోకి నీరు చొచ్చుకురావడం మొదలైంది. 3 గంటల ప్రాంతంలో పశ్చిమ దివశీలోని నగర రక్షణ గోడ కూలిపోయాంది. ఇక అప్పటి నుంచి రోడ్డుపై నీటిమట్టం పెరుగుతూ వచ్చింది. కొన్ని ప్రాంతాల్లో అది పది అడుగుల ఎత్తుకు చేరుకుంది. సోమవారం ఉదయం 7 గంటల నుంచే వరద బీఫత్తం మొదలైంది. పది గంటల సమయానికి నాలుగు వంతెనల మీదుగా వరదనీరు ప్రవహించసాగింది. సాధారణంగా రెండు ఒడ్డుల మధ్య 700 అడుగుల దూరం ఉండేది. ఆ సమయంలో మాత్రం కిలోమీటరుకు మించిన వెడల్పుతో మూసీ నీళ్ళు పొరసాగాయి.

అప్పటి వరద ధాటికి సుమారు 20 వేల మంది వరదలో చిక్కుకుపోయారని, వారంతా నీటిలో మునిగిపోయారనో, కొట్టుకుపోయారనో చెబుతారు. నగర రక్షణ గోడలు ఎక్కిన కొన్ని మంది కూడా ఆ గోడలు కూలి వరదలో కొట్టుకుపోయారు. ఎంతోమంది ప్రాణరక్షణ కోసం చెట్లు ఎక్కితే, ఆ చెట్లు కూడా కూలిపోయి మృతి

చెందారు. జనం చాలామంది భవనాలపై అంతస్తులకు పెళ్ళి ప్రాణాలు రక్కించుకున్నారు. అయితే, ఉస్సానియా జనరల్ హోస్పిటల్లోని ఓ చింతచెట్టు ఈ వరదల సందర్భంగా కొన్ని వందల మంది ప్రాణాలను కాపాడింది. వరద ధాటికి మూసీ ఒడ్డున ఉన్న ఇళ్ళ, గుడిసెలు కూడా దాదాపుగా నేలమట్టమైపోయాయి. సుమారుగా 20 వేల ఇళ్ళ కూలిపోయాయని, 80 వేల మంది నిరాక్రము లయ్యారని అంచనా. మూసీ వరదల కారణంగా భాగ్యవగరం మనుషులను, ఆస్పిష్యులనే కాకుండా ఎనలేని చారిత్రక ప్రాధాన్యం ఉన్న అపార వారసత్వ సంపదను కూడా కోల్పోయాంది. వాస్తు నైపుణ్యంతో కూడిన అద్భుత భవనాలన్నే మూసీ వరద ధాటికి నాశనమైపోయాయి.

ఉస్సానియా అసుపత్రిలోని చింతచెట్టు చరిత్ర:

చరిత్రలో ప్రత్యేకించి ఓ చెట్టుకు విశిష్ట స్థానం లభించడం ఎంతో అరుదు. అలాంటి అరుదైన వానత పొందింది మూసీకి ఉత్తరాన ఉన్న ఉస్సానియా జనరల్ హోస్పిటల్లోని ఓ పెద్ద చింతచెట్టు. పాత ఇన్ వేషంల్ భ్లాక్లో ఈ చెట్టు ఉంది. నిజానికి ఒకవ్యుదు ఈ భ్లాక్ ఉన్న స్థలమంతా కూడా ఓ ఉద్యానవనంగా ఉండేది. అదే అప్పటి పార్క్ అసుపత్రికి స్థలం అవసరమైన కారణంగా ఆ పార్చును కూడా అసుపత్రి అవరణలో కలిపేశారు. 1908 మూసీ వరదల్లో సుమారు 150 మంది దానిపైకి ఎక్కు ప్రాణాలు కాపాడుకున్నారు. చుట్టుపక్కల ప్రాంతాల్లో ఇతర చెట్లను ఆశ్రయించిన వారు, కూకటివేళల్లో సహా ఆ చెట్లు కూలిపోయి వరదకు బలైపోయినా, ఈ చెట్లు ఎక్కినవారం మాత్రం సురక్షితంగా ఉండగలిగిన మంది తెగుతూ వచ్చాయి. అయితే అప్పటి పార్క్ అసుపత్రికి స్థలం అవసరమైన కారణంగా ఆ పార్చును కూడా అసుపత్రి అవరణలో కలిపేశారు. 1908 మూసీ వరదల్లో సుమారు 150 మంది దానిపైకి ఎక్కు ప్రాణాలు కాపాడుకున్నారు. చుట్టుపక్కల ప్రాంతాల్లో ఇతర చెట్లను ఆశ్రయించిన వారు, కూకటివేళల్లో సహా ఆ చెట్లు కూలిపోయి వరదకు బలైపోయినా, ఈ చెట్లు ఎక్కినవారం మాత్రం సురక్షితంగా ఉండగలిగిన మంది తెగుతూ వచ్చాయి.

ఉత్తరులో నీరు ఉండగా, 10 గంటలకల్లు అది 20 అడుగులకు చేరుకుంది. ప్రస్తుత ఉస్సానియా జనరల్ హోస్పిటల్ ప్రాంతంలోనే ఇళ్ళలోకి నీరు చేరడం మొదలైంది. సాయంత్రం 4 గంటల కల్లా రోడ్డుపై నీరు ప్రవహించడం మొదలైంది. సోమవారం ఉదయానికి పరిస్థితి మరింత భయంకరంగా మారింది. పురానాపూర్ల వెనుకతట్టులోకి నీరు చొచ్చుకురావడం మొదలైంది. 3 గంటల ప్రాంతంలో పశ్చిమ దివశీలోని నగర రక్షణ గోడ కూలిపోయాంది. ఇక అప్పటి నుంచి రోడ్డుపై నీటిమట్టం పెరుగుతూ వచ్చింది. కొన్ని ప్రాంతాల్లో అది పది అడుగుల ఎత్తుకు చేరుకుంది. సోమవారం ఉదయం 7 గంటల నుంచే వరద బీఫత్తం మొదలైంది. పది గంటల సమయానికి నాలుగు వంతెనల మీదుగా వరదనీరు ప్రవహించసాగింది. సాధారణంగా రెండు ఒడ్డుల మధ్య 700 అడుగుల దూరం ఉండేది. ఆ సమయంలో మాత్రం కిలోమీటరుకు మించిన వెడల్పుతో మూసీ నీళ్ళు పొరసాగాయి.

నిజం చేపట్టిన చర్చలు:

1908లో మూసీ వరదల సమయంలో నిజాంగా మీర్ మహబూబ్ అలీపాచో ఉన్నారు. వరద పరిష్కారులను చూసి, ఇక్కు మళ్ళీ ఇలాంటి దుస్థితి తలెత్తుకుండా చూడాలని ఆలోచించాడు. 1914లో ఏడవ నిజాం ఉస్సాన్ అలీపాచో నాటి సుప్రసిద్ధ ఇంజనీరు సర్ మోక్

MEMORIAL & SOLIDARITY MEET

to pay homage to Victims of the 1908 Musi Floods & to ensure protection of our city & heritage for future generations
UNDER THE GREAT TAMARIND TREE THAT SAVED 150 LIVES

Wednesday, 27th September, 2017 at 11 a.m.
Osmania General Hospital, Hyd

1908 మూసీ వరదల మృతులకు నివాళగా నాడు 150 మందిని కాపాడిన చింతచెట్టు కింద స్తురక సమావేశం

గుండం విశ్వేశ్వరయ్యను రప్పించారు. రెండు జలాశయాలు నిర్మించాలని, డ్రైనేజీ వ్యవస్థను అధునికీ కరించాలని ఆయన సూచించారు. ఆయన సూచనల మేరకు 1920లో ఉస్సాన్ సాగర్, 1927లో హిమాయత్ సాగర్లను నిర్మించారు. ఇవి నగరానికి వరద ముఖ్య తప్పించడమే గాకుండా మంచినీటి వసతినీ కల్పిస్తున్నాయి. విశ్వేశ్వరయ్య సూచనల మేరకు డ్రైనేజీ వ్యవస్థను కూడా పునర్ నిర్మించారు. 1911లో చివరి నిజాం మీర్ ఉస్సాన్ అలీఖాన్ గద్దెనొకార్య. 1908 నాటి భీతప్పం మరోసారి చోటుచేసు కోకూడదని భావించి నగరంలో మౌలిక వసతుల అభివృద్ధికి ప్రణాళికలు రూపొందించారు. అందులో భాగంగానే 1914 లో సిటీ ఇంప్రొవ్మెంట్ బోర్డు (సిబి)ని ఏర్పాటు చేశారు. సిటీ ప్లానింగ్ కు ఎంతో ప్రాధాన్యం ఇచ్చారు. అప్పటి ప్రభ్యాత ఇంజనీర్లు దలాల్, సర్ అలీ నాబాబ్ జంగ్, కద్దిమైత్ర్య జంగ్ లాంటి వారంతా ఆయా పసుల్లో కీలకపూత వహించారు. సమగ్ర నగర ప్రణాళికను తయారు చేయాల్సిన ఆవశకత్వము ఆ కాలంలోనే సర్ మోక్కగుండం విశ్వేశ్వరయ్య ఎంతో నొక్కి చెప్పారు. ఆయన సూచనలకు అనుగుణంగా నగరంలో పోర వసతుల మెరుగుకు సిబి చర్యలు తీసుకుంది. పార్కులు, బహిరంగ స్థలాలు, ఆటస్థలాలను నిర్మించారు. స్నమ్ క్లియర్స్, హోజింగ్ కాలసీల నిర్మాణం, నూతన తరపోలో మంచినీరు, డ్రైనేజీ వ్యవస్థల ఏర్పాటు, దుమ్మలైని రోడ్ నిర్మాణం వంటి పథకాలు చేపట్టారు. వీటన్నింటి పల్ల నాటి ప్రజల జీవన ప్రమాణాలు మెరుగయ్యాయి. వరదల తరువాత మూసీనదికి రెండు పక్కలూ రక్కణ గోడలను లిలక్కణ లైలితో నిర్మించారు. మూసీ తీరం వెంట ప్రైకోర్టు, సిటీ కాలేజీ, ఉస్సానియా హస్పిటల్, అసఫియా లైట్లరీ లాంటి ఎన్నో అద్భుత కట్టడాలు రూపుదిద్దుకొన్నాయి. విక్టోరియా మెటర్రూటీ హస్పిటల్, ఇతర వారసత్వ ప్రాధాన్య భవనాలకు మరమ్మతులు చేశారు. కుటుబ్పొహీల కాలం నాటి ఫోంటోన్సు నేటికి విక్టోరియా మెటర్రూటీ ఆసుపత్రిలో చూడవచ్చి. ఇలాంటి కట్టడాలు రూపుదిద్దుకునే క్రమంలో సిబి కొన్ని పొరపాట్లు కూడా చేసింది. కొంతమంది ఉన్నతాధికారులు అవగాహనలేని కారణంగా చారిత్రక ప్రాధాన్యం గల ఎన్నో భవనాలు కాలగర్జుంలో కలిసిపోయాయి.

1908 నాటి వరదల తర్వాత:

ఎన్నో విపుల్లు ప్రకృతి కారణంగా కాకుండా వావన తప్పిదాల వల్లే చోటుచేసుకుంటున్నాయి. అలాంటి వాటిని ప్రకృతి విపుల్లు అనడం కూడా తప్పే. 1970లో నగరాన్ని ముంచేతిన వరదలు కూడా అలాంటినే. చెరువుల పరిరక్షణ బాధ్యతను అధికారులు సక్రమంగా నిర్వహించి ఉంటే ఆ వరదలు వచ్చేవే కావు. అప్పుడు కూడా భారీ వర్షాల కారణంగా చెరువులు నిండిపో యాయి. ఒకదాని తర్వాత

ఒకటిగా కట్టలు తెగుతూ చెరువుల నీరంతా ఉస్సాన్ సాగర్కు చేరుకుంది. అందులోకి వస్తున్న నీరు ఎంత, బయటకు వడలాల్సిన నీరు ఎంత అనే విషయాలను పట్టించుకోవ డంలో అప్పటి అధికారులు నిర్దక్కం వహించడంతో ఆ చెరువు పూర్తిగా నిండిపోయింది. ఘలితంగా వరద నీరు నగరాన్ని ముంచేత్తింది. అప్పుడు కూడా ప్రాణ, ఆస్తి సప్పం చోటుచేసుకుంది. అప్పటి అధికారుల హదావిడి ప్రచారం కూడా ప్రజల్లో భయాత్మాత్మాన్ని స్ఫైరించింది. 2000లో మూసీ ప్రత్యక్ష వరద కానపుల్తీ పట్టణ వరదలకు సంబంధించిన సమస్య.. మాసీన్ సాగర్ నిండిపోవడంతో ట్యూంక్బండ్ పరిరక్షణకు అన్నట్లుగా కొడ్డి మొత్తంలో నీలిని బయటకు వదలాలని అధికారులు భావించారు. మత్తడిని కొంతమేర తొలగించడంతో గాంధీనగర్, అశోకనగర్, హిమాయత్ సాగర్, నల్కుంట లాంటి దిగువ ప్రాంతాలన్నీ జలమయం అయ్యాయి. ఇక్కడ కూడా మానవ తప్పిదాలై ప్రధాన కారణంగా చెప్పవచ్చి. విధి ప్రభుత్వ విభాగాల మధ్య సమన్వయం లేకపోవడం వల్లే ఈ సమస్య తల్తెత్తింది. మూసీ మార్గం ఇరుకుకావడం. డ్రైనేజీ వ్యవస్థ సరిగాలేకపోవడం లాంటివస్తే వరద ముంపునకు కారణాలయ్యాయి.

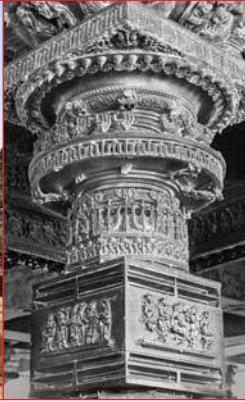
150 మందిని కాపాడిన చింతచెట్టు కింద ప్రతి ఏటా సమావేశం :

గత పాలకుల నిర్దక్కంతో జరిగిన తప్పులను సరిచేయటానికి తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడ్డాక మూసీకి మహారాశ తీసుకువచ్చేందుకు ముఖ్యమంతి కేసీఆర్ యుద్ధప్రాతిపదికన చర్యలు చేపడుతున్నారు. చారిత్రక మూసీ అభివృద్ధికి ప్రణాళికలు రూపొందించి పనులను వేగవంతం చేసేందుకు చర్యలు తీసుకుంటోంది తెలంగాణ రాష్ట్రం. ఈ క్రమంలోనే మూసీ నది పరివాక అభివృద్ధి సంస్కర్త ఏర్పాటు చేసి త్వరితగతిన పనులకు శ్రీకారం చుదుతోంది. మూడు దశలుగా.. సుమారు 30 కిలోమీటర్ల మేర సుందరీకరణ చేపట్టనుంది. 1908 సెప్టెంబర్ 28న మూసీ స్ఫైరించిన ప్రకయంలో వందల సంఖ్యలో భవనాలు, భారీ వృక్షాలు, అప్పల్గంజ్లోని బ్రిడ్జీ సైతం కుపుకూలినా, వరద ఉద్ధరితిని తట్టుకుని నాటి ఘనటకు సజీవ సాక్షంగా నిలిచిన అప్పల్గంజ్లోని చింతచెట్టుకూ ఘనమైన చరిత్ర ఉంది. ఎంతో మంది ప్రాణాలను కాపాడిన ఈ చెట్టుకు పర్యావరణ ప్రేమికులు ముద్దగా ప్రాణాత్మి అని నామకరణం చేసి, ప్రతి ఏటా నాటి సంఘటనలను గుర్తు చేసుకుంటా, భావితరాలకు గుర్తుండేలా ఫోరం ఫర్ బెటర్ హైదరాబాద్, సెంటర్ ఫర్ రక్క్ స్టేడీస్ దక్కన్ అకాడమీ ఆధ్వర్యంలో 1908 మూసీ వరదల సంఘటనపై గత 11 సంవత్సరాల నుంచి సమాలోచన సమావేశాన్ని నిర్వహిస్తున్నారు.

- ఫోరం ఫర్ బెటర్ హైదరాబాద్, m : 040-27635644

e: fbhgreens@gmail.com

చాయా చిత్రాలు తీసిన వారు వరుసగా : ఉప్పు సదయ్య, మారుతి, రెహ్మాన్ షేక్

అద్భుతమైన కాకతీయ వారసత్వం

పొట్టణోగ్రహీ ద్వారా వారసత్వ పరిరక్షణ

1973లో స్థాపించిన తెలంగాణ ఫోటోగ్రఫీ అకాడమీ రాష్ట్రప్రాప్తిగా వివిధ ఫోటోగ్రఫీ కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తూ నిరంతరం కృషి చేస్తోంది. కాకతీయ రాజవంశం యొక్క అద్భుతమైన వారసత్వాన్ని ప్రపంచపటంలోకి తీసుకురావాలనే ఉండ్రేశ్వరంతో ఈ సంపత్తురం మార్క్ 17-20, 2019న వరంగల్లో జాతీయ ఫోటోగ్రఫీ కన్వెన్షన్సు నిర్వహించారు. ఈ కన్వెన్షన్సుకు 100 మంది ప్రతి నిధలు, 150 మంది ఫోటో గ్రాఫర్సు హాజరయ్యారు.

కాకతీయ రాజవంశం యొక్క 150 చిత్రాలను ప్రైంట్‌లోని స్టైల్ ఆర్ట్ గ్యాలరీలో ఆగస్టు 27న ప్రదర్శనకు ఉంచారు. కాకతీయ వారసత్వంపై ఫోటోగ్రఫీ ఎగ్జిబిషన్ గౌరవ పర్మాట్క మంత్రి శ్రీ వి.శ్రీనివాస్ గౌడ్ ప్రారంభించారు. ఫోటోగ్రఫీ కళను ప్రోత్సహించడంలో అకాడమీ యొక్క భావప్రత్యే ప్రయత్నాలలో ప్రభుత్వ సహాయం, సహకారం ఉంటుందని అయిన హామీ ఇచ్చారు. ఈ కార్యక్రమానికి కాకతీయ హెరిటేజ్ ట్రస్ట్ సంఘము శ్రీ బి.వి.పాపారావు అతిథిగా హాజరయ్యారు.

కాకతీయ వారసత్వంపై ఫోటోగ్రఫీ ఎగ్జిబిషన్లోని ఉత్తమ చాయా చిత్రాల విజేతలకు బంగారు, వెండి, కాంస్య పతకాలను మరియు మెరిట్ పత్రాలను అందజేశారు. ప్రతిభా పురస్కారాల ప్రధానోత్సవంలో తెలంగాణ ఫోటోగ్రఫీ అకాడమీ ఉపాధ్యక్షులు రావులపల్లి సునీత, కార్యదర్శి కొమ్మిడి విశ్వేందర్రోడ్డి, బండి రమణ, మేకల శ్రీనివాస్ తదితరులు పోల్చాన్నారు.

ఫోటోగ్రఫీ ద్వారా వారసత్వ పరిరక్షణ మరియు సంస్కరులను పరిరక్షించడం ద్వారా భవిష్యత్ తరాలకు ప్రయోజనం చేకూరుతుంది. పరిశుభ్రమైన నీరు, గాలి, వాతావరణ కాలుష్యం, అటపీ నిరూలను, రాతి ప్రదేశాలను దెబ్బతియడం, అడవి, ఆభయారణ్యాలను నిర్దక్షం చేయడం లాంచివి ప్రపంచం నేడు ఎదుర్కొట్టున్న ఎన్నో సమస్యలను

ఆర్ట్ గ్యాలరీలో ఎగ్జిబిషన్ తిలకిస్తున్న పర్మాట్క మంత్రి శ్రీనివాస్ గౌడ్

ప్రాతెట్ చేయడానికి ఫోటోగ్రఫీ ఎంతో ఉపయోగపడుతుందని, కాకతీయ వారసత్వాన్ని ప్రపంచానికి తెలియజేయాలనే లక్ష్మింతో ఈ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించారు.

వరంగల్లోని కాకతీయ సామ్రాజ్యం ఒక ప్రత్యేకమైన సంకీర్ణ నిర్మాణాల సమాపం ఆ కాలపు నిర్మాణ శైలి మరియు సాంకేతికతను, విభిన్న ప్రాంతీయ శైలిని తెలియజేస్తాయి. కీర్తి తోరణాలు, ఆలయ సముదాయాల ప్రవేశ ద్వారాలతో కాకతీయుల శిల్ప శైలికి ఉదాహరణగా కనబడతాయి. తెలంగాణలో (వరంగల్) ఈ ప్రాంతానికి మాత్రమే ప్రత్యేకమైన, దక్షిణ భారత దేశంలోని దేవాలయాలు మరియు పట్టణ ద్వారాలులోని సౌందర్యానికి సాక్షింగా సాంస్కృతిక కళాభండాలు గోచరిస్తాయి.

వరంగల్ కోటీ

హనుమకొండ నుండి 12 కి.మీ.దూరంలో ఉంది. దీనిని 13వ శతాబ్దిలో గణపతిరాజు నిర్మించగా, 1261ఎడి లో అతని కుమారై రుద్రమదేవి పూర్ణిచేశారు. ఈ కోటకు రెండు గోడలు, 45 స్తంభాలు 19 కి.మీ. వాసార్డంలో విస్తరించి ఉన్నాయి.

వేయిపుంబాల గుడి:

స్థానికంగా వేయిపుంబాల గుడిగా పిలువబడే రుద్రేశ్వర ఆలయం కాకతీయ వాస్తు శిల్పాల మరియు శిల్పకళకు చక్కబి ఉదాహరణ. దీనికి రుద్రదేవుడు నిర్మించాడు. శ్రీ.శ. 1163లో కాకతీయుల నిర్మాణం త్రికూటాలయ శైలిలో నిర్మించారు. గోప్యగా చెక్కిన స్తంభాలు, తెరలు, చిహ్నాలు, రాక్షసుల ఏనుగులు, ఏకశిలా దోలరైట్ నంది....తదితరమైనవి అలయంలోని భూగాలు.

రామపు గుడి:పోలంపేటు

వరంగల్ నుండి 65 కి.మీ. దూరంలోని పోలంపేటలో

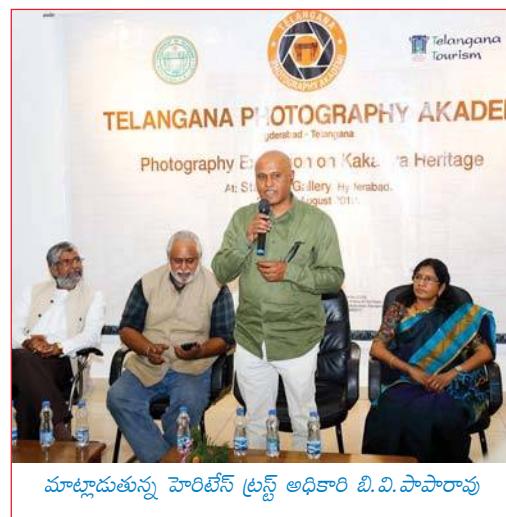

చాయా చిత్రాలు తీసిన వారు వరుసగా : మోబైల్, వసన శర్త్, హరిక్రిష్ణ

రామపుగుడి ఉంది. బహుశా నిర్మించిన శిల్పి పేరుతో భారతదేశంలో ఉన్న ఏకైక ఆలయం రామపు దేవాలయం. ప్రధాన శిల్పి రామపు. ఈనాచికీ ఈ ఆలయం ఎంతో ప్రసిద్ధి. ఈ ఆలయాన్ని ‘దక్కున్ యొక్క మధ్య యుగు దేవాలయాల గెలాక్కేలో ప్రాశపంతమైన నక్కల్తం’గా వర్ణించారు. ఈ ఆలయంలోని సృత్య భంగిమల శిల్పాలు సృత్యాలు సజీవంగా కళ్ళకు కళ్లినట్టుగా కనిపిస్తాయి. ఇది కాకతీయుల శిల్పకళా నైపుణ్యానికి నిదర్శనం. కాకతీయ కాలం నాటి జయపనాయుడు లేదా జయపనేనాని ప్రాసిన ‘సృత్య రత్నాపళి’ అనే ప్రశిద్ధ రచనకు ఎంతో ప్రేరణనిచ్చింది. ‘సృత్య రత్నాపళి’ రామపు ఆలయ నిర్మాణం మరియు కళాకృతుల ద్వారా ప్రేరణ పొందింది. భరతనాట్యం, శృంగ, భరుంగా, రత్న, పేరిటీ సృత్యాలు కాకతీయ శిల్పాల యొక్క అత్యున్నత ప్రమాణాలు. దేవస్తుకిల యొక్క సౌందర్య భావం 12 భంగిమలలో స్పృష్టంగా కనిపిస్తుంది. స్థానిక రకాలైన పేరిటి, ప్రెంభానా, శుద్ధనార్తానా, కార్యాలాయం, రసకా, దండా రసకా, శివప్రియ, కంచుక నర్తన, భండికా సృత్యం, కారనా సృత్యం, చిందు, గొండలి మరియు కోలాటం... ఆలయ శిల్పకళల్లో కొన్ని సృత్య రాపాలు. కాకతీయ వాస్తు శిల్పం మరక్కుడూ కనిపించని ప్రత్యేకత కలిగిఉంది. కాకతీయులు పోషించిన కళ, సంగీతం, సృత్యం, ప్రేమకు రామపు దేవాలయం ఒక మంచి ఉండుపారణ. ఈ ఆలయం అనేక యుద్ధాలు, దండయాత్రలు మరియు ఎన్నో ప్రకృతి వైపరీత్యాలను తట్టుకుని నిలిచింది.

కోటగల్లు: (ఘనమ్మార్)

వరంగల్ నుండి 62 కి.మీ. దూరంలోని ఘనపూర్లో ప్రసిద్ధమైన దేవాలయాల సమూహం ఉంది. దీనిని స్థానికంగా ‘కోట గల్లు’ అని పిలుస్తారు. కీ.శ. 1199-1260 మధ్య పొలించిన ప్రముఖ రాజు గణపతి దేవుడి నుండి ఘనపూర్ పేరు వచ్చిందని నమ్ముతారు. ప్రకృతి వైపరీత్యాలకు, నిరంతర యుద్ధాలకు గురైన ఈ ఆలయ సముదాయం

మాట్లాడుతున్న పోరిట్టు ట్రస్ట్ అధికారి వి.వి.పాపారావు

ప్రస్తుతం శిథిలాపుస్తలో ఉంది. కాకతీయుల నిర్మాణ నైపుణ్యాన్ని పురావస్తు శాఖ పునరుద్ధరిస్తోంది.

రామపు ఆలయం - యునెస్కోప్రపంచ వారసత్వ ట్రస్ట్

శతాబ్దాలుగా రాష్ట్రాన్ని పొలించిన అనేక రాజవంశాల నిర్మాణ ప్రకాశానికి తెలంగాణలో వారసత్వ ప్రదేశాలకు కొరత లేదు. గత కొన్నిశ్శుగా గోల్గొండ, చార్బునార్ మరియు కుతుబ్షాహీ సమాధులు ప్రధాన పర్యాటక ఆకర్షణలుగా ఉన్నప్పటికీ వరంగల్లోనే ఈ చిన్న ఆలయం ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశంగా అర్పత సాధించటానికి కారణమేమంటే - ఈ ఆలయం 800 సంపుర్ణ ప్రితిలోని నిర్మాణం ప్రసిద్ధి అప్పటి సాంకేతిక పరిజ్ఞానం ఆలయాన్ని ఎంతో ఎత్తున నిలబెట్టింది. రామపు ఆలయ నిర్మాణ డైలి ప్రపంచ ప్రసిద్ధ స్టోరక చిహ్నం యునెస్కో ప్రపంచ వారసత్వ జాబితాలో చేర్చడానికి నిజంగా అర్పమైనది.

కాకతీయ పోరిట్టేజ్ ట్రస్ట్ (కోపెచ్చి) సభ్యులు మరియు తెలంగాణ వారసత్వ శాఖ మరియు సాంస్కృతిక మంత్రిత్వ శాఖావారు కలసి చరిత్రాత్మక రామపు ఆలయాన్ని ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశంగా ప్రకటించాలని యునెస్కో నామినేట్ చేశాయి. భారత ప్రభుత్వం

కూడా ఈ ఆలయాన్ని ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశాల ఎంపిక కోసం నామినేట్ చేసినందున ఈ సంపత్తురం రాబోయే నెలల్లో యునెస్కో బృందాలు ఈ ఆలయాన్ని సందర్శిస్తాయని మరియు కాకతీయుల కాలంనాటి రామపు ఆలయ సార్వత్రిక విలువలను నిర్ధారించి ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశాల జాబితాలోకి ఎంపిక చేయగలదని ఆశిష్టాం.

-కోపెచ్చి విశ్వేందర్రాం,

m : 9849053747

e : telanganaphotographyakademi@gmail.com

చాయా చిత్రాలు తీసిన వారు వరుసగా : బీరెల్లి హరిబాబు, యుగంధర్, ఎంఎస్ కాకడ్

ఎడేళ్ల పయనం

ఎడేళ్ల... అట్టర చరిత్రలో ఇది అత్యల్పకాలమే కావచ్చ కానీ ఒక తెలుగు మానవప్రతికగా చూస్తే ఎడేళ్ల కాలం చిన్నదేమీ కాదు. మరీ ముఖ్యంగా తెలంగాణ ఉద్యమ సందర్భంలో పుట్టిన ప్రతికకు. స్వరాప్త ఆవిర్భావానికి ముందు ఉన్న సంకీర్ణ పరిస్థితుల్లో 'దక్కన్ల్యాండ్' ప్రారంభమైన సంగతి తెలిసిందే. తెలంగాణ ఉద్యమం కొనసాగుతుందా... చల్లారుతుందా... ఉద్ఘతమవుతుందా... ప్రైదరాబాద్‌ను కేంద్రపాలిత ప్రాంతం చేస్తారా? ఉమ్మడి రాజధానిగా ఎన్నశ్శు ఉంటుంది? తెలంగాణలో రాయలీసు జిల్లాలను కలుపుతారా? విభజన తీరుతెన్నులు ఎలా ఉంటాయి... ఇలా సహాలక్ష సందేహాలు. శతకోటి అనుమానాలు. అలాంటి పరిస్థితుల్లో వెలువడిన దక్కన్ల్యాండ్ తెలంగాణ ఉద్యమానికి దిశనిద్దేశం చేసేలా ఎందరో ప్రముఖుల వ్యాసాలను అందించింది. దీఱేసి 'చర్చ' సారాంశాలను ప్రజల్లోకి తీసుకెళ్ళింది. తెలంగాణ భావజాలాన్ని బలీపేతం చేసింది.

స్వరాప్త ఆవిర్భావం తరువాత 'దక్కన్ల్యాండ్' ఒక విచిత్రమైన పరిస్థితిని ఎదుర్కొంది. అప్పటి వరకూ ప్రజల గొంతుకను బలంగా వినిపించిన ప్రతిక, తెలంగాణ పునర్నిర్మాణంలో తనదైన పాత్రమన పోషించాల్సిన పరిస్థితి ఏర్పడింది. తెలంగాణ అంటే భాగోళిక స్వరాపం మాత్రమే కాదు. మనదైన ఆస్తిత్వం కూడా. ఈ ఆస్తిత్వాన్ని రూపుద్దేసి అంశాలను సైతం మనం పరిరక్షించుకోవాల్సిన అవసరం ఏర్పడింది. అభివృద్ధి అనేది ఒక్క రోజులోనో, ఒక్క ఏడాదిలోనో జరిగేది కాదు. అది ఒక నిరంతర ప్రక్రియ. తప్పాప్పులను సరిజేసుకుంటూ ముందుకువెళ్ళాల్సి ఉంటుంది. అదే సమయంలో ఇన్నేళ్ల ఆస్తిత్వాన్ని కాపాడుకోవడాన్ని కొనసాగించాల్సి ఉంటుంది.

ఈ నేపథ్యంలో చూస్తే, వివిధ సామాజిక అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకోవడంతో పాటుగా ఇక్కడి చరిత్ర, సాహిత్యం, కళలు లాంటివాటి పరిరక్షణకు కూడా ప్రాధాన్యం ఇప్పాల్సిన అవసరం ఏర్పడింది. అందుకే ఒకవైపున సామాజిక అంశాలపై కథనాలను అందించడంతో పాటుగా ఆస్తిత్వప్రాధాన్యపూరిత అంశాలపై కూడా 'దక్కన్ల్యాండ్' తన దృష్టిని సారించింది. వివిధ కళలు, కళారూపాలు, సైపుణ్యాలు, చరిత్ర, వారసత్వం, పర్యాటకం లాంటి అంశాలపై ప్రత్యేక కథనాలను వెలువరిస్తోంది.

2012 సెప్టెంబర్లో ప్రారంభమైన దక్కన్ల్యాండ్ ఎడేళ్లగా తన ప్రయాణాన్ని కొనసాగిస్తూ వచ్చింది. ఈ గౌప్యదనం అంతా కూడా ప్రతికకు ఇన్నేళ్లగా అండగా నిలిచిన రచయితలు, పారకులు, మాత్రో పని చేసినవారు, పంపిణిదారులదే. వారందరికీ మా కృతజ్ఞతలు. ఎంతోమంది మిత్రులు, ప్రతిక క్రేయోభిలాషులు చందాదారులను చేర్చించడాన్ని భుజాన వేసుకొని అండగా నిలుస్తున్నారు. ఈ విధంగా తమ చందాలతో, చందాదారులను చేర్చించడంతో ప్రతికకు ఆర్థిక పరిపుష్టిని అందిస్తున్న వారికి మా ధన్యవాదాలు.

ఈ ప్రతిక మనందరిది. పదికాలాల పాటు ప్రతిక సజావుగా వెలువడే బాధ్యతను మనమంతా స్వీకరించాలి. మరింత మెరుగ్గా ప్రతికను వెలువరించేందుకు మేము శాయశక్తులా కృషి చేస్తాం. ఈ ప్రయాణంలో మరింతగా మీ సహకారాన్ని ఆరిస్తూ....

-పభ్రిష్ట, తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్

p : 040-27635644, e : desk.deccan@gmail.com

"CHANDRAM"
490, St.No. 12,
Himayatnagar,
Hyderabad - 500 029.
Fax: 040-27635644
Mobile: 9030626288
E-mail:
desk.deccan@gmail.com
website :
www.deccanland.com

రైతాంగానికి అందుతున్న కాళేశ్వరం ఫలాలు

జూన్ 2, 2014 న తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పాటు తర్వాత కేసిఆర్ నాయకత్వంలో తెలంగాణ ప్రభుత్వం సాగునేటి రంగంలో తెలంగాణ ప్రజల ఆకాంక్షలు తీర్చడానికి పథకాలు రూపొందించింది. సమేక్య రాష్ట్రంలో జరిగిన అన్యాయాన్ని సవరించడానికి తెలంగాణ ప్రభుత్వం తీవ్రంగా త్రమిస్తున్నది. కృష్ణ గోదావరి జలాల్లో తెలంగాణకు న్యాయంగా దక్కపలనిన వాటా కోసం పోరాటం ఒక ఎత్తు. ఆ నీటిని వినియోగించుకునేందుకు ప్రాజెక్టులని కట్టుకోవడం మరొక ఎత్తు. ముఖ్యమంత్రి కెసిఆర్ గారు ఈ అంశంలో ఒక సంవత్సరం పాటు ఇంజనీరింగ్ నిపుణులతో మేధోమధనం చేసి తెలంగాణ అవసరాలకు అనుగుణంగా, ప్రాజెక్టుల్లో ఉన్నసాంకేతిక సమస్యలని, అంతర రాష్ట్ర సమస్యలని పరిపురిస్తూ, ఇతర అడ్డంకుల్ని తొలగిస్తూ ప్రాజెక్టుల రీ ఇంజనీరింగ్ / రీ డిజైన్ ని చేపట్టినారు. ఉద్యమ సమయంలో ముందుకు వచ్చిన డిమాండ్సు నెరవేరే క్రమంలో మరికొన్ని కొత్త ప్రాజెక్టులను చేపట్టింది. ఉమ్మడి రాష్ట్రం రూపకల్పన చేసిన ప్రాణహిత-చేవెళ్ళ

ప్రాజెక్టు రీ ఇంజనీరింగ్ పర్యావరసానమే కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టు.

గోదావరి నదీ ప్రవాహాలు:

గోదావరి నది భారతదేశంలో దెండవ అతి పెద్ద నది. ఈ నదిని దక్కిణ గంగ అని ప్రజలు పిలుచుకుంటారు. మహారాష్ట్ర లోని నాసిక్-త్రియంబకేశ్వర్ పశ్చిమ కనుమల్లో పుట్టి పూర్ణ, ప్రవర, మంజీరా, వార్డా, పెన్ గంగ, ప్రాణహిత, ఇంద్రావతి, శబరీ, కిన్నెరసాని, మానేరు, కడం, స్వర్ణ లాంటి అనేక చిన్నా పెద్ద నదులను, వాగులను తనలో కలుపు కుంటూ బాసరకు ఎగువన నిజామూబాద్ జిల్లాలో కండక్కల్ని వద్ద తెలంగాణలో అదుగుపెట్టి భద్రాద్రి కొత్తగూడెం జిల్లాలో దుమ్మగూడెం ఆనకట్ట దాటిన తర్వాత అంద్రలో ప్రవేశించి ధవళేశ్వరం వద్ద ఆర్డర్ కాటన్ బ్యారేజీ అనుంతరం బంగాళా భాతంలో కలిపిపోతుంది. 1465 కి.మీ ఈ ప్రయాణంలో గోదావరి తెలంగాణలో నుమారు 750 కి.మీ ప్రవహిస్తుంది. గోదావరి నది బేసిన్ 7 రాష్ట్రాల్లో పరి వాహక ప్రాంతం కలిగి ఉన్నది. 48.60% మహారాష్ట్రలో, తెలంగాణలో

Link 1 - Medigadda Lift System

19.18%, ఛత్రిసెఫర్ లో 12.30%, మధ్యప్రదేశ్లో 8.60%, ఓడిశాలో 5.70%, అంధ్రప్రదేశ్లో 4.22%, కర్ణాటకలో 1.40% పరివాహక ప్రాంతాలు ఉన్నాయి. కర్ణాటక, మహారాష్ట్రాలలో ఉన్న సబ్ బెసిస్ నుండి నీరు గోదావరిలోకి రావడం లేదు. ఆ రెండు రాష్ట్రాలు పైనే ఆనేక వేజర్, మీడియం ప్రాజెక్టులు, బ్యారేజిలు, ఆనకట్టలు, చెక్ డ్యూం కట్టుకున్నందు వలన శ్రీరాం సాగర్, నిజాంసాగర్, సింగారు ప్రాజెక్టుల్లోకి నీటి ప్రవాహాలు గణనీయంగా తగ్గిపోయాయి. ఇకపోతే

ప్రతీ సంవత్సరం 1500 - 3000 tmcల గోదావరి నీరు వృధాగా, నిరుపయోగంగా సముద్రంలో కలిసిపోతున్నాయి. ఈ నీరంతా కూడా గోదావరిలో ప్రాణహితి, ఇంద్రావతి, శబరి సదులు కలిసిన తర్వాతనే అన్న విషయం గమనార్థం. అంటే గోదావరిలో భారీ ప్రవాహాలు అన్ని కూడా పెస్టంగ, ప్రాణహితి, ఇంద్రావతి, శబరి సబ్ బెసిన్ ల నుంచి పసుస్తున్నాయి. గోదావరిలో నీరు లభ్యం ఆయ్యేది ప్రాణహితగోదావరి సంగమ ప్రాంతమైన కాళేశ్వరం తర్వాతనే. దిగువ గోదావరి లో కాళేశ్వరం వద్ద ప్రాణహిత కలిసిన తర్వాత CWC వారి 40 ఏండ్రు ప్రవాహాలను గమనిస్తే ప్రతీ ఏటా సగటున 1650 tmcల ప్రవాహాలు ఉంటాయని తేలుతున్నది. నెల వారీగా చూస్తే.. జూన్ లో 50.90 tmcలు, జూలై లో 299.90 tmcలు, ఆగస్టులో 607.10 tmcలు, సెప్టెంబర్ లో 423.80 tmcలు, అక్టోబర్ లో 176.20 tmcలు, నవంబర్ లో 38.70 tmcలు, డిసెంబర్లో 17.00 tmcలు, జనవరిలో 11.90 tmcలు, ఫిబ్రవరిలో 10.90 tmcలు, మార్చి లో 7.40 tmcలు, ఏప్రిల్ లో 4.20 tmcలు, మే లో 3.10 tmcలు ఉంటాయని తేలుతున్నది. ఈ ప్రవాహాలను గమనిస్తే దిగువ గోదావరిలో పుషులంగా నీటి లభ్యత ఉన్నదని తేలుతున్నది. అయితే ఈ ప్రవాహాలను ఉమ్మడి అంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వం వృధాగా, నిరుపయోగంగా సముద్రంలోనికి వదిలేసింది. ఈ నీరు తెలంగాణా, అంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాలు తమ అవసరాలకు వినియోగించుకునే అవకాశం ఉన్నది. గోదావరి శ్రీఖృణుల్ అవార్డు ఆధారంగా గోదావరి జలాల్లో ఉమ్మడి రాష్ట్రానికి 75% విశ్వసనీయత కలిగిన నికర జలాల కేటాయింపులు 1480 tmc ఉంటాయని లెక్క గట్టి అందులో 954 tmcలను తెలంగాణ ప్రాజెక్టులకు కేటాయించింది. ఉమ్మడి రాష్ట్రం ఈ కేటాయింపులు చేసినప్పటికీ ప్రాజెక్టుల పూర్తి కాకపోవడం చేత అవ్యోక్తిగా కాగితాలకే పరిమితం అయినాయి. వాస్తవ వినియోగం ఏనాడూ

కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టు వివరాలు :

1	నీటిని సరఫరా చేసే మార్గం పొడవు	1832 కి.మీ.
a	గ్రావిటి కాలువ పొడవు	1531 కి.మీ.
b	గ్రావిటి టన్నల్ పొడవు	203 కి.మీ.
c	ప్రెషర్ పైప్ లైన్ పొడవు	98 కి.మీ.
2	లిఫ్టులు	22
3	పంపు హాజీలు	21
4	ఆవసరమయ్యే విద్యుత్తు	4627.24 మె.వా.
5	ఆవసరమయ్యే శక్తి (energy)	13558 మి యూ
6	వాస్తవ విద్యుత్ వినియోగం (75%)	10150 మి.యూ
7	విద్యుత్ సబ్ స్టేషన్లు	400 KV 6,220KV-8, 132 KV-4, 33KV-3, మొత్తం-21
8	పాత ఆన్ లైన్ జలాశయాలు	5
9	కొత్తగా నిర్మిస్తున్న జలాశయాలు (Reservoirs)	19
10	జలాశయాల నెల్వు సామర్థ్యం (New)	141 దీవంసి against 11tmc in old proposal

400 tmcలకు మించ లేదు. తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఈ అంశాలను కూలంకపంగా మధించి గోదావరి జలాల గరిష్ట వినియోగం కాశేశ్వరం

ప్రాజెక్టు నిర్మాణంతోనే సాధ్యం అవుతుండని భావించి కాశేశ్వరం ప్రాజెక్టును రూపకల్పన చేసింది. తెలంగాణ కోటి ఎకరాల మాగణిగా

మారేందుకు కాశేశ్వరం ప్రాజెక్టు దోహద వడనున్నది.

ఎండిపోయిన గోదావరి నది సంజీవం కానున్నది. విష్ణుపోయిన

శ్రీరాంసాగర్, నిజం సాగర్, సింగారు, దిగువ మానేరు

తదితర జలాశయాలు జల కళపాందనున్నాయి. అవి తమ

ప్రతిపాదిత లక్ష్మీలను నేరవేర్పగలఁగుతాంఱా.

కాశేశ్వరం ప్రాజెక్టు ద్వారా

సుమారు 45 లక్షల ఎకరాలకు సాగునీరు అందుతుంది. 1 కోటి 80 లక్షల ప్రజనీకానికి తాగునీరు అందిస్తుంది. పరిశ్రమలకు స్థాపనకు నీరు అందిస్తుంది. ఎల్లంపల్లి తుపాకుల గూడెం బ్యారేజీల మధ్యన 170 కి మీ గోదావరి పరిధిలో పర్మావరణం వ్యక్తి అవుతుంది.

రీ ఇంజనీరింగ్ - కాశేశ్వరం ప్రాజెక్టు:

ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ప్రారంభించిన డా. బి ఆర్ అంబేద్కర్ ప్రాణహిత చేవెళ్ళ సుజల ప్రవంతి పథకాన్ని వివిధ కారణాల వలన తెలంగాణ ప్రభుత్వం రీ ఇంజనీరింగ్ చేయడం జరిగింది. రీ ఇంజనీరింగ్ తర్వాత ప్రాణహిత చేవెళ్ళ సుజల ప్రవంతి వధకం రెండు భాగాలుగా విభజన జరిగింది.

1. డా. బి ఆర్ అంబేద్కర్ ప్రాణహిత ప్రాజెక్టు

2) కాశేశ్వరం ప్రాజెక్టు.

వాటి వివరాలు కింద పొందు పరచడం జరిగింది.

ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ సుజల ప్రవంతి పథకం ప్రతిపాదనలు :

ప్రాణహిత నదిపై ఆదిలాబాద్ జిల్లాలో తుమ్మిడిహాట్లే వడ్డ 152 మీ పూర్తి స్థాయి మట్టం తో బ్యారేజీ నిర్మించి 160 టీఎసిల ప్రాణహిత నీటిని ఎల్లంపల్లి బ్యారేజీకి తరలించి అక్కడినుండి మిడ్ మానేరు, తడువల్లి, పాములపరి, చేవెళ్ళకు చేరెయ్యాలని ప్రతిపాదించడం జరిగింది. ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్, కరీంనగర్, వరంగల్, మెదక్, నల్గొండ, రంగారెడ్డి జిల్లాల్లో 16.40 లక్షల ఎకరాలకు సాగు

నీరు, మైదానాలకు జంట సగరాలకు తాగునీరు, దారి పొదుగుతా గ్రామాలకు తాగునీరు, మైదానాలకు పారిక్రామిక అవసరాలకు నీరు అందించే లక్ష్మిలోనే డా. బి ఆర్ అంబేద్కర్ ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ సుజల ప్రవంతి పేరిట 2008 లో ఎత్తిపోతల పథకం ప్రారంభమైంది.

అందులో పాత ఆదిలాబాద్ జిల్లాలో ప్రతిపాదించిన ఆయకట్టు తూర్పు జిల్లాలో

56500 ఎకరాలు, వశిష్ఠజిల్లాలో 1 లక్ష ఎకరాలు మాత్రమే. మొత్తం ఆదిలాబాద్ జిల్లాలో

ప్రతిపాదించిన ఆయకట్టు 1,56,500 ల ఎకరాలు.

మిగతా జిల్లాలో ఆయకట్టు వివరాలు ఈ విధంగా ఉన్నాయి. నిజామాబాద్ - 3,04,500ల, కరీంనగర్ - 1,71,449 ల, మెదక్ - 5,19,152 ల, వరంగల్ - 11,863 ల, నల్గొండ-2, 29,839 ల, రంగారెడ్డి - 2,46,704 ల. మొత్తం కలిపితే 16.40 లక్షల ఎకరాలు (ఇవి పాత జిల్లల ఆయకట్టు వివరాలు).

తొలుత జిబ నంబరు 124 తేదీ 16.05.20017 ద్వారా రూ. 17,875 కోట్లకు ప్రాజెక్టుకు పరిపాలనా అనుమతి మంజూరు చేసింది ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం. ఆ తర్వాత 19 నెలల్లోనే పనులు

కాశేశ్వరం ప్రాజెక్టు నీళ్ళ ద్వారా సింపగలిగే జలాశయాలు, ఆయకట్టు వివరాలు.

క్ర.సం	జలాశయం	tmc	ఆయకట్టు ఎకరాల్లో
1	కాశేశ్వరం ప్రాజెక్టులో జలాశయాలు	141.000	18,20,000-కొత్తది
2	ఎల్లంపల్లి జలాశయం	20.175	1,51,000-స్థిరికరణ
3	మిడ్ మానేరు జలాశయం	25.000	2,20,000-స్థిరికరణ
4	శ్రీరాం సాగర్ జలాశయం	90.310	13,66,000-స్థిరికరణస్టేజ్ 1 & 2
5	లోయర్ మానేరు జలాశయం	24.000	శ్రీరాంసాగర్ ఆయకట్టులో భాగం
6	కడెం జలాశయం	7.630	68000-స్థిరికరణ
7	నిజాంసాగర్ జలాశయం	17.000	231000-స్థిరికరణ
8	సింగారు జలాశయం	30.000	40000-స్థిరికరణ
9	ఉస్కున్ సాగర్-పొమాయిత్ సాగర్	7.000	తాగు నీరు
10	కేవశపార్ జలాశయం (HMWS&SB)	10.000	తాగు నీరు
11	షామీర్ పేట జలాశయం	3.000	తాగు నీరు
12	శ్రీరాంసాగర్ వరద కాలువ	2.000	100000-స్థిరికరణ
14	గౌరవెల్లి జలాశయం	8.230	మిడ్ మానేరు ఆయకట్టులో భాగం
13	గండిపల్లి జలాశయం	0.160	మిడ్ మానేరు ఆయకట్టులో భాగం
13	ఆలీసాగం-గుత్తబ్యాలెన్సింగ్ జలాశయాలు	0.340	నిజాంసాగర్ ఆయకట్టులో భాగం
14	ప్రైలారం & బయ్యస్తువాగు బ్యాలెన్సింగ్ జలాశయాలు	1.300	శ్రీరాంసాగర్ ఆయకట్టులో భాగం
మొత్తం		387.145	
15	చెరువులు - చెక్ డ్యూంలు	65.000	500000-స్థిరికరణ
మొత్తం		452.145	1820000-కొత్తది 2676000-స్థిరికరణ

మొదలు కాకుండానే జి ఒ నంబరు 238 తేది 17.12.2008 ద్వారా రూ. 38,500 కోట్లకు పరిషాలనా అనుమతిని సహరించింది. ప్రాజెక్టు పనులని 7 లింకులు, 28 ప్యాకేజీలుగా విభజించి టెండర్లు ఖరారు చేసి మహారాష్ట్ర తో ఎటువంటి ఒప్పందం చేసుకోకుండానే తల నుండి తోక దాకా ఏక కాలంలో పనులని ప్రారంభింపజేసింది. ప్యాకేజీ లో

ప్రతిపాదించిన తమ్మిడిహాట్టి వద్ద బ్యారేజీ పనులు తప్ప అన్ని ప్యాకేజీల్లో పనులు ప్రారంభం అయినాయి. 2010 లో కేంద్ర ప్రభుత్వానికి DPR ని 40,300 కోట్లకు సహరించి పంపింది అప్పటి ఉమ్మడి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం. 2014 జాన్ వరకు ప్రాజెక్టుపై 7 వేల కోట్లకు పైగా ఖర్చు అయ్యంది. **ప్రాణహిత శి ఇంజనీరింగ్ / డిజైన్ ఎండుచు అవసరమైయ్యాంది?**

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడగానే ప్రాజెక్టుపై కూలంకషంగా ప్రభుత్వం సమీక్ష జరిపింది. ప్రాజెక్టుకు ఉన్న ఆడ్డంకులను తొలగించడానికి, నీటిని త్వరితగతిన తైతుల పొలాలకు మళ్ళించడానికి ప్రాజెక్టుని రీ డిజైన్ చెయ్యాల్సిన అవసరం ఉండని ప్రభుత్వం భావించినది. నాలుగు కారణాల వలన ప్రాణహిత రీ డిజైనింగ్ ని చేపట్టువలసి వచ్చింది. 1) తమ్మిడిహాట్టి వద్ద నీటి లభ్యత తగినంత లేదని కేంద్ర జల సంఘం హైద్రాలజీ విభాగం వారు కట్టిన లెక్కలు, చేసినిసనూచనలు. 2) ప్రాజెక్టులో ప్రతిపాదించిన జలాశయాల సామర్థ్యంపై కేంద్ర జల సంఘం లేవనెత్తిన అశ్వంతరాలు, చేసిన సూచనలు. 3) తమ భూభాగంలో ముంపుని అనుమతించే ప్రశ్నలేదని మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రకటించడం. 4) మహారాష్ట్ర కర్నాటక రాష్ట్రాలు ఎగువన గోదావరి దాని ఉపసదులపై లెక్కకు మించి ప్రాజెక్టులు, బ్యారేజీలు కట్టినందున శ్రీరంసాగర్, నిజాంసాగర్, సింగూరు జలాశయాలకు నీరు రాక ఎండిపోయే పరిస్థితి ఏర్పడింది. ఈ జలాశయాలను దిగువ గోదావరిలో పుష్టులంగా లభ్యమయ్యే నీటికోతిరిగి పునర్నీచింపజయ్యడం.

తమ్మిడిహాట్టి వద్ద నీటి లభ్యత:

తొలుత ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం పంపిన డిపిఆర్సి కేంద్ర జల సంఘం లోని హైద్రాలజీ డైరెక్టర్ వారు పరిశీలించి తమ్మిడిహాట్టి వద్ద నీటి లభ్యతపై తమ రిమార్కులను 4.3.2015 న ప్రాణహిత-చేవళ్ళ ప్రాజెక్టు చీక్ ఇంజనీర్ కు రాసిన లేఖలో స్పష్టంగా పేర్కొన్నారు. అంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం కేంద్ర జల సంఘానికి (CWC)పంపిన నివేదికలో తమ్మిడిహాట్టి వద్ద పైన ప్రాజెక్టుల అవసరాలు పోను లభ్యమయ్యే నీటి

కొత్త జల్లాల వారీగా ప్రతిపాదిత ఆయకట్టు వివరాలు		
క్ర.సం	జిల్లా	ఆయకట్టు (ఎకరాలు)
1	కరీంసగర్	800
2	రాజన్ సిరిసిల్లా	141205
3	సిద్ధిపేట	380399
4	మెదక్	259808
5	యాదాద్రి	232993
6	నల్గొండ	29169
7	సంగారెడ్డి	180026
8	నిజామాబాద్	167800
9	జగిత్యాల	19500
10	కామారెడ్డి	234000
11	నిర్మల్	100000
12	మెడ్కల్	50000
13	పెద్దపల్లి	30000
మొత్తం		18,25,700
ఎన్సార్ఎస్ఎస్ స్టేజ్ & నిజాంసాగర్, సింగూరు ప్రాజెక్టుల కింద ఆయకట్టు ఫీరీకరణ		18,82,970
కొత్తఆయకట్టు + ఫీరీకరణ మొత్తం		37,08,670

పరిమాణం 273.14 టీఎసి లూగా పేర్కొన్నది. కానీ CWC వారి పరిశీలనలో అది 165 టీఎసి లూగా మాత్రమే తేలింది. ఆ 165 టీఎసిల్లో కూడా పై రాష్ట్రాలు వాడుకోవాల్సిన 63 టీఎసి లు కలిసి ఉన్నాయని పేర్కొన్నది. ప్రాజెక్ట్ అధికారులకు నీటిని తరలించే పరిమాణాన్ని మనః పరిశీలించమని సూచించింది. తమిడి హాట్టి వద్ద 75% విశ్వసనీయత కలిగిన నీటి పరిమాణమే 165 టీ ఎం సి లు అయినప్పుడు తరలించుకోగలిగే నీటి పరిమాణం తప్పనిసరిగా తగ్గుతుంది. అన్ని పరిస్థితులని బేరీజు వేసుకొని ఆ లెక్కలు కడితే 152 మీటర్ల �FRL వద్ద తుమ్మిడిహాట్టి సుంచి తరలించగలిగే నీటి పరిమాణం 120 టీఎసి లకు మించి కుదరదని తేలింది. అయితే మహోత్త్మ తుమ్మిడిహాట్టి ఎఫ్యూల్ ఎల్ నీ 148 మీటర్లకు తగ్గించమని మొదచి సుంచి వట్టబడుతున్నది. 148 మీ ఏల్ FRL వద్ద తరలించగలిగే నీటి పరిమాణం 44 టీఎసిలకు

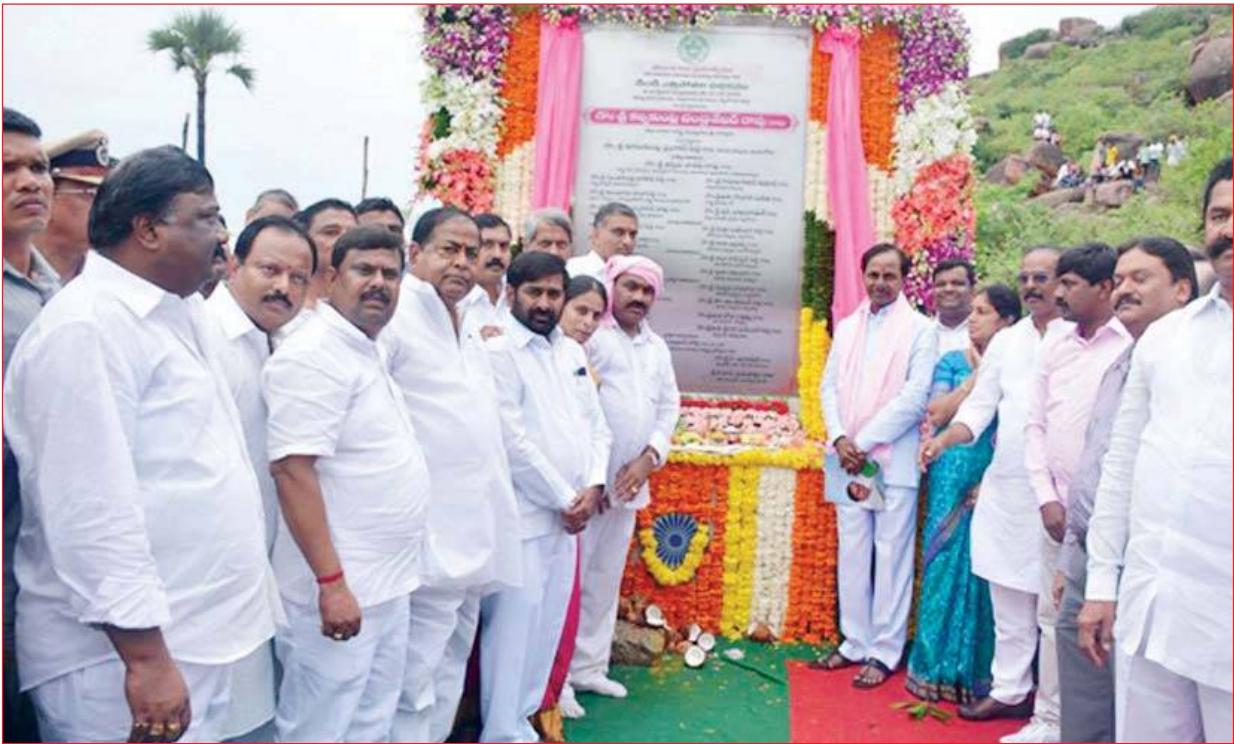
మించే అవకాశం లేదు అని ఇంజనీర్లు లెక్కలు కట్టారు. అవి ఆదిలాబాద్ జిల్లా అవసరాలకే సరిపోతాయి. కాబట్టి మిగిలా జిల్లాల అవసరాల కోసం 160 టీఎసి లేదా అంత కంటే ఎక్కువ నీరు లభ్యమయ్యే చేట బ్యారేజిని నిర్మించవలసి అగ్త్యం ఏర్పడింది. గోదావరిపై కాశేశ్వరం దిగువన మేడిగడ్ అందుకు అసుఖైన స్తలమని కేంద్ర ప్రభుత్వ సంస్థ వాపోన్ సూచించింది. ప్రాజెక్టులో ప్రతిపాఠిన జలాశయాల సామర్థ్యం

- సిద్ధ్యూ నీసూచనలు :

పాత పాణపీత చేవెళ్ల ప్రాజెక్టులో ఆన్ లైన్ జలాశయాల సామర్థ్యం 11.43 టీఎసిలు మాత్రమే. తుమ్మిడిహాట్టి జలాశయం 5 tmcలు కలిపితే 16.43 tmcలు. ఈ అంతాన్ని కేంద్ర జల సంఘం ప్రస్తావించి ఈ నిల్వ సరిపోదని తగినంత నిల్వ సామర్థ్యం కలిగిన కొత్త జలాశయాలని (Artificial Reservoirs) నిర్మించకోండి లేదా ఆన్ లైన్ జలాశయాల

ప్రతిపాఠిత ఆన్ లైన్ జలాశయాల, వాటి నిల్వ సామర్థ్యం

క్ర.	జలాశయం	ప్రదేశం	నీటి నిల్వ సామర్థ్యం టీఎసి
1	100 మీ.ఎఫ్యూల్ ఎల్ టో మేడి గడ్డ బ్యారేజీ	అంబటిపల్లి (గ్రా), మహాదేవపూర్ (మం), జయశంకర్ భూపాలపల్లి జిల్లా	16.17
2	119 మీ.ఎఫ్యూల్ ఎల్ టో అన్నారం బ్యారేజీ	అనారం(గ్రా), మహాదేవపూర్(మం), జయశంకర్ భూపాలపల్లి జిల్లా	10.87
3	130 మీ.ఎఫ్యూల్ ఎల్ టో సుందిళ్ళ బ్యారేజీ	సుందిళ్ళ (గ్రా), కమాన్ పూర్(మం), పెద్దపల్లి జిల్లా	8.83
4	మేదారం జలాశయం పెద్దపల్లి జిల్లా	నంది మేదారం(గ్రా), ధర్మారం(మం), పెద్దపల్లి జిల్లా	0.78
5	అనంతగిరి జలాశయం	అనంతగిరి(గ్రా), ఇల్లంతకుంట(మం), సిరిసిల్ల జిల్లా	3.50
6	శ్రీ రంగసాయక సాగర్ జలాశయం(ఇమాంబాద్)	చంద్రపూర్(గ్రా), చిన్న కోడూర్(మం), సిద్దిపేట జిల్లా	3.00
7	శ్రీ కొమురవెళ్లి మల్లస్వాగర్ జలాశయమ (తడ్డపెల్లి)	తొగుట(గ్రా&మం), సిద్దిపేట జిల్లా	50.00
8	మల్కపేట జలాశయం	మలక్ పెట్ (గ్రా), కోసరావుపేట(మం), సిరిసిల్ల జిల్లా	3.00
9	కొండ పోచమ్మ సాగర్ (పొములపర్తి)	పొములపర్తి(గ్రా), మరూక్కు(మం), సిద్దిపేట జిల్లా	15.00
10	గంధమల్ల జలాశయం	గంధమల్ల(గ్రా), ఎం. తుర్పుపల్లి(మం), యాదాది జిల్లా	9.87
11	బస్వాపురం జలాశయం	బస్వాపుర్(గ్రా), భోగిరి(మం), యాదాది జిల్లా	11.39
12	భూంపల్లి జలాశయం	భూంపల్లి(గ్రా), సదాశివ నగర్(మం), కామారెడ్డి జిల్లా	0.09
13	కొండం చెరువు	బాణి(గ్రా), నిజమాబాద్(మం), నిజమాబాద్ జిల్లా	3.50
14	తిమ్మక్కపల్లి జలాశయం	తిమ్మక్కపల్లి(గ్రా), దౌలతాబాద్(మం), సిద్దిపేట జిల్లా	1.50
15	దంతెపల్లి జలాశయం	దంతెపల్లి(గ్రా), రామాయంపేట(మం), మెదక్ జిల్లా	1.00
16	ధర్మరాపు పేట చెరువు	ధర్మరాపు పేట(గ్రా), సదాశివనగర్ (మం), కామారెడ్డి జిల్లా	0.50
17	ముద్దొజివాడి చెరువు	ముద్దొజివాడి(గ్రా), సదాశివ నగర్(మం), కామారెడ్డి జిల్లా	0.50
18	కాటేవాడి చెరువు	కాటేవాడి(గ్రా), గాంధారి(మం), కామారెడ్డి జిల్లా	0.50
19	మోతే జలాశయం	మోతే(గ్రా), జగిత్యాల(మం), జగిత్యాల జిల్లా మొత్తం	1.00 141.00

ప్రాజెక్టులో నీటి లభ్యత:

క్ర.	వివరాలు	టీఎంసి
1	గోదావరి నీరు	195
2	ఎల్లంపల్లి ప్రాజెక్టులో లభ్యమయ్యే నీరు	20
A	ఎల్లంపల్లి వద్ద మొత్తం నీటి లభ్యత	215
3	ఆన్ లైన్ చెరువుల పరివాహక ప్రాంత నీటి లభ్యత	10
4	ఆయకట్టు ప్రాంతంలో భూగర్భ జలాల రీచార్ట్	25
5	ఆవిరి నష్టాలు	-10
	ప్రాజెక్టు వినియోగానికి నికరంగా నీటి లభ్యత (A+3+4-5)	240

ప్రాజెక్టులో నీటి వినియోగం

క.	వివరాలు	టీఎంసి
1	కొత్త ఆయకట్టుకు సాగునీరు	134.5
2	త్రీరాంసాగర్, నిజాంసాగర్, సింగూర్ ఆయకట్టు స్థిరీకరణ (18.82 లక్ష ఎకరాల్లో మొత్తంగా 25% నీటి కొరతను పరిగణించి)	34.5
3	శైవరాధీ సగరానికి నీటి సరఫరా	30
4	దారిపూడుగునా గ్రామాలకు తాగునీరు	10
5	పారిశ్రామిక అవసరాలకు	16
6	ఆవిరి నష్టాలు	12
	ప్రాజెక్టులో మొత్తం నీటి వినియోగం (* కేంద్ర జల సంఘం ఆమోదించినవి)	237

నిల్వ సామర్థ్యాన్ని పెంచుకోండి అని సాగునీటి శాఖకు రాసిన లేఖలో సూచించినారు. రీ ఇంజనీరింగ్ లో కేంద్ర జల సంఘం వారి సూచనని పరిగణలోకి తీసుకునే ఆన్ లైన్ జలాశయం నిల్వ సామర్థ్యాన్ 11.43 టీఎంసిల నుంచి 141 టీఎంసి లకు పెంచుకోవడం జరిగింది. ముల్లన్సుసాగర్ (గతంలో తడుప్పల్ని) జలాశయం నిల్వ సామర్థ్యాన్ 1.5 టీఎంసిల నుంచి 50 టీఎంసి పెంచడం అందులో భాగమే. ఎందుకంటే కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టులో 62% ఆయకట్టు ముల్లన్సు సాగర్ పైననే ఆధారపడి ఉన్నది. 2008 లో ప్రాణహిత చేవెళ్ళ ప్రాజెక్టు రిపోర్టును అర్థాయినం చేసిన నిపుణుల కమిటీ కూడా 160 టీఎంసిలను వాడుకోవాలంటే నిల్వ సామర్థ్యాన్ పెంచుకోవాలని చెప్పింది. బ్రిజెష్ కుమార్ ట్రిబ్యూనల్ కూడా జలాశయాల నీటి నిల్వ మరియు వినియోగం నిపుణ్ణి 1:1.40 నుండి 1:1.50 వరకు ఉండాలని అభిప్రాయపడింది. కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టులో 141 టీఎంసిల నిల్వ సామర్థ్యాన్ ఉంటే నీటి వినియోగం అన్ని కలిపి 237 టీఎంసిలు. రీ డిజైన్ తర్వాత నీటి నిల్వ మరియు వినియోగం నిపుణ్ణి 1:1.68గా ఉంది. అదే పాత ప్రతిపాదనలో అయితే ఈ నిపుణ్ణి 1:10.95.

మహారాష్ట్ర అభ్యంతరాలు:

మహారాష్ట్రలో కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం అధికారంలో ఉన్నప్పుడే అప్పటి ముఖ్యమంత్రి శ్రీ వృథ్వీరాజ్ చవాన్ ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం తమ అనుమతి లేకుండా, కనీసం తమతో సంపదించకుండా ఏకపక్షంగా 152 మీ FRL వద్ద తుమ్మిడిమాట్లి బ్యారేజీని ప్రతిపాదించి ఆ ప్రకారం కాల్వల తప్పకం చేపట్టడం పట్ల తీవ్ర అభ్యంతరం వ్యక్తం చేస్తూ 15 ఆక్షోబర్, 2013 న ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వానికి లేఖ రాశారు. ప్రాజెక్టు పై పెట్టే ఖర్చుంతా వ్యధా అవఱుండని పేర్కొన్నారు. కానీ అప్పటి కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం ఆయన హెచ్చరికలను బేఖాతరు చేసి ప్రాజెక్టు పనులను

Link1 - Annaram Barrage

- Length : 1.27 km
- Storage Capacity : 10.87 TMC
- Gates : 66 No's
- Size of Gates : 15m x 12m
- Weight of Gates : 260 MT per gate
- Max Flood Discharge : 65,000 cumecs

కొనసాగించారు. 2014 జూన్ లో తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన వెనువెంటనే ప్రాజెక్టుల అంతర్లాష్ట వివాదాలను పరిషురించడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నాలు మొదలుపెట్టింది. తొలత సాగునీటిమంత్రి శ్రీ హరీం రావు గారు మహారాష్ట్ర సాగునీటి మంత్రితో జులై, 2014లో సమావేశమై తెండి, పెన్ గంగా, ప్రాణహిత వివాదాలపై చర్చ జరిపారు. మహారాష్ట్ర వారు అప్పుడు కూడా ముంపును తగ్గించడానికి తమిహాట్టి బ్యారేజీ ఎత్తును కుదించమని కోరినారు. మహారాష్ట్రలో కొత్త ప్రభుత్వం ఏర్పడగానే ముఖ్యమంత్రి కెసిఆర్ స్వయంగా ఫిబ్రవరి, 2015 లో ముంబాయి వెళ్లి మహారాష్ట్ర కొత్త ముఖ్యమంత్రి శ్రీ దేవేంద్ర ఘన్యవీన్ ను కలిసినారు. ఆయన 160 టీఎంసీల నీటిని తెలంగాణ ప్రభుత్వం తరలించికపోవడానికి తమకు అభ్యంతరం లేదని అయితే తమ భూభాగంలో ముంపును ఎట్టి పరిస్థితుల్లో అనుమతించేది లేదని స్పష్టం చేసినారు. అక్టోబర్ 26, 2015 న రెండు రాష్ట్రాల చీఫ్ ఇంజనీర్ సాయి సమావేశం హైదరాబాద్ లో జిగినప్పుడు 148 మీ. కంటే ఒక్క సెంటీమీటర్ ను కూడా అనుమతించేది లేదని కుండ బద్దలు కొట్టినట్టు మహారాష్ట్ర అధికారులు చెప్పినారు. కాబట్టి మహారాష్ట్ర తమ భూభాగంలో ముంపును అనుమతించే ప్రశ్న లేదని స్పష్టంగా అర్థం అవుతున్నది. అందుకే మహారాష్ట్రతో పంచాయతీ లేకుండా బ్యారేజీని నిర్వించి గోదావరి నీటిని వినియోగించుకుండామని ప్రభుత్వం యోచించింది.

శ్రీరాంసాగర్, నిజాంసాగర్, సింగారు జలాశయాల కింద

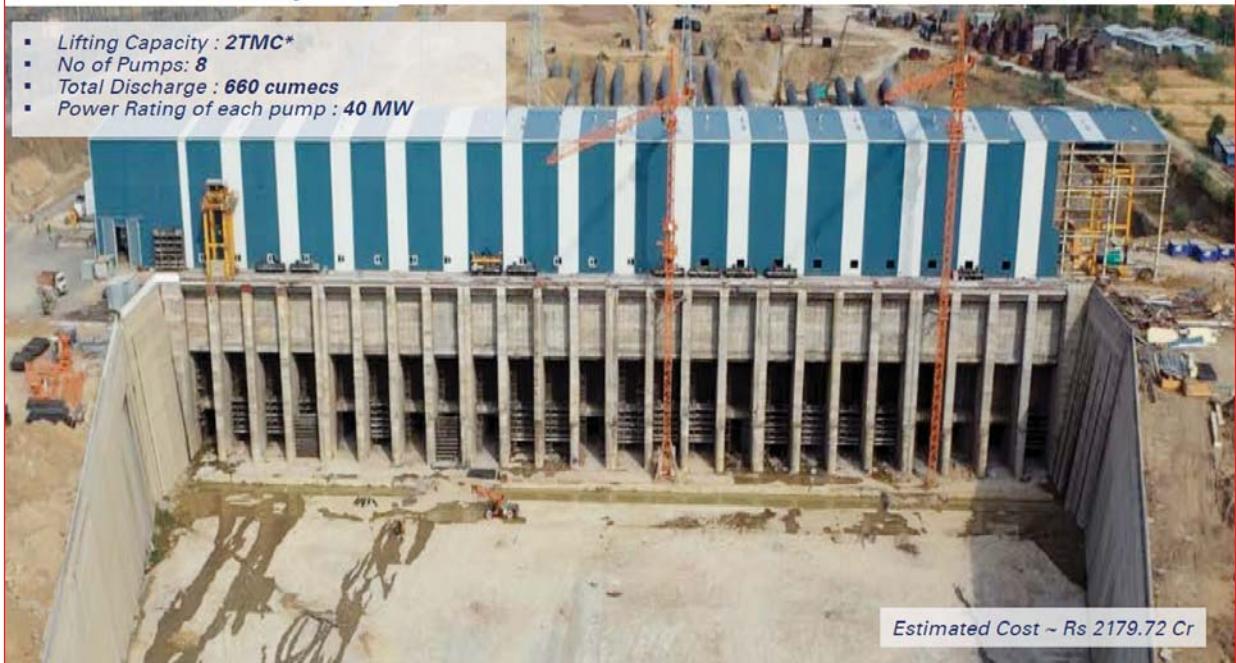
అయుక్తును ప్రీతికలించడం:

పైన చెప్పిన కారణాల వలన గత కొద్ది సంవత్సరాలుగా పై మూడు జలాశయాలకు తగినంత నీరు రావడం లేదు. కొద్దిపాటి నీరు చేరినా అవి అయుక్తు అవసరాలకు సరిపోవు. అదే సమయంలో దిగువన ప్రాణహిత, ఇంద్రావతి సంగమం తర్వాత గోదావరిలో పుష్పలంగా నీరు ప్రవహిస్తున్నదని సి డబ్బు సి వారి లెక్కలు చెపుతున్నాయి. సగటున ప్రతీమిషు దాదాపు 1650 టీఎంసి ల నీరు దిగువ గోదావరిలో లభ్యమవుతదని తేలింది. ఈ నీటిని మనం వినియోగించుకోలేకపోతే వృధాగా సముద్రంలో కలిసిపోతుంది. ప్రాణహిత చేపెళ్ల ప్రాజెక్టుని రీ డిఐన చేసేటప్పుడు వృధాగా సముద్రంలోకి పోయే నీటిని వాడుకుని ఉత్తర తెలంగాణ జీల్లాలకు ప్రాణధారమైన శ్రీరాంసాగర్, నిజాంసాగర్, సింగారు జలాశయాలని స్థీరీకరించుకోవడం ఒక ప్రధాన అంశంగా ముందుకువచ్చింది.

టింక్ - I (మేడి గడ్డ - ఎల్లంపల్లి)బ్యారేజీ ల వివరాలు

క్ర.	వివరాలు	మేడిగడ్డ	అన్నారం	సుందిళ్ల
1.	పొడవు	1.632 కి.మీ.	1.27 కి.మీ.	1.43 కి.మీ.
2.	ఎఫ్.ఎల్.ఆర్.	100.00 మీ.	119.00 మీ.	128.00 మీ.
3.	FRLవడ్ నిల్వ సామర్థ్యం	16.17 టీ.ఎం.సి.	10.87టీ.ఎం.సి.	8.83 టీ.ఎం.సి.
4.	గెట్ల సంఖ్య	85	66	74
5.	ఒక గెట్ల బరువు	215 మే.ట.	260 మే.ట.	196 మే.ట.
6.	గరిష్ట వరద విడురల పరిమాణం	80,000క్యాపెక్స్ / 2825200 క్యాసెక్స్	65,000 క్యాపెక్స్ / 2295475క్యాసెక్స్	57,000 క్యాపెక్స్ / 2012955 క్యాసెక్స్

Link1 - Annaram Lift System

పైన వివరించిన నాలుగు కారణాల రీత్యా ప్రత్యామ్నాయాన్ని వెతకల్పించి వచ్చింది. శాఖలో పనిచేసున్న సీనియర్ ఇంజనీర్లతో, అనుభవజ్ఞులును రిటైర్డ్ ఇంజనీర్లతో, పాపోస్ వారితో రోజుల తరబడి చర్చించి, సర్వే ఆఫ్ ఇండియా మ్యాపులు, గూగుల్ ఎర్ సొఫ్ట్‌వేర్ సహాయంతో అధ్యయనం జరిపిన తర్వాతనే మేడిగడ్ వద్ద బ్యారేజి నిర్మాణం నీటి లభ్యత దృష్టి సాధ్యమేనని ప్రభుత్వం భావించింది. CWC కూడా మేడిగడ్ వద్ద 75% విశ్వసనీయతతో 284.30 టీఎంసి ల నీటి లభ్యత ఉండని తెల్పినారు. మేడిగడ్ బ్యారేజి అలైన్యూట్, మేడిగడ్ బ్యారేజి వద్ద నుండి ఎల్లంపల్లి బ్యారేజి పరకు గోదావరి నదిపై వాపోస్ వారిచే ఆధునిక పెక్కాలజీ LiDAR నర్సేకూడా ప్రభుత్వం జరిపించింది. సర్వే ఫలితాలను విశేషించిన తర్వాతనే 100 మీ. & 101 మీ. వద్ద ముంపు గోదావరి ఒడ్డుని దాటదని తేలింది. స్థాలంగా చెప్పాలంటే ముంపు లేని, గోదావరి ఒడ్డుని దాటకుండా ఉండేలాగా బ్యారేజి ఎత్తుని నిర్ధారించాలని ప్రభుత్వం భావించింది. అందులో భాగంగానే 19 మార్చ్చి, 2016 న ప్రాదర్శాబాద్ లో జరిగిన అంతర రాష్ట్ర బోర్డ్ సమావేశంలో

148 మీ ఎఫ్ఫార్ఎల్ తో తుమ్మిడిహట్టి బ్యారేజీ, 100 మీ. ఎఫ్ఫార్ఎల్ కు తగ్గకుండా మేడిగడ్ బ్యారేజీని నిర్మించడానికి అంగీకారం కుదిరింది. ఆ తర్వాత 23 ఆగస్టు 2016 న అది రెండు రాష్ట్రాల మధ్య ఒప్పందంగా మారింది.

1. ఇంజనీరింగ్ తర్వాత కాళేష్వరం ప్రాజెక్టు ప్రతిపాదనలు:

ప్రాణహిత-చేపెళ్ళప్రాజెక్టుని రీ ఇంజనీరింగ్ చేసిన తర్వాత ప్రాజెక్టుని రెండు భాగాలుగా విభజించడం జరిగింది.

1. జార్ అంబేడ్కర్ ప్రాణహిత ప్రాజెక్టు:

వైన్ గంగ, వార్డా నదుల సంగమ ప్రాంతమైన తుమ్మిడిహట్టి గ్రామం వద్ద ప్రాణహిత నదిపై 148 మీ. ఎఫ్ఫార్ఎల్ వద్ద బ్యారేజీ నిర్మించి 20 టీఎంసి ల నీటిని తరలించి ఆసిఘాబాద్, మంచిరాల జిల్లాల్లో 2 లక్షల ఎకరాలకు సాగునీరు అందించడానికి ప్రతిపాదించడమైనది. ప్రాణహిత చేపెళ్ళ ప్రాజెక్టులో కేవలం 56,500 ఎకరాలకు మాత్రమే నీరివ్వాలని ప్రతిపాదించినారు.

2. కాళేష్వరం ప్రాజెక్టు:

కాళేష్వరానికి దిగువన మేడిగడ్ వద్ద 100 మీటర్ల ఎఫ్ఫార్ఎల్ తో ఒక బ్యారేజీ నిర్మించడం, ఆ బ్యారేజీకి ఎగువన గోదావరిపై అన్నారం, సుందిళ్ళ గ్రామాల వద్ద మరో రెండు బ్యారేజీలను నిర్మించి 180 టీఎంసిల నీటిని మేడిగడ్ నుంచి ఎల్లంపల్లి దాకా నీటిని రోజుకు 2 టీఎంసిల ఎత్తిపోసి 13 జిల్లాల్లో విస్తరించి ఉన్న 18.25 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టుకు

వింక్ - I పంచివాసీల వివరాలు

క్ర.	వివరాలు	కన్సెప్టు	సిరిపురం	గోలివాడ
1.	పంపుల సంఖ్య	11	8	9
2.	పంపుల రేటీంగ్	40 మీ.వా.	40 మీ.వా.	40 మీ.వా.
3.	పంపింగ్	660 క్యాపెక్స్ / సామర్థ్యం 23300 క్యాసెప్స్	660 క్యాపెక్స్ / 23300 క్యాసెప్స్	660 క్యాపెక్స్ / 23300 క్యాసెప్స్
4.	రోజుకు ఎత్తి పోసే నీరు	2 టీ.ఎం.సి.	2 టీ.ఎం.సి.	2 టీ.ఎం.సి.
5.	పంపింగ్ ఎత్తు	35 మీ.	19 మీ.	28 మీ.

- Length : 1.632 km
- Storage Capacity : 16.17 TMC
- Gates : 85 No's
- Size of Gates : 15m x 12m
- Weight of Gates : 215 MT per gate
- Max Flood Discharge : 80,000 cumecs
- Special features : Record of pouring maximum concrete of 7212 cum/day on 21st April 2018.

సాగునీరు అందించడానికి జలాశయలు, ప్రధాన కాలువలు, ఉపకాలువలు, టస్కులు, పంపు హోజ్ లు ఇతర అవసరఫైన నిర్మాణాలు చేపట్టడం. దీనితో పాటు దారి పొడుగునా ఉన్న గ్రామాలకు, ప్రాంతాలకు నగరానికి తెగునీరు, పారిశ్రామిక అవసరాలకు నీరు సరఫరా చేయడం కాకేశ్వరం ప్రాజెక్టులో ప్రధాన అంశాలు. శ్రీరంసాగర్, నిజంసాగర్, సింగురు, వరద కాలువ కీంద ఉన్న 18.82 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టులో 25% ఆయకట్టు స్థిరికరణ కూడా ప్రాజెక్టులో ప్రతిపాదించడ మైనది.

- ఒకే ప్రాజెక్టులో బ్యారేజిలు, గ్రావిటి కాలువలు, సారంగాలు, భూగర్భ పంపహోజ్ లు, సర్కెర్వార్, విద్యుత్ సబ్ స్టేషన్లు ఉండటం
- ప్రాజెక్టు ప్రయోజనాలు 20 జిల్లాల్లో విస్తరించి ఉండటం, మొత్తం 40 లక్షల ఎకరాలకు సాగునీరు అందించడం.
- తాగ నీటి కోసం 40 టీఎంసి , పారిశ్రామిక అవసరాల కోసం 16 టీఎంసి ల సరఫరా.
- ప్రపంచంలోనే అతి పెద్ద 139 మొగావాట్ల సామర్థ్యం కలిగిన పంపులు, మోటార్లు బిగించడం, వాటి సామర్థ్యం 3200 కృసెక్యూలు.
- గోదావరి నీటిని 100 మీ ఎత్తు నుంచి 620 మీ ఎత్తు వరకు పంపు చెయ్యడం. అంటే 520 మీ ఎత్తుకు నీటిని తరలించడం. కాకేశ్వరం ప్రాజెక్టు ప్రపంచంలోనే అతి పెద్ద మర్మీ స్టేజ్ లిఫ్ట్ ఇగ్రెసిప్ ప్రాజెక్టు.
- 400 కె వి సబ్ స్టేషన్లు 6, 220 కె వి సబ్ స్టేషన్లు 8, 132 కెవి సబ్ స్టేషన్లు 2, 33 కెవి సబ్ స్టేషన్ 3 : మొత్తం 21 విద్యుత్ సబ్ స్టేషన్లు. ఇందులో ఒకటి Gas Insulated Sub Station
- ఒకే రోజు 21 వేల క్యాబిన్ మీటర్ల కాంక్రీట్, 2 లక్షల బస్టాల సిమెంట్ వినియోగం, ఇది ప్రపంచంలో ఏడైనా

ప్రాజెక్టులో రెండవ అతి ఎక్కువ వినియోగం. ప్రపంచ రికార్డు షైనాలోనే త్రీ గార్జన్ డ్యూం లో 22 వేల క్యాబిన్ మీటర్ల వినియోగం

- రోజుకు 2 టీఎంసి ల నీటిని ఎత్తిపోసే పంపు హోజ్ల నిర్మాణం, 3 టీఎంసి లను ఎత్తిపోయడానికి సివిల్ నిర్మాణాలు.
- మేడిగడ్ నుంచి ఎల్లంపల్లి వరకు 150 కిమీ గోదావరి నది పునర్వీపనం, నదిలో ఎల్లంపల్లి కలుపుకొని 56 టీఎంసిల నీటి నిల్వ. మొత్తం ప్రాజెక్టులో నీటి నిల్వ 141 టీఎంసిలు.
- ఆష్ట్రీయా, ఫిన్ ల్యాండ్, జర్మనీ, షైనా , జపాన్ , ఇండియా దేశాల నుంచి అండ్రెస్, ABB, జైలమ్, KBL, WPIL, భౌ మోర్, BHEL, సీమెన్స్ కంపెనీల ద్వారా పంపులు, మోటార్లు, SFC పరికరాల సరఫరా.
- పూర్తిగా స్టోనిక పరిజ్ఞానంతో డిజైన్ రూపకల్పన
- ప్రాజెక్టు నిర్మాణానికి రాష్ట్ర రెవెన్యూ, అటవీ, పొల్చుషన్ కంట్రోల్ బోర్డ్, ట్రాన్స్ఫర్ కో, జెన్కో, గనులు & భూగర్భ శాఖ, న్యాయ శాఖ, రైల్వే శాఖ, పోలీస్ శాఖ, రోడ్డు భవనాల శాఖ, రిజిస్ట్రేషన్ శాఖ, వ్యవసాయ శాఖ, EPTRIలతో సమన్వయం.
- కేంద్ర ప్రభుత్వ కేంద్ర జల వసరుల మంత్రిత్వ శాఖ, కేంద్ర అటవీ పర్యావరణ మంత్రిత్వ శాఖ, వస్తు ప్రాణి బోర్డు, NGRI, NIRM,

వింక -II (ఎల్లంపల్లి-మిడ్ మానేరు) పంపు హోజ్ల లివరాలు

క్ర.	వివరాలు	నందిమేడారం	లక్షీపూర్
1.	పంపుల సంఖ్య	7	7
2.	పంపుల రేటింగ్	124.40 మీ.వా.	139.00 మీ.వా.
3.	పంపింగ్	624.19 క్యామెట్స్ / సామర్థ్యం 22,000 క్యాసెక్స్	624.19 క్యామెట్స్ / 22,000 క్యాసెక్స్
4.	రోజుకు ఎత్తిపోసే నీరు	2 టీ.ఎం.సి.	2 టీ.ఎం.సి.
5.	పంపింగ్ ఎత్తు	105.00 మీ.	115.00 మీ.

IIT, GSI, NHAI తదితర సంస్థలతో సమన్వయం.

- మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వ జల వనరులు, రెవెస్యూ, అటవీ, మైన్స్, పోలీస్, రిజిస్ట్రేషన్, ల్యాండ్ సర్వే & రికార్డ్ శాఖలు, PCB లతో సమన్వయం.
- ప్రాజెక్టు పనులు 7 లింకులుగా , 28 ప్యాకేజీలుగా విభజించి పనులను కొనసాగిస్తున్నారు.

పై ప్రతిపాదనలతో కేంద్ర ప్రభుత్వ సంస్థ వాపోన్స్ తయారు చేసిన డి పి ఆర్ ని ప్రభుత్వం కేంద్ర ప్రభుత్వానికి అనుమతుల కోసం సమర్పించింది. 80,190 కోట్లకు ప్రాజెక్టు అంచనాను కేంద్ర జల సంఘం ఆమోదించింది.

ప్రాజెక్టు నిధుల సమీకరణ :

ప్రాజెక్టు లో అత్యంత ముఖ్యమైన లింకులు 1,2,4 & 5 వనులని త్వరితగతిన మార్తి చేయడానికి ప్రభుత్వం ప్రత్యామ్నాయ ఆర్థిక వనరులను సమకూర్చింది. తొలత కాశేశ్వరం ప్రాజెక్టు కార్బోరేషన్ ని స్థాపించి నిధుల సమీకరణకు శ్రీకారం చుట్టింది. ప్రాజెక్టు పనుల కోసం ఆంధ్ర బ్యాంక్ Consortium ద్వారా రూ. 7,400 కోట్లు, వంజాబ్ నేపసల్ బ్యాంక్ Consortium ద్వారా రూ. 11,400 కోట్లు, విజయ బ్యాంక్ ద్వారా 2000 కోట్లు, పవర్ ఫైనాన్స్ కార్బోరేషన్ ద్వారా 12 వేల కోట్లు నిధులు సమకూరు తున్నాయి. మిగతా ప్యాకేజీ పనుల కోసం రాష్ట్ర బడైట్ నుండి నిధులు సమకూరుస్తున్నది రాష్ట్ర ప్రభుత్వం.

కాశేశ్వరం ప్రాజెక్టు రీడిజైన్ వలన పాఠం ప్రయోజనాలు :

- గోదావరిలో తెలంగాణ తన వాటాను సర్గిన్యియోగం చేసుకోవచ్చ.
- 5 నెలల పాటు రోజుకు 2 టిఎంసిల నీటిని ఎత్తిపోసుకోవచ్చ. భవిష్యత్తులో అవసరమైతే 3 టిఎంసిలకు పెంచుకోవచ్చ. 142 టిఎంసిల నిల్వ సామర్థ్యంతో ఆన్‌లైన్ జలాశయాలను నింపుకోవచ్చ. అట్లాగే ఎల్లంప్రతి, మిడ్ మానేరు, శ్రీంపాగర్, నిజాంపాగర్, సింగారు, దిగువ మానేరు, అప్పర్ మానేరు జలాశయాలకు కొరతని బట్టి నీటిని నింవవచ్చ.
- దారిపొడుగునా వందలాది చెరువులను నింపుకోవచ్చ. రెండు పంటలకు నీరు అందియువచ్చ.
- కరీంనగర్, పెద్దపల్లి, సిరిసిల్లా, జగిత్యాల, సిద్ధిపేట, సంగారెడ్డి, నిజామాబాద్, కామారెడ్డి, మెదక్,

యాదారి, నల్లగొండ, మేడ్చల్, నిర్మల్ జిల్లాల్లో ప్రతిపాదిత 18.25 లక్షల ఎకరాలకు సాగునీరు అందించవచ్చ.

- శ్రీంపాగర్ మొదటి దశ, రెండవ దశ ఆయకట్టు, నిజాంపాగర్, సింగారు ఆయకట్టు మొత్తం 18.82 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టు

స్టీర్చరణ సాధ్యం అవుతుంది.

- బ్రౌదారాబాద్ నగరానికి, పట్టణాలకు, వందాలాది గ్రామాలకు తాగునీరు అందుతుంది.

• పరిశ్రమలకు నికరంగా నీరు అందుతుంది. పరిశ్రమ స్థాపన జరగడంతో స్థానిక యువకులకు ఉపాధి అవకాశాలు వెరుగు వడతాయి.

- సుందిళ్ళ, అన్నారం, మేడిగడ్, తుపాకులగూడెం వరున బ్యారేజీలను గోదావరిపై నిర్మించి

నందువలన గోదావరి నది నజీవం అవుతుంది. గోదావరి నదిలో 150 కిమీ మేరకు నదిలో 365 రోజులు నీరు నిలిచి ఉంటుంది. దీని వలన దేశీయ జల రవాణా అభివృద్ధి చెందుతుంది.

- ఈ జలాశయాల్లో చేపల పెంపకం ద్వారా మత్తు పరిశ్రమ , పర్యాటకాన్ని అభివృద్ధి చేయడం ద్వారా ప్రజలకు ఉపాధి అవకాశాలు మెరుగ వడతాయి.
- గోదావరి నదీ పరివాహక ప్రాంతంలో జీవ వైవిధ్యం పెంపాందుతుంది. చెట్లు చేమలు పెరిగి అడవి అభివృద్ధి అవుతుంది.
- వ్యవసాయం పుంజుకోవడంతో గ్రామాల్లో ఉండే వివిధ వృత్తి కులాల వారికి వారి సాంత ఊళ్ళలోనే ఉపాధి అవకాశాలు పెరుగుతాయి. గ్రామాల నుంచి పట్టణాలకు వలసలు తగ్గుతాయి. వలసలు పోయిన ప్రజలు తిరిగి గ్రామాలకు చేరుకుంటారు. గ్రామాలు తిరిగి స్వయంపోషక గ్రామాలగా మారుతాయి. గ్రామాల్లో ఆర్థిక,

రింక -IV (ముద్ద మానేరు-కొండ పాశచమ్మ సాగర్) జలాశయాల వివరాలు

క్ర.	వివరాలు	అనంతగిరి	రంగనాయక	మల్లస్వసాగర్	కొండపోచమ్మ సాగర్
1.	మట్టి కట్ట పొడవు	3 కి.మీ.	8 కి.మీ.	22.6 కి.మీ.	15.8 కి.మీ.
2.	ఎఫ్. ఆర్. ఎల్.	397 మీ.	490 మీ.	557 మీ.	618 మీ.
3.	FRL వద్ద నిల్వ సామర్థ్యం	3.5 టీ.ఎం.సి.	3 టీ.ఎం.సి.	50 టీ.ఎం.సి.	15 టీ.ఎం.సి.

సామాజిక, సాంస్కృతిక వికాసం జరుగుతుంది.

- కాశేశ్వరం ప్రాజెక్టు నిర్మాణంతో మొత్తంగా తెలంగాణ ఆర్థిక ముఖ్య చిత్రమే మారుతుంది. తెలంగాణ దేశంలో ఒక అగ్రగామి రాష్ట్రంగా రూపొందుతుంది.

రీ ఇంజనీరింగ్ తీ గోదావరి నది నజీవం:

ప్రభత్తుం చేపట్టిన రీ ఇంజనీరింగ్ ప్రతిపాదనల వల్ల గోదావరి నదిపై కొత్త బ్యారేజిల నిర్మాణం జరుగుతోంది. ఎల్లంపల్లి, శ్రీరాంసాగర్ జలాశయాలను కలుపుకుంటే నిజమాబాద్ జిల్లా కందుకుర్తి సుంచి భద్రాద్రి జిల్లా దుమ్ముగూడెం దాకా మొత్తం 500 కిలోమీటర్ల పొడవున్న గోదావరి నది 274 కిలోమీటర్ల పొడవునా 365 రోజులు నజీవంగా ఉంటుంది.గోదావరి నదిపై 135.69 టీఎంసిల నీటి నిల్వ సాధ్యపడుతున్నది.

ప్రాజెక్టు నిర్మాణం విధానించిన సామాగ్రి (జూన్ 2019 నాటికి):

- సిమెంటు - 42.60 లక్షల మెట్రిక్ టన్నులు.
- స్టీల్ - 4.08 లక్షల మెట్రిక్ టన్నులు
- కంకర - 161.54 లక్షల క్యాబీక్ మీటర్లు.
- మట్టిపని - 2602 లక్షల క్యాబీక్ మీటర్లు.
- మానవ వసరుల వినియోగం (గరిష్టంగా) - 58,454
- భునేకరణ - 51,782 ఎకరాలు.

కాశేశ్వరం ప్రాజెక్టు ఫలాలు:

మూడేండ్ కాలంలోనే కాశేశ్వరం ప్రాజెక్టులో లింక్ 1 & 2 లోనే అన్ని పనులు పూర్తి అయి నీటిని ఎత్తిపోస్తున్నాయి. లింక్ 1 (మేడిగడ్-ఎల్లంపల్లి) లో ఉన్న మూడు బ్యారేజిలు, మూడు పంపుహాజ్ లు, 13 కి.మీ. గ్రావిటి కాలువ సంపూర్ణంగా పూర్తి అయినాయి. జూన్ 21 సుంచి నీటిని ఎత్తిపోస్తున్నాయి. ప్రాజెక్టు రూపకల్పన సమయంలో ముఖ్యమంత్రి ఏ కలగన్నారో అది ఇవ్వాళ సాక్షాత్కారం అయింది. జూలై నెలలో కరువు తాండవిస్తున్నది. అయినా గోదావరి

నది 150 కి మీ పొడవున సజీవం అయ్యింది. ప్రాణహిత నీరు మేడిగడ్ నుంచి అన్నారం, అన్నారం నుంచి నుండిళ్ళ నుంచి ఎల్లంపల్లికి ఎదురక్కి వస్తుంటే ప్రజలు గోదావరి మాత్రకు జల నీరాజనం పడ్డినారు. జల భోజనాలు, జల జాతరలు నిర్వహించుకున్నారు. కరువు కాలంలో గోదావరి ఇట్లూ ఎదురక్కి రావడం వారికి ఒక కొత్త అనుభవం.

అదేవిధంగా లింక్ 2 (ఎల్లంపల్లి) - మిడ్ మానేరులో అన్ని పనులు పూర్తి అయినాయి. ఈ లింక్లో అన్ని భూగార్థంలోనే ఉన్నాయి. 10 మీటర్ల వ్యాసం కలిగిన రెండు సారంగాలు(20 కి.మీ), సర్క పూల్స్, పంప్సాజ్ లు డెలివరి సిస్టర్స్, గ్రావిటి కాలువ, భూగర్భ విద్యుత్ సభ స్టేషన్లు తదితర పనులు పూర్తి అయినాయి. ఈ లింక్ లో రెండు పంప్సాజ్ లు ఉన్నాయి. నంది వేడారం పంప్సాజ్ లో 7 పంపులు ఒక్కొక్కటి 125 మే.వా.

సామర్థ్యం కలిగినవి. ఒక్కొక్క పంపు 3100 క్యాసెక్యూలు నీటిని 105 మీటర్ల ఎత్తుకు ఎత్తిపోయగలవు. రెండో పంప్సాజ్ లక్కిపూర్ లో ఇంకంటే పెద్ద పంపులు 139 మే వా పంపులు 7 అమర్చడం జిగింది. ఇంచి ఒక్కొక్కటి 3200 క్యాసెక్యూలు నీటిని 115 మీ ఎత్తుకు ఎత్తి పోయగలవు. ఈ పంపులు ప్రపం చంలోనే ఆతి పెద్దవి. పీటిసుంచి గోదావరి నీరు నిరంతరాయంగా వరద కాలువ ద్వారా మిడ్ మానేరు చేరుతున్నాయి. ఈ వ్యాసం రాసేనాటికి (28.8. 2019) మిడ్ మానేరు (ఇప్పుడు రాజీ రాజేశ్వర) జలాశయంలో 12.87 tmcలకు నీటి నిల్వ పెరిగింది. ద్వారం పూర్తి నిల్వ సామర్థ్యం 25 tmcలు. ద్వారం కట్టిన తర్వాత మొదటిసారి నీటిని నిల్వ చేస్తున్నారు. కొద్ది రోజుల్లోనే గోదావరి నీరు శ్రీరాం సాగర్ పునరుజీవన పథకం ద్వారా శ్రీరాంసాగర్ జలాశయానికి, అక్కడి నుండి కాకతీయ కాలువ ద్వారా దిగువ మానేరు వరకు 6 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టుకు, ప్రాజెక్టు పరిశీలో ఉండే చెరువులకు తరలిపోస్తున్నది. మిడ్ మానేరు ద్వారా దిగువ మానేరు జలాశయానికి నీరు చేరి అక్కడి నుండి కాకతీయ కాలువ ద్వారా శ్రీరాం

లింక్ - IV పంప్ పాశ్ ల వివరాలు

క్ర.	వివరాలు	అనంతగిరి	రంగనాయక సాగర్	మల్సుసాగర్	కొండపోచమ్మ సాగర్
					పంప్ పాశ్ -I పంప్ పాశ్ -II
1.	పంపులు	4	4	8	6 6
2.	పంపుల రేటింగ్	106.00 మే.వా.	134.40 మే.వా.	43 మే.వా.	27 మే.వా. 34 మే.వా.
3.	పంపింగ్	321.32క్యామెట్స్/ సామర్థ్యం	343.2క్యామెట్స్/ 11347 క్యాసెక్స్	248.48క్యామెట్స్/ 12120 క్యాసెక్స్	212.37క్యామెట్స్/ 7500 క్యాసెక్స్ 212.37క్యామెట్స్/ 7500 క్యాసెక్స్
4.	రోజుకు ఎత్తి పోసే నీరు	1 టి.వి.ఎ.సి.	1 టి.వి.ఎ.సి.	0.80 టి.వి.ఎ.సి.	0.65 టి.వి.ఎ.సి. 0.65 టి.వి.ఎ.సి.
5.	పంపింగ్ ఎత్తు	79 మీ.	93 మీ.	67 మీ.	61 మీ.

సాగర్ ప్రైస్ ట్రేడ్ 1&2 కింద ఉన్న 7 లక్షల ఎకరాలకు, చెరువులకు నీరు చేరసున్నది. ఈ నీరు సూర్యాపేట జిల్లా కోదావరకు ప్రయాణిస్తాయి. మిడ్ మానేరుకు ఎగువన ఉన్న అనంతగిరి, రంగనాయక సాగర్, కొండపోచమ్మ సాగర్ జలాశయాలకు కూడా చేరసున్నది. ఇప్పటికే వరద కాలువలో నిర్మించిన

తూముల ద్వారా కాళేశ్వరం నీరు చెరువుల్లోకి వెళుతున్నాయి. కాళేశ్వరం తొలి ఘలితం శ్రీరాం సాగర్ ప్రాజెక్టు ఆయకట్టు టైంగం అందు కోబోతున్నారు. 2020 సంవత్సరం నాటికి కాళేశ్వరం ఘలాలు మరింత విస్తరం కాసున్నాయి.

కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టు సాకారం కావడానికి అత్యంత కీలకమైనది మహారాష్ట్రతో కుదిన చారిత్రాత్మక అంతర్భాష్ట ఒప్పందం. ముఖ్యమంత్రి స్వయంగా రెండు సార్లు ముంబాయి వెళ్లి మహారాష్ట ముఖ్యమంత్రి దేవేంద్ర ఘడ్విన్ తో పరస్పర సహకారమే లక్షంగా చర్చలు జిరిపి ఒప్పందానికి అనుకూలంగా మార్చినారు. ఇటువంటి ఒప్పందం ఉమ్మాది రాష్ట్రంలో సాధ్యం కాలేదు కనుకనే తుమ్మిడిహాట్టి వద్ద బ్యారేజి నిర్మాణం వదేండ్రు ముందుకు కదలలేదు. ఈ చారిత్రాత్మక ఒప్పందం కారణంగా పెస్సంగ, ప్రాణహిత, గోదావరినదులపై చనాకా కొరట, తుమ్మిడిహాట్టి, మేడిగడ్ బ్యారేజీలి నిర్మాణానికి మార్గం సుగమం అయ్యంది. ఈ మూడింటిలో మేడిగడ్ బ్యారేజి పూర్తి కాగా చనాకా కొరట బ్యారేజి నిర్మాణం చివరి దశలో ఉన్నది. మహారాష్ట్రతో ఈ అంతర్భాష్ట ఒప్పందమే కేంద్రం నుంచి ప్రాజెక్టుకు అనుమతులు రాబట్టడానికి ప్రాతిష్ఠిత అయ్యంది.

తెలంగాణ ప్రాతిర్థం - కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టు:

ప్రపంచ వ్యాప్తంగా అన్ని దేశాల్లో ప్రాజెక్టులు ఆయా దేశాల ఆర్టిక ప్రగతికి దోహదం చేస్తున్నాయి. ఇజిప్రైస్ లో ఆస్ప్యాన్ డ్యూం(అబ్బుల్)

నాజర్) అయినా, ఛైనాలో శ్రీ గాజైన్ డ్యూం(లీ పెంగ్) అంగునా, అమెరికాలో హూపర్ డ్యూం(పొర్చుగీస్ హూపర్) అయినా ఆయా దేశాల పాలకుల రాజకీయ నంకలు బలంతోనే సాధ్యం అయినాయి. అన్ని అడ్డంకులను, సవాళ్ళను ఎదురొచ్చి, నిధులు సమకూర్చి ప్రాజెక్టులను పూర్తిచేసినారు. ఆ ప్రాజెక్టులు వారు డౌహించిన విధగంగా ఘలితాలను అందిస్తున్నాయి. ఆయా దేశాల ప్రగతి రథ చక్రాలుగా మారినాయి. ముఖ్యమంత్రి కెనిఅర్ సంకల్ప బలంతో కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టు మూడేండ్రలోనే నీటిని ఎత్తిపోయడానికి సిద్ధం అయ్యంది. నిస్సందేహంగా కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టు కూడా తెలంగాణ రాష్ట్ర ఆర్థిక ప్రగతికి అదే రకంగా దోహదం చేయుసున్నది. 80,190 కోట్ల భరీ పెట్టుబడితో నిర్మిస్తున్న కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టు కూడా తెలంగాణ రాష్ట్ర ముఖచిత్రాన్ని మార్చబోతున్నది. కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టు ద్వారా 45 లక్షల ఎకరాలకు సాగునీరు, వందలాది గ్రామాలకు, ప్రాచురాబాద్ నగరానికి తాగునీరు, పరిశ్రమలకు నీరు అందుతుంది. జలాశయాల్లో, చెరువుల్లో సుమారు 500 tmcu నీటి నిల్వ సాధ్యం అపుతుంది. 150 కిమీ పొడవున గోదావరి నది సజీవం కాబోతున్నది. మంచి నీటి చేపల, రొయ్యల ఉత్సత్తి గణనీయంగా పెరిగే అవకాశం ఉన్నది. దేశీయ జల రవాణా ఆభివృద్ధి కానున్నది. పర్యావరణ పర్యాటకం, బెంపుల టూరిజం, ప్రాజెక్టు టూరిజం ద్వారా రాష్ట్రానికి అదనపు ఆదాయం సమకూర్చున్నది. స్థానిక ప్రజలకు ఉపాధి అవకాశాలు పెరుగునున్నవి. కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టు తెలంగాణ ప్రగతి రథంగా మారుసున్నది.

-శ్రీధర్ రావ్ దేవ్ పాండ్, m : 9491060585

e : deshpande_sri@yahoo.co.in, osd irrigation irrigationosd@gmail.com

ప్రముఖ రచయిత, సామాజిక తత్వవేత్త, తెలంగాణ బీసీ కమీషన్ చైర్మన్

బి.ఎస్.రాములుగారి సప్తతి వేదుకలు

ఆగస్టు 19 నుండి 23 వరకు ‘విశాల సాహిత్య అకాడమి’, ‘భాషా సాంస్కృతిక శాఖ’ సంయుక్త ఆధ్వర్యంలో ఉత్సవాలు

సామాజిక తత్వవేత్త, తెలంగాణ రాష్ట్ర బీసీ కమీషన్ చైర్మన్ బి.ఎస్.రాములు 70వ జన్మదిన సప్తతి ఉత్సవాలు విశాల సాహిత్య అకాడమి, భాషా సాంస్కృతిక శాఖ తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఆగస్టు 19 నుండి 23 వరకు పైదరాబాద్ నగరంలోని రపీంద్రభారతిలో నిర్వహించారు.

ఈ సందర్భంగా బి.ఎస్.రాములు స్వార్థి పురస్కారాలను, ప్రతిభా పురస్కారాలను రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా వివిధ అంశాల్లో సాహితీవేత్తలకు అందజేశారు.

బి.ఎస్.రాములు కరీంగార జిల్లా, జగిత్యాలలో 1949, ఆగస్టు 23న జన్మించారు. అయిన తల్లిదంట్రులు నారాయణ, లక్ష్మిరాజు. జగిత్యాల మార్కటీ పారశాల విద్య పూర్తిచేశారు. చందులామ, బాలమిత్ర వంటి బాలసాహిత్యం నుంచి ప్రేరణ పొందిన రాములు 1963-64 ప్రాంతాల్లో తొమ్మిదో తరగతి చదువుతున్నపుడే చిన్న చిన్న రచనలు చేశారు. 1968లో ‘బాలమిత్ర’ జనవరి సంచికలో ‘జగిత్యాల కథ’ పేరుతో ఆయన తొలి రచన అశ్చయినది. ఆ రచన ఆయనను బయటి ప్రపంచానికి రచయితగా పరిచయం చేసింది.

బి.ఎస్.రాములు రచించిన బతుకు పోరు, మమతలు-మానవ సంబంధాలు, వేవచెట్టు తెలంగాణ, బతుకుపరుయనం, కాలం తెచ్చిన మార్పు, చికాగోలో నానమ్మ, గెలుమకున్న జీవితం, జీల్లీ ఆఫ్ లైఫ్, ప్రెగుల్ ఆఫ్ లైఫ్, చూపు, ఇల్లూ-పాకిలి, జీవనయానం, గతితర్వ తత్త్వదర్శన భూమిక, అంబేద్కరిజం - సోషలిజం, జ్ఞానం పుట్టుక, వ్యక్తిత్వ వికాసం - సామాజిక నాయకత్వం, బంగారు తెలంగాణ, దేశానికి దిక్కాచి తెలంగాణ, కన్యాశుల్మంసు ఇప్పుడు ఎలా చూడాలి?, దళిత సాహిత్య గర్జన, కథలబడి, ప్రాంతీయ అస్త్రిత్వం

తెలంగాణ, తెలంగాణ భాష ఆవిశ్యకత, తెలంగాణ తెలుగు వాచకాలు విశిష్టత వంటి తదితర ఎన్నో కథలు, నవలలు రూపంలో, తత్వశాస్త్రం, వర్ధమాన రాజకీయాలు - సామాజిక అంశాలు, వ్యక్తిత్వ వికాసం, సాహిత్య విశేషణ-అలంకార శాస్త్రాలు, బీసీల గురించి, తెలంగాణ రాష్ట్ర ఉద్ఘాటనాలు - చరిత్ర - సంస్కృతి వంటి అనేక అంశాలను స్పృశించి బదుగు వర్గాలకు, తెలంగాణ రాష్ట్ర సాహిత్యానికి ఎంతో కృషి చేస్తున్నారు.

తెలంగాణ మలిఉధ్యమంలో చురుగ్గా పాల్గొన్నారు. తెలంగాణ సిద్ధించే వరకు ప్రతి నెలా ఒక పుస్తకాన్ని వెలువరించారు. తెలంగాణ తల్లి రూపకల్పనలో స్పృజనాత్మక పాత్ర నిర్వహించారు.

తెలంగాణ ప్రజల బుతుకుపోరు అక్షర రూపశిల్పి బి.ఎస్.రాములు. సమాజంలో అట్టడుగు వర్గాల ఆకలి కేకలు, వివక్షకు గురువుతున్న వర్గాల ప్రజలను చైతన్యపర్చడమే ధ్యేయంగా రచనలు చేస్తున్న బహుజన సిద్ధాంత కర్త బిఎస్. తెలంగాణ ఉద్ఘమ కాలంలో తన రచనల ద్వారా ప్రజలను తెలంగాణ ఆవశ్యకతను గురించి వివరించి, కార్బోమ్యూబులుగా తీటిధ్విద్ధిద్దారు. బంగారు తెలంగాణ కోసం చేపట్టిన అనేక సంక్లేషమ పథకాల ఫలాలు ప్రజలు అందుకునేలా రచనలు చేస్తూ, తెలంగాణ సమాజాన్ని జాగృతం చేస్తున్నారు.

రాజ్యాంగం కల్పించిన హక్కులను సమాజంలోని అన్ని కులాలకు అందాలని, ఏ కులం ఎక్కువ, ఏ కులం తక్కువ కాదని, అన్ని కులాలు సమానమేననే భావజాలాన్ని, అంబేద్కర్జాన్ని తన రచనల ద్వారా ప్రచారం చేస్తున్నారు. అందరికీ మెర్యాన ఆధునిక జీవన ప్రమాణాలు పెరగాలని, దానికి అనుగుణంగా ప్రజలు ఆధునిక విద్య, విజ్ఞానాన్ని అందిపుచ్చుకోవాలని ఆకాంక్షిస్తున్న సామాజిక

తత్త్వవేత్త బి.ఎన్. రాములు.

సమకాలీన సమాజంలో జీవిస్తా ఆ సమాజాన్ని ప్రభావితం చేసే వ్యక్తులు చాలా తక్కువ మంది ఉంటారు. సాహిత్యంలో తన సమకాలీన సమాజపు వైరుధ్యాలను, గమనాన్ని పట్టుకొని చిత్రించేవారు కూడా చాలా తక్కువగానే ఉంటారు. అందునా ఒక శాస్త్రీయమైన ప్రాపంచిక దృక్ప్రథాన్ని స్పృజనాత్మక సాహిత్యంతో మేళవించి సమాజానికి అందించే వారు మరింత తక్కువ సంబ్యోలో ఉంటారు. ఈ అన్ని లక్ష్ణాలను సమీక్షతంగా తన సాహిత్యం ద్వారా ప్రపంచానికి అందించిన బహుజన శక్తి, ప్రముఖ సాహితీవేత్త, మన కాలపు సామాజిక తత్త్వవేత్త బి. ఎన్ రాములు సప్తమి మహాత్మపూలు విజయవంతంగా జరిగాయి.

తొలి రోజు...

బి.ఎన్. సప్తమి ఉత్సవాల్లో భాగంగా తొలి రోజు ఆగస్టు 19న నిర్వహించిన సమావేశానికి బీసీ కమిషన్ సభ్యులు జాలూరు గారీశంకర్ అధ్యక్షత వహించారు.

గారీశంకర్ అధ్యక్షప్రయాసంలో.. బిఎన్ రాములు క్రమశిక్షణకు మారువేరన్నారు. బీసీ కమిషన్ చెర్చున్నగా బీసీల అభ్యాసున్నితికి అనునిత్యం క్షపి చేస్తున్నారని అన్నారు. 70వీళ్ళ వయసులో కూడా బిఎన్ రాములు నవ యువకుడిలా పనిచేస్తున్నారని కొనియాడారు. కాలానుగుణంగా వస్తున్న సాంకేతిక విజ్ఞానాన్ని అందిపుచ్చుకుంటూ, స్కూల్‌గా నిలుస్తున్నారని అన్నారు. సమయాన్ని సద్గులియోగం చేసుకుంటూ, క్రమశిక్షణకు బిఎన్ మారుపేరుగా నిలిచారని, ఆయన సాధ్విశాంక్యంలో నేను పనిచేయడం ఎంతో ఉత్సాహాన్నిస్తోందని ఆయన కొనియాడారు.

ముఖ్య అతిథిగా హోజురైన పర్మాటుక, సాంస్కృతిక, ఆభ్యాసి శాఖామాత్పులు శ్రీనివాస్ గాడ్ మాట్లాడుతూ.. సమాజంలో నాగరికత నేర్చిన చిన్న వ్యత్తులు, జాతులను జాగ్రత్తం చేయడానికి బి.ఎన్. రాములు విశేష క్షపి చేశారని అన్నారు. తెలంగాణ ఉద్యమంలో కవులు, కళాకారులు తమ సాహిత్యంతో ప్రజలను చైతన్యవంతులను చేశారని గుర్తు చేశారు. తెలంగాణ ఉద్యమంలో కవులు, కళాకారులదే కీలకపోత అని, వారు చూపిన బాటలోనే తాము నడిచామని అన్నారు. సమాజానికి నాగరికత నేర్చిన వ్యత్తి కులాలవారికోసం తపిస్తున్న సామాజిక తత్త్వవేత్త బి.ఎన్. రాములు అని కొనియాడారు.

తెలంగాణ రాష్ట్ర పభీక్రమ సరీస్ కమిషన్ ఫైర్మ్ డా॥ ఘుంటా చక్రపాణి మాట్లాడుతూ... తెలంగాణ రాష్ట్ర ఉద్యమంతో పాటు బహుజన ఉద్యమాల్లో సైతం బి.ఎన్. రాములు తనదైన ముద్ర వేశారని, జ్ఞాన పిపాసి, తత్త్వవేత్త బి.ఎన్. రాములు అని కొనియాడారు. వేలాదిమంది విద్యార్థులకు బి.ఎన్. వ్యక్తిత్వం ఆదర్శమని, ఆయన రచనలు స్కూల్‌దాయకమని అన్నారు.

ప్రెస్ అకాడమి చైర్మన్ అల్లం నారాయణ మాట్లాడుతూ.. బి.ఎన్. రాములుతో తనకున్న 40 ఏళ్ళ సాన్నిహిత్యాన్ని

పంచుకున్నారు. సామాజిక తత్త్వవేత్త తెలంగాణ తొలితరం ఉద్యమం నుంచి తెలంగాణ మలి ఉద్యమం వరకు బి.ఎన్. రాములు తన రచనల ద్వారా సమాజాన్ని జాగ్రత్తం చేశారన్నారు. సమాజానికి కొత్త ప్రాపంచిక దృక్ప్రథాన్ని పరిచయం చేశారన్నారు. అస్తిత్వ ఉద్యమాలు ప్రబలుతున్న తరుణంలో ఆయన ఉద్యమాల్లో నిలబడ్డారన్నారు. తెలంగాణ ఉద్యమంలో ఉద్యమాన్ని తన రచనల్లో సంకీర్ణం చేశారన్నారు. బి.ఎన్. రాములు నిత్యం రచనలు చేస్తూ సమాజాన్ని చైతన్యపరిచే గొప్ప వ్యక్తి, తెలంగాణ జీవన ప్రతినిధి బి.ఎన్. రాములు అని కొనియాడారు.

ఈ కార్యక్రమంలో తెలంగాణ బీసీ కమిషన్ సభ్యులు డా॥ వకుళాభరణం కృష్ణమాహనీరావు, డా॥ అంజనేయ గాడ్, పోచంపల్లి

స్ప్రోమి రామానంద తీర్థ శిక్షణ సంస్థ డైరెక్టర్ నారా కిపోర్టరెడ్డి, డా॥ బోఱ్లూ విజయభారతి, డా॥ ఏనుగు నర్సింహరెడ్డి, మామిడి హరికిష్ణ, రచయితులు పాల్గొన్నారు.

విశాల సాహితీ పురస్కారాలు

యువ రచయితలు, సాహితీవేత్తలు, సామాజికవేత్తలను ప్రోత్సహిన్నార్, సమాజాభివృద్ధికి బాటలు వేసేందుకు బీఎన్ రాములు 1998 నుండి విశాల సాహితీ పురస్కారాలు అందజేస్తున్నారు. రపీంద్ర భారతి జయరాజ్ మినీ హాల్ నిర్వహించిన బిఎన్ రాములు 70వ సప్తమి ఉత్సవాల్లో భాగంగా కథలు, కవితలు, నవలలు, కథల సంపుటి వంటి సాహితీ ప్రకిర్యల్లో 2011 నుండి కృష్ణ చేసిన

16మంది రచయితలకు విశాల సాహితీ పురస్కారాలు అందజేశారు. రామాచంద్రవౌళి, ఐతా చంద్రయ్య, దిలావర్, అనిశెట్టి రజిత, ఎ.ఎన్.జగన్నాథ శర్మ, బోఱ్లూ విజయభారతి, వంగూరి చిట్టేర్నాజు, శిరంశెట్టి కాంతారావు, నారాయణ స్ప్రోమి, గూడ అంజయ్య (కుటుంబ సభ్యులకు), కొండవీటి సత్యవతి, విహారి, బండ సరోజన, సయ్యద్ నశిర్ అప్పుడ్, కె.జితేంద్రబాబు, జీవెలకు పురస్కారాలు అందుకున్న వారిలో ఉన్నారు.

రంగప శో

రెండో రోజు ఆగస్టు 20న నిర్వహించిన కార్యక్రమానికి నేపసల్ బుక్ ట్రైస్ డైరెక్టర్ పత్రిపాక మోహన్ అధ్యక్షత వహించారు. ఈ సందర్భంగా కథ, నవల, కవితల ప్రకిర్యల్లో సాహితీవేత్తలకు సాహితీ పురస్కారాలు అందజేశారు.

తెలంగాణ రాష్ట్ర పభీక్రమ సరీస్ కమిషన్ ఫైర్మ్ డా॥ ఘుంటా చక్రపాణి మాట్లాడుతూ వంటి వ్యక్తిత్వం ఆయన వేశారని జాగ్రత్తం చేయడానికి బి.ఎన్. రాములు తనదైన ముద్ర వేశారని, జ్ఞాన పిపాసి, తత్త్వవేత్త బి.ఎన్. రాములు అని కొనియాడారు. వేలాదిమంది విద్యార్థులకు బి.ఎన్. వ్యక్తిత్వం ఆదర్శమని, ఆయన రచనలు స్కూల్‌దాయకమని అన్నారు. ప్రెస్ అకాడమి చైర్మన్ అల్లం నారాయణ మాట్లాడుతూ.. బి.ఎన్. రాములుతో తనకున్న 40 ఏళ్ళ సాన్నిహిత్యాన్ని

స్థితిగతులు, నిరుపేదల జీవన విధానం, ఆకటి భాధలు, తెలంగాణ ప్రజల కష్టాలకు బిఎస్ అక్షర రూపమిచ్చారని అన్నారు.

తెలంగాణ రాష్ట్ర సంగీత నాటక అకాడమీ మైర్యాన్ బి. శివకుమార్ మాట్లాడుతూ బిఎస్ రాములు రచనలు బంగారు తెలంగాణకు బాటలు వేస్తున్నాయని అన్నారు. తెలంగాణ సమాజంలోని ప్రజల కష్టాలను తన రచనల్లో పొందుపరుస్తున్నారని అన్నారు. తెలంగాణ చరిత్ర, సంస్కృతిని తన రచనల్లో నిక్షిప్తం చేస్తూ, భావితరాలకు అందిస్తున్నారని అన్నారు.

కార్యక్రమంలో బీసీ కమిషన్ సభ్యుడు జూలూరు గారీ శంకర్, అసోసియేట్ ప్రాఫెసర్ ఎన్. నీరజ తదితరులు పాల్గొన్నారు.

పురస్కారాలు...

వేముల ప్రభాకర్, డాక్టర్ గడ్డం మోహన్ రావు, జయకర్ రాబోలు, సబ్బిని లక్ష్మీనారాయణ, బండారి సుజాత, శ్రీమతి శైరివి, బందరబోయిన శ్రీనివాస్, మామిడిపల్లి ఇంద్రాజీ, జూలు గారీ, దారం గంగాధర్, మేకిని దామోదర్, ఆకారపు పొందురంగ ప్రజాసింగ్, తండ హారీశ్ గౌడ్, కడియాల సురేంకుమార్, ఇస్నాక మురళీధర్, పి. వి. మూర్తిరాజు అందుకున్నారు.

బిఎస్ రాములు సాహితీ సమాలోచన సమిచార్ : అగస్టు 21-22

అగస్టు 21, 22 రెండు రోజుల జాతీయ సదస్యులో భాగంగా 21వ తేది నాడు సాహిత్య సమాలోచన సదస్య ఉదయం సెప్టెంబర్ 10 గంటలకు ప్రారంభం అయింది.

సమిచార్ కన్సీసర్ ప్రిన్సిపాల్ కార్యక్రమ అభ్యక్తులు డా. డి. ఎన్. రాజేంద్రసింగ్ మాట్లాడుతూ... వయస్సు 70లో 20లాగా కనిపిస్తున్న బిఎస్ రాములుగారు విద్యార్థులకు స్వార్థిదాయకం. అదేవిధంగా కవులకు, రచయితలకు వ్యాసకర్తలకు ఆదర్శసీయుడు. వారి అడుగుజాడల్లో పారశాల, కాలేజి విద్యార్థులు క్రమశిక్షణ, కష్టించే తప్పం అలపరుకొని సాహిత్య రంగంలో ముందుకు సాగాలని ఈ సందర్భంగా విద్యార్థులకు ఉద్యోగించారు.

ఘంటా జలంధర్ రద్ది అసోసియేట్ ప్రాఫెసర్ ప్రసంగిస్తూ..

విద్యార్థులు, విద్యుర్ధులు బిఎస్ రాములు గారి క్రమశిక్షణ, కష్టించే మనస్తత్వం జీవితంలో అటుపోట్లను ఎదుర్కొన్న తీరును గమనించి ముందుకు సాగాలని ఆయన పిలుపునిచ్చారు.

డా॥ తాటికొడ వెంకటరాజుయ్య మాట్లాడుతూ... బిఎస్ రాములుగారు లాంటి నిష్టాతులు, సరస్వతి పుత్రులు మన తెలంగాణ రాష్ట్రంలో జన్మించిన అతికొర్కి మంది మహానీయులలో ఒకరుగా గుర్తింపజడటం మనందరికి గర్వకారణమన్నారు.

ఉన్నానియా యూనివరిటీ పూర్వ వైన్ చాస్ట్ లర్ ప్రాఫెసర్ ఎన్. రామచంద్రం ప్రసంగిస్తూ... బిఎస్ రాములు గారు సామాజిక స్వహ కళిన వ్యక్తి సమాజాన్ని బాగా చదివిన వారు. చాలా కష్టపడి పైతీ వచ్చిన వారు. వాటన్నింటిని పుస్తక రూపంలో పెట్టడం అందరికి సాధ్యం కాదు. ఆయన జీవిత చరిత్ర ఒక పాల్గొంశంగా ప్రవేశ పెట్టితే విద్యార్థులకు ఎంతో ఉపయోగకరంగా ఉంటుందని తెలిపారు.

పకుళాభరణం కృష్ణమోహన్ రావు ప్రసంగిస్తూ.. జన్మదిన కార్యక్రమాలు ఆయనకు వ్యక్తిగతంగా కాకుండా సమాజంలో ఉన్న విద్యార్థులు ఇప్పుడిప్పుడే ఎదుగుతున్న కవులు, కళాకారులు, సాహితీవేత్తలు, రచయితలు వివిధ రంగాల్లో ఎదగాలని అభిలషించే వారికి స్వార్థి దాయకమన్నారు.

బైసె వేవదాసు మాట్లాడుతూ... తెలంగాణ రాష్ట్ర తాలి బీసీ కమిషన్గా ఏర్పడ్డ సందర్భంగా వివిధ ప్రాంతాలలో పర్యాటించి బీసీలలో ఉన్న అసమానతలను తొలగించుటకు ఆర్థికంగా అణగారిన కొన్ని కులాలను బీసీలో చేర్చి ప్రభుత్వానికి ప్రతిపాదనలను పంపడం విశేషమన్నారు.

డా॥ పత్రీపాక మోహన్ మాట్లాడుతూ... బిఎస్ రాములుగారికి సాహిత్యం, సమాజం రెండు కళలాంటివున్నారు. నేలలోంచి పుట్టిన వాడు కాబట్టి నిలబడి, కలబడి సమాజాన్ని మేల్కోలిపే దిశలో తసవంతు కృష్ణా బీసీ, ఎస్సి, ఎస్టి, అణగారిన జాతుల పట్ల వారికున్న జరుగుతున్న అన్యాయాన్ని రచనల రూపంలో కోపాన్ని ప్రదర్శించారన్నారు.

కార్యక్రమ ముఖ్య అంతిథి ఆచార్య కౌలకబూరి ఇన్‌కోర్పులుగు తుంగా... బిఎస్ రాములు సామాన్య స్థితి నుంచి ఉన్నత స్థితి వరకు ఎన్నో సాధక బాధకాలను, ఆటుపోట్లను, కష్టనష్టోలను ఎదుర్కొని అలుపెరుగని యోధునిగా తనయొక్క జీవిత గమనాన్ని కొనసాగించారని, సమాజంలో జరుగుతున్న సాంఘిక, ఆర్థిక అనమానతలు సహించలేక తన ఉద్దేశ్యాన్ని నైతం తోసిరాజని వామపక్ష భావజాలంతో ముందుకు నడిచి విష్ణువ సాహిత్యాన్ని ప్రజలకు పరిచయం చేసి సమాజ మార్పునకు నాంది పలికారని, చిన్న కులాలు, అణగారిన కులాల జీవితాలలో ఎదుర్కొంటున్న ఆర్థిక సమస్యలు కుటుంబ పరిస్థితులను స్వయంగా పరిశీలించి పరిపూర్వ దిగుబాగా రచనల రూపంలో ప్రభుత్వం తగు చర్యలు తీసుకునే విధంగా తనవంతు కృషి చేశారన్నారు.

మధ్యాహ్నం జిరిగిన సమావేశానికి అధ్యక్షత వహించిన తెలుగు శాఖ అధ్యక్షులు, బీ.యు. ఆచార్య సూర్య ధనంజయ్ మాట్లాడుతూ... ఎక్కడైతే అనమానతలు ఉంటాయో అక్కడ బిఎస్ రాములుగారు కనబడతారు. తెలంగాణ పలన, దోషించి, యాన, అనమానత ఎక్కడైతే కనబడుతుందో అక్కడ వేలుక ఔలుపుకు నాందిగా వారి రచనలు ఉంటాయని తెలిపారు. ఉస్కానియా యూనివర్సిటీలో వారి రచనల మీద ఎంఫిల్, పిపోవీలీలో పరిశోధనలు జరిగాయి. పీజిలో వారి గురించి పార్యాంశాలు పొందుపరచబడి ఉన్నాయని అన్నారు.

పత్ర సమర్పకులు...

ప్రిఫేసర్ పి. కసకయ్ పత్ర సమర్పణ గావిస్తూ.. బిఎస్ రాములు 24 సంవత్సరాల క్రితం వేపచెట్టు కథలు రాసి సాహితీవేత్తలకు సమాజ స్వాహను పరిచయం చేశారు. బుట్టడి బోధించిన ధర్మం శరణం గచ్ఛామి అందరికి ఆదర్శప్రాయమైనదని వారు పేర్కొన్నారు. విద్యార్థిని విద్యార్థులందరూ బిఎస్ రాములుగారి రచనలను తప్పకుండా చదివి స్వార్థ పొందాలని భవిష్యతీలో మంచి సాహితీవేత్తలుగా రూపొందాలన్నారు.

దా॥ వేలారి శ్రీదేవి పత్ర సమర్పణ గావిస్తూ.. బిఎస్ రాములు చూపు నవల సింహావలోకనం చేసి అందులోని వివిధ అంశాలను సోదాహారణంగా వివరించారు. బిఎస్ రాములు కారణ జన్ములని ఈ సమాజంలోని ఆర్థికంగా, సామాజికంగా అణగారిన వివిధ వర్గాల కులాల ప్రజలలో చైతన్యం తేవడానికి చేసిన రచనలు ఎంతో దోహదం చేశాయన్నారు.

తిరునగరి దేవకీదేవి పత్ర సమర్పణ గావిస్తూ.. బిఎస్ రాములు బ్రతుకుపోరు నవలలో పేర్కొన్న విధంగా తెలంగాణ ప్రాంతంలో

బీడీ కార్బూకుల ఇత్కు చాలా ఇరుకు. ప్రాద్యున లేచింది మొదలు చివరి వరకు బీడీలు చుదుతూ ఇతరుల సహాయాన్ని తీసుకునేవారు. ఎక్కడీపం పొట్టుపొయి ఆనాటి సమాజంలో అమలులో ఉన్న పరిస్థితులు అయినప్పటికి కృషి పట్టుదల ఉన్న బిఎస్ రాములు లాంటి వారు సమాజంలో మైత్రేత్నాన్ని తీసుకువచ్చారంటూ బతుకుపోరు కథను వివరించారు.

దా॥ తండు కృష్ణయ్ పత్ర సమర్పణ గావిస్తూ.. సమాజంలో జరుగుతున్న అన్యాయాన్ని అక్రమాన్ని దోషించి వ్యవస్థను అడ్డుకోవడానికి అందరు ఐక్యమత్యంతో ఎదిరించి పోరాడి సాధించుకోవాలని తమ రచనల ద్వారా బిఎస్ రాములు పేర్కొన్నారు.

భోజన విరామం తరువాత ప్రారంభమైన సెషన్లో అధ్యక్షులుగా పాల్గొన్న తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమి అధ్యక్షులు డా॥ నందిని సిధారెడ్డి మాట్లాడుతూ... జాతీయ నిర్మాణ భావాలను అక్షరాల రూపంలో ప్రజలకు బిఎస్ రాములు అందించారని బడుగు బలహీన వర్గాల ప్రతినిధిగా తనయొక్క భావ స్వీచ్ఛను అందించారని, పాలు, వేప చెట్టు, బ్రతుకుపోరు లాంటి సామాజిక స్వహ కళీన రచనలను ప్రజలకు అందించి చైతన్యాన్ని రగిలించిన గొప్ప మేధావి. బిఎస్ రాములు ప్రేరణతో విద్యార్థులు తమ జీవితంలో ఎంతో నేర్చుకోవాలని వారి భవిష్యత్తును తీర్చిదిద్దుకోవాలని ఉద్దేశిం చాయ. విశాల సాహితీ అకాడమిని స్థాపించి యువ రచయితలకు మార్గదర్శకు

లయ్యారన్నారు.

పత్ర సమర్పకులు...

ప్రిఫేసర్ దార్ఢ వెంకటేశ్వరరావు పత్ర సమర్పణ గావిస్తూ... ఇల్లుపాకిలి కథలో బిఎస్ రాములుగారు ఆలోచన విధానం సమాజ హితాన్ని కోరి ప్రస్తుతంగా ఈ నవలలో వివరించారని అన్నారు. ఈ నవలలో తెలంగాణ యాసను ఉత్తర తెలంగాణ యాసను సందర్భించంగా వర్ణనలతో చక్కని పదజాలంతో పొందుపరచారని తెలిపారు.

దా॥ పగడాల నాగేంద్ర పత్ర సమర్పణ విశ్లేషిస్తూ.. బిఎస్ రాములుగారు తన తొలి జీవిత కాలంలో క్రమశిక్షణను ఆర్వెన్సెన్ భావజాలం ద్వారా కొనసాగించారు. తదుపరి కాలంలో సమాజంలో జరుగుతున్న అసమానతలు, అన్యాయం ఎదుర్కొన్న ఆర్థిక సమస్యలు వ్యక్తిగతంగా అనుభవం ద్వారా విశ్లేషించారు. సమాజానికి జరుగుతున్న అన్యాయాన్ని సహించలేక ప్రజలను చైతన్యపరచడానికి పూనుకున్నారు.

డాక్టర్ కప్రే సదాశివ పత్ర సమర్పణ చేస్తూ... బిఎస్ కథలు నేటి సమాజంలోని మంచి, చెడులకు ప్రతిభింబాల్చించాలని అన్నారు.

నేటి సమాజంలో మృగ్యమవుతున్న మానవ సంబంధాలను బిఎస్ తన కథల్లో ఎత్తిచూపారని, వివరిస్తూ ఇందుకు ఉదాహరణగా పాతచీర కథ గురించి వివరించారు.

సందిగామ నిర్వహించిన పత్ర సమర్పణ చేస్తూ.. బిఎస్ రాములు కథా స్వరూప, స్వభావాలను వివరించారు. డాక్టర్ కమల సుధారాణి స్పేషన్ నుండి విముక్తి సంపుటి గురించి, వివరిస్తూ సున్నితమైన భావాలతో కూడిన కథలను పరిచయం చేశారు.

రెండో రోజు సెమినార్ మూడవ సమావేశానికి కోటి మహిళా కళాశాల తెలుగు శాఖ అధ్యక్షులు డాక్టర్ ఎస్. రఘు సభకు అధ్యక్షత వహించి మాటల్లడుతూ అలిశెట్టి ప్రభాకర్ చెప్పినట్టు 'కొవ్వెక్కి' ఉండడం- కొవ్వొత్తులు ఆర్పం జన్మదినం కాదని బిఎస్ రాములు తన జీవనయానం ద్వారా నిరూపించారని అన్నారు.

డాక్టర్ కృష్ణ కొండిస్య తేనెటీగలు ఉద్యమ చైతన్యం అనే అంంపెంచు పత్ర సమర్పణ చేస్తూ.. తేనెటీగలు కథల్లో ఆనేక అంశాలను విశ్లేషించారు. అణగారిన వర్గాల పక్షాన బిఎస్ రాములు నిలబడి రచనలు చేశారని అన్నారు.

ఈ సమావేశానికి రామలక్ష్మీ సమావేశ కర్తృగా వ్యవహరించారు. సమావేశంలో బిఎస్ రాములు రచించిన ఒక స్పెషన్ కర్త అత్యచింతన గ్రంథం రెండవ ముద్రణను ఎంబీఎస్ కైర్పున్ తాడూరి శ్రీనివాస్ చేతుల మీదుగా ఆవిష్కరించారు. కార్యక్రమంలో బీసీ కమిషన్ సభ్యులు డాక్టర్ వకుళాభరణం కృష్ణమోహన్, డాక్టర్ ఆంజనేయ గౌడ్ పాల్గొన్నారు.

ముగింపు సమావేశానికి ఆత్మీయ అతిథులుగా డాక్టర్ పత్రిపాక మౌహన్, నిజాం వేంకటేశం పాల్గొని రెండు రోజులూగా నిర్వహించిన బిఎస్ రచనల సెమినార్పై మాటల్లారు. ఈ సమావేశంలో బిఎస్ రాములు సాహిత్య సమాలోచన సెమినార్ పత్రాలతో కూడిన పుస్తకం బిఎస్ చేతుల మీదుగా ఆవిష్కరించారు.

సదస్సు సంచాలకులు నిదానకవి నీరజ సదస్సు నివేదిక సమర్పించడంతో సదస్సు ముగిసింది. ఈ విధంగా బిఎస్ రాములు సాహిత్య సమాలోచన రెండు రోజుల జాతీయ సదస్సు పత్ర సమర్పణలతో పాటు, పుస్తకాల ఆవిష్కరణలతో దిగ్విజయంగా ముగిసింది. యువతకు ప్రేరణగా నిలిచింది.

ముగింపు సభ..

సప్తతి ఉత్సవాల్లో భాగంగా ఆగస్టు 23న జరిగిన ముగింపు

సభకు తెలంగాణ రాష్ట్ర హైంశాఖా మాత్ర్యులు మహమూద్ అలీ ముఖ్య అతిథిగా పాల్గొన్నారు.

హైంమంత్రి మాటల్లడుతూ... బిఎస్ రాములు జన్మదిన వేడుకలను విలాసవంతంగా కాకుండా సాహితీ, సామాజిక సంబురాలుగా జరుపుకోవడం, వందలాదిమంది సాహితీవేత్తలకు పరస్యాలతో గారవించడం శాఫునీయమని అన్నారు. 70వెళ్ళ వయసులో కూడా అట్టడుగువర్గాల సంక్లేషణానికి పాటుపడుతున్నారు న్నారు. ప్రజా సాహిత్యాన్ని నిర్వామంగా కొనసాగిస్తున్న బిఎస్ జీవితం భావి తరాలకు ఆదర్శమని అన్నారు. సమాజంలోని అట్టడుగువర్గాల ప్రజలను చైతన్యపరిచే రచనలు చేసిన బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి, నిరంతరం సాహిత్యం వెలువరిస్తున్న కృష్ణపలుడు బిఎస్ రాములు అని హైంమంత్రి మహమూద్ అలీ అన్నారు.

కార్యక్రమంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వ సలహాదారుడు టంకశాల అశోక్, అధికార భాషా సంఘం అధ్యక్షుడు దేవులపల్లి, ప్రభాకర్రావు, ఎంబీఎస్ కైర్పున్ తాడూరి శ్రీనివాస్, బీసీ కమిషన్ సభ్య కార్యదర్శి అనిత రాజేంద్ర, బీసీ కమిషన్ సభ్యులు వకుళాభరణం కృష్ణమోహన్రావు, జాలూరు గౌరీశంకర్, డాక్టర్ ఆంజనేయ గౌడ్, నేతినిజం దినపత్రిక సంపాదకులు బైస దేవదాసు, త్యాగరాయ గానసభ అధ్యక్షుడు కళా విఎస్.జనార్థన మూర్తి, సరస్వతీ ఉపకులు దైవజ్ఞశర్మ, డాక్టర్ గిరిజా మనోహర్, దాస్యం సేనాధిపతి, ఎన్.నిర్మల, కొత్త కృష్ణపేటి, జి.కృష్ణపాండం, కట్రె సదాశివ తదితరులు పాల్గొన్నారు.

పటుచోట్లించి...

బి.ఎస్.రాములు సత్కృతి వేడుకలు పలుచోట్లి జరిగాయి. ఉస్కానియూ యూనివర్సిటీ ఆప్ట్రీ కాలేజీలో బీసీ విద్యార్థులు మంధని మధు ఆధ్యార్యంలో కళాశాల ప్రిన్సిపాల్, వైస్ ప్రిన్సిపాల్, పలువరు విద్యార్థులతో అందోజు రాత్రి బి.ఎస్. రాములు జన్మదినం ఫునంగా నిర్వహించి చరిత స్పెషన్ చేసారు. ఈ సందర్భంగా విద్యార్థుల భిప్పుత్తు గురించి, చైతన్యం గురించి బి.ఎస్. రాములు సుదీర్ఘ ప్రసంగం చేశారు. మరుసభి రోజు 24వ తేదీన పైకి శోందేషన్ వారు వద్దారావునగర్లో బి.ఎస్. రాములు జన్మదిన వేడుకలను నిర్వహించారు.

- కృష్ణ ప్రభాకర్

m : 8106721111

e: akumarkatta@gmail.com

సకల దేవతాగణములకు అధిపతి విష్ణుశ్వరుడు

మట్టి విగ్రహంలే ఎంతో మేలు

హిందూ నంప్రదాయంలో వినాయకుడు నకల దేవతాగణములకు అధిపతి. అన్ని ఆడ్డంకులు తోలగించువాడు విష్ణుశ్వరుడు. వినాయకుడిని గణాయకుడు, గణపతి, గజేశుడు మొదలైన పేర్లతో పిలుస్తారు. అన్ని కార్యములకూ, పూజలకు ప్రథమంగా పూజింపవలసినవాడు వినాయకుడు. దేశమంతా వినాయక చవితి ఉపవాలకు సిద్ధమవు తోంది. పండుగలు, సంప్రదాయాల పరిరక్షణతోపాటు సామాజిక బాధ్యతను కూడా తీసుకోవాల్సిన తరుణమిది. జాగ్రత్తగా గమనిస్తే ప్రతి పండుగ వెనకా ఓ మహాస్తుత లక్ష్యం కనిపిస్తుంది. ప్రకృతిలో మమేకమవుతూ నేలా, నీరు, చెట్టు పుట్ట తదితర ప్రకృతి శక్తులన్నింటినీ ఆరాధించడం అనాదిగా మన సంస్కృతిలో భాగంగా కొనసాగుతూ వస్తోంది. నిజానికి ఇదే మన భారతీయ సంస్కృతి గొప్పదనం. కాబట్టి ఈ వినాయక చవితి ఉపవాల నుంచే కొత్త ఒరవడికి శ్రీకారం చుడదాం.. కాలుప్యానికి కారణమయ్యే, ప్రజలకు ఇబ్బందులు స్వస్థించే పద్ధతులను పక్షస్థపట్టి, పర్యావరణ హిత గణపతులకు ప్రాధాన్యమిద్దాం.

పర్యావరణ పరిరక్షణ చాలా ముఖ్యం:

మట్టి గణపతులను పూజించి, పర్యావరణాన్ని కాపాడాలని ప్రభుత్వాలు, పలు స్వచ్ఛంద సంస్థలు కూడా ప్రజల్లో శైతన్యం తీసుకురావడానికి తీఱంగా కృషి చేస్తున్నాయి. ఎలాంటి మంచి పునికైనా మొదట్లో కొన్ని ఇబ్బందులు తప్పవు. ఆచరిస్తే పెద్ద కష్టమైన పనేం కాదిది. ఒక మంచి పండగ సందర్భంగా మొగ్గ తొడిగిన ఈ ఆలోచన ఉన్నత ఆశయాల దిగా ఎదిగేట్లు ఇప్పుడే ప్రయత్నం ప్రారంభించాం.. పర్యావరణ పరిరక్షణాపై ప్రపంచవ్యాప్తంగా విస్తృత చర్చ నడుస్తోంది. దీనికి అంత ప్రాధాన్యం వచ్చిందంటే.. మనవలు ఎంత నష్టం జరుగుతండో అర్థం చేసుకోవచ్చు. పర్యావరణాన్ని పరిరక్షించి భిషయాలకు ఆరోగ్యకరమైన, అందమైన సమాజాన్ని ఇవ్వాలిన బాధ్యత మనపై ఉంది. మనం చేసే పనుల పల్ల ఎదులివారికి ఏ చిన్న కష్టం రాకూడదు. మన పండుగల పరమార్థం కూడా అదే. మనములను, మూగ జీవాలను ఇబ్బందులకు గురి చేయమని ఏ దేవుడూ చెప్పలేదు.

చేతనైతే ఇంత సాయం చేద్దాం.. లేదంటే మన వాతావరణాన్ని మనమే కాపాడుకుండా.

మట్టి విగ్రహంలు ముద్దు.. రంగుల విగ్రహంలు వద్దు:

గతంలో వినాయక విగ్రహాలను మట్టితో, పిండితో తయారు చేసేవాళ్లు. పొల్లాల్లో, ఇంటికి సమీపంలోని బంక మట్టితో అప్పటికప్పుడు చిన్న చిన్న విగ్రహాలను తయారు చేసి పూజలను నిర్వహించేవాళ్లు. ఆ తరువాత దగ్గరలోని చెరువులు కుంటల్లో నిమజ్జనం చేసేవాళ్లు. అయి విగ్రహాలు నీటిలో వెంటనే కరిగిపోయేవి. దీంతో పర్యావరణానికి ఎలాంటి నష్టం జరుగకపోయేది. ప్రస్తుతం కూడా తక్కువ ఎత్తు గల మట్టి విగ్రహాలనే ఎంచుకోవాలని పర్యావరణ నిపుణులు సూచిస్తున్నారు. నల్గొర్లేగాడి మట్టితో తయారు చేసిన ప్రతిమ అన్నింటికి మేలు. ఆ ప్రతిమ నీళలో వేస్తే కరిగిపోయి చెరువు మరింత సారవంతంగా తయారపుతుండని చెబుతున్నారు. అదే రసాయానికాలు కలిపి ఇనుప చుమ్మలు, కడ్డిల సహాయంతో విగ్రహాలను తయారు చేసి చెరువుల్లో నిమజ్జనం చేస్తే మనములతోపాటు ఇతర జీవులకు పెను ప్రమాదం ఉంది.

పిల్లలు, పెద్దల్లో శైతన్యం అవసరం:

ఎకో ప్రైంట్లో గణపతులను మట్టితో తయారు చేస్తారు. మట్టి వినాయకుడి విగ్రహాల పల్ల ఎన్నో లాభాలు ఉన్నాయి. కాబట్టి ఇవి నిమజ్జనం చేస్తున్నప్పుడు తేలికగా ఉండి మట్టిలో కలిసిపోతాయి. మట్టి విగ్రహాలు మనుషుల జీవితంపై, వాతావరణంపై ఏమాత్రం చెడు ప్రఫావం చూపవు. ప్రస్తుతం ఎకో ప్రైంట్లో గణపతులను మట్టితో తయారు చేయాలని చాలా పారశాలల్లో పిల్లలకు ఉపాధ్యాయులు అవేర్నెన్ కల్పిస్తున్నారు. గ్రామాల్లోని ప్రజలకు కూడా శైతన్యం రావాలి. ఒక ఊళ్లో ఒక్క గజేశుడిని నిలబెట్టే చక్కని సంప్రదాయానికి తెరతీయాలి. సామాజిక భద్రత కోసం గ్రామాల నుండి పట్టణాల వరకు ప్రజల్లో శైతన్యం తీసుకురావాల్సిన అవసరం ఉంది.

- డక్ష్మన్యాస్, m : 9030 6262 88
e: desk.deccan@gmail.com

JBR
ARCHITECTURE COLLEGE
HYDERABAD

(Approved by Council of Architecture, New Delhi - Affiliated to JNA&FAU Hyderabad)

E-mail : jbrarchitecture@jbgroup.org.in, www.jbrarchitecture.com

విట్టోలయా డి సికా

వెండి తెరపై నియోరియలిజం

ఆ తండ్రి కొడుకులిధ్దరూ హోటల్లో ప్రవేశిస్తారు. అక్కడి ప్రతి విషయాన్ని ఆస్క్రిగా విభ్రాంతమైన కళ్ళతో గమనిస్తుంటాడు కొడుకు. మళ్ళీ తండ్రి బహుశా ఆ హోటల్కు రాలేదు కనుక మంచి తినుబండారాన్నే ఆర్డరిస్తాడు. ఫ్లైట్లు వస్తాయి. ‘తిను బాబూ’ అంటూ తండ్రి తాను తినడంలో నిమగ్నమవుతాడు. కొంచెంసేపు తర్వాత చూస్తే కొడుకు ఆ హోటల్లో ఆహారం తీసుకుంటున్న కలవారి వైపు చూస్తూ ‘వారు తింటున్న పద్ధతిలోనే’ తానూ తినాలని ప్రయత్నిస్తుంటే అప్పుడు ‘వారిలాగా తినాలంటే కోట్లు సంపాదించాలిరా’ అంటాడా తండ్రి. కొడుకు అర్థమయ్యా అవసర్లు తండ్రి ముఖంలోకి చూస్తాడు. వెండి తెరపై ఈ దృశ్యం చూస్తున్నప్పుడు హృదయమున్న ఏ ప్రేక్షకుడైనా సమాజం, సగటు మనిషి జీవితం ఎంత దుర్వరంగా వున్నాయో అర్థం చేసుకుంటాడు. గొప్పగా చిత్రీకరించిన ఆ సినీ దర్శకుడిని అభినందించకుండా పుండలేదు. ఆ దృశ్యం ఉన్న సినిమా ‘బైసికిల్ థిఫ్స్’. ఆ దర్శక మేధావి ‘విట్టోరియా డి సికా’. ఈ సినిమా విడుదలైంది 1948లో. 71 ఏళ్ళక్రితం వచ్చిన ఈ ‘బైసికిల్ థిఫ్స్’ ఇటాలియన్ చిత్రం. ‘నవ్య వాస్తవికతా దృక్పథం’ ఈ సినిమాతోనే మొదలైంది. ఒక్క ఇటలీలోనే కాదు, యాహా ప్రపంచ సినిమాల్లోకి ‘వాస్తవికతావాదం’ ఈ సినిమా ద్వారానే ప్రవేశించింది. దీనినే ‘నియోరియలిజం’గా చెబుతారు కూడా.

‘బైసికిల్ థిఫ్స్’ సినిమా గురించి తెలుసుకనేమందు అసలు ఈ ‘నియోరియలిజం’ అంటే ఏమిలో ముందుగా తెలుసుకోవాలి. ఉన్నది ఉన్నట్లుగా ఎలాంటి పొర కప్పబడకుండా చూపించడాన్ని వాస్తవికత అంటారు. ఇంకాస్త ముందుకెళ్ళి కథలో ఏ సంఘటన ఎక్కడ జరుగుతుందని చెప్పబడిందో, సినిమాను కూడా ఆ ప్రదేశంలోనే చిత్రీకరించడం. ఉండాహారణకు ఒక పాత మార్కెట్కు వెళ్ళి చేపలు కొంటుంది. దీనిని సినిమాలో చూపాలిస్తున్నప్పుడు ఏ స్టూడియోలోనో మార్కెట్ సెట్ వేసి చిత్రీకరించవచ్చు. ఈ మార్కెట్ సెట్ ఎంత సహజంగా ఉన్నా దాంట్లో ఎక్కడో ఒకచోట కృతిమంగా పుంటుంది. అందుకోసం నిజమైన చేపల మార్కెట్లోనే చిత్రీకరణ జరపాలంటారు. ఇదీ నవ్య వాస్తవికతావాదుల దృక్పథం. ఈ నవ్య

వాస్తవికతావాదంతో కూడిన సినిమాల్లోని నటీనటులు నటనలో అనుభవం లేనివారై వుండాలి. కేవలం ఔత్సాహికులై వుంటే సరిపోతుంది. అంటే ఒక సినిమాలో నిరుద్యోగి పాత్ర పోషించడానికి అతను నిజంగా కూడా నిరుద్యోగి అయివుండాలి. అతడికి నటునానుభవం అవసరం లేదు. సినిమారంగంలో అప్పటికే సుప్రసిద్ధులైన నటీనటులను ఎంచుకోరు. ఎందుకంటే నటనే వృత్తిగా గలవారికి కొన్ని మేనరిజమ్స్ ఏర్పడివుంటాయి. అంటే పాత్రలకోసం నటులను ఎంపిక చేయడవే వాస్తవికతా చిత్రాల్లోని ప్రత్యేకత.

ఇంతకీ ‘నియోరియలిజం’ ఎప్పుడు వెంద ద్లైండంటే షాంక్ కాప్రా ఇటలీలో నియోరియలిజం సైలిలో సినిమాలు తీయకముపే ‘సినేర్ జవట్టిని’ అనే మార్కెట్ దృక్పథంగా రచయిత ఈ విధానాన్ని రూపొందించాడు. ఒకరకంగా ఈ ఉద్యమం ఆయనతో ఆరంభమైందని చెప్పవచ్చు. ఆయన మేరియో కెమెరీని అనే దర్శకుడు తీస్తున్న ‘డార్కో అన్ మిలియన్’ అనే చిత్రానికి స్నైన్ఫ్లె, సంభాషణలు సమకురుస్తున్నప్పుడు తాను రూపొందించిన నవ్య వాస్తవికత ధోరణిలో ఈ సినిమాను తీయమని సలహా ఇచ్చాడు. కానీ మేరియో ఈ విధానాన్ని పాటించేరు. ఒకవేళ పాటించిపుంటే ఆయనే తొలి నవ్య

వాస్తవికతావాద చిత్రం తీసిన దర్శకునిగా గణతికెక్కాడు. అయితే ప్రాంక్ కాప్రా ఆ ఖ్యాతిని తన స్వంతం చేసుకున్నాడు. కాగా ‘సినేర్ జవట్టిని’ తాను రూపొందించిన నియోరియలిజం ధోరణి గురించి ఇలా చెబుతాడు.

“As a Cinema that would be all truth abolishing the artificial plotted story, the falsehood of the actor, and transferring the whole reality of life directly to the screen. Its subjects must be entirely contemporaneous and must give people a consciousness of their own dignity as human beings. Ideally real people play their own real life role in their own real life settings”.

సినిమాకి కథను నిజ జీవితంలోనుంచే తీసుకోవాలి. పాత్ర పోవణకు కొత్తవారినే ఎంచుకోవాలి. తమ నిజ జీవితంలోని పాత్రలనే వారు పోషించాలి. వారు నివసించే ఇంక్షు, పరిసరాలనే సెల్ఫీంగులుగా

మార్పుకోవాలి. వెఱుత్తానికి ప్రజల జీవితం యథావిధంగా ప్రతిబింబించాలన్నదే నియోరియలిజం యొక్క మూల సిద్ధంతం.

ఈ నియోరియలిజంతో తొలుదొలుత సినిమాలు తీసినవాడు ప్రొంక్ కాట్రో కాగా, డిసికా ఈ పరంపరను ముందుకు తీసుకెళ్ళినవాడు. అయితే నియోరియలిజం సిద్ధాంతకర్త సినేర్ జవట్లీనినే ఎకంగా తన సినిమాలకు స్థిర్పు సమకూర్చేందుకు నియమించుకోవడంతో ప్రపంచ సినిమారంగంలో హూతనాధ్యాయం మొదలైంది. డి సికా తీసిన చిత్రాలన్నింటికి ఈయనే స్ట్రైప్ రెటలర్.

డిసికా-సీపేర్లు తమ సినిమాలకు మొదట తీసుకున్న ఇతివృత్తం బాలల సమస్య. దెండు ప్రపంచ యుద్ధాల అనంతరం తలత్తిన సమస్యల్లో బాలల సమస్య కూడా ప్రధానమైనది. యుద్ధాల్లో ప్రాణాలు కోల్పోయినవారి పిల్లలు క్షతగాత్రులాగానో, మరొలాగానో బయటపడి అనాధలైనారు. వారికి ఆశ్రయమిష్టానికి ఏపరూ ముందుకు రాలేదు. ఆ పిల్లలు అప్పటికే తలిదండ్రుల క్రమశిక్షణ రాపిత్యంవల్ల పెడదారులు పట్టారు. డి సికా బాలల సమస్యతో తీసిన 'ది చిల్డన్ అర్ వాచింగ్ అన్' అనే చిత్రంలో ట్రైకో అనే బాలుడి దృష్టికోణంలో సుంచి సినిమా నడిపిస్తాడు. ఆ పిల్లలవాడి దృష్టిలోంచి నాచి సమాజంలోని అనారోగ్యకరమైన వాతావరణాన్ని చూపాడు.

ఈ సినిమాలో ట్రైకో అనే బాలుడు తలిదండ్రుల ప్రేమ రాపిత్యానికి గురవుతాడు. తండ్రి కోప్పెళ్ళ తలి వ్యభిచారం చేస్తున్నం టుంది. చివరికి ట్రైకో ఒక బోర్డింగ్ స్కూల్లో చేర్చుతారు. తనను చూడటానికి వచ్చిన తల్లిని సరిగా పలకరించడు. ఆ పసివాడిలో తలి, తండ్రి, తలి ప్రియుడిలై ప్రతీకారం తీర్చుకోవాలనే కసి రేగు తుంది. కానీ ఏమీ చేయలేకపోతాడు. ఒక్కసారి పిల్లల మనస్తత్వంలోని అమాయక్కుం పెడమార్గం నుండి తప్పిస్తుందని ఈ సినిమా చెబుతుంది. ఇలా పసివిల్లల ఆలోచనలోంచి పెద్దల ప్రపంచాన్ని చూపిన మహా దర్శకుడు డిసికా. ఈ దృష్టికోణంచి వచ్చిన ఆయన తరువాతి చిత్రమే 'బైసికిల్ థింస్' (1948).

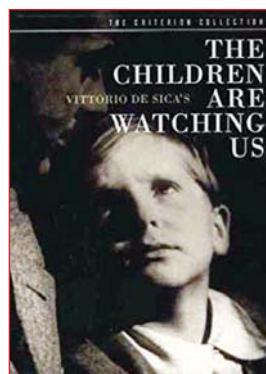
సెల్యూలాయిడ్ కావ్యం-బైసికిల్ థింస్

డిసికా పసివిల్లల అమాయక్కుంపై, వారి సమస్యలపైనే సినిమాలు ఎక్కువ తీశాడు. ఇంకా మనుషుల అమాయక్కుంపైన కూడా

టీసినిమా తీసిన విశ్వవ్యాప్త సంచలనం స్పృష్టించాడు. మనుషులు కూడా ఒక్కసారి చిన్నపిల్లలు అమాయక్కుంగా మారిపోతారని, అప్పుడు జరగరాని అనర్ధాలు జరుగుతాయనే అంశంపైన తీసిన చిత్రం అది. ఆ చిత్రం 'బైసికిల్ థింస్'. ఆ సినిమా గురించి ప్రపంచ సినిమా అభిమానులందరికి తెలుసు. డిసికా అభిమానించి, అదరించి, అందించిన నియోరియలిజం ఈ సినిమాలో ప్రతిబింబించినంతంగా ఆయన తీసిన మరే ఇతర చిత్రాలలో ప్రతిబింబించలేదని ప్రహంచవ్యాప్తంగా సినిమా విమర్శకులు అభిప్రాయపడ్డారు.

జంతగా సంచలనం స్పృష్టించిన 'బైసికిల్ థింస్' చిత్ర కథలోకి వెళచాం. ప్రపంచ సంగ్రామంవల్ల వచ్చి సంక్షోభంలో సామాన్యుని జీవితం ఎంత దుర్భరంగా వారిందో చెబుతుంది చిత్రం. కథ చాలా సాధారణమైనదే. యుద్ధంతరం ఇటలీలో ఎక్కుడు చూసినా ఎవరి ముఖం చూసినా ఏదో భయం, ఆందోళన, ఏదో నేరం చేశామన్న భావన ప్రతి ఒక్కరలోనూ కనిపిస్తుంది. నిరుద్యోగం, పేదరికం, రారిద్ర్యం రోమ్ నగరంలో తాండవిస్తుంటాయి. రోమ్ నగరపులైన అంటోని కూడా ఒక నిరుద్యోగి. అతనికి మున్సిపాలిటీ ఆఫీసులో ఒక ఉద్యోగం భాలీగా ఉన్నట్లు తెలుస్తుంది. దానికోసం అంటోని దరభాష్య చేసుకోగా ఇంటర్వ్యూకి పిలుస్తారు. ఆ ఇంటర్వ్యూలో అంటోనికి ఆధికారులు 'నువ్వు చేయాలిని వని గోడల మీద మున్సిపాలిటీ నోటీసులను అంటించడం. అందుకు సికో 'సైకిల్' ఉండాలి. సైకిల్ ఉన్నవాళ్ళకే ఈ ఉద్యోగం ఇస్తాం' అని చెబుతారు. దెండు వారాల్లో సైకిల్ సంపాదించుకుంటానని, ఆ ఉద్యోగం తనకే ఇప్పమని అధికారులను వేడుకోగా వారు సరేనంటారు.

అయితే అంటోనికి కూడా గతంలో సైకిలుండేది. కానీ యుద్ధకాలంలో ఒక వడ్డి వ్యాపారివద్ద కుదువపెట్టి కొంత డబ్బును అప్పుగా తెచ్చుకుంటాడు. ఇప్పుడు ఆ అప్పు తీర్చి సైకిలు విడిపించుకుంటేగాని అతడికి ఉద్యోగం దొరుకుతుంది. అంటోనికి భార్య, ఒక కొడుకుంటారు. ఈ విపత్తర పరిస్థితిలో అంటోని భార్యకి ఒక షడియా వస్తుంది. వాళ్ళంట్లో ఎప్పుడో కొన్న విలువైన డోర్ కశ్చెన్లు, మరికొన్ని విలువైన బట్టలుంటాయి. వాటిని మార్కెట్కి తీసుకెళ్ళి అమ్మితే

దబ్బ వస్తుంది. ఆ దబ్బును వడ్డి వ్యాపారికి కట్టేసి ఆంటోని తన సైకిల్ని విడిపించుకుంటాడు. అక్కడ వడ్డి వ్యాపారి కొట్టలో కుదువెళ్లిన వస్తువులు 15, 20 మీటర్ల ఎత్తులో గుట్టలు గుట్టలుగా పడివుంటాయి. ఈ దృశ్యం యూరప్ దేశాల్లో రెండో ప్రపంచ యుద్ధానంతరం ప్రజల జీవితాలు ఈ స్థితిలో ఉన్నాయా కళ్ళకు వడ్డి చూపుతుంది. ఆంటోని మున్సిపల్ అఫీసరు సైకిల్ తీసుకుని వెళ్డాడు. అధికారులు అతడి సైకిల్ను చూసి ఉద్యోగం ఇస్తారు. తనకష్టాలు తీరుతాయనే సంతోషంతో ఉద్యోగంలో చేరుతాడు అంటోని.

ఉద్యోగంలో చేరిన ఆంటోని రోజు సైకిల్ మీద మున్సిపాలిటీ వారిచ్చిన నోటీసుల్ని, నిచ్చెనను, జగరును తీసుకుని రోమ్ నగరం వీధుల్లో గోడల మీద నోటీసులు అతికించేందుకు వెళుతుంటాడు. ఈ రోజు ఓ వీధిలో తన సైకిల్ను ఆపి గోడపై నోటీసును అతికిస్తుండగా అకస్మాత్తుగా అక్కడికో సైకిల్ దొంగ వచ్చి ఆంటోని సైకిల్ తీసుకునిపోతుంటాడు. పాల్ నిచ్చెన దిగివచ్చేలోగా దౌర్కుండా పారిపోతాడు. దానితో అంటోని

నిస్సపోయంగ కృంగిపోతాడు. ఆ సైకిల్తోనే తన జీతం, జీవితం ముడిపడిఉంది. సైకిల్ పోతే ఉద్యోగమూ పోయినట్టే.

ఆంటోని ఇంటికి వెళ్ళి భార్యకు చెబుతాడు. పోలీన్ స్టేషన్లో సైకిల్ పోయిందని ఫిర్యాదు చేస్తాడు. అయితే వారు తన సైకిల్ని వెదికిపెడతారనే నమ్మకం అతనికి లేదు. ఇక తనే తన సైకిల్ ఎక్కడుందో వెదుక్కుండామని ఆరోళ్ళ కొడుకు బ్రూనోతో కలని బయల్సేరుతాడు.

ఇలా తండ్రి కొడుకులు రోజంతా రోమ్ నగరంలోని విభిన్న ప్రాంతాల్లో సైకిళ్ళు నిలిపే చోట్లలో తన సైకిల్ ఎక్కడైనా ఉండేయెనని వెదుకుతుంటాడు. కానీ ఎక్కడా తమ సైకిలు కనిపించదు. ఆ సైకిల్ కోసం రోమ్ నగర వీధుల్లో వారు సాగించిన వెదుకులాలలో నాటి ఇంటిలోని సామాన్య మానవుడి జీవన యాతన, నిరుద్యోగం, దారిద్ర్యాల విశ్వరూపం ప్రేక్షకుడికి సాక్షాత్కర్మిస్తాయి. తన సైకిల్ ఇక లభించదని, ఉద్యోగం పోతుందని, దాంతో తన భార్య బిడ్డలు ఆకలితో పన్నులుండాల్చివస్తుందని భావించిన ఆంటోని నిరాశానిస్పుహలతో కృంగిపోయి చీకలిపడ్డక తనుకూడా ఓ సైకిల్ని దొంగిలించాలను కుంటాడు. కానీ కొడుకు ముందు దొంగతనం చేసే వాడిముందు దిగజారినట్టవుతుందని భావించిన ఆంటోని కొడుకును జస్సిక్కి ఇంటికొళుని ఓ జనస్టోవోలో వదిలేస్తాడు. సూటిగా ఉంటా, సూటిగా నడపుకునే ఆంటోని తెగించి పక్కాఫీధిలోని ఒక ఇంటిముందున్న సైకిల్ను దొంగిలించి తీసుకుపోయేలోగానే దారికిపోతాడు. నలుగురూ పోగై తిట్టి, తన్ని పోలీసులకు అప్పగించబోతారు. జస్సిక్కి ఇంటికొళుని చెప్పినా వెళ్ళని అంటోని కొడుకు బ్రూనో తండ్రినే అనుసరించివచ్చి ఇదంతా గమనించి ‘నాన్నా నాన్నా’ అని ఏడుస్తాడు. ఇదంతా గమనించిన సైకిల్ యజమాని పిల్లవాడి ముఖంచూసి దయదలచి పడలివేస్తాడు. అయితే తండ్రి సైకిల్ దొంగిలించాడని తెలుసుకున్న ఆ పసివాడిలో తండ్రిపై జాలి కలుగుతుందే తప్ప అనహ్యం కలగడు.

ఇలా సైకిల్ తన సర్వస్వం అనుమతున్న ఓ అమాయకుడు పోగొట్టుపున్న సైకిల్ కోసం మరో సైకిల్ను దొంగిలించడంతో బైసికిల్ థీవ్ సినిమా ముగుస్తుంది. అంటోని చేసింది నేరమే అయినా, అతను దోషికాడని, అతణ్ణి నిస్సపోయుట్టి చేసిన పరిస్థితులు వైదోలిగితే అతను మంచివాడిగానే ఉండేవాడని ప్రేక్షకుడికి నమ్మకం కలుగుతుంది. అంటో ఈ సినిమాలో నాటి దేశ పరిస్థితులే విలన పాత్రను పోషిస్తాయి. దర్శకుడు డిస్కా ఈ కథను ఎంత అందంగా, సహజంగా, నిజంగా ఉండో అంతేలాగా చిత్రాన్ని రూపొందించారు. నటులు కూడా పూర్వానుభవం లేనివారే. నిజ జీవితంలో కూడా వారు అదే పరిస్థితుల్లో ఉన్నారే. చిత్రకరణకు కూడా ఏ ఒక్క సెట్టింగ్స్‌నూ వేయలేదు. అంతా వాస్తవ పరిస్థితులలోనే ఘాటింగ్ జరిపారు. బైసికిల్ థీవ్ సినిమా తీయడానికి డి సికా చాలా తిప్పులు వడ్డాడు. సినిమా పూర్తి చేయడానికి మూడేండ్లు పట్టింది. సినిమా ప్రేక్షకులు ఈ సినిమాను మెచ్చుకోలేదు. సరికదా ప్రోస్సులోని పేదరికాన్ని విడేశాల్లో చూపించుకు ఆగ్రహం వ్యక్తం చేశారు. ఇది దేశానికి అవమానకరమాని నిందించారు. మరోవైపు స్యాయార్జుల్లో ఈ సినిమా ప్రదర్శిస్తున్నపుడు కొందరు పికటింగ్ చేశారు. ఒక దొంగ పాత్రను గొప్పగా చిత్రికరించడం సరికాదని విమర్శలు వచ్చానవి. వీటికితోడు సెన్సర్ ఇబ్బందులు ఎదురైనవి. ఇలా ఇన్ని అవాంతరాలు ఎదుర్కొన్న ఈ సినిమాకే తర్వాత ప్రపంచ స్థాయిలో కీర్తి ప్రతిష్ఠలు చేకారినవి. ‘స్ట్రైన్ క్లాసిక్’ గా అభివర్షించారు. లెక్కలేనన్ని అవార్డులు, ప్రశంసలు ఈ సినిమాకు లభించినవి. బెల్లియం (1949)లో జరిగిన అంతర్జాతీయ చలన చిత్రోత్సవంలో “బైసికిల్ థీవ్” కి “గ్రాండ్ ట్రీ” అవార్డు దక్కించుకున్నది. ఇదే సంవత్సరం ఈ సినిమా ఉత్తమ విదేశీ చిత్రంగా ‘ఆస్కార్’ అవార్డు ఎంపికింది. ఈ చిత్రం కథను ఆధారంగానే ఆమర్ధ వరుణసందేశ్ కుట్రాడు’ అనే సినిమా తీశారు. కానీ ఈ ప్రయత్నం అభాసుపాలైంది. ఇది దేశానికి అవమానకరమాని నిందించారు. మరోవైపు స్యాయార్జుల్లో ఈ సినిమా ప్రదర్శిస్తున్నపుడు కొందరు పికటింగ్ చేశారు. ఒక దొంగ పాత్రను గొప్పగా చిత్రికరించడం సరికాదని విమర్శలు వచ్చానవి. వీటికితోడు సెన్సర్ ఇబ్బందులు ఎదురైనవి. ఇలా ఇన్ని అవాంతరాలు ఎదుర్కొన్న ఈ సినిమాకే తర్వాత ప్రపంచ స్థాయిలో కీర్తి ప్రతిష్ఠలు చేకారినవి. ‘స్ట్రైన్ క్లాసిక్’ గా

అభివర్షించారు. లెక్కలేనన్ని అవార్డులు, ప్రశంసలు ఈ సినిమాకు లభించినవి. బెల్లియం (1949)లో జరిగిన అంతర్జాతీయ చలన చిత్రోత్సవంలో “బైసికిల్ థీవ్” కి “గ్రాండ్ ట్రీ” అవార్డు దక్కించుకున్నది. ఇదే సంవత్సరం ఈ సినిమా ఉత్తమ విదేశీ చిత్రంగా ‘ఆస్కార్’ అవార్డు ఎంపికింది. ఈ చిత్రం కథను ఆధారంగానే ఆమర్ధ వరుణసందేశ్ కుట్రాడు’ అనే సినిమా తీశారు. కానీ ఈ ప్రయత్నం అభాసుపాలైంది. ఈ సినిమా నిదివి 90 నిమిషాలు కాగా, లేంబర్లో మేగిమోరిని అంటోనిగా, లయనెల్లా కారెల్ భార్యగా, ఎంజ్ స్టేమ్యాలా కొడుకు బ్రూనోగా, ఎలీనా ఏల్లియరీ సైకిల్ దొంగగా పాత్రధారులు. ఇండియాలో 1952లో తొలి అంతర్జాతీయ చిత్రోత్సవంలో ప్రదర్శితమైన ఈ సినిమా సహజితోరాయ్, చిమల్రాయ్లను ప్రభావితమై చేసింది. పథ్రేపాంచాలి, దోఢీగా జమీన్, మలుయాళంలో ‘స్యాన్ పేపర్ బాయ్’ పంటి వాస్తవ సినిమాల రూపకల్పనకు ఈ సినిమా స్యార్ట్రిచ్చింది. 1949లో ఆస్కార్ ప్రత్యేక బహుమతిని, పలు అంతర్జాతీయ బహుమతులను అందుకున్న ఆస్కార్ ప్రపంచ సినిసేమలో వస్తేతరగని వెండితెర కావ్యంగా చరిత్రకెక్కింది.

ఈ సినిమా నిదివి 90 నిమిషాలు కాగా, లేంబర్లో మేగిమోరిని అంటోనిగా, లయనెల్లా కారెల్ భార్యగా, ఎంజ్ స్టేమ్యాలా కొడుకు బ్రూనోగా, ఎలీనా ఏల్లియరీ సైకిల్ దొంగగా పాత్రధారులు. ఇండియాలో 1952లో తొలి అంతర్జాతీయ చిత్రోత్సవంలో ప్రదర్శితమైన ఈ సినిమా సహజితోరాయ్, చిమల్రాయ్లను ప్రభావితమై చేసింది. పథ్రేపాంచాలి, దోఢీగా జమీన్, మలుయాళంలో ‘స్యాన్ పేపర్ బాయ్’ పంటి వాస్తవ సినిమాల రూపకల్పనకు ఈ సినిమా స్యార్ట్రిచ్చింది. 1949లో ఆస్కార్ ప్రత్యేక బహుమతిని, పలు అంతర్జాతీయ బహుమతులను అందుకున్న ఆస్కార్ ప్రపంచ సినిసేమలో వస్తేతరగని వెండితెర కావ్యంగా చరిత్రకెక్కింది.

- ప్రా. రమేష్ బాబు,

m: 7780736386

e: hrameshbabu5@gmail.com

“మా ఎర్ర బిబన్నపల్లె”

తరాల మూలాలు వెలికితీసిన నవల

మా ఎర్ర బిబన్నపల్లె..! పేరు ముఖచిత్రం చూస్తే సహజంగా రైతుల కథ అనిపిస్తుంది. కానీ ఇది వలస జీవుల కథ. నీళ్లు లేక వలస వెళ్లినటువంటి రైతుల బ్రతుకు కథ. ఈ నవలలో ఏదు తరాల చరిత్ర, (ముఖ్యంగా ఐదు తరాలు కనిపిస్తాయి) అప్పటి సామాజిక ఆర్థిక పరిస్థితులు, అనాటి ఆచార వ్యవహరాలు సాంప్రదాయాలు ఇలా ఎన్నో కనిపిస్తున్నాయి. కులము అని కాకుండా సంపన్నదిదే రాజ్యం అంటే అగ్రవర్జం వాళ్లయినాసారే వేదవాడైతేచాలు చులకనగా చూసిన పరిస్థితి కనిపిస్తుంది. రచయిత ప్రతి తరంలో కేవలం తన కుటుంబం గురించే కాకుండా అనాటి పరిస్థితులను కళ్ళకు కట్టినట్టు చూపారు. దళితుల పెళ్లిళ్లు ఎలా జరుగుతాయో వాళ్ల సంప్రదాయం చూడవచ్చు ఇంటిలో. ఇది స్వాతంత్యానికి పూర్వం నుండి నేటి వరకు ఉన్న కథ. ఈ నవల ఒంగోలు మాండలిక భాషలో ఉంది.

ఈ కథ దుగ్గినపల్లి యలమండ కొడుకు బిబన్న నుండి మొదలవుతుంది. నీళ్లు లేక పంటలు పండని పరిస్థితి. తినడానికి తిండి లేదు, పశువులకు మేత లేదు. అలాంటి పరిస్థితులలో ఉన్న ఊరుని వదిలి స్నేహితుడు నర్సిరెడ్డితో కలిసి వలస వెళ్లి అక్కడ ఊరును ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. ఒక రెడ్డి, ఒక పెద్ద మాదిగ అయిన నర్సిరెడ్డి బిబన్నల స్నేహం, కులపట్టింపులు లేని స్నేహం మనుకు కనబడుతుంది. ఇక్కడ దుగ్గినపల్లి కుటుంబంలోని ప్రతి ఒక్కరు ఒక పోరాట పటిమ ఉన్నాటి. యలమండ మొదలు కథా రచయిత ఎజ్రా శాస్త్రి వరకు. పురుషులకు ఎంత ప్రాముఖ్యత ఉందో ప్రతి తరంలో స్త్రీలకు అంతే ప్రాముఖ్యత కనిపిస్తుంది. బిబన్న తల్లి తన భర్త లేకున్నా మొగవాడిలాగా కాయ కష్టం చేసి కొడుకును పెద్దవాన్ని చేస్తుంది.

బిబన్న కొడుకు ఎర చెన్నయ్య ఊరిలో ఎవరికి ఏ అన్యాయం జరిగిన ముందుండి సమస్యల్ని పరిష్కరించే వాడు. పోలేరమ్మ జాతర జంతువును బలి ఇవ్వడం. ఈ జాతరలో ఊరు ఊరంతా పాలుపంచకోవడం. పొలి చేయడం. దానిని ఊరుచుట్టు చల్లి పొలిని దొంగులు ఎత్తుకుపోకుండా కావలిగా కొండరు ఉంటారు. ఎవరైనా దొంగిలిస్తే వాళ్లని నరికి పొలిలోనే కలపండి అని పెద్ద రెడ్డి ఆళ్ల వేస్తాడు. పొలికి కావలి ఉన్న ఎల్లడిని ఎవరో చంపేస్తారు. ఇక జాతర చేయడ్చు చేసిన ప్రతిసారి ఎవరో ఒకరు బలి అవుతున్నారు అని అనుకుంటారు. చనిపోయిన ఎల్లడి భార్యకు ఊరి పెద్ద కొంత భూమిని ఇస్తాడు. చెన్నయ్య ఊర్లో లేని సమయంలో కూరేషి అనే దళిత యువకుడు వేదాలు శాస్త్రాలు చదివి ప్రజలకు బోధన చేస్తుంటే ఓర్సులేని అగ్రవర్జాలు కట్టేసి కొడతారు. చెన్నయ్య పరిష్కారం చూద్దాము అన్న వినకుండా ఈ

మా ఎర్ర బిబన్నపల్లె
దుగ్గినపల్లి ఎజ్రాస్త్రి

సహజంలో ఎదిరించకపోతే మన బతుకులు ఇలాగే ఉంటాయి అని బ్రాహ్మణులను శపించి సజీవ సమాధి అవుతాడు. గుళ్లో రాతి ద్వ్యాజస్తుంభం పంగిపోతుంది దళితులకు అక్కడ ప్రవేశం లేదు కానీ చెన్నయ్య బిడ్డ అశ్వమృగుడి బయట ఉండి మనస్సుల్చార్మా మొక్కుతుంది ఆ ద్వ్యాజస్తుంభం నిటారుగా అవుతుంది. ఇక్కడ స్త్రీ పాతిప్రత్యం అనే నమ్మకం కనబడుతుంది.

చెన్నయ్య దారిదోపిడి దొంగలను మట్టపెట్టిన తీరు అమ్ముతం. దొరారికి పన్ను చెల్లించి రమ్మని రెడ్డి చెప్పడంతో డబ్బులు పట్టుకొని వెళ్లాడు. దారి మధ్యలో ఒక ఆడమనిషి అరుపులు విని అటుపక్క వెళ్లాడు అమెని వదిలి చెన్నయ్య దగ్గరికి రావడంతో ఆమె తప్పించుకుంటుంది గొంతు కాడ కత్తి పెట్టి డబ్బులు తీయమంటే తన దగ్గర ఉన్న రూపాయి బిల్లులను చల్లుతాడు వాళ్లు ఎరుకునేపుడు దొరికినవాన్ని దొరికినట్టు గజ్జెల కర్తతో ఏడుగురిని కొట్టి చంపాడు. ఆ పనికి చుట్టూ ఊళ్లో వాళ్లందరూ చెన్నయ్యని మెచ్చుకుంటారు.

చెన్నయ్య కొడుకు బాలనర్సు. ఇతను ఒక రెడ్డి ఇంట్లో పోరుగా ఉంటాడు. ఆ రెడ్డి బిడ్డకు పెళ్లి అయిన భర్త పట్టించుకోడు వీళ్లిద్దరికి సహచర్యం ఏర్పడి కొడుకు పుడుతాడు అయితే ఆ బిడ్డ బాలనర్సు కొడుకు అని ఎవరికి తెలియదు. బాలనర్సు వేరే పెళ్లికి సిద్ధం అయ్యాక కలిసి జీవించేము అని తెలిసి కొడుకుతో సహ బావిలో దూకుతుంది. ముత్యాలమ్మ బిడ్డతో పెళ్లి అవుతుంది. కొడుకు పుట్టాక డబ్బు సంపాదించడానికి రంగున్ వెళ్లాడు బాలనర్సు. ఇక్కడ బాలనర్సు అత్త ముత్యాలమ్మ కథ మరో అమ్ముతం. తను తనకున్నా ఎన్నో ఏళ్లు పెద్దవానికి మూడవ భార్యగా వెళ్లుంది బిడ్డ పుట్టాక భర్త చనిపోతాడు. ఈమె మూలికా వైద్యం చేస్తుంది. ఒక రోజు దెబ్బ తగిలిన పాము ఈమె వెంటపడుతుంటే వైద్యం చేస్తుంది. ఆ గాయం తగ్గాక ఆ పాము మణిషి ఇచ్చి వెల్లుంది. ఒంటరి స్త్రీ అయిన నిఖారైన మనిషి ముత్యాలమ్మ ఈ పాత్రని గొప్పగా చూపించారు రచయిత.

బాలనర్సు కొడుకు రాజును ఈ ముత్యాలమ్మ దగ్గర ఉంచుకొని చదువు చెప్పిస్తుంది. ఒక రోజు ఇంట్లో చెప్పుకుండా పెళ్లిపోతాడు అయ్య బుద్ధులే వచ్చాయి పేదు చెప్పుకుండా పోయాడు ఒక్కగానొక్క కొడుకు వాళ్ల అయ్యకు ఏం చెప్పాలి అని ఏడుస్తుంది. పోయా అయ్య పంతులు! మా రాజు కనిపించిండా మిలిటరీలో జాయన్ అవుతా అని పోయిందు అని వాపోతుంది పంతులుగారి దగ్గర. ఏం కాదు అని చెప్పాడు. రాజు రెండవ ప్రపంచ యుద్ధంలో పాల్గొంటాడు.

ఆ సమయంలో భారతదేశంపై ల్రిటీష్ వారి ప్రభావం ఎక్కువ ఉండేది క్రిస్తపం కోసం ఊర్లలోకి వచ్చేవాళ్ళు. వారి సహాయంతో ఊర్లో మంచినీళ్ళ బావి నిర్మిస్తాడు బాలనర్సు. స్నేతంత్యం వచ్చాక కమ్యూనిస్టు పార్టీలో చేరి ఎలక్ష్మీ లో ఒక ధనిక రెడ్డి కి పోటీగా వేద రెడ్డిని నిలబెట్టి విజయం సాధిస్తారు. బాలనర్సు అళ్ళాతంలో ఉండి కోర్కె కేస్ గెలిసిన తీరు. ఇక్కడ పంటలు పండక నాగార్జున సాగర్ ద్వార్మ కడుతన్న సమయంలో అక్కడికి వలస వెళ్లాలి వస్తుంది. అక్కడ బాలనర్సుకి, రాజుకి, రాజు కొడుకు వెంకటస్వామికి ఉద్యోగం ఇస్తారు. మిగతా పిల్లలను హస్పిట్ లో వేస్తారు. అక్కడే ఒక ఎంప్లాయ్ బిడ్డతో వెంకటస్వామి ప్రేమ, వెళ్లి... తర్వాత అమె కాదని మళ్ళీ తిరిగి వెళ్లిపోవటంలాంటి పరిణామాల తర్వాత. రాజుకి మాత్రమే ఉద్యోగం పర్మినెంట్ అవుతుంది దాంతో మిగతావాళ్ళంతా మళ్ళీ తిరిగి ఊరికి వెళ్లిపోతారు. ఇలా కథా రచయిత ఎన్నో ఇబ్బందుల్లో, చదువులో స్వాడెంట్ లీడర్గా ఎంతో చురుకుగా కనిపిస్తారు. కథా రచయిత ఎజ్యా శాస్త్రి ఆరవ తరం.

మా ఎవరు ఓబస్టప్లై ఒంగోలు నేపథ్యంలో ఉంది. ఇప్పటికీ అక్కడి నుండి వలస వెళ్లి వసులు చేసుకునే వాళ్ళు చాలామంది ఉన్నారు. అంటే ఇట్లు కట్టే మేట్రీలు... ఎక్కువగా వాళ్లనే చూస్తాము. ఒక సంక్రాంతి నెల రోజులు మాత్రమే వాళ్ల ఇంటికి వెళ్తారు. ఈ నవల మొత్తంలో మనకు రెండు భాగాలు ఉన్నాయి ఒకటి స్నేతంత్యానికి ముందు, రెండోది తరువాత. ఈ నవలలో యథార్థత కనిపిస్తుంది. ఇందులో మాదిగవాళ్ళ త్యాగం, తెగింపు, అనాటి జూపద నేపథ్యం, పోరాటాలు, నమ్మకాలు ఎన్నో ఈ నవలలో మనకు కనిపిస్తాయి. అలెక్స్ పేటీ”రూట్స్” (ఏదుతరాలు) లాగా తెలుగు సాహిత్యంలో ఇలా మూలాలని తప్పుకున్న కథల్లో ‘అంటాని వసంతం’, ‘మానాయిన బాలయ్య’ లాంటి కథల తర్వాత అంతగా ప్రభావం చూపగలిగిన నవల ఇదే అనిపించింది.

-యామిని నల్ల, m : 9701587133

e : akhilasankeerth@gmail.com

స్వాతంత్యం!

ఎక్కడుంచి స్వాతంత్యం?

ఎలావుంచి స్వాతంత్యం?

మల్లెపూల రెమ్మల్లోనా,

తుమ్మ ముల్ల కొమ్మల్లోనా?...

కాదు కాదు -

అవినీతి అరదాలలో,

చీకటి పరదాలలో

చిందులు వేస్తున్నది స్వాతంత్యం!

విందులు చేస్తున్నది స్వాతంత్యం!!

- దా॥వాడ్డేపల్లి కృష్ణ

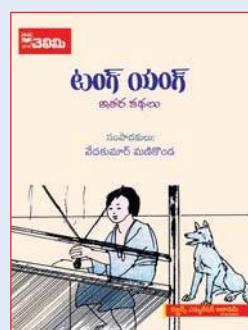
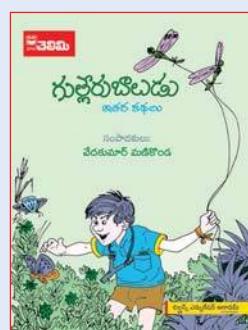
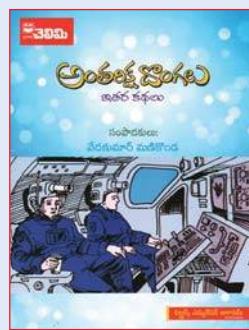
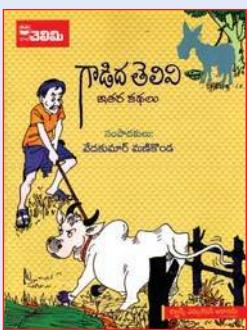
m : 9246541699

e : vkr_vaddepalli@hotmail.com

గమనిక: ఇది 45 సంాల శ్రీతిన నేను రాయగా పత్రికల్లో

ప్రమిలత్వైన కథిత. - ఇప్పటికీ మారని మన భూష భవితు

విడి ప్రతి వెల: రూ.30/-

'Bhoopathi Sadan' 3-6-716, Street No.12, Himayathnagar,
Hyderabad-500029, Telangana. Mob: 9030626288

మరియు

- Nava Telangana Manchi Pustakam
- Nava Chetana ● Navodaya Book House

బాల చెలిమి పిల్లల మాసపత్రిక 52 పేజీలు రంగులతో అక్షోబ్ర మాసం నుండి మీ చేతుల్లోకి.

డా. ఎన్. గోపి “కవిత్వకవిత”

సామాజిక, సాహిత్య సందర్భాలు మారిన ప్రతిసారీ కవులు కవిత్వ స్వరూప స్వభావాలను పునర్వివిచించుకోవడం కనిపిస్తూ ఉంటుంది. తమ కవిత్వంలోని ప్రధాన లక్షణాలను, ప్రయోజనాలను గూర్చి కవిత్వంలోనే వ్యాఖ్యానించడమూ కవులకు ఒక అలవాటుగా మారింది. ప్రాచీన కవులు సుకవి స్తుతి, కుక్కు నిండల సంప్రదాయాలను తమ కావ్యావతారికలలో విధిగా పాటించేవారు. ఈ స్తుతి, నిండలను ఆనాటి సాహిత్య విమర్శ రూపాలుగా భావించవచ్చు. వీటిని పరిశోధిస్తే ఉత్సత్తు సంబంధాలు మారుతున్నట్టి ప్రక్రియలలో ప్రయోజనాలలో వచ్చిన పరిణామాలు తెలుస్తాయి. ఈవిధంగా కవిత్వం మీద రాయబడిన కవిత్వాన్ని ‘అది కవిత్వం’ (Meta Poetry) అని వెల్సేరు నారాయణరావు గారన్నారు. ఇలాంటి కవిత్వాన్ని బ్యాహుండ్ర కవిత, కవితోపరి కవిత, కవిత్వ కవిత అనే పేర్లతో కూడ విమర్శకులు వ్యవహరించారు. ఏటిలోని జౌచిత్యాన్నిచిత్యాలను పరిశీలించి ‘కవిత్వ కవిత’ అనే పేరు సమంజస మైనదని విమర్శకులు నిర్ధారించారు.

ఇతర వచనకవుల లాగానే డా. ఎన్. గోపి కూడ (యుమ్మైకి ప్లైగా) కవిత్వకవితలను రాశారు. గోపి ప్రధానంగా తన దృష్టిలో కవిత్వం అంటే ఏమిటో విపరించారు. కవిత్వ ఉత్సత్తుని, కవిత్వ లక్షణాలను, కవిత్వ శ్రయోజనాలను ప్రత్యక్షంగానూ, పరోక్షంగానూ వర్ణించారు. ‘రేపటి గొంతులో నా పాట/రేపటి సంకలనంలో/ నా కవితకు మొదటి వోటు’ ఉండాలని, తన మొదటి సంపుటిలోనే (‘తంగేడు పూలు’, 1976) ఆశించారు, అత్యవిశ్వాసాన్ని ప్రకటించారు.

“ముట్టిలో పుట్టిన అర్జురం ముట్టి ముట్టిగా మారదు అదిప్పుదు బంగారమే!” (వాన కడిగిన చీకటి, పుట. 43)

ఇక్కడ ‘ముట్టిని, ‘అర్జురా’న్ని ఎన్నింటికైనా ప్రతీకలుగా భావించవచ్చు. ‘ముట్టిని సమకాలిక సమాజానికి, ‘అర్జురా’న్ని స్వజనాత్మక (విమర్శనాత్మక) రచనలకు కూడ ప్రతీకలుగా చెప్పవచ్చు. కళాకారుడు, సమకాలీన సమాజాన్ని యథాతథంగా తన రచనల్లో చిత్రిస్తే ఆ సమాజంలోని సానుకూల, ప్రతికూల అంశాలూ, అంతర్మైరుధ్యాలూ (రచయితకు తెలియకుండానే), ఆ రచనలో ప్రతిఫలిస్తాయి. అలాంటి రచనలు సమకాలంలోనూ పేరు పొందుతాయి, భవిష్యత్తులోనూ నిలుస్తాయి. అన్ని వైరుద్ధ్యాలతో కూడిన సమకాలిక సమాజాన్ని గోప్యగా ప్రతిఫలించిన ఏ రచన అయినా బంగారం లాంటిదే.

ఒక నవ యమకవి కవితను వినిపించడం వస్తువుగా గోపి “అనంపూర్ణ కవిత” (జీవనభాష, పుట. 66) అనే కవిత రాశారు. ఇందులో “ముందు నీ కవితకు నువ్వే శ్రోతగా మారాలి” అన్నారు.

పరితగా మారాలి అని అనలేదు. వచనకవిత కూడ ఏకకాలంలో శ్రోతనూ, పరితనూ అలరించాలనేది వారి అభిప్రాయమని తెలుస్తుంది. “నేను పరితనే కాకుండా శ్రోతను కూడ దృష్టిలో పెట్టుకుంటాను” అని ఒక ఇంటర్వ్యూలో గోపి అన్నారు. “నా వాక్యాలు నాకే పరాయిగా కనిపిస్తున్నాయి! / నా భావాలు ఆత్మాతర్యంగానే మిగిలిపోతున్నాయి!” ఆ నవకవి తన లోపాలను తెలుపుతాడు. దీని ద్వారా ఎంత స్వీయ, ఆత్మాతర్యం అంశాన్ని అయినా సాధారణికరించడం నేర్చుకోవాలి అనీ, అప్పుడు సగటు కవితాచీమూనులకు తృప్తికలిగించగలుగుతాం అనీ గోపి చెప్పుదలచినట్లు తెలుస్తుంది.

“పారకుడు భావుకుడు!/ కాలటం తెలిసిన కట్టెలాంటివాడు!/ కరగటం తెలిసిన వెన్నలాంటివాడు!/ నేను రాసిన కవిత సగామే!/ అతనికి అందినప్పుడే అది సంపూర్ణ కవిత!” అని కూడ ఆ నవకవి అంటాడు. ఈ మాటలను ఆ నవకవి నోట పలికించినా, ఇవి గోపి అభిప్రాయాలేనని అర్థం చేసుకోవచ్చు. ‘పారకుడు భావుకుడు’ అనే మాటలు ప్రాచీనాలంకారికులు చెప్పిన సహ్యదయునికి సమానార్థకలే. ఆనందపర్చనుని ప్రకారం కావ్యానుశీలన వలన విశదిభూత మనోముకురం కలిగిన. వడ్డనీయతన్నుయాభవన యోగ్యత కలిగిన హృదయ సంవాదభాజనుడే ‘సహ్యదయుడు’. (“యేషాం కావ్యానుశీలన వశార్ద్యాదిభూత మనో ముకురే/ వడ్డనీయతన్నుయాభవన యోగ్యతా తే హృదయ సంవాదభాజి: సహ్యరూయా:” –అనందపర్చనుడు).

‘కాలటం తెలిసిన కట్టెలాంటివాడు’ అనే మాటలు భరతుని నిర్వచనాన్ని గుర్తుచేస్తాయి. “యో అర్థం హృదయసంవాదీ తన్య భావో రసోధ్వమః/ శరీరం వ్యాప్త్యతే తేన శుష్మం కాప్త మివాగ్నినా” భరతుడు రసానుభవాన్ని ఎండుకెట్టుక అగ్ని వ్యాపించడంతో పోల్చాడు. ‘కాలటం తెలియకుండానే భావుకుత్సమూ, కావ్యానుశీలనానుభవమూ ఇమిడి ఉన్నాయి. ఈ మాటలు సాధారణంగా అన్ని రకాల కవితాన్నికి వర్తించి నప్పటికీ వచనకవిత్వ పారకునికి మరింత సాధకంగా సమస్యాలైస్తాయి.

“కవి కావటంలో సుఖం లేదు/ అది నిత్యారుణమైన గుండెకోత!” అన్నారు గోపి. కవులందరూ (కళాకారులు అందరూ) ఎప్పుడో ఒకప్పుడు ఇలా అనుకోవడం సహజమే. తన అనుభూతిని ధ్వన్యాత్మకంగా, నవ్యంగా, తగిన భాషలో చెప్పుడం, ఉచితమైన అరంభం, అర్థవంతమైన ముగింపు అవసరం. ఏటి కోసం కవి పదే తపన అనుక్షణం ఒక గుండెకోత.

గర్భవతి, ప్రసవం వరకు తీసుకునే జాగ్రత్తలను, అనుభవించే బాధలను, కళాకారుని సృజనకు పూర్వ దశతో (లేదా కృత్యాద్యవస్తుతో)

పోల్చువచ్చు. కళాస్టుజనే ప్రసవం. జాలారిప్పొలను ఆధిగమింపజేసి శిశువు ఆలనా పాలనా నిర్వహిస్తూ, బాల్యాన్ని దాటించి తన కాళ్ళ మీద తాను నిలబడి వ్యక్తిగా ఎదిగేవరకూ (తండ్రితోపాటు) తల్లి పర్యవేక్షిస్తుంది. తన కళాకారుపానికి తగిన సపరిణాలు, పూరణాలు చేస్తూ, దానిని కళాభిమాని వద్దకు చేర్చడానికి కళాకారుడు పదే కష్టసప్పొలను, ప్రసవానంతరం తల్లి స్త్రితులుతో పోల్చువచ్చు, ప్రసవానంతరం తల్లిగా పొందే తృప్తికి, పెంపకంలోనీ కష్టసప్పొలకు..... స్టుజనానంతరం కళాకారుడు పొందే తృప్తికి, తన కళాకారుపాన్ని అభిమానులకు, విమర్శకులకు అందుబాటులో ఉంచడానికి కళాకారుడు పదే కష్టసప్పొలకు ఉన్న సామాన్ని ఊహించుకోవడం కష్టం కాదు. ఎవరికి వారు అస్వయంచి చూసుకుంటే ఇంకా అనేక సాధ్యశాలు స్వరిస్తాయి. ప్రసవ బాధలు కనుటల్లికి తెలిసినట్లు, కళాకారుని సంఘర్షణలు సాటి కళాకారునికి ఎక్కువ తెలుస్తాయి. తన కళాకృతి సహ్యదయుల మెప్పు పొందితే, తన కళాస్టుజన ధన్యమైనదని భావిస్తాడు. తన కళాకృతి మెప్పు పొందలేకపోతే, ఆ కళాకారుడు తీవ్ర వేదన అనుభవిస్తాడు. “ఏ గతి రచయించినే సమకాలము వారటు మెప్పారే గా!” అని నిర్వేశం పొలపుతాడు. గోపి అన్నట్లు కళాస్టుజన నిత్యారుణమైన గుండికోతే.

ప్రధానంగా మేధావుల నుంచే, కళాకారుల నుంచే సమాజంలోకి చైతన్యం వ్యాపిస్తుంది. ఆలోచన చేత, అభిరుచి చేత వీరే ప్రజలను చైతన్యపంచులను చేస్తారు. సమాజాన్ని మరింత గుణాత్మకంగా మార్చడానికి తాపత్రయపడతారు. ఒక రచన కావ్యత్వాని దీ పొందినమ్మడే ప్రయోజనాత్మకం అవుతుంది. ఈ కావ్యత్వం పలననే పారకునికి ‘ప్రీతి’ కలుగుతుంది. ఆ ‘ప్రీతి’ పలననే శుభ ఆకాంక్ష, అశుభ ద్వేషమూ కలుగుతాయి. “శోకమనే ధాతువు చేత కవి మనిషికి అందరికంటే సన్మిహితుడుతాడు, ఆశ్చర్యస్కండు, సఖుడూ, మార్గదర్శకుడూ... సమస్తమూ అవుతాడు.

కవి శోక గర్వం నుంచి ఉద్ధవించిన రక్తపుముద్ద ఏదో ఆ కార్యమే కావ్యానికి అంకురార్పణ” అంటాడు శేషింద్ర. “కవిత్వం ఏనాటికైనా కన్నీళ్ళ నుంచి తీసిన విద్యుత్తు” అనే గోపి మాటల సారాంశమూ ఇదే.

“పద్మం చిన్నదైనా ఆంతర్యం పెద్దది/ ఆధ్రత దాని చైతన్యం, అన్యాయంపై పొంచజన్యం” (రాతి తెరటాలు, పుట. 68) అని గోపి అన్నారు. కవిత్వం నందేనకు పద్మాయపదమవుతుందని, దీనుని మూల్యాలకు అత్యరూప మైకును అమర్చి వినిపిస్తుడని, కన్నీళ్ళతో గడ్డకట్టిన భూగోళాన్ని ఇంచుకంత్తెనా కరిగిస్తుందని, సమస్త మానవకృత ఆక్షర్యాల మీద దాడి చేస్తుందని “కవిత్వం లేకుంటే” అనే కవితలో (పురివిప్పిన ఊహించి, పుట. 95) పేర్కొన్నారు.

“ఒక్కొక్క పదం చేసే త్యాగం / వాక్యానికి పుష్టినిస్తుంది కొంత అర్థాన్ని కోల్పేయి / కొత్త అర్థానికి దారి తీస్తుంది” (పురివిప్పిన ఊహించి, 93)

ఒక వాక్యంలో వాచ్యం పొసగనప్పుడు, రూఢిని బట్టి గాని,

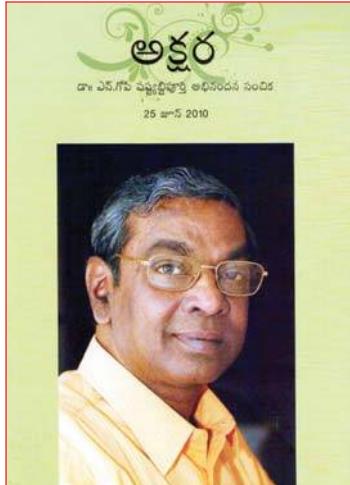
ప్రయోజనాన్ని బట్టి గాని మరొక అర్థాన్ని స్వరింపజేసే శక్కిశక్కిన అలంకారికులు “లక్ష్మణ” అన్నారు. లక్ష్మణశక్తిలో అంతర్భాగమైన సంబంధ నిబంధనాలక్ష్మణ “లక్ష్మణలక్ష్మణ” (జహాలక్ష్మణ), “ఉపాదాన లక్ష్మణ” (అజహాలక్ష్మణ), ఆని రెండు విధాలు. లక్ష్మిర్థ సిద్ధి కోసం ముఖ్యార్థం హర్షిగా అద్భుతమైపోయినప్పుడు దానిని లక్ష్మణలక్ష్మణ అంటారు. లక్ష్మిర్థం తోపాటు ముఖ్యార్థం కూడా వాక్యార్థంలో అన్యయసిద్ధి కోసం చేరితే దానిని ఉపాదాన లక్ష్మణ అంటారు. దీనికి అర్థాంతర సంక్రమిత వాచ్యం అనేది ఒక నామాంతరం. “జహాదజహాలక్ష్మణ” వాక్యార్థాన్ని కొంత విధిచి కొంత విడువుకుండా ఉంటుంది. పైన పేర్కొన్న “బొక్కొక్క పదం చేసే త్యాగం....” అనే వాక్యాలో ఈ లక్ష్మణవ్యత్మి స్వరింపజేయబడింది. దీనిద్వారా కవిత్వంలో వాచ్యం కంటే సూచ్యమే ప్రధానమని తెలుపడం గోపి ఉద్దేశమని భావించవచ్చు.

ఏదైనా చెప్పేలనుపున్పుప్పుడు, ఆ అంశానికి తగిన సంచర్యం దొరకనప్పుడు, తగిన వ్యక్తికరణ పద్ధతి స్వరించనప్పుడు ఎవరైనా తీవ్ర సంఘర్షణను అనుభవిస్తారు. కళాకారులకు ఈ బాధ మరీ ఎక్కువ. “గుండె గొంతుకలోన కొట్టుడుతాది, కూకండనీచురా కూసింతసేపు” అని నందూరి వారన్నారు. “కవిత్వం మొహం చాటేస్తే ఊహించి పాలించుటాది” అన్నారు గోపి.

“నడిచే పాదాలు రచించిన దీఘ కావ్యం లాగా పిల్లబాటు ఎక్కుడ పుట్టిందో తెలియదు ఎక్కుడ ముగుస్తుందో అర్థం కాదు!”

‘పిల్ల బాట’ అంబే పొలాల మధ్య, పచ్చిక మైదానాలలో ఒకర్కు మాత్రమే నడవడానికి వీలయ్యే దారి. పిల్లబాటు, బండ్కబాటు, దండుబాటు అనే మాటలు తెలంగాణలలోని చాల ప్రాంతాలలో వాడుకలో ఉన్నవే. పై వాక్యాలు చదువగానే నాకు “పచ్చిక మొలిచింది/ బాటను కప్పేసింది/ మళ్ళీ ఎన్ని వందల కాళ్ళపరమో?” అనే ఇస్కూలుల్లో గారి పైకూర్కా (కప్పలనిశ్చబ్దం, మట. 15) గుర్తొచ్చింది. పచ్చికలో ఒకరిద్దు నడిచిన ప్రదేశంలోనే ఇతరులు కూడా నడుస్తుంటారు. దాని పలన గడ్డి పెరిగిన ప్రదేశమే (నడిచిన చోట ఉన్న గడ్డి తొలగిపోయి) దారిగా మార్పుతుంది. ఆ ప్రాంతంలో మనుషు సంచారం ఆగిపోతే, తిరిగి గడ్డి మొలిచి దారి అదృశ్యమవుతుంది. ఈ విషయమంతా ‘నడిచే పాదాలు రచించిన దీఘ కావ్యం లాగా పిల్లబాటు ఎక్కుడ పుట్టిందో తెలియదు ఎక్కుడ ముగుస్తుందో అర్థం కాదు!’”

సాధారణంగా కళాకారులు (కప్పలు) సున్నిత మనస్సులు, సర్వ ప్రాణి సమభావం కలిగిన వారు. కాని కొందరు కళాకారులు మాత్రం కళాస్టుజన దశలోనే మానసికోన్నతిని కనబరుస్తుంటారు. వ్యక్తిగత, సాంఘిక జీవితాలలో (ఆకారణ, సకారణ) రాగ ద్వేషాలతో ప్రవర్తిస్తుంటారు. అలాంటి కప్పలను, వారి కవితాన్ని విశ్లేషిస్తూ గోపి

“కవి కన్నా కవిత గొప్పది” (ఎండపొడ) అనే కవిత రాశారు. “పద్మం పుసుతున్న క్షణాల్లోనే అతడు కవి!” అనీ, “అరిషప్పద్మాల అలల మీద నావలా ఊగేవాడే/నైచ్చాన్ని స్వచ్ఛంగా ప్రదర్శించే వాడే!” అనీ అన్నారు. వ్యక్తిగత, సాంఘిక జీవితాలలో సగటు మానవనిలాగే ప్రవర్తించినప్పటికీ, ఆ కవి మరణించిన తర్వాత అతని కవిత బతుకుతుంది అనే భావాన్ని వ్యక్తపరుస్తూ “కవి మనివపుతాడు/ మనిషి మరణిస్తాడు/ కవిత జీవిస్తుంది!” అని అన్నారు. వ్యక్తిగా అరి షడ్వర్గాలకు ఖానిన అయినప్పటికీ, అతని కవిత్వం ఉన్నతమైనది అయితే, అతను మరణించినా అతని కవిత ఆదరణ పొందుతుందని భావం.

ప్రాచీన కవుల జీవిత విశేషాలు తెలియుకోవడం వలన, వారి రచనలను మాత్రమే ప్రాతిపదికగా తీసుకొని ఏమర్గు సాగుతూ ఉంటుంది. ఆధునిక కలాలో కవుల కవిత్వంతర రచనలలోనూ, కవులను గూర్చిన ఇతరుల రచనలలోనూ, కవుల సకల సుగుణాలు, దుర్భణాలు నమోదు అవుతున్నాయి. కవుల (రచయితల) మరణానంతరం, రచనలను అంచనా వేసేటప్పుడు, కవుల వ్యక్తిగత, సాంఘిక జీవితాలను కూడ జోడించి విశేషించడం చూస్తూనే ఉన్నాం. (ఆధునిక సాహిత్య ఏమర్గు రీతులలో “కవి జీవిత కావ్య సమస్యలు ఏమర్గు” లేదా “కవి జీవిత చరిత్రాత్మక సాహిత్య ఏమర్గు”, Biographical Criticism కూడ ఒకటిని ఈ సందర్భంలో గమనించాలి). కవిగా ప్రబోధించిన భావాలకు, ఆ కవి వ్యక్తిగా కూడ నిబద్ధించి ఉండాలన్నది నేటి ఆదర్శం. కవుల ఉదాత్త, అనుదాత్త ప్రవర్తనలు, కార్యాచరణలు, కవుల కవిత్వాన్ని ధనాత్మకంగానో, రుణాత్మకంగానో ప్రభావితం చేస్తూనే ఉన్నాయి. ఇలాంటి సందర్భంలో పై గోపి మాటలు (నా దృష్టిలో) చర్చనీయాంశాలే.

తన ఊరి ప్రజల పాదాలకన్నా తన కవిత్వ పాదాలు చురుకైనవేమీ కాదనీ, తన ఊరి ప్రజల పోరాటపటిమ కన్నా తన కవిత్వం తీవ్రమైనది కాదనీ, తన ఊరికన్నా తన కవిత్వం గొప్పదేమీ కాదనీ, తన ఊరికన్నా తన కుటుంబమైన ప్రజల పాదాలు చురుకైనవేమీ కాదనీ, తన ఊరి అనుభవాలకన్నా తన కవిత్వం గొప్పదేమీ కాదనీ, తన ఊరి ఒక మహోకావ్యమనీ చెప్పిన వినయశీలి, స్థానీయ సంస్కృతి ప్రేమశీలి గోపి. త్రమశక్తి మాత్రమే సర్వ సంస్కృతి నాగిరికతలకు మూలమని, సర్వ స్వజనాత్మక, కళాత్మక ప్రపంచానికి మూలమని, ప్రజల సామాహిక శ్రమశక్తిని మించినదేది లేదని గోపి అభిప్రాయమనిపిస్తుంది.

“నా అక్షరాలు చెపుట సిరాతో తడిసిన పాదాలతో/ కాగితాల మీద అడుగుల్ని ముద్దిస్తూ/ జనం గుండెల్లోకి నడిచి పోతాయి!” అన్నారు గోపి. (“జనం కవి కావాలనే తాపత్రయం ఇందులో కనిపిస్తుందను కుంటాను” అని కవి స్వయంగా అన్నారు. చూడు: గోపి కవిత్వం - I, పుట. 123) వచనకవిత “జనం” గుండెలను చేరగలదా, లేదా అనే సందేహస్తి పక్కన పెడితే, ఈ మాటలు కవి సామాజిక చైతన్యాన్ని, ఆశయాలను, ఆదర్శాలను సూచిస్తాయి. ఇక్కడ “జనం” అనే మాటలు

“సహ్యదయ పారకుని”కి సంకేతంగా భావిస్తే సరిపోతుంది.

“ఇది నా కవిత/ తూర్పు కొండ మీద సిద్ధంగా ఉంటుంది” (వాన కడిగిన చీకటి) అంటూ తన కవిత్వాన్ని సూర్యనితో పోల్చారు. సూర్యని లాగే కవిత్వం కూడ వెలుగును, వేడిని ప్రసాదిస్తుందని, వెలుగు జ్ఞానమైతే (చైతన్యమైతే) వేడిని కార్యాచరణగా ఊహించవచ్చు. “కవిత్వ పర్యవసానం చైతన్యమని, దాని దృక్పథం అభ్యాదయం అని సమీ నిశ్చలమంచే ముత్యును అని, మంచికో చెడ్డకో, చప్పుడే గొప్పదని విశ్వసించి పర్తమాన స్థితావల్మికాన్ని బద్దలుకొట్టేందుకు ఈయన కవిత్వం రాస్తున్నారు” అని 1980లోనే టి.యల్.కాంతారావు పేర్కొన్నారు. చూడు: “కొత్తకలాబు”, 1990, పుట. 172).

నా కవిత్వ పంక్కలన్నీ పిల్లలూ చలవే అనీ, “నా కవిత్వంలోని ఆత్మవిశ్వసమంతా పిల్లలూ ప్రసాదించిదే!” అనీ, “కొండ నా కవిత్వానికి నేడ్డంం” అనీ, “పల్లె నుంచి నాతోంబాలు కలిసి వచ్చిన పైరగాలి/ సిటీ పాలిమేరల్లోనే ఆగిపోతే/ ఆక్జిస్జన్ దొరక్క నా పద్మాలు విలపిలాడిపోతాయి!” అనీ అంటూ గ్రామీణ వాతావరణంతో తన కవిత్వ వాతావరణానికి ఉన్న అవినాభావ బంధాన్ని స్వప్తం చేశారు.

తన ఊరి ప్రజల పాదాలకన్నా, తన కవిత్వ పాదాలు చురుకైనవేమీ కాదనీ, తన ఊరి ప్రజల పోరాటపటిమ కన్నా తన కవిత్వం తీవ్రమైనది కాదనీ, తన ఊరికన్నా తన కుటుంబమైన ప్రజల పాదాలు చురుకైనవేమీ కాదనీ, తన ఊరి అనుభవాలకన్నా తన కవిత్వం గొప్పదేమీ కాదనీ, తన ఊరి ఒక మహోకావ్యమనీ చెప్పిన వినయశీలి, స్థానీయ సంస్కృతి ప్రేమశీలి గోపి.

పరిమితమే. ప్రథాన కవిత్వ స్వపంతిలో వచన కవిత్వం ప్రాచుర్యం పాందడం వలన, ఇతర కవితా ప్రక్రియలకు పర్తించే విధంగానే ఉంటాయి. కానీ ఏ వచన కవి కూడ, వచన కవిత్వానికి ఉన్న పరిమితులను గుర్తించినట్లు కనబడు. పాటతో పోల్చుకుంటే వచన కవిత్వ ప్రయోజనం పరిమితమే. ప్రథాన కవిత్వ స్వపంతిలో వచన కవిత్వం ప్రాచుర్యం పాందడం వలన, ఇతర కవితా ప్రక్రియల కంటే వచన కవిత్వమే ఉత్సమైనదని కొందరు వచనకవులు భావిస్తుంటారు. వచన కవిత్వ ప్రయోజనాన్ని గూర్చి అతిశయ్యక్కలు రాయని వచన కవి కనిపించడు. గోపి కవిత్వకవితలోనూ ఈ ధోరణి కొంత లేకపోలేదు.

“తరాల మధ్య సంబంధం కవిత్వం!” (ఎవరి దుఃఖమౌ ఇది, పుట. 28), “మట్టికి మనిషికి అద్దైతమే కవిత్వం!” (ఎవరి దుఃఖమౌ ఇది, పుట. 42), “ఆకలిని మించిన కవిత్వం నాకిప్పుటికీ తోచదు!” (ఆకాశంలో మట్టి, పుట. 56), “నా వేళ్ళలో దూరిన నీ కర స్వర్మే కవిత్వం!” (గోపి కవిత్వం - I, పుట. 49), “దగ్గరమ్యే అపంలోంచి లేచే వెలుగు రవ్వ కవిత్వం!” (గోపి కవిత్వం -), “తిరిగి రాని బాల్యాన్ని స్వప్తించడమే కవిత్వం!” (ఎన కడిగిన చీకటి, పుట. 9)..... ఇట్లూ విచిత్రంగానూ, విల్సన్ బంగానూ గోపి కవిత్వాన్ని నిర్వచించారు.

“కవి అంటే ప్రపంచం గురించి అలోచించే వాడు, మానవత్వానికి అక్షర రూపం ఇచ్చే వాడు. బాధాత్మకుల పక్కన నిలిచే వాడు” అని తానే ఇచ్చిన నిర్వచనానికి అక్షరరూపం గోపి కవిత్వం!

- పెన్నా శివరామకృష్ణ

m : 919440437200

e : shanthi0313@gmail.com

ఇద్దరు మత్తులు

హెరాటల్ వెనుకవైపు నుంచి బయటకు వచ్చిన ఆ ఇద్దరు అనాధ బాలురు. చేయా చేయా కలుపుని అలా రోడ్సు వెంట నడుస్తున్న ఆ ఇద్దరూ ప్రతిరోజూ ఈ సమయంలో ఇలాగే కనిపిస్తారు. వీళ్ళల్లో ఒకడు ముస్లిం అబ్బాయైతే, మరొకడు హిందువు. వీళ్ళిద్దరూ ఒకరిని విధిచి ఒకరు వుండలేని స్నేహితులు. ముచ్చటాడుకుంటూ రాత్రుశ్నేహార్థాలో లైటు స్తంభం కింద పదుకుంటారు.

తను ఎవరో తనకే తెలియని అనాధ బాలుడు హెరాటల్ వెనుక ఉన్న చెత్త కుండీ దగ్గర మరొక అనాధ బాలుడితో జితకట్టాడు. ఒకడు చెత్తకుండీలోకి దూకి ఆహార పదార్థాలు వెతుక్కుంటుంటే ఆతని మీద దూకడానికి సిద్ధపడ్డ కుక్కని మరొకడు రాయితో కొట్టి వెళ్ళగొట్టాడు. ఆవిధంగా ఇద్దరూ మిత్రులయ్యారు. ఒకడికి ఎముక ముక్క దొరికి, మరొకడికి ఆలుగడ్డ ముక్క దొరికితే అది ఆ ఇద్దరి ఉమ్మడి సంపద. ఒకడికి కాస్త అన్నం దొరికి మరొకడికి కూర దొరికితే ఇద్దరూ సమానంగా వంచుకునేవారు.

వారిద్దరి శత్రువులైన కుక్కలతో పోరాడటం వారి సమాన బాధ్యత అయింది.

వాళ్ళిద్దరి బ్రతుకు ఇలా గడచిపోతున్నది. తినడానికి చెత్త కుండీలో రోజూ ఏదో ఒకటి దొరుకుతున్నది. దొరికింది తింటూ నిశ్చింతగా నిద్రపోతున్నారు.

ఒకనాడు ముస్లిం పిల్లాడు హిందు అనాధని అడిగాడు ‘నీకు కృష్ణకుమార్ అని పేరు పెట్టిందెవరు?’ ఆ సంగతి కృష్ణకుమార్కి తెలియదు. అదే ప్రత్యు ముస్లిం అబ్బాయిని అడిగాడు ‘నీకు అబ్బుల్లా అని పేరు పెట్టిందెవరు?’ అబ్బుల్లాకూ జవాబు తెలియదు. కానీ ఈ విషయం మీద ఇద్దరూ చాలానేపు నవ్వుకున్నారు.

ఆసలు ఈ పేర్లనేవి ఎక్కడించి వస్తాయి అని కృష్ణకుమార్ అడిగితే అబ్బుల్లా తనకు తెలీదన్నాడు. పుట్టే ప్రతి పాప పేరుతోనే పుడుతుండా అనడిగితే కాదన్నాడు అబ్బుల్లా.

ఆ తర్వాత ఆసలు తాము ఈ భూమ్మేదికి ఎలా వచ్చాయని తమని కన్న తరువాత తల్లులు ఏపైపోయారని ప్రశ్నించుకున్నారు. జహంశా వాళ్ళు చచిపోయి ఉంటారని ఒకవేళ వాళ్ళు ఎక్కడైనా బ్రతికి ఉండి ఉంటే తాము వాళ్ళని గుర్తించలేం అని అబ్బుల్లా అంటే కృష్ణకుమార్ ఒప్పుకోలేదు. ఒకవేళ వాళ్ళు బ్రతికేఉంటే ఎలాగైనా సరే వాళ్ళని కనిపెట్టి తమని ఎందుకు పుట్టించారు అని అడగాలి అన్నాడు.

దేశమంతటా బహిరంగ సభలు, ఊరేగింపులు జరుగుతున్నాయి. వీధుల్లో పోలీసులు లాటీలతో, తుపాకులతో గస్తి తిరుగుతున్నారు. సభలు జరుగుతున్నచోట్ల కాల్పులు జరుపుతున్నారు. రాత్రి ఎనిమిది దాటాక ఎవరీ ఇళ్ళల్లోంచి బయటకు రానీయడంలేదు.

అయినా ఆ ఇద్దరూ కల్పికట్టగా వీధి దీపం కిందో, వీలుకానపుడు రైలేస్ట్సేప్స్‌వెన్లో ప్లాట్‌ఫాం మీదో పదుకుంటున్నారు. ఈ సభలా, ఊరేగింపులూ భారతదేశం నుంచి తెల్లవాళ్ళను వెళ్ళగొట్టడానికి వాళ్ళకు ఎలాగే తెలిసింది.

ఒకనాడు పొడ్డున్నే నిద్ర లేచేసరికి కృష్ణకుమార్కు పక్కనే ఉండాల్చిన అబ్బుల్లా కనిపించలేదు. అబ్బుల్లా అని పెద్దగా పిలిచాడు. చుట్టూపక్కల వెతికాడు, అబ్బుల్లా కనిపించలేదు. తిండి తినే వేళకు హెరాటల్ వెనుకకు వెళ్ళాడు కృష్ణకుమార్.

చెత్తకుండీలోంచి బయటకు తీసినవాటిలో అబ్బుల్లా వంతుది ఓ పక్కకు పెట్టి తనవంతుది మాత్రం తిన్నాడు కృష్ణకుమార్. ఆరోజు కృష్ణకుమార్ ఒక్కడే మూడు కుక్కలతో పోట్లాడాల్సి వచ్చింది. అతను ఒంటరిగా ఉన్నాడని గమనించి కుక్కలు మరింత రెచ్చిపోయి అరిచాయి. ఎంతో కష్టంగా అబ్బుల్లా కోసం తీసి పెట్టిన తిండిని రక్కించుకోగలిగాడు కృష్ణకుమార్.

కాస్తివటికి అబ్బుల్లా పరుగిత్తుకుంటూ వచ్చాడు.

సంతోషమూ, కోపమూ కూడిన గొంతుకతో ఎక్కడికి వెళ్ళావని అబ్బుల్లాను అడిగాడు కృష్ణకుమార్.

ఈ ప్రత్యును పట్టించుకోకుండా ఎంతో ఉత్సాహంగా చెప్పాడు అబ్బుల్లా ‘జండ్జున్లో పెద్ద బంగళా చూశావకదా! ఆ బంగళాలో ఉండే ధనవంతుడి పేరు నాపేరే ‘అబ్బుల్లానే!’

అబ్బుల్లా కోసం తీసి ఉంచిన రొట్టెముక్క మీద వాలుతున్న ఈగల్లు తేలుతూ, ఏమైనా తొన్నా? అనడిగాడు ‘కృష్ణకుమార్’

అబ్బుల్లా తన ఉత్సాహాన్ని కొనసాగించాడు. ‘సభలో ముదలాలి అబ్బుల్లా మాటల్లాడిందంతా విన్నాను. మేం ముస్లిమ్ లము. మేంమంతా ఒక స్వంత దేశం పొందబోతున్నాం. పాకిస్తాన్ జిందాబాద్’ అన్నాడు. అబ్బుల్లా పట్టరానంత సంతోషంగా ఉన్నాడు. కృష్ణకుమార్కు ఏడుపొచ్చింది. తనను ఒంటరిగా వదిలేసి వెళ్ళాడు. తిండి కూడా తినే ఉంచాడు. తనను మరిచిపోయాడు అనుకున్నాడు. అదే మాట అబ్బుల్లాతో అన్నాడు.

అబ్బుల్లా తన ఏ తప్పు చేయలేదు అన్నాడు. క్రితం రోజు

రాత్రి తామిడ్దరూ రైల్వేస్టేషన్లో ఫ్లాటపాం మీద నిద్రపోతున్నప్పుడు కొంతమంది జనం ఆ రాత్రి రైల్లో నుంచి దిగబోతున్న ఓ నాయకుడిని ఊరేగింపుగా తీసుకుపోవాలని స్టేషన్లోకి వచ్చారు. రైలు దిగిన నాయకుడికి దండ వేసి జైజైలు కొట్టారు. తను కృష్ణకుమార్ని నిద్రలేపాలని ప్రయత్నించాడు కానీ గాఢ నిద్రలో ఉన్న కృష్ణకుమార్ లేవేదు. అందువల్ల అబ్బల్లా ఒక్కడే ఆ ఊరేగింపుతో వెళ్లాడు.

‘తిండి ఏమైనా పెట్టారా?’ అనడిగాడు కృష్ణకుమార్.

‘అబ్బో పెద్ద విందు భోజనంతో పాటు డబ్బులు కూడా ఇచ్చారు’

‘నన్న కూడా తీసుకుపోవాల్సింది’ అన్నాడు కృష్ణకుమార్ విచారంగా.

‘ఇల్లేదు, అది మాకోసం... మా ముస్లింల కోసం మాత్రమే!’

కృష్ణకుమార్ కళ్ళల్లోంచి నీక్కు బయటకి దూకాయి. తనకు ఉన్న ఏకైక బంధువు అబ్బల్లానే. అబ్బల్లా తానొక్కడే విందుకు పోవడమేకాక తనకోసం ఒక కేకు ముక్క కూడా తీసుకురాలేదు.

‘ఇది నీకోసం దాచాను.

ఇద్దేతో తిను’ అంటూ రొట్టిముక్కను అబ్బల్లా చేతిలో పెట్టాడు కృష్ణకుమార్.

అప్పుడనిపించింది అబ్బల్లాకు తను కృష్ణకుమార్ కోసం ఏమైనా తెచ్చి డాల్వించాడని.

‘ఈసారి నాకు దొరికిం దాంట్లో నీకు సగం’ అని అబ్బల్లా అంటుండగానే

కృష్ణకుమార్ ‘అంటే నేను లేకుండా మళ్ళీ నువ్వుక్కడివే పోతావా?’ అన్నాడు.

× × ×

అప్పుడప్పుడు కృష్ణకుమార్కి చెప్పకుండానే అబ్బల్లా ఎటో వెళ్లిపోయి రెండు మూడు రోజుల తర్వాత తిరిగి వస్తున్నాడు. ఏదో ఒకరోజు అబ్బల్లా తనకు పూర్తిగా కనిపించకుండాపోతాడు. తను ఒక్కడే కుక్కలతో పోట్లాడాలి. ఒక్కడే నిద్రపోవాలి. తనతో మాట్లాడటనికి ఎవ్వరూ ఉండరు అనుక్కనేవాడు కృష్ణకుమార్. అబ్బల్లా మాత్రం తన స్నేహితుడ్ని వదిలిపోతున్నందుకు ఏమీ చింతించలేదు.

అబ్బల్లాకు కట్టుకోవడానికి ఇప్పుడొక మంచి ధోవతీ దొరికింది. అప్పుడప్పుడు డబ్బు కూడా అందుతున్నది. సగం ధోవతీ చించి కృష్ణకుమార్కి యిచ్చేశాడు. డబ్బు కూడా మొత్తం తనకోసమే వాడుకోలేదు.

ఇప్పుడు అబ్బల్లా ఎల్లవేళలా అబ్బల్లా ముదలాలి చెప్పిన దేశం కోసం ఎదురుచూస్తున్నాడు. ముస్లింలు మాత్రమే ఉండే ఆ దేశంలో బిచ్చగాళ్ళుండరు, ఆకలి అనేడే ఉండడు. అది అల్లా రహస్యం.

ఒకరోజు అబ్బల్లా గ్ర్యాంగా చెప్పాడు. తను అబ్బల్లా ముదలాలి

భవనం లోపలికి వెళ్లానని, అదొక అబ్బుత్తెన భవనమని చెప్పాడు. కృష్ణకుమార్ కూడా తను జమిందార్ భవనంలోకి వెళ్లాని చెప్పాడు ఊరికి అబ్బల్లా మీద ఉట్టోపంతో. అబ్బల్లా అది తను చూసిన భవనం ముందు ఎందుకూ పనికిరాదని అన్నాడు. కృష్ణకుమార్ ఒడిపోవడానికి ఒప్పుకోలేదు. ఇద్దరూ మొండిగా వాదించుకున్నారు, చివరకు తిట్టుకున్నారు.

‘మీ జమిందారు ఒక కాఫిర్’ అన్నాడు అబ్బల్లా.

‘మీ ముదలాలి ఒక అంటురానివాడు’ అన్నాడు కృష్ణకుమార్.

పట్టరాని ఆవేశంతో ఊగిపోతూ ‘పాకిస్తాన్ జిందాబాద్’ అని అరిచాడు అబ్బల్లా.

తర్వాత ఇద్దరూ ఒకరి మీద ఒకరు కలియబడి పిడిగుద్దలు గుద్దుకున్నారు.

× × ×

జూన్ 16, 1947. భారతదేశ భవిష్యత్తుకు నిర్ణయం

జరిగిపోయింది. ఆగస్టు 15, 1947న పాకిస్తాన్ పుట్టబోతున్నది. ఈ ప్రత్యేక వార్తను కృష్ణకుమార్కు చెప్పి నేను కరాబీకి వెళ్లిపోతున్నాను’ అన్నాడు అబ్బల్లా.

కృష్ణకుమార్ ఎంతో విచారపదుత్వా అన్నాడు ‘ఎందుకు వెళ్లిపోతున్నావు?’

‘అది మా దేశం... అది మా సామ్రాజ్యం’ అన్నాడు అబ్బల్లా.

‘మరి ఇది... ఇది ఎవరి దేశం?’

‘ఇది మీది’

నీక్కు నిండిన కళ్ళతో అడిగాడు కృష్ణకుమార్

‘అబ్బల్లా! నేను నీతో రానా?’

‘వద్దు వద్దు... ముస్లింలను మాత్రమే రానిస్తారక్కడికి’

‘మరి నాకెవరున్నారు?’ భోరున విడ్చాడు కృష్ణకుమార్.

అబ్బల్లా మనస్సుకి బాధ అనిపించింది.

నిజమే నేను వెళ్లిపోతే వీడికి ఎవరూ తోడుగా ఉండరు అని విచారపడ్డాడు. కృష్ణకుమార్ని దగ్గరకు తీసుకుని

‘మనం ఎప్పుడూ ఇలాగే అనాధలుగా ఉండిపోవాలా చెప్పా? నేను కరాబీ నుంచి ధనవంతుడిటై తిరిగి వస్తాను. నేను సంపాదించే డబ్బు నా ఒక్కడిదే కాదు. నీకు కూడా భాగం ఉంటుంది’ అంటూ కృష్ణకుమార్ కన్నీళ్ళు తుడిచాడు.

ఆగస్టు నెల రానే వచ్చింది. అబ్బల్లా పర్రూ, ప్ర్యాంటూ, ఓటరిష్ట్ టోపి సంపాదించాడు. ఇప్పుడతను కృష్ణకుమార్కు చెత్తుకుండి దగ్గర కలిసిన స్నేహితుడు కాదు. కొత్త ప్రస్తుతో కృష్ణకుమార్కి అబ్బల్లా ఓ ప్రముఖ వ్యక్తిలా కనిపించాడు.

స్టేషన్ నుంచి పాకిస్టాన్కు బయలుదేరిన రైల్ ఉన్న అబ్బుల్లా కృష్ణకుమార్ వైపు చూశాడు.

రైలు కృష్ణకుమార్ కళ్ళముందు నుంచి వాయం అయిపోయింది.

కృష్ణకుమార్కి పిచ్చెక్కిస్టట్టయ్యంది. తనతో యింక ఎస్వరూ ఉండరన్న ఆలోచనకి భయంతో పణికిపోయాడు.

15 ఆగస్టు వచ్చింది. తూర్పు పంజాబ్లో నరమేధం జరిగిపోయింది. అబ్బుల్లా కరాచీకి వెళ్ళిపోవడం మంచిదే అయింది. లేకపోతే వాళ్ళి కూడా ఇక్కడ నరికేసేవారు అనుకున్నాడు కృష్ణకుమార్.

చిరిగిన పైజామాతో ఒక అనాధి భాలుడు పొంచల్ వెనుకవైపు చెత్తకుండీలో దొరికింది తింటూ ఉండడం జరుగుతూనే ఉంది. అతను ప్రతిరోజు రైల్సేస్టేషన్లో పడుకోవడంతో పాటు మరొక పనిని క్రమం తప్పకుండా చేస్తున్నాడు. కరాచీ నుంచి స్టేషన్కి రైలు వచ్చేటప్పటికి ప్లాట్ఫోం మీద నిలబడి ఉండటమే ఆ పని.

ఈ నిరీక్షణ ఎంతో కాలం సాగింది. ప్రతిరోజు కరాచీ నుంచి స్టేషన్కు వచ్చే రైలు కోసం ప్లాట్ఫోం మీద వేచి ఉండేవాడు కృష్ణకుమార్. పొంచల్లో ముసుపటిలా వ్యాపారం సాగడం లేదు. చెత్తకుండీ యిదివరకులా నిండి ఉండటంలేదు. అయినా అందులో దొరికిన దాంతోనే కడుపునింపుకుంటున్నాడతను.

ఒకరోజు, కృష్ణకుమార్ పొంచల్ వెనుకవైపు వెళ్ళినప్పుడు చెత్తకుండీ దగ్గర ఓ ఆకారం పడిఉండటం చూశాడు. శరీరం అంతా వాచిపోయి లేచి నిలబడటానికి శక్తి లేని ఆ ఆకారం అబ్బుల్లాది.

కృష్ణకుమార్ నేల మీద కూచుని అబ్బుల్లా తలను తన ఒళ్ళో ఉంచుకుని పెద్దగా ఏడుస్తూ ముద్దు పెట్టుకున్నాడు.

అబ్బుల్లా తన ఏకైక మిత్రుడి ఒడిలో చనిపోవడానికి అతన్ని వెతుక్కుంటూ వచ్చాడు. ఆ పొంచల్ చెత్తకుండీ, స్నేహితుడి ఒడి తను చనిపోవడానికి తగిన చోటు అనుకున్నాడు అబ్బుల్లా!!

(మూలం: మలయాళం ‘తకాజీ శివశంకరపిత్తై’)

-చింతప్ప సుర్వన్

m : 9299809212

e : sudeershanchintapatla@gmail.com

తదీయారని వాక్యం

నాలో ఒక ఉత్సాహం
ఒరుసుక పారే నచిలా ఉంది
లోలోన ఒకింత తృప్తి
నెరలు వాలన నేలలో ఇంకిన
వర్షపు చినుకులా ఉంబి
బెంగంతా ఒకపే
చెట్టు కొమ్మన వేలాడే మిలాయి పొట్టుం
ఎవని బాలన పడుతుందోనని!
నిర్మాం లేని విజయాలు
అందకారాన్ని కానుక వేస్తోయి
స్వప్తిలు భిద్రమైన వాడు
పగతో రగిలి పోతుంటాడు!
నిఘూ సలవచ్చుల వెంట ఉంటే సలపాందు
చరిత్ర చెప్పినట్టు
ఉప్పంబించేవాళ్ళ మన మధ్యనే ఉంటారు
ఏక కాలంలో రెండు చోట్లు
యుద్ధాశికి సిద్ధంగుండాలా
తడియారని వాక్యమొకటి
నాలో సుడులు తిరుగుతున్నంత సేపు
కుట్టలు భగ్గం చేసేపనిలో
తలమునకలుగా నేనుంటా!!

-కోట్ల వెంకటేశ్వర రద్ది

m : 9440233261

e : kotla9440233261@gmail.com

మాన్సు.. ఫీజ్!

ఇలా దుఖ్యార్థి మోస్తు
ఎన్ని రోజులు?
పసిగుడ్డను పాము మింగినట్లు
మన పిల్లల్ని మనమే చంపుకుండామా!
కనబడటం లేదా!
మరో ప్రపంచం ధగధగలు!
వినబడటం లేదా!
మరణ మ్యథంగ భగభగలు..!
పిడికిట్లు ఎత్తి నడవలేరా?
గింతులు ఎత్తి నినబంచలేరా?
తాగుడు బానిసల ఆరాచకాలు

కామాంధుల ఉన్నాదాలు
మనువాదుల మర్మరాలు
కులమత రాజకీయ పరదాలు
పురుష అహంకార పదజాలాలు
పితృస్వామిక విషకోరలు
జంకానా?.. ఇంకానా..?
ఆకపై చెల్లదని గింతెత్తులేరా..?
మూలాల నడ్డి విలచి
ముందుకు మునుముందుకు...
మాతో కల్పి.... రాలేరా..?
లేదంటే ! ఒళ్ళంతా దాచుకునే
ఓ మాసును ఇష్వండి...
మా పక్కింటి పాపకు కప్పాలి..ఫీజ్!

-భందారు విజయ,

m : 8801910 90 8

e : vijaya.bhandaru@gmail.com

జర్నల్ ఆఫ్ తెలంగాణ స్టడీస్-త్రైమాసిక

TRC
Journal of Telangana Studies

తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ (TRC) ఆధ్వర్యంలో 'టీఆర్సీ జర్నల్ ఆఫ్ తెలంగాణ స్టడీస్' త్రైమాసిక జర్నల్ (ఏప్రిల్-జూన్) వెలువడింది. దీనికి ఒయ్యా మాజీ ప్రాఫెసర్ అడపా సత్యనారాయణ ఎడిటర్‌గా, తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ చైర్మన్ మణికొడ వేదకమార్ పబ్లిషర్‌గా ఉన్నారు. ఈ జర్నల్ ఇంగ్లీష్, తెలుగు భాషల్లో ప్రచురితమవుతుంది. తెలంగాణ చరిత్ర, సంస్కృతి, సాహిత్యంపై ప్రముఖంగా వచ్చిన వ్యాసాలను ఈ జర్నల్లో ప్రచురిస్తారు. టీఆర్సీ జర్నల్ ఆఫ్ తెలంగాణ స్టడీస్ (TRC Journal of Telangana Studies)లో వివిధ రాష్ట్రాల నుండి ఎమినెంట్ స్కూల్లర్స్ రాసిన పరిశోధన పత్రాలను ప్రచురిస్తారు. మేధావులైన ఎడిటోరియల్ బోర్డు పర్యవేక్షణలో ఈ త్రైమాసిక జర్నల్ అస్కర రూపంగా వెలువడుతుంది. తెలంగాణ రాష్ట్ర చరిత్ర, ఆర్థికాలజీ, ఆర్ట్స్ అండ్ లిటరేచర్, హెరిటేజ్ మొదలైన సామాజిక అంశాలపై విస్తరించా, పరిశోధనాత్మకంగా వ్యాసాలను క్రోడీకరించి వాటిని ప్రపంచంలోని పలు యూనివర్సిటీలకు అందించేందుకు కృతనిశ్చయంతో ఉంది.

Books for reviews may be sent to the postal address:

"BHOOPATHI SADAN" 3-6-716, Street :12, Himayathnagar,
Hyderabad-500029, Telangana.

Mob: +91 8686 66 4949

email: trcjts@gmail.com

Subscription:

• Individual (India) : Rs. 250/issue;	• Annual Subscription Rs. 800/-
• Institution (India) : Rs. 400/issue;	• Annual Subscription Rs. 1,500/-
■ Foreign Individual : US\$ 65/issue;	■ Annual Subscription US\$ 260
■ Foreign Institution : US\$ 70/issue;	■ Annual Subscription US\$ 280

ACCOUNT DETAILS:

A/C Name :

Telangana Resource Centre

Bank Name :

Telangana Grameneen Bank

A/c. No. :

79009067970

IFSC No. :

SBIN0RRDCGB;

Branch Code : 229

‘బాల సాహిత్యం-నా అనుభవాలు - మాకేం కావాలి’

విద్యార్థినీ విద్యార్థుల మనోభావాల వ్యక్తికరణ

ఆశ్విఫర్డ్ సుళ్లులో 17వ బాలచెలిమి ముచ్చట్లు

బాలసాహిత్యం ఎంత విరివిగా ఉంటే అంతగా బాలల మనో వికాసానికి దోహదపడుతుంది. బాలలో సాహిత్యం పట్ల ఛైతన్యం కలిగించడమే ధైయంగా చిల్డన్స్ ఎడ్యూకేషనల్ అకాడమీ, బాలచెలిమి పిల్లల వికాస పత్రిక ఆశ్వర్యంలో బాలచెలిమి ముచ్చట్లు కార్యక్రమాన్ని ప్రతి నెలా రెండవ శనివారం ఆశ్విఫర్డ్ పారశాలలో నిర్వహిస్తున్నారు. ఇప్పటి వరకు 16 బాలచెలిమి ముచ్చట్లు పూర్తి చేసుకుంది. “బాల సాహిత్యం - నాఅనుభవాలు - మాకేం కావాలి” అనే అంశంపై 17వ బాలచెలిమి ముచ్చట్లు కార్యక్రమం ఆగస్టు 10న జరిగింది. వివిధ పారశాలలకు చెందిన విద్యార్థినీ విద్యార్థులు తమ మనోభావాలను, ఆలోచనలను మాటల ద్వారా, పాటల ద్వారా పంచుకోవడం ఈసారి కార్యక్రమం విశిష్టత. దీనిలో చిల్డన్స్ ఎడ్యూకేషనల్ అకాడమీ చైర్మన్ మణికొండ వేదకుమార్, నేపసల్ బుక్ ట్రస్ట్ చైర్మన్ పత్రిపాక మోహన్, ఓయూ అసిస్టెంట్ ప్రాఫెసర్ డా.రఘు, ఓయూ తెలుగు పరిశేధక విద్యార్థులు మంత్రి శ్రీనివాస్, యడవెంతి సైదులు, వద్దుపురం కృష్ణ పాల్నాన్నారు.

చిల్డన్స్ ఎడ్యూకేషనల్ అకాడమీ చైర్మన్ మణికొండ వేదకుమార్

అందమైన గ్రామాలు, ఆ గ్రామాల్లో నివసించే పిల్లలకు ఆర్ట్, కల్పర్, చరిత్రపై అవగాహన కల్పించాలని చిల్డన్స్ ఎడ్యూకేషనల్ అకాడమీ చైర్మన్ మణికొండ వేదకుమార్ పేర్కొన్నారు. చైల్డ్మాడ్స్ ను పరిరక్షించుకుంటూ సమాజంలో గొప్ప వ్యక్తులుగా ఎదిగేందుకు పిల్లలు కృషి చేయాలన్నారు. పిల్లలకు సాహిత్యంపై ఆసక్తిని పెంపాందించడమే ధైయంగా కొత్త ఒరవడికి శ్రీకారం చుట్టమని అందులో భాగంగానే 1995లో ‘బాలచెలిమి’ పిల్లల వికాస పత్రిక ప్రారంభించి కొన్ని సంచికలు తెచ్చాయని, మళ్లీ త్వరలో మనసఃప్రారంభిస్తున్నామని చెప్పారు. ప్రముఖ అంతర్జాతీయ పారశాలల్లో చదివే పిల్లలకు తీసిపోని విధంగా కుగ్రామంలో ఉండే పిల్లలలో గొప్ప జ్ఞాన సంపద దాగి ఉంటుందన్నారు. అత్యాపిత్యాసంతో పాటు, అత్యాపిత్యాసంతో కూడా మెండుగా ఉంటుందన్నారు. వారిలో ఇంకా చైతన్యం తీసుకురావడానికి పత్రికలు, సాహిత్యం దోహదపడాలన్నారు.

పత్రిపాక మోహన్

బ్యాటిపర్ లైఫ్ అంటే ప్రపంచాన్ని కూర్చున్న దగ్గరకు తీసుకెళ్లడం అన్నారు. పార్ట్యూపుస్కాల్స్ ఉన్న విషయాలు సమపాశ్లో లేవని, నేటి విద్యావిధానంలో ఇలాంటి విషయాలు కొరపడటం బాధాకరం అన్నారు. భారతదేశానికి బ్రిటీషర్స్ ఇచ్చిన విద్యనే కొన్ని మార్పులతో కొనసాగు తుందన్నారు. నేటికి మొకాలే విద్యావిధానమే కొనసాగు తుందన్నారు. ఉన్నత విద్యపై ప్రైదాబాల్స్ లో రెండు సెమినార్లు నిర్వహించాయని, ఉన్నత విద్యపై ధీటీ వెళ్లి స్టేట్ మినిస్ట్రీస్, ప్రైవెట్ సెక్రటరీ అనిల్ బోర్డీయాను కలిసి వినతిప్రతం కూడా సమర్పించినట్లు తెలిపారు. బ్యాటిపర్ ఎడ్యూకేషన్ విద్యావిధానం లేకపోవడం వల్ల విద్యావిధానంలో సమూల మార్పులు జరగలేదన్నారు. పార్యాంశాల్స్ లేని అంశాలు కాని, పిల్లలు సంతోషించే విషయాలు, ఇతర యాక్షివిటీస్ అన్ని కూడా పారశాలల్లో జరగాలన్నారు. బాలల్లో ఛైతన్యం కలిగించేందుకు బాలచెలిమి ఎంతో కృషి చేస్తున్నట్లు వివరించారు.

కొత్తగా అడుగులు వేస్తున్న పిల్లల చేత మాట్లాడించడం అనందంగా ఉంది : ఎన్జీచీ చైర్మన్ పత్రిపాక మోహన్

పిల్లలు పెద్దవాళ్ల అయ్యాక ఏం కావాలను కుంటున్నారు.. వాళ్లను ఏం ప్రభావితం చేస్తుంది అనేది తెలుసుకోవాలనే ఉద్దేశంతోనే ఈ కార్యక్రమం నిర్వహించినట్లు నేపసల్ బుక్ ట్రస్ట్ చైర్మన్ పత్రిపాక మోహన్ తెలిపారు. నిజానికి ఇప్పటి వరకు నిర్వహించిన 16 బాలచెలిమి ముచ్చట్లు వేరు, ఈ 17వ బాలచెలిమి ముచ్చట్లు కార్యక్రమం వేరు అన్నారు. ఈ 17వ ముచ్చట్లకు ప్రత్యేక స్థానం ఉందన్నారు. ఆశ్విఫర్డ్ స్టూల్, వివిధ పారశాలల నుండి పిల్లలను పిలిపించి వెదిక మీద మాట్లాడించడం శుభపరిణామం అన్నారు.

కొత్తగా అడుగులు వేయడం నేర్చుకున్న పిల్లల చేత మాట్లాడిస్తే వారి మనసులో దాగిన ఎన్నో విషయాలు వెలుగుచూస్తాయన్నారు. నిజానికి ఆశ్విఫర్డ్ పారశాల మాదిరిగానే చాలా పారశాలల్లో పిల్లల చేత సాహిత్యంపై అవగాహన కలిగించే కార్యక్రమాలు నిర్వహించాలన్నారు. అంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణ రాష్ట్రాల్లో తెలుగు అధికార భాషగా ఉందని, తెలుగు భాషను ప్రవంచ వ్యాప్తంగా నువ్వారు 18 కోట్ల పైనే

పద్మపతి

లీజ శంకరీబాబు

జ.మాళవిక

సామియా బిట్టిన్

మాటల్లడుతున్నట్లు తెలిపారు. ఎన్ని భాషలు నేర్చుకొన్నా మాత్రభాషను మర్చిపోవడ్డన్నారు. ప్రపంచవ్యాప్తంగా మాటల్లదే భాషలలో తెలుగు 15వ స్థానంలో ఉన్నట్లు చెప్పారు. బాలల సాహిత్యంపై విరివిగా పరిశోధనలు జరాల్సిన అవసరం ఉండన్నారు.

బరై ఎక్కాను.. గుర్తు తెలియదు :

ఓయూ పరిశోధక విద్యార్థి మంత్రి శ్రీనివాస్

ఓయూ తెలుగు పరిశోధక విద్యార్థి మంత్రి శ్రీనివాస్ మాటల్లడుతూ బాసరకు ఐదు కిలోమీటర్ల దూరంలో చిన్న గ్రామంలో తాను పుట్టినట్లు తెలిపారు. మా ఊళ్లో స్వాల్యము కూడా ఉండేదికాడన్నారు.

ఆ కాలంలో బరై ఎక్కితే చాలా సరదాగా ఉండేదని, మా తాత మేకలు కాసేవారని, ఆయనతోపాటు అడవికి వెళ్లి చాలా విషయాలు తెలుసుకున్నట్లు చెప్పారు. చెలమల వెంట, గుట్టల చుట్టూ తిరుగుతూ అనేక విషయాలపై చిన్నప్పుడే జ్ఞానం సంపాదించినట్లు తెలిపారు. ఆ కాలంలో గుర్తం కూడా తెలియదన్నారు. ఇప్పుడు పట్టణాలలో చదువుకునే పిల్లలకు ఇలాంటి అనుభాతలు, అనుభవాలు ఉండవన్నారు. గ్రామాభ్యరథం మండలివాళ్ల తమ గ్రామంలో చిన్న స్వాల్యమే అంటే అల్లు నేర్చినట్లు చెప్పారు. కానీ తరువాత కొద్దికాలంలోనే స్వాల్యమునిసినట్లు వివరించారు.

తరువాత మూడు కిలోమీటర్ల దూరంలో మరో ఊళ్లో ఉన్న స్వాల్యము చదువుకోవడానికి వెళ్లినట్లు తెలిపారు. అప్పుడు శిశ్లులు కూడా భయంకరంగా ఉండేవన్నారు. అరుణ టీచర్ చాలాసార్లు తనను కొట్టిందని, కానీ చదువు మాత్రం బాగా వచ్చిందన్నారు. పిల్లలం ఒకరి ఎంగిలి ముద్దలు ఇంకొకరు తినేవాళ్లమని, అన్నం బాక్సులు మార్పుకునేవాళ్లమని చెప్పారు. అవే విషయాలు భాగవతంలో పోతన్న దించినట్లు తెలిపారు. పోతన్న కూడా ఇటువంటి బాల్యాన్ని అనుభవించి భాగవతాన్ని రాసినట్లు తెలిపారు. కాబిటి అనుభంతో రాసినది ఏదైనా గొప్పగా అవుతండని తనకు అనిపించిందన్నారు.

మహాభారతం, రామాయణం, చందువామ, బాలమిత్ర ఇలాంటివి ఎన్నో వాటిలో కథలు చదివి ఆనందించినట్లు తెలిపారు. కోతి, మొసలి కథ జీవితంలో ఎంతో ఉపయోగ పడేదన్నారు... చెరువు కట్టిమీద తియ్యటి రేగుపండ్ల చెట్టు ఉండేది. కోతి రోజు రేగుపండ్ల చెట్లను దులపడం, అవి రాలుతుంటే మొసలి రోజు తీసేది. ఇలా చాలా కాలంం సాగింది. ఇవి రెండు మంచి స్నేహితులయ్యారు. ఇలా ఒకరోజు మొసలి నీళలో వీపుమీద కోతిని ఎక్కించుకొని నీళలో ఇంటికి బయలుదేరింది. నీళమధ్యలో వెళ్లినాక

శ్రీ మాళవిక

తన భార్యకు అనారోగ్యం ఉండని, రోగం పోవాలంటే కోతి గుండెకాయ తినాలని డాక్టర్ చెప్పిందని వివరించగా, అయ్యా గట్టనా ముందే చెప్పవా నా గుండెకాయ నేరేడు చెట్టుకు తగిలించినా ముందే చెప్పవా అన్నది. అయితే వెనక్కి వెళ్లి గుండెకాయ తీసుకొచ్చాం పదా అనడంతో మొసలి మళ్లీ ఒడ్డుకు వచ్చిందని వివరించారు. దీంతో కోతి నేరేడు చెట్టుపైకి దూకి ఎవరైనా గుండెకాయను చెట్టుపై పెడతారా.. నీ స్నేహసికో దండం వెళ్లిరా అన్నది. ఉపాయం ఉంటే ఎలాంటి అపాయాన్నానై దాటవచ్చని ఈ కథ నిరూపించింద న్నారు. స్నేచ్ఛాయుత్మేసు, స్వచ్ఛంద్రమైన భావాలు కలిగి ప్రపంచాన్ని జయించే విధంగా పిల్లలు ఎదగాలని కథలు నిరూపిస్తున్నాయని తెలిపారు.

**శోతికొమ్మెన్లో, జారుదుబండ అటలు అనందాన్నిచ్చేవి :
ఓయూ పరిశోధక విద్యార్థి యదవెళ్లి సైదులు**

ఓయూ తెలుగు పరిశోధక విద్యార్థి యదవెళ్లి సైదులు మాటల్లడుతూ మొక్కెకై వంగనిదే మాటై వంగదని.. చిన్నతనంలో చదువుకుంటేనే మంచి జ్ఞానం వచ్చి జవిష్యత్తుకు మార్గదర్శకులుగా మారతారన్నారు. చిన్న పిల్లలకు అనందం చాలా అవసరమని, కానీ చదువు కూడా చాలా ముఖ్యం అన్నారు. తాము చదువుకునే రోజుల్లో ఆడుతూపాడుతూ చదువుకునే వాళ్లమని చెప్పారు. ఆ కాలంలో అమృమృలు, నాన్నమృలకు మాత్రమే కళజోడు ఉండేవని, కానీ ఇప్పుడు ప్రతి ఒక్క విద్యార్థికి కళజోడు ఉండటం బాధకరమన్నారు. ఆ రోజుల్లో అటలు ఎక్కువగా ప్రాధాన్యత ఉండేవని, కానీ నేడు చాలా పారశాలల్లో ఆటలకు ప్రాధాన్యత ఇప్పుడం లేదన్నారు. పిల్లల యొక్క ఆటలకు నేటి విద్యా యాజమాన్యాలు ప్రాధాన్యత ఇప్పుడిని సూచించారు. జీవితాన్ని ఒక సవార్గగా తీసుకోవాలన్నారు.

**మళ్లీ పలక మలుపుతిప్పించి :
ఓయూ పరిశోధక విద్యార్థి వడ్డాపురం కృష్ణ**

ఓయూ తెలుగు పరిశోధక విద్యార్థి వడ్డాపురం కృష్ణ మాటల్లడుతూ 1990 ప్రాంతంలో పుట్టిన ప్రతి ఒక్కరి బాల్యంలో చక్కని అనుభవాలు, అనుభవాలు ఉంటాయని అన్నారు. గ్రామాల్లో పేవర్ను, గ్రంథాలయాలు అనేవి ఉండేవి కావని, వయోజన విద్య కోసం మళ్లీపలకలు ఉపయోగించినట్లు చెప్పారు. మళ్లీ పలక గపిలిందంటే ఇంట్లో దెబ్బలు తినాల్సిపచ్చేదన్నారు. అక్కర్దిపిక నుండి మళ్లీ పలకలు అందుకొని వాటిని జాగ్రత్తగా కాపాడుకున్నట్లు తెలిపారు. ఒకటో తరగతిలో శ్రీకృష్ణ బోమ్మతో తారంగం.. తారంగం.. నుంచి మొదలుకొని పదో తరగతి పరకు తెలుగు పారాలు.. ప్రతిదీ ఇప్పటికే గుర్తున్నట్లు

మంత్రి శ్రీనివాస్

యదవెళ్లి సైదులు

గీతిక సాయి

జి.ప్రీతి

అనుజ్ఞసింగ్

తనిష్ ఖిండె

తెలిపారు. రంగు రంగుల బోమ్మలు, ఆకట్టుకునే వ్యాసాలు ఇలా ప్రతిదీ అనందింప జీసిందన్నారు. అలా తెలుగుపై మమకారం ఏర్పడిందన్నారు. పరుగో.. పరుగో అనే ఒక పాట ఉండేది.. కుందేలు పచ్చిక మైదానంలో మేస్తూ ఉంటే.. ఆకాశంలో ఉరుము వస్తుంది.... ఆకాశం విరిగిమీద పడుతుందా.. అని కుందేలుకు ఒక ఆలోచన వస్తుది. భయంతో పరుగెడుతూ ఉంటే కుందేలుకు దారిలో కొన్ని జంతువులు కలిసి ఎందుకు పరిగెడుతున్నావు అని అడుగుతాయి. ఆకాశం విరిగి మీదపడుతుంది. అందుకే పరిగెడుతున్నా అని సమాధానం చెప్పుంది. ఆకాశం గురించి ఉపాధ్యాయులు చెప్పిన ఎన్నో విషయాలు ఆ కాలంలో ఎంతో ఆకట్టుకున్నట్లు విపరించారు. ప్రస్తుత సమాజం ఎంతో మారి పోయిందన్నారు.

తెలుగు భాష తియ్యపుం చాలా గొప్పది :

పారశాల విద్యార్థి అజ్ఞు

తెలుగు భాష తియ్యదనం.. తెలుగు భాష గొప్పదనం.. తెలుగుకున్నాళ్ళకే తెలుగు ఒక మూలధనం.. అంటూ ఒక గొప్ప రచయిత పాటలో రాశారని, తెలుగు భాషకు 400 ఏళ్ళ చరిత్ర ఉండని పారశాల విద్యార్థి అభిజ్ఞ అన్నారు. తెలుగు భాషను మరిచిపోయినట్లేని అభిజ్ఞ అన్నారు. మన చేతులూరా తెలుగు భాషను పాడు చేసుకుంటున్నట్లు విపరించారు. తనకు మొదట్లో తెలుగు రాయడం, చదవడం రాదని, కానీ తెలుగు టీచర్ల ప్రోత్సహంతో తెలుగు నేర్చుకున్నట్లు తెలిపారు.

హిందీ భాష చాలా గొప్పది:

సామియా ఇర్లవ్, 10వ తరగతి విద్యార్థి

దేశంలో హిందీ అధికార భాషగా వెలుగొందుతుంది. హిందీ భాష ద్వారానే దేశంలో ఎన్నో విషయాలు తెలుసు కోవచ్చు. దేశంలో రాజ భాష హిందీ కావడం గర్వ కారణం. హిందీ భాష ఉచ్చారణ సులువుగా ఉంటుంది. ప్రపంచంలో చాలా దేశాలు అధికార భాషగా హిందీనే ఉపయోగి స్తున్నాయి. రేడియో, డిడీ సమాచార్ ఇలా ఎంతో సమాచారం తెలుసుకునే అవకాశం ఉంటుంది.

పుస్తకాలు మనకు స్నేహితులు: జ.ప్రీతి, రెయిన్బోస్ స్కూల్

పుస్తకాలు మనకు స్నేహితులు వంటివి. పుస్తకాలు చదవడం వల్ల ఎంతో విలువైన జ్ఞానం వస్తుంది. భగవద్గీత, రామాయణం వంటి పుస్తకాలు చదవడం వల్ల మన సమస్యలను మనమే పరిషురించుకోవచ్చు. నేటి కాలంలో విద్యార్థులు పుస్తకాలు చదవకపోవడం వల్ల ఎంతో నష్టపోతున్నారు. బుక్ రీడింగ్ వల్ల ఆనందం కలుగుతుంది.

పదాపురం కృష్ణ

విద్యార్థి అజ్ఞు

పుస్తకాలు చదవడం నాకు చాలా ఇష్టం : అనుజ్ఞసింగ్, 8వ తరగతి

పుస్తకాలు చదవడం వల్ల ఇంగ్లీష్ వోకాబులరీ పెంచుకోవచ్చు, అతి కష్టమైన పదాలకు సైతం గుగులలో సెట్ చేసి తెలుసుకోవచ్చు. నాలెష్ట్ను ఎంతో పెంచుకోవచ్చు. నేను ఎంతో ఇంప్రొవ్ కావడానికి బుక్ ఎంతో ఉపయోగపడుతున్నాయి. పుస్తకాలు నిత్యం చదవడం వల్ల వ్యక్తిత్వ వికాసం, నైపుణ్యం పెంచుకోవచ్చు.

సాహిత్యం ఎంతో విలువైనది : తనిష్ ఖిండె

సాహిత్యం ఎంతో విలువైనది. సాహిత్యం లేకపోతే చాలా విషయాలు మరుగునపడిపోతాయి. సాహిత్యం వల్ల సంస్కృతవంతమైన విషయాలు తెలుస్తాయి. సాహిత్యం వల్ల విశ్వంలోని సాహిత్యాకారుల కృషి తెలుసుకోవచ్చును. **ఊన్ ఇండియా కంపెనీ ద్వారా ఇంగ్లీష్ ఇండియాకు వచ్చింటి: గీతిక సాయి, పదో తరగతి, ఆక్సిఫ్రెంచ్ పారశాల**

ప్రపంచంలో ఇంగ్లీష్ భాషపు 67 దేశాల్లో అధికారికంగా మాట్లాడు తున్నారు. పీటితోపాటు ఇంగ్లీష్ మాట్లాడటం వల్ల ఇతర భాషల సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు తెలుసుకోవచ్చు. ఇంగ్లీష్ ఇతర భాషలకు కనెక్ట్ చేస్తుంది.

ప్రపంచవ్యాప్తంగా తెలుగు భాషకు గొప్ప స్థానం ఉంది : శ్రీజా శంకరీభాయి తెలుగు భాషకు చాలా ప్రాముఖ్యత ఉంది. తెలుగు భాషపే నాకు చాలా ఇష్టం ఉంది. తెలుగు నేర్చుకోవడం వల్ల ఎంతో లాభం ఉంటుంది. నగరం వాతావరణం కంటే పల్లెటూరు చాలా బాగుంటుంది. పిల్లలకు మొదటి గురువు తల్లి. గోరుముద్దలు తినిపిస్తూ చందమామ రావే అంటూ తెలుగులో చాలా చక్కగా విపరిస్తుంది. తెలుగు సంప్రదాయాలు కూడా చాలా గొప్పవి. తెలుగు పండుగలు సైతం ప్రపంచవ్యాప్తంగా విశేషత సాధించాయి.

ఆ రోజుల్లో పిల్లలకు కథలు చెప్పేవారు: పద్మావతి

చిన్నపుడు గోరుముద్దలు తినిపిస్తూ చందమామ రావే అంటూ తెలుగులో చాలా చక్కగా విపరిస్తుంది. తెలుగు సంప్రదాయాలు కూడా చాలా గొప్పవి. తెలుగు పండుగలు సైతం ప్రపంచవ్యాప్తంగా విశేషత సాధించాయి.

వెళ్లి ఇంటికి వస్తుందో.. రాదో తెలియడం లేదు.

పుస్తకాలు మన స్నేహితులు: మాజివక, ఎన్సార్కెడబ్లూ రెయిన్బోస్ స్కూల్

ఒక మంచి పుస్తకం వండమంది స్నేహితులతో సమానం. బుక్ చదవడం వల్ల చాలా జ్ఞానం వస్తుంది. ఇప్పుడు బుక్ చదవడం లేదు. బుక్ చదవడం వల్ల ఎన్నో ముఖ్యమైన విషయాలపై అవగాహన, సూర్యి లభిస్తుంది.

- రామకృష్ణ కాంపాటి, m : 9866168863

e: ramakrishna.praja@gmail.com

చరిత్ర, సాహిత్యం, వారసత్వం, పర్మాటకం, కళలు, సంస్కృతి, సామాజిక అంశాలు, తెలంగాణ ఉద్యమం.. ఇలా ఎన్నో అంశాలపై తెలంగాణ లసీర్ సింటర్ కొన్ని పున్రకాలను ప్రచురించినది. ప్రచురించిన ప్రతి పున్రకం కూడా ఆ రంగంలో లేదా విభాగంలో ఒక అసిముత్సంలా నిలిచింది.

గాంధారి ఖీలా
ప్రార్థన - పూర్వాంగం
చరిత్ర - జానిపాలు
రా. దుష్టమిష్టి ప్రాచీనాంగాలు

భూదేవ

తెలుగు భాషలో ప్రసారావు

భువనైక సాందర్భం
భువనగిరి పూర్వాంగం
చరిత్ర - జానిపాలు
రా. దుష్టమిష్టి ప్రాచీనాంగాలు

DECCANI MINIATURES
by
D. Bhaskara Rao

FIRST INSRIPTION OF HYDERABAD
(HISTORY OF HYDERABAD GOES BACK TO 1600 YEARS)

Dr. Dyavansapalli Satyanarayana

శ్రీ గోదావరి నది పై ప్రాచీన శాసనాలు

CULTURAL HERITAGE OF TELANGANA
RECENT EXPLORATIONS - 2013

by Dr. Dyavansapalli Satyanarayana

శాసనాల ప్రాచీన ప్రాచీన శాసనాలు

చెవిమి కథలు బింబామలి

చిల్డ్రను ఏదుకేపాల్ ఏచాడమి

ప్రముఖ చెంచు జాతరలు చార్టర్డ మార్కెట్ ప్లాట్ఫారమ్

బక్కుక్క పాటేసి...
మెగా మాచ్చు కులు కులు

చర్చ
TRC CHARCHA

వంద చర్చలు

To the long-drawn struggle for Telangana State, the role played by Telangana scholars, freedom fighters have been instrumental. The Telangana Research Centre has successfully conducted 400+ (400+) such events during the movement. As a result, the Telangana Research Centre has emerged as one of the most active and well-known NGOs in the state. We are committed to continue our work in a positive manner and to contribute to the development of Telangana. Prof. Venkateswara Rao was one of the most prominent contributors to the freedom struggle and was one of the greatest contributors towards the establishment of Telangana.

- Prof. Venkateswara Rao

శ్రీ గోదావరి నది పై ప్రాచీన శాసనాలు

తెలుగానా కవితా

శ్రీ గోదావరి నది పై ప్రాచీన శాసనాలు

తెలంగాణలో
కొత్త చార్టర్డ మార్కెట్లు

తెలంగాణలో
ప్రముఖ చెంచు జాతరలు

తెలంగాణలో
కృష్ణా నాగరికత

Krishna River Valley Civilization in Telangana

రకరకాల కారణాలతో తెలంగాణ ప్రముఖుల చరిత్రలు అంతగా వెలుగులోకి రాకుండా పోయాయి. ఆయా ప్రముఖులపై ప్రజలకు ఒక అవగాహన కల్పించేలా వివిధ వ్యాసాల సంకలనంతో మనిషి పీటిలు తెలంగాణ లసీర్ సింటర్ కొన్ని పున్రకాలను ప్రచురించిని.

1 జాసుర గోప్యరం మనిషి

దా. గోప్య రింగార్డ్

పెంచార డిస్ట్రిక్ట్ నెఱపర్ డిస్ట్రిక్ట్

2 హక్కుల గోంతుక మనిషి

ప్రో. లుద్ర రాఘవు

పెంచార డిస్ట్రిక్ట్ నెఱపర్ డిస్ట్రిక్ట్

3 ప్రజల మనిషి

ప్రె. కృష్ణరావు

పెంచార డిస్ట్రిక్ట్ నెఱపర్ డిస్ట్రిక్ట్

4 తెలంగాణ కళాశాస్త్రయం మనిషి

డాక్టర్. కాశ్మి రాజమ్య

పెంచార డిస్ట్రిక్ట్ నెఱపర్ డిస్ట్రిక్ట్

5 కొండుల్లి తేవగోపాలు మనిషి

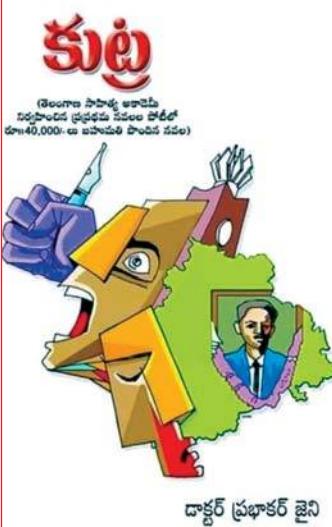
కొండుల్లి తేవగోపాలు డిస్ట్రిక్ట్

తెలంగాణ అస్థిత్వ వాద గొంతుక ‘కుట్రు’

ఎల అడుగుల ఒక ప్రయాణం సరళ మార్గం నుండి దూరంగా విసిరేయబడి సంస్కృతమార్గాన్ని ఎన్నుకుంది. కొన్ని అడుగుల్లో గుండెను చీల్పడానికి సింగంగా ఉన్న పదునైన కంకర రాళ్ళు, మరి కొన్ని అడుగుల్లో దారి పొడవునా దాహంతో తపిస్తున్న గాజు పెంకులు, జీవితాన్ని శూస్యంలోకి విసిరేనే అసుకోని మలుపులు, ఆ ప్రయాణంలోని మొదటి అడుగు నుండి పలుకరిస్తూ సహాల్ విసురుతున్నా నిబధ్యతను నింపుకున్న ఆ అడుగులు ఇష్టంగా అట్టుఘైవే పదుతాయి. తెలంగాణ స్థానికత, యాస, ధిక్కార స్వరం, ప్రాంతీయ వాదంతో కూడిన నీతి నిజాయాతీ ఆ సంక్లిష్ట ప్రయాణానికి కారణాలైతే, ఆ అడుగులను వలన వాద ఆధిపత్య వ్యవస్థ అంగీకరించడన్న వాస్తవ ధృకోణం అడుగగదుగునా అనధికారికంగా అప్రజాస్వామికంగా రుజువు అవుతుంది.

ఈ ప్రయాణం భిన్న పార్శ్వాలుగా సాగి విభిన్న అనుభవాలను, పోరాటాలను, త్యాగాలను, జీవితాలను, అణచివేత ధోరణలపై ఎగిసిన ధిక్కార గొంతుకును, నిబధ్యతను, దృఢ సంకల్పాన్ని ప్రతీ కదలికలో నింపుకుంటూ, వ్యవస్థతో నిరంతరం సంఘర్షిస్తుంది, పోరాడుతుంది. ప్రతీ ఘైలు రాయి దగ్గర తారసపడి పలుకరించేది ఒక తెలంగాణ అస్థిత్వ గొంతుక. ఇది ఒక వ్యక్తి జీవితం భిన్న మార్గాల్లో సమాంతరంగా చేసే సుదూర ప్రయాణం. ఈ పాత్రలోని వ్యక్తి యువతకి, విద్యార్థికి, ఉద్యమకారుడికి, నిబధ్యత కలిగిన అధికారికి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తాడు. ఆ వ్యక్తి ప్రతీ దశలో సమాహారికి ప్రతినిధిగా ప్రతీకగా నిలబడతాడు. కాబట్టి ఈ పాత్రను ఒక శక్తిగా చూడలేం, వ్యవస్థతో పోరాడే సమాహార శక్తికి, వలన వాద ఆధిపత్యాన్ని నిరసించే గొంతుకకు ప్రతీకగా చూడగలం.

తెలంగాణ అస్థిత్వ పోరాటాన్ని, ఆ హక్కుల పోరాటంలో ఒక సాధారణ శక్తిగా, మున్సిపల్, బ్యాంక్ ఉద్యోగిగా, కేవలం తెలంగాణ నేపథ్యం ఆవడం వల్ల, ఆ వ్యక్తి, అదే ప్రాంతంలో వలన వాదుల వల్ల ఎటువంటి వివక్షకు ఇబ్బందులకు గురి అవుతాడో, అత్యాన్నత పోటీ పరీక్లలకు సాధన చేసున్న ఆభ్యర్థిగా కుటుంబ సభ్యుల త్యాగాల సహకారంతో కలోర తపస్సు చేస్తా, వలన వాద ఆధిపత్యం కారణంగా అత్యాన్నత స్థానాన్ని పొందే స్థాయి నుండి అగాధంలోకి ఎలా నెఱి వేయబడ్డాడో, ఒక ఎసిటిక్ అధికారిగా అవిసితివరులను, దోషించి దారులను ఎదురొందూ, నిరంతరం కుల్చిన వ్యవస్థతో సంఘర్షిస్తా, ఒక వ్యక్తి సమాహార శక్తిగా సాగించిన అనితర సాధ్యామైన భిన్న పార్శ్వాల ప్రయాణం ఇది. ఈ సుదీర్ఘ ప్రయాణానికి ఒక పేరు ఆపాదించవలసి వస్తే అది ‘కుట్రు’. ఈ పదం చుట్టే ఆ ప్రయాణమంతా అడుగులు వేస్తుందా అంటే, నిబధ్యతను నింపుకున్న ఆ అడుగుల చుట్టూ కుట్రు ఉ

చుట్టా దారి పొడవునా అల్లుకుంటూ పోతుంది. ఆ కుట్రు, ప్రముఖ నవలా రచయిత డా.ప్రభాకర్ జైని కలం నుండి అస్థిత్వ స్వరూప్ాన్ని వినిపిస్తున్న ఒక తెలంగాణ గొంతుక.

వస్తువు, వస్తువులోని పాత్రతల శైలి, ఆయా పాత్రతల భావోద్యోగాల సరళిపై శిల్పం ఎంత బహిరాతం అవుతుంది అన్నది సహజంగా ఆరారపడి ఉంటుంది. నవలంతా కుట్రును చేదించే అడుగుల జాడలలో సాగుతుంది కాబట్టి ఇక్కడ భావోద్యోగాలు కొన్నిసార్లు అంతర్లీనంగా, మరి కొన్ని సార్లు భావ్యంగా ఇమిడిండి, జీషిస్తున్న వ్యవస్థ యొక్క అదిపత్య అనైతిక ధోరణలు బహిరాతమవతాయి. కుటుంబపరమైన ఉప్పేగాలు అంతర్లీనంగా ప్రపహిస్తూ పారకుడి హృద్యమైన గుండ తడి మీద అధారపడి కొనసాగుతాయి. ఇక్కడ ఆ పాత్ర తెలంగాణ సమాజానికి ప్రతినిధి కావున, భాష, యాస పరంగా, ఉద్యోగ అవకాశాల, నిర్వహాన పరంగా వివక్షను ఎదురుచ్చి భవిష్యత్తును, ఆత్మాచి మానాన్ని కోల్పోయిన సమూహాన్ని, ముఖ్యంగా విద్యార్థులను, ఉద్యోగులను, ‘కుట్రు’ తిరిగి ఆ కాలం నాటి ఉద్యమ భావోద్యోగ ప్రపాహోల్లోకి నెట్టివేస్తుంది. తెలంగాణ ఉద్యము కాలం నాటి కాలం కుట్రుముందు కదులుతూ చరిత్రలోని త్యాగాలను, కన్నీలీ తడిని అది చరిత్రకు జీవం పోస్తుంది. వస్తువుకు శిల్పం, శిల్పానికి వస్తువు వెన్నుముకై నవల ఆసాంతం పారకుడిని సంఘర్షణలలోంచి వేలు పట్టుకుని తీసుకెళ్తుంది. నవలలో ప్రధాన పాత్ర ప్రథమపురుష లో అంటే ‘నేను’ అని సాగుతుంది కాబట్టి వ్యాస సాకర్యార్థం కోసం ‘నేను’ అన్న దానిని ఇక్కడ ‘పాత్ర’ గా తీసుకుందాం.

నవల ప్రారంభంలోనే రచయిత నవల ఆత్మను, ‘కుట్రు’ శీర్షికను బలపరిచే ఎత్తగడతో ‘మా ఆఫ్సిసు వాండ్లు నాకు అలాట్ చేసిన టాటా సుమో మధ్య సీల్కు నన్ను మొరటుగా నూకి, నాకు అటు ఇటు ఇద్దరు పోలీన్ కానిస్టేబుల్స్ కూర్చున్నారు’ అంటూ ఉత్సంరకు తెర తీసునే, నవలా అత్తలోని వాస్తవికతలోకి పారకుడిని ప్రవేశపడతారు. నవలలోని చివరి అడుగులో పారకుడి మొదటి అడుగును వేయించడం వ్యాపోత్తకం. నవల మొదటి పార్శ్వంలో తెలంగాణ అస్థిత్వ గొంతుకును ప్రవేశపెట్టి, పారకుడిని తెలంగాణ ఉద్యమ నేపథ్యంలోకి తీసుకెళ్ళి, ఆ ఉద్యమంలో క్రియాలీల పాత్ర పోషిస్తూ, యాష్టి రోజుల పాటు కారాగారంలో ఉన్న పాత్ర యొక్క తండ్రి పోరాటాన్ని స్థాపి, విలువల పట్ల ఆదర్శాలు వారస్త్వంగా ఎలా తండ్రి నుండి పాత్రకు వ్యవస్థాపిస్తున్న ఆదిపత్యం వాస్తవాన్ని విస్తరిస్తున్న ఆదిపత్యం. ప్రధాన పాత్ర ప్రథమపురుష లో అంటే ‘నేను’ అని సాగుతుంది కాబట్టి వ్యాస సాకర్యార్థం కోసం ‘నేను’ అన్న దానిని ఇక్కడ ‘పాత్ర’ గా తీసుకుందాం.

ప్రయాణానికి హేతువైన బలమైన అంశంగా ఈ పార్శ్వం కనిపిస్తూ పొత్తుకు వెన్నుముకగా నిలుస్తుంది. నవల రెండవ పార్శ్వంలో మన్మిపత్తే ఉద్యోగిగా, బ్యాంక్ ఉద్యోగిగా అడుగుగునా వలసవాద ఆధిపత్య ప్రభావానికి, వివక్షకు గురై, ఆ దోరణిని ధిక్కరించి, అటుపోట్లను ఎదురుంటూనే, కుటుంబ జీవితాన్ని త్యాగం చేస్తూ, తన గమ్యమైన సివిల్ సర్వీసెన్ ని సాధించడం కోసం అపోయా రాత్రులు త్రమిస్తూ చేసిన ప్రయాణంలో ఒక జీవన వికాస పోరాట దశ కనిపిస్తుంది. గమ్యం కోసం కష్టాలకు వెరపని దృఢ సంకల్పం తెరముందు ప్రజ్ఞాతమై ప్రేరణను నింపుతుంది. ఇటువంటి ఉత్సేజితాపూరిత అనుభవాలను, మలుపులను అనంకల్పితంగానే కుటుంబం ఆసాంతం పారకుడు అనుభూతిచెంది ప్రభావితమవుతాడు.

ఇదే సమయంలో పారకుడిని పలుకరించే మరొక పార్శ్వం పాత్ర యొక్క సాహిత్య ప్రయాణం. ‘మూడు నెలల్లో ఓ వంద ఆంగ్ర నవలలైనా చదివుంట’ అనే వాక్యం ప్రతీ సాహిత్య ప్రేమికుడిని పులకింపజేయడమే కాదు, ఒక రకమైన ఆశ్చర్యకర్మార్థక అనుభూతిని కలిగించి, జ్ఞానసు రేకెత్తిస్తుంది. తన అనుభవాలను, సాహిత్య పిపాసను నవలలుగా కథలుగా అనుభావక్కలీకరణ చేయడం ఒక ఎత్తెత్తే, నవలలోని పాత్ర నిర్మితమైన సంఖ్యా పరిస్థితుల్లో, ఒడిండుకుల ప్రయాణంలో రచనలు చేయడమనేది విశేషంగా కనబడుతూనే, సమయాభావమేని సాకుగా చూపి లక్ష్యాలను వడులుకనే వారికి ఒక గుణపారంలా మారి ఉత్సేజాన్ని కలిగిస్తూ, సంకల్ప ప్రాధాన్యాన్ని అంతర్లీనంగా ఎత్తి చూపుతుంది. ఈ త్రమంలోనే సివిల్ అనే తన ఆశల స్వాప్నాన్ని కోల్పోయి, భార్యకు సమాధానం చెప్పేటిని సమయంలో సాగిన మనోవేదనను నింపుకున్న సన్నివేశాలు మనసును కడించిస్తాయి. ఈ పాత్ర ప్రయాణంలో ప్రతీ మలుపులో, తన కుటుంబం చేసే త్యాగం మానంగా నిలబడి, ఆ పాత్ర గమనానికి గమ్యానికి అండగా నిలుస్తూ, ఒక వ్యక్తి గెలుపు లో కుటుంబ పాత్ర ఎంత ముఖ్యమైనదో నేరుగానో అంతర్లీనంగానో స్పష్టీకరణ చేస్తూ సాగుతుంది. ఆ తరువాత అధికార స్థాయి అయిన గ్రావ్ వెన పరీక్ల మెయిల్ ఘలితాల్లో అత్యవ్యవత్థ మార్యాలు వచ్చినా, వలస వాడుల కుటుంబ వల్ల తన అందమైన భవిష్యత్తు ఏ విధంగా నేలమట్టం అయిందో చిత్రించే సన్నివేశాలు సగటు తెలంగాం బిడ్డము ఉద్యుమ కాలంలోకి నెట్లివేసి భావేద్వేగ పూరిత వాతావరణాన్ని సప్పిస్తాయి. తెలంగాం ను పాలించడానికి, దోచుకోవడానికి అధికారిక పోయా ఉన్న ఉద్యోగాలలో ఎలాంటి కుటుంబ జరిగాయో చెప్పా, నష్టపోయిన కొన్ని వేల మంది అభ్యర్థుల జీవితాలకు ప్రతినిధిగా ఈ పాత్ర నిలుస్తూ, ఉద్యుమం వెనక ఉన్న కారణాలను బలంగా ఎత్తి చూపుతూనే, ఆరిపోయిన భవిష్యత్తు దీపాలను పారకుడి మనసులోకి సున్నితంగా ప్రవేశపెడుతుంది.

స్వాలంగా వ్యవస్థ స్థాయిలో కాక సూక్ష్మంగా ఒక వ్యక్తి, ఉద్యోగి, అధికారి స్థాయిలో సమైక్యాంధ్రలో వలస వాడ ప్రభావం, కొండరు రాజీక్యి నాయకుల, అధికారుల కుటుంబ వల్ల తెలంగాం ఉద్యోగులు, నిరుద్యోగ అశ్వర్థులు ఏ విధంగా అణిచివేతకు, దోషించి గురి అయ్యారో, అధిపత్య భావజాలం కింద ఎలా నిర్దఖ్యానికి గురి కాబడ్డారో అడుగుగునా ఎత్తి చూపుతూ, తెలంగాం రాష్ట్ర సాధన గొంతు వెనుక వస్తు ఆక్రందనలకు, అభిర్భూతా భావాలకు, జీవం కోల్పోయిన జీవితాలకు

సూక్ష్మంగా ఈ పాత్ర నిలుస్తుంది.

తెలంగాం ఉద్యుమ ఆస్తిత్వ పోరాటమైనా, ఈ నవలా వస్తువు అయినా కేవలం వలసవాదం వల్ల అస్తిత్వాన్ని కోల్పోతున్న ఒక ప్రాంత గొంతుకను వినిపించడానికి పరిమితమైంది తప్ప, మరో ప్రాంతం వారిని విమర్శించడానికి, విద్యోపాలన స్ఫూర్తించడానికి బాధ్యత వహించలేదు. కుటుంబ నవల ముందు మాటలోనే ఒక చోట రచయిత ‘జది అంద్రా తెలంగాణా ప్రాంతాల ప్రజలకు సంబంధించిన నవల కాదు, తెలుగు వాళ్ళం అని చెప్పి ఒక ప్రాంతాన్ని దోచుకున్న దుర్మార్గుల చిట్టా, ‘దోషించి గురైన ఒక ప్రాంతపు, వంచనకు గురైన ఒక కుటుంబానికి సంబంధించిన సంఘటనల సమాచారమే’ ఈ కుటుంబ అని ఈ వస్తు ఎంపికకు కల చారిత్రక కారణాలను, ప్రాధాన్యాత్మను వివరించిన రచయిత మాటల్లో, ఈ నిరసన కేవలం తెలంగాణ సంస్కృతిని, యాసను, ప్రాంతాన్ని అణగదొక్కుతున్న వలసవాద దోషించి వ్యవస్థ మీద తప్ప, సాధారణ అంద్రా సోదరుల పై కాదన్న అంతర్యం బోధపడి నవల వస్తు ఉనికిని త్రమజద్గికరిస్తుంది. కొన్ని వేల అడుగుల్లో అశ్వంత జాగరూకతతో, నిబద్ధతతో సాగించిన ప్రయాణం చివరి మజిలీని చేరుకుంటున్న సమయంలో, కుటుంబాలు పన్నిన ఉచ్చులో, ఆ నిజాయితీ చిక్కుకుని నిస్పహాయంగా తనకు కేటాయించిన వాహనంలోనే బందిగా ఔర్దురాబాదుకు తరలడం అన్న భారమైన ముగింపుతో ఈ నవల ముగుస్తుంది. కేవలం ఈ నవల మాత్రమే ముగుస్తుంది. ఈ నవల రేకెత్తించిన ప్రశ్నలు, వాటి సమాధానాలు, నైతికత, వ్యక్తి స్థాయిలో సాగిన ఉద్యుమం సర్వకాలీనతను సంతరించుకుంటుంది.

ఆసాంతం సరళ పదాలతో సాగుతూ, తెలంగాణ ప్రాంత యాసను అక్కరాల్లో జీర్ణించుకుని, జీవిత మలుపులలోని ఉత్సుంరభరితమైన ప్రయాణాన్ని దృశ్యమానం చేస్తూ, ప్రాంత ఆస్తిత్వ గొంతుకను, కర్తవ్య నిర్వహణను అడుగుగులో స్వర్ంచిన విషాయించిన నవల కుటుంబ ప్రయోగంలోను, వాక్య నిర్మాణంలోనూ రచయిత ఎక్కుడా అతిశయ్యాక్రితి తావిపోలేదు. అనవసర పాత్రల స్ఫూర్తికరణ, వాక్య నిర్మాణాల లేవు. వస్తువు ఎక్కుడా అదుపు తప్పకండా, శీల్యంతో సమాంతరంగా సాగుతూ, పారకుడి ఉత్సుకతను చివరి అడుగు వరకూ తమవెంటపెట్టుకుని ప్రయాణిస్తూ, అంద్రా మిత్రులకు సైతం తెలంగాణ సాగుతూ, పారకుడి ఉత్సుకతను చివరి అడుగు వరకూ తమవెంటపెట్టుకుని ప్రయాణిస్తూ, అంద్రా మిత్రులకు సైతం తెలంగాణ సోదరుల వేదనను, వారు ఎదురుపున్న వివక్షను, నష్టపోయిన జీవితాలను హృద్యంగా గుండె తడితో, క్షీర్మి చెమ్ములతో, తడారిన గొంతుతో నివేదించిన నవల కుటుంబ.

ఇది ఒక వ్యక్తి ఉద్యోగి అధికారి యొక్క పోరాట గొంతుక. ఒక అసాధారణమైన ప్రస్తానం. ఒక పదవీ విరమణ చేసిన అధికారిగా, స్వాతంత్ర్యాన్ని తెలంగాణ గుండిల పై ఉంచిన ఒక ఉద్యుమ కారుడిగా అయి పాత్రల నుండి విరామం తీసుకున్నా, సాహిత్యాలో ఈ పాత్ర నవలాకారుడిగా కథకుడిగా, కథకుడిగా ఉన్నతంగా అడుగులు వేస్తూ ప్రయాణం చేస్తూనే ఉంది. కుటుంబ నవలలో కథానాయి ఉపాటుకి గురి అయ్యారో, అధిపత్య భావజాలం కింద ఎలా నిర్దఖ్యానికి గురి కాబడ్డారో అడుగుగునా ఎత్తి చూపుతూ, తెలంగాణ రాష్ట్ర సాధన గొంతు వెనుక వస్తు ఆక్రందనలకు, అభిర్భూతా భావాలకు, జీవం కోల్పోయిన జీవితాలకు

- పరవస్తు విషాక్షేప,

m : 8328384951

e : vishwakparavastu31@gmail.com

నిన్నటి వర్షం

చిన్నప్పుడు
బినుకు రాలితే చాలు
బళ్ళంతా తుట్టింతలతి పులకలంవేబి..
మనసంతా మయ్యారమై సర్పంవేబి!!

మేఘులు కమ్ముకున్నాయంటే చాలు
గల్లిలోని పిల్లలందరం ఆనందంతి గంతులేనీవాళ్ళం

'వానా వానా వల్లప్పా..' పాటలతో
కాగితపు పడవల్సి కాలువల్లో వచిలేవాళ్ళం.
అమ్మ వద్దని తిడుతున్న అనలు వినిపించుకుంటేగా...
ఆ వర్షపు జల్లుల్లో తడిసి ముద్దుయినప్పుడుల్లా
నానుతో తన్నులు తిన్న సందర్భాలు
నాకిప్పిబేకీ తడి ఆరని జ్ఞాపకాలే!

ప్పు... కులసి వెలిసిన వర్షంలాగే
కలిగిపోయిన కమ్మని బాల్యం!!

అప్పుడెంత జల్లుబైనా, జ్యారమైనా
అమ్మ వేసే
ఆ రెండు మక్కల జిందాతిలిన్నాత్తోనే ఆఖిరైపోయేబి!
అదే జప్పుడు...
వర్షమంటేనే వఱకు పుట్టుకొన్నింటి...
నాలుగు చినుకుల్లో తడిస్తే చాలు
నానా ఆవస్థలు..
తల నిండా దిమ్ముతో ఒకటే తంటాలు!!

నిన్న మధ్యప్పుం వర్షంలో
మా చీటూగాడు కేలంతలు కొడ్డుంటే
నా తల్లిదండ్రుల్లా
నేనెందుకి వాళ్ళి చివాట్లు పెట్టులేకపోయాను
కనీసం... వద్దని కూడా వాలించలేకపోయాను.
ఒహుశ...
నా బాల్యాన్ని వాడిలో చూసుకున్నందుకేమో!!

-మోని శ్రీనివాస్

m : 9291223136

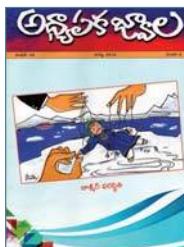
e : srinivasmonis@gmail.com

పత్రికలు - పరిచయం:

గమనిక: ఈ శీర్షకాలను ప్రచురించేందుకు ఆయా పత్రికలు, ప్రశ్నల సంచికల వివరాలను మాకు తెలియజేయగలదు.

అద్భుతకజ్ఞుల
ప్రధాన సంపాదకులు :
ఎం. గంగాధర్

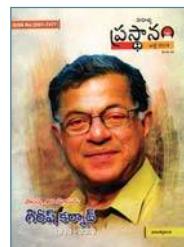
ఫోన్: 94404 14073

ఉపాధ్యాయ దర్శని
ప్రధాన సంపాదకులు :
కె. వేణుగోపాల్

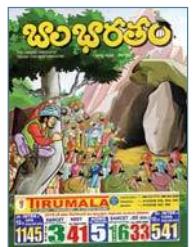
ఫోన్: 98665 14577

ప్రశ్నల సంపాదకులు :
శేలకపల్లి రవి

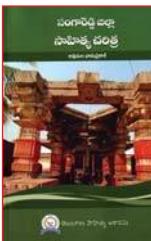

ఫోన్: 94900 99059

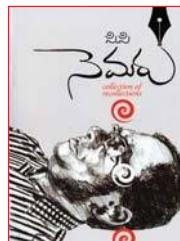
బాలభారతం
సంపాదకులు :
రామోజీరావు

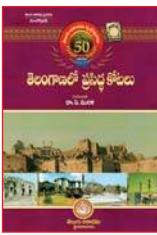
ఫోన్: 8008551844

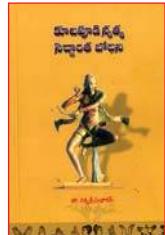
సంగార్ట్రీ జెల్లూ సాహిత్య చరిత్ర
రచన : అప్పసుల భాషప్రకార్
ప్రచురణ : తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమి
వెల : రూ. 40
ప్రతులకు : తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమి
కొంబహల్, రవింద్రబారతి ప్రోటోం,
హైదరాబాద్-04. ఫోన్: 040-29703142

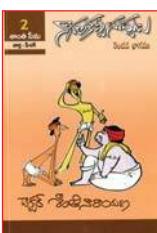
నెమరు
సంపాదకులు : సి.సి
వెల : రూ. 150
ప్రతులకు : విజయలక్ష్మి, ఇం.నె.0.1-19.
అచ్యుతాపుర్ గ్రామం, మనిగెళ్ళ పోస్టు.
వనపర్తి, ఫోన్: 9393711274.
ప్రముఖ పుస్తక షాప్పుల్లో

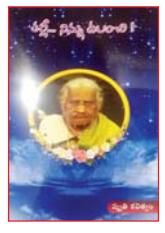
తెలంగాణలో ప్రసిద్ధ కోటులు
రచయిత : డా. వగిడిమల్ మురళి
ప్రచురణ : తెలుగు అకాడమి
వెల : రూ. 30
ప్రతులకు : తెలుగు అకాడమి,
హిమాయత్ నగర్, హైదరాబాద్.

కూచిపూడి స్వత్ససిధాంత బోధని
రచన : డా. రత్నల్ సుధాకర్
వెల : రూ. 500
ప్రతులకు : ఇం.నె.0.1-10-192.
అంకోక్కనగర్, హైదరాబాద్.
ఫోన్: 9346977657
9849333452

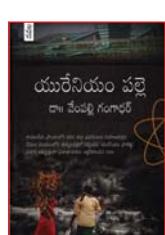
నాగలక్ష్మి సుద్ధులు (వార్త - ఫీచర్)
రచన : డాక్కర్ శాంతినారాయణ
ప్రచురణ : విమలా శాంతి ప్రచురణలు
వెల : రూ. 150
ప్రతులకు : నవీదయ బుక్స్ పోన్, నవతెలంగాణ పజ్జిపింగ్ పోన్, నవచేతన పజ్జిపింగ్ పోన్,
ప్రజాస్క్రి బుక్స్ పోన్, విశలాంప్ర లాన్స్ బ్రాంచ్లు

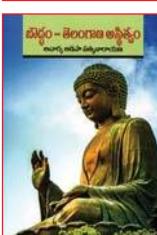
తల్లి... నిన్న దలంచి! (ప్రుతి కవిత్వం)
ప్రధాన సంపాదకులు : కోట్ల వనజాత
ప్రచురణ : మాలమూర్ఖ సాహిత్య
ప్రతులకు : కోట్ల వెంకటేశ్వరరాష్ట్రి,
ఇం.నె.0.4-31/1/2, భగీరథికాలనీ,
మహబూబ్ నగర్-509001.
ఫోన్: 9440233261.
డా. భింపల్లి శ్రీకాంత్, ఫోన్: 9032844017

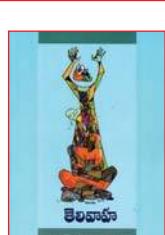
సినారె సాహాతీ వైభవం (సాహిత్య వ్యాఖ్యానము)
ప్రధాన సంపాదకులు : ఆచార్య సూర్యాధనంజయ్
ప్రచురణ : తెలుగుశాఖ ఉన్నత్యానియా విశ్వవిద్యాలయం
వెల : రూ. 350
ప్రతులకు : తెలుగు డిపార్ట్మెంట్,
ఉన్నత్యానియా యూనివరిటీ

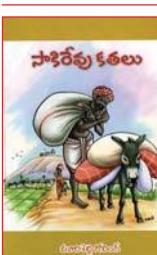
యునెచియం ప్లాట్ (ఫలం)
సంపాదకులు : డా. వేంపల్లి గంగార్థర్
ప్రచురణ : గాయత్రి ప్రచురణలు
వెల : రూ. 100
ప్రతులకు : జాటుమారు తులసీదాన్, 1-3-482,
ఎన్విఎస్ అర్ అప్పార్ట్మెంట్ ఎదురుగా,
4వ రోడ్, రంగస్త్రమి నగర్, అనంతపురం.
ఫోన్: 9848859954

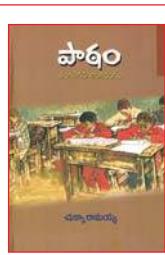
బోధ్యం - తెలంగాణ అస్తీత్వం
సంపాదకులు : ఆచార్య అడవా సత్యనారాయణ
ప్రచురణ : అడుగు జాడలు
వెల : రూ. 35
ప్రతులకు : రాష్ట్రంలోని అన్ని పెద్ద పుస్తకాల షాప్పుల్లో.
ఎమ్మెన్కి టపర్స్, ప్లాట్ నె.0.410, ప్రీట్ నె.0.11,
హిమాయత్ నగర్, హైదరాబాద్-500 029

తెలివారు
సంపాదకులు : డామెర రాములు
ప్రచురణ : స్మృతి సాహిత్య సంస్థ
వెల : రూ. 40
ప్రతులకు : రాష్ట్రంలోని అన్ని పెద్ద పుస్తకాల షాప్పుల్లో.
ఎమ్మెన్కి టపర్స్, ప్లాట్ నె.0.410, ప్రీట్ నె.0.11,
హిమాయత్ నగర్, హైదరాబాద్-500 026

సాకెర్చే కతలు
సంపాదకులు : మూలశెట్టి గీవిండ్
ప్రచురణ : ముల్లవరపు వెలవరింతలు బోధన్
వెల : రూ. 120
ప్రతులకు : 1-2-740, భోధన్,
నిజమూబాద్, ఫోన్: 9010153505
మూలశెట్టి గీవిండ్, ఫోన్: 9502200749

పోరం (తరగతిగచ అంతరంగం)
సంపాదకులు : జాలుమారు గౌలింగార్
ప్రచురణ : రామయ్ విద్యాపీఠం
వెల : రూ. 160
ప్రతులకు : రాష్ట్రంలోని అన్ని పెద్ద పుస్తకాల షాప్పుల్లో.
ఎమ్మెన్కి టపర్స్, ప్లాట్ నె.0.410, ప్రీట్ నె.0.11,
హిమాయత్ నగర్, హైదరాబాద్-500 0026

I go to Oxford (ogs)
to learn life!

Oxford
Grammar School

13TH STREET, HIMAYATNAGAR, HYD.

**RECONNECTING
CHILDREN WITH NATURE**

Phone: 040-27636214, Mobile: 9959612345,
email: ogshyd@gmail.com
website: www.oxfordgrammarschool.com